

КАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНИКА
МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНИКА
МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Кваліфікаційна наукова праця
на правах рукопису

КОРПАНЮК ЮРІЙ ВАСИЛЬОВИЧ

УДК 7.021.7:7.031.2(477.8):929»185/200»(043.5)

ДИСЕРТАЦІЯ

**КУЛЬТУРНА ДІЯЛЬНІСТЬ РОДИНИ ШКРІБЛЯКІВ–КОРПАНЮКІВ У
КОНТЕКСТІ МИСТЕЦЬКОГО ЖИТТЯ ЗАХІДНОЇ УКРАЇНИ ДРУГОЇ
ПОЛОВИНИ ХІХ–ПОЧАТКУ ХХІ СТОЛІТТЯ**

023 Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація

02 Культура і мистецтво

Подається на здобуття наукового ступеня доктора філософії

Дисертація містить результати власних досліджень. Використання ідей,
результатів і текстів інших авторів мають посилання на відповідне джерело

_____ Ю.В.Корпанюк

Науковий керівник: Семчук Леся Ярославівна, кандидат мистецтвознавства,
доцент.

АНОТАЦІЯ

Корпанюк Ю. В. Культурна діяльність родини Шкрібляків–Корпанюків у контексті мистецького життя Західної України другої половини XIX–початку XXI століття. – Кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису.

Дисертація на здобуття ступеня доктора філософії у галузі 02 Культура і мистецтво зі спеціальності 023 Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація. Карпатський національний університет імені Василя Стефаника, Міністерства освіти і науки України, м. Івано-Франківськ, 2026.

У дисертації проаналізована творча діяльність представників родини Шкрібляків–Корпанюків у контексті мистецького життя Західної України другої половини XIX–початку XXI століття. У роботі узагальнено матеріали, зібрані автором у процесі дослідження творчих біографій майстрів династії Шкрібляків і Корпанюків та аналізу мистецьких творів, що нині перебувають у фондах українських музеїв та приватних збірках.

У першому розділі аналізуються теоретичні праці, наукові статті та інші джерела, де висвітлюються різні аспекти розвитку мистецьких процесів на території Західної України, дослідження, присвячені народному мистецтву, традиціям та специфіці художнього деревообробництва на Гуцульщині та діяльності представників родини Шкрібляків–Корпанюків тощо.

У дисертації охарактеризовано особливості мистецьких процесів Західної України другої половини XIX–початку XXI століття; наголошено на значенні виставок, мистецької освіти, творчих об'єднань у розвитку та популяризації традиційного народного мистецтва краю. Автором підтверджено, зокрема, що художнє дерево є одним з найдавніших і традиційних видів народного декоративно-ужиткового мистецтва Західної України. За століття побутування склалася усталена система виробів з дерева, яка відзначається широким діапазоном типологічних груп, способами обробки та декорування, водночас, вироби з дерева відзначаються функціональністю, ергономічністю та красою. Визначено провідні осередки художнього дерева Прикарпаття, де провідна роль належить Яворову та

Косову, саме там жили і працювали з першої половини XIX століття народні майстри представники родини Шкрібляків–Корпанюків. Підтверджено, що закономірності формування орнаментальних схем, композиційних структур виробів художнього дерева на Гуцульщині у середині XIX–початку XXI століття пов'язані з певними усталеними традиціями в народному мистецтві цього регіону, типологією виробів, техніко-технологічними процесами їх виготовлення тощо.

У роботі вперше простежено еволюцію розвитку гуцульського художнього дереворізьблення на прикладі творчості майстрів різних поколінь династії Шкрібляків – Корпанюків, починаючи від виробів основоположника яворівської школи художнього дерева Юрія Шкрібляка до сучасності, втіленої у творчості Василя Корпанюка, Петра Корпанюка, Тараса Корпанюка, та інш. Більшість аналізованого у дисертації матеріалу польових досліджень вводиться в науковий обіг автором вперше.

Історіографічний аналіз літературних джерел свідчить про те, що незважаючи на значну увагу краєзнавців та науковців до гуцульського дереворізьблення та інтерес до творчості окремих представників роду Шкрібляків і Корпанюків на сьогодні нема цілісного узагальненого комплексного дослідження про формування гуцульської етномистецької традиції у творчості представників цієї династії та визначення ролі кожного з них у культурно-мистецьких процесах Західної України, їхнього внеску у скарбницю національної культури.

Встановлено, що художнє різьблення по дереву є провідною галуззю діяльності представників багатьох поколінь народних майстрів Шкрібляків-Корпанюків. У роботі простежено розвиток і трансформацію композиційних схем, варіативність та багатство геометричних орнаментальних мотивів у дереворізьбленні, що свідчить про непересічний талант, обдарування та привнесення нових рис у традиційні вироби художнього дерева кожним окремим майстром, представником родини Шкрібляків-Корпанюків. У дисертації наголошено, що представники цієї династії народних майстрів у кінці XIX-XX століттях виступали новаторами використання орнаментальних мотивів та «законодавцями» способів декорування виробів художнього дерева, а також у

інших видах ДУМ (вишивці, килимарстві тощо). Вказуються риси новаторства, привнесені у виробу художнього дерева Юрієм Шкрібляком та його синами Василем, Миколою та Федором. Наголошується на розширенні типології виробів та способів їх декорування майстрами родини Корпанюків, а також збагаченні орнаментальних мотивів, що сприяло зростанню інтересу до народного мистецтва не лише в Україні, а й у низці європейських країн наприкінці XIX і у XX столітті. Про це свідчать факти їхньої участі в художніх артілях та на виробничих підприємствах, де народні майстри розробляли зразки продукції, що згодом копіювалися для виготовлення сувенірних виробів, які були надзвичайно популярними не лише в Україні, а й за її межами у 1950-80-х роках.

Дослідження творчої діяльності майстрів представників династії Шкрібляків-Корпанюків вказує на їхню визначальну роль у збереженні традицій і подальшому розвитку гуцульської школи дереворізьблення, вплив на мистецько-освітню галузь у регіоні, активізацію діяльності громадських установ та інші ділянки мистецтва краю досліджуваного періоду. У роботі також наголошено, що традиційна школа гуцульського художнього дерева, започаткована Юрієм Шкрібляком, нині має продовження у роботі мистецьких навчальних закладів, де працювали та продовжують працювати представники родини Шкрібляків-Корпанюків, зокрема у Вижницькому фаховому коледжі мистецтв та дизайну імені Василя Шкрібляка, Косівському державному інституті декоративного мистецтва, Карпатському національному університеті імені Василя Стефаника.

У роботі доведено, що творчість родини Шкрібляків-Корпанюків вплинула на вироблення характерної впізнаваної стилістики гуцульського дереворізьблення, яка і нині має продовжувачів цих традицій, а водночас відзначається новаторськими технічними прийомами та новими розмаїтими композиційними й орнаментальними мотивами. У XIX та на початку XX ст. Шкрібляки та їхні спадкоємці, родина Корпанюків заклали підвалини інтенсивного розвитку виробів з дерева. Так, Юрій Шкрібляк вперше ввів у свої виробу інкрустацію металом і рогом. Сини Юрія збагатили народну різьбу по дереву новими художніми і технічними прийомами та сприяли розквіту цього виду декоративно-ужиткового

мистецтва. Вони використовували інкрустацію кольоровим бісером, різними породами дерева, рогом, металом, перламутром, водночас кожен з них мав неповторний художній почерк. В подальшому розвиток гуцульського художнього дереворізблення пов'язаний з іменами Юрія, Семена Корпанюків та їхніх нащадків. Автором доведено, що представники династії Шкрібляків-Корпанюків відзначилися у різних галузях художнього дерева, вони виготовляли сакральні, обрядові предмети, вироби хатнього обладнання та меблі, предмети господарського призначення та для особистого користування, посуду і начиння, зброю тощо. Найяскравіше майстерність і новаторство Шкрібляків як згодом і Корпанюків проявилися у виробках предметів господарського призначення, посуду і начиння.

У дисертації підкреслюється, що творчість династії майстрів Шкрібляків-Корпанюків з Косівщини гідно представлена у багатьох видах народного і професійного декоративно-ужиткового та образотворчого мистецтва. Проаналізовані у дисертації вироби Параски Хім'як, Катерини Корпанюк, Параски Корпанюк, Анастасії Корпанюк, Василюни Калинич, Марії Василівни Корпанюк та інших майстринь свідчать про їхній вагомий внесок у розвиток гуцульської вишивки, ткацтва, ліжникарства, писанкарства, кераміки та ін. Їхні твори наповнюють скарбницю унікальних зразків мистецтва гуцульського регіону впродовж понад півтора століття, акумулюючи найкращі риси традиційних народних художніх промислів, розвиваючи їх, створюючи нові орнаментальні мотиви, колористичні варіації, удосконалюючи техніки та прийоми декорування виробів. Це сприяє не лише переємності традицій, а й оновленню мистецької мови традиційних мотивів у творчості сучасних мисткинь. Таким чином, творчість жіночої лінії мистецької династії Шкрібляків-Корпанюків спричинилася до активного розвитку окремих видів народних художніх промислів впродовж ХХ- на початку ХХІ століття на Гуцульщині, свідченням чого є їхні вироби, представлені у колекціях найбільших музеїв України.

Продовження мистецької діяльності родини Корпанюків на професійному рівні представлено творчістю Василя Корпанюка, Марії Василівни Корпанюк,

Петра Корпанюка, Світлани Корпанюк, Марії Михайлівни Корпанюк, Мар'яни Корпанюк, Наталії Корпанюк.

Фактологічний матеріал, проаналізований у роботі, вказує на те, що творча діяльність родини Шкрібляків–Корпанюків відіграла важливу роль у збереженні національних традицій такого феноменологічного явища як гуцульське дереворізьблення, а нині продовжує розвиватися у творчості представників родини в інших видах народної творчості та професійного мистецтва.

Особлива увага у роботі зосереджена на висвітленні виставкової діяльності майстрів династії Шкрібляків–Корпанюків, їхньої громадської активності, участі у мистецьких об'єднаннях та спілках, визнанню їхнього внеску у національну культуру, що підтверджується отриманими відзнаками і нагородами. У дисертації визначено місце і роль творів Шкрібляків-Корпанюків у музейних та приватних колекціях. Автором окреслено загальну концепцію громадського музею родини Шкрібляків–Корпанюків.

Таким чином, проведене дослідження свідчить про те, що Гуцульщина як потужний осередок художнього дерева, що сформувався у середині ХІХ століття, вирізняється певними характерними рисами, витвореними впродовж століть славетними народними майстрами. І провідну роль серед них відіграє творча династія родини Шкрібляків–Корпанюків, представники якої нині не лише вважаються основоположниками школи гуцульського деревного промислу, а й продовжують розвивати традиції народного мистецтва у різних видах декоративно-ужиткового та образотворчого мистецтва на професійній основі.

Ключові слова: Творчість Шкрібляків, творчість Корпанюків, Західна Україна, Гуцульщина, народне мистецтво, народні художні промисли, художнє дерево, Яворівська школа різьбярства.

ABSTRACT

Korpaniuk Y. V. Cultural Activity of Shkribliak–Korpaniuk Family in the Context of the Artistic Life of Western Ukraine of the Second Half of the Nineteenth Century to Early Twenty-First Century. – Qualification research work submitted as a manuscript

Dissertation submitted for the Doctor of Philosophy Degree (Ph.D.) in the field of knowledge 02 Culture and Arts, specialty 023 Fine Arts, Decorative Arts, Restoration. Vasyl Stefanyk Carpathian National University, Ministry of Education and Science of Ukraine, Ivano-Frankivsk, 2026.

The dissertation analyses the creative activity of representatives of Shkribliak–Korpaniuk family within the context of the artistic life of Western Ukraine from the second part of the nineteenth century to the beginning of the twenty-first century. The study summarizes materials collected by the author during research related to creative biographies of masters belonging to Shkribliak and Korpaniuk artistic dynasty, as well as the analysis of artworks currently preserved in the collections of Ukrainian museums and private holdings.

The dissertation characterises the distinctive features of artistic processes in the Carpathian region from the second half of the nineteenth century to the early twenty-first century. The importance of exhibitions, artistic education, and creative associations in the development and popularization of traditional folk art of the region is especially emphasized. The author substitutes, in particular, that artistic woodcraft is one of the most ancient and traditional forms of folk decorative and applied art in Western Ukraine. Over centuries of existence, a stable system of wooden craft objects has developed, characterized by a wide range of typological groups, processing techniques, and decorative methods; at the same time, these wooden craft objects are distinguished by their functionality, ergonomics, and aesthetic appeal. The leading centres of artistic woodcraft in Precarpathian region have been identified. The dominant position is occupied by Yavoriv and Kosiv. It was precisely there that representatives of Shkribliak–Korpaniuk family lived and worked from the first half of the nineteenth century. It has been confirmed that the principles governing the formation of ornamental schemes and

compositional structures of Hutsul woodcraft from the mid-nineteenth to the early twenty-first century are closely associated with established traditions of regional folk art, typology of artefacts, and technological processes of their production among other factors.

For the first time, the dissertation traces the evolution of development of Hutsul artistic woodcarving through the creative work of masters representing different generations of the Shkribliak–Korpaniuk dynasty, beginning with the works of Yurii Shkribliak, the founder of the Yavoriv school of artistic woodcraft, and continuing to the present day as embodied in the creative activity of Vasyl Korpaniuk, Petro Korpaniuk, Taras Korpaniuk, and others. Most of the field research materials, which are analysed in the dissertation, are introduced into scholarly circulation for the first time by the author.

A historiographical analysis of literary sources indicates that, despite considerable attention from local historians and scholars to Hutsul woodcarving and interest in the work of individual members of Shkribliak and Korpaniuk families, there is currently no comprehensive study that synthesizes the formation of the Hutsul ethnographic artistic tradition in the work of this dynasty or defines the role of each of its members in the cultural and artistic processes of Western Ukraine and the Carpathian region, as well as their contribution to the treasury of national culture.

The research establishes that artistic woodcarving constituted the principal sphere of activity for many generations of Shkribliak–Korpaniuk folk masters. The study traces the development and transformation of compositional schemes, as well as the variability and richness of geometric ornamental motifs in woodcarving, reflecting the exceptional talent, skill, and introduction of innovative features into traditional artistic woodcraft by each master of Shkribliak–Korpaniuk family. It is emphasized in the dissertation that representatives of this dynasty as folk craftsmen in the late nineteenth and twentieth centuries acted as innovators in the use of ornamental motifs and effectively became trendsetters in decorative techniques applied to artistic woodcraft, as well as in other branches of decorative and applied art, including embroidery and carpet weaving and so on. Particular attention is devoted to the innovative features introduced by Yurko Shkribliak and his sons Vasyl, Mykola, and Fedir into artistic woodcraft. It emphasizes

the expansion of both the typology of objects and the methods of their decoration by the Korpaniuk family masters, as well as the enrichment of ornamental motifs, which contributed to an increased interest in folk art not only in Ukraine but also in several European countries at the turn of the nineteenth and twentieth centuries. This is evidenced by their participation in artistic cooperatives and manufacturing enterprises, where folk masters developed product prototypes that were subsequently replicated for the production of souvenir items, which became extremely popular not only in Ukraine but also abroad during the 1950s–1980s.

The study of the creative activity of representatives of the Shkribliak–Korpaniuk dynasty demonstrates their decisive role in preserving traditions and advancing the Hutsul School of woodcraft, influencing regional artistic education, activating public cultural institutions, and contributing to other artistic spheres of the studied period. The dissertation also emphasizes that the traditional Hutsul School of woodcraft founded by Yurii Shkribliak continues today within specialized art educational institutions where members of the dynasty worked and continue to teach, including the Vasyl Shkribliak Vyzhnytsia Applied College of Arts and Design, Kosiv Institute of Applied and Decorative Arts, and Vasyl Stefanyk Carpathian National University.

The study has proved that the creative legacy of Shkribliak–Korpaniuk family influenced the development of the distinctive and recognisable stylistic features of Hutsul woodcraft, which continue to be upheld by contemporary practitioners, while simultaneously exhibiting innovative technical techniques and a rich variety of compositional and ornamental motifs. In the nineteenth and early twentieth centuries, Shkribliak family and their successors, Korpaniuk family, laid the foundations for the intensive development of wooden craft objects. Indeed, Yurii Shkribliak was the first to introduce inlay with metal and horn into his woodcraft. His sons enriched folk woodcarving with new artistic and technical techniques, contributing to the flourishing of this form of decorative and applied art. They employed inlay using coloured beads, various wood species, horn, metal, and mother-of-pearl, while each maintained a distinctive artistic style. Subsequently, the development of Hutsul woodcarving became associated with the names of Yurii and Semen Korpaniuk and their descendants. The

author has proved that representatives of the dynasty distinguished themselves across numerous branches of artistic woodcraft, producing sacred and ritual objects, household furnishings and furniture, utilitarian domestic items, tableware and kitchen utensils, as well as weapons. The skill and innovation of Shkribliak family, and later the Korpaniuk family, were most vividly manifested in the production of household items, tableware, and kitchen utensils.

The dissertation highlights that the creative legacy of Shkribliak–Korpaniuk family dynasty from the Kosiv region is prominently represented in various forms of folk and professional decorative and applied as well as fine arts. The works of Paraska Khimiak, Kateryna Korpaniuk, Paraska Korpaniuk, Anastasiia Korpaniuk, Vasylyna Kalynych, Mariia Vasylivna Korpaniuk, and other female artisans that are analysed herein testify to their significant contribution to the development of Hutsul embroidery, weaving, rug-making, pysanka (traditional Easter egg) painting, ceramics, and others. Their creations have enriched the treasury of unique Hutsul artistic works for more than a century and a half, accumulating the finest features of traditional folk crafts, advancing them, generating new ornamental motifs and colour variations, and refining the techniques and methods of decorating these artefacts. This contributes not only to the continuity of traditions but also to the renewal of the artistic language of traditional motifs in the work of contemporary female artists. Thus, the creative activity of the female line of the Shkribliak–Korpaniuk artistic dynasty contributed to the active development of certain types of folk arts in the Carpathian region throughout the twentieth and early twenty-first centuries, as evidenced by their works preserved in the collections of the largest museums of Ukraine.

The continuation of the Korpaniuk family's artistic activity at a professional level is represented by the creative work of Vasyl Korpaniuk, Mariia Vasylivna Korpaniuk, Petro Korpaniuk, Svitlana Korpaniuk, Mariia Mykhailivna Korpaniuk, and Mariana Korpaniuk.

The factual material analysed in this study indicates that the creative activity of the Shkribliak–Korpaniuk family played a significant role in preserving the national traditions of such a cultural phenomenon as Hutsul woodcarving. Moreover, it continues

today to develop through the creative work of family members in other forms of folk art and professional artistic practice.

Special attention in the dissertation is devoted to the exhibition activities of dynasty artisans Shkribliak-Korpaniuk, their civic engagement, participation in artistic associations and unions, and the recognition of their contribution to national culture, as confirmed by awards and honours received. The dissertation determines the place and role of Shkribliak–Korpaniuk works within museum and private collections. The author has outlined the general concept of a public museum dedicated to the Shkribliak-Korpaniuk family.

Thus, the conducted research demonstrates that the Hutsul region, as a powerful centre of artistic woodcraft formed in the mid-nineteenth century, is distinguished by certain distinctive features developed over centuries by renowned folk masters. The leading role among them belongs to the creative dynasty of the Shkribliak–Korpaniuk family, whose representatives are regarded not only as founders of the Hutsul school of artistic woodcraft but also as contemporary continuers of folk artistic traditions across various forms of decorative and applied art as well as fine art at a professional foundation.

Key words: Shkribliak family, Korpaniuk family, Western Ukraine, Hutsul region, folk art, traditional folk crafts, artistic woodcraft, Yavoriv school of woodcarving

СПИСОК ПУБЛІКАЦІЙ ЗДОБУВАЧА ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

Статті у наукових фахових виданнях категорії (Б).

1. Корпанюк Ю. Новаторство у виробках художнього дерева родини народних майстрів Шкрібляків з с.Яворів на Гуцульщині. *Актуальні питання гуманітарних наук*. 2024. Вип. 72. том 2. С. 96-101.

DOI: <https://doi.org/10.24919/2308-4863/72-2-13>

URL: https://www.aphn-journal.in.ua/archive/72_2024/part_2/15.pdf

2. Корпанюк Ю. Орнаментальні мотиви, композиційні та технологічні особливості у виробках художнього дерева династії народних майстрів Шкрібляків–Корпанюків. *Український мистецтвознавчий дискурс*. 2025. № 4, С. 68-76.

DOI: <https://doi.org/10.32782/uad.2025.4.7>

URL: <https://ukrainianartscience.in.ua/index.php/uad/article/view/401>

3. Корпанюк Ю. Жінки-мисткині творчої династії Шкрібляків- Корпанюків. *Актуальні питання гуманітарних наук*. 2025. Вип. 94. Т.1. С.233-240.

DOI: <https://doi.org/10.24919/2308-4863/94-1-31>

URL: https://www.apfn-journal.in.ua/archive/94_2025/part_1/33.pdf

Наукові праці, які засвідчують апробацію матеріалів дисертації:

4. Корпанюк Ю. Твори родини Шкрібляків–Корпанюків у музейних колекціях Івано-Франківщини. Матеріали Всеукраїнської наукової конференції студентів та молодих вчених «*Українське мистецтво у багатогранності проявів*», (Навчально-науковий Інститут мистецтв Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, м.Івано-Франківськ 18 травня 2023 року) Івано-Франківськ, 2023. С. 39-42.

URL:<https://odpmr.cnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/16/2023/08/zbirnyk-materialiv-vseukrainskoi-naukovoi-konferentsii-ukrainske-mystetstvo-u-bahatohrannosti-proiaviv-20231.pdf>

5. Корпанюк Ю. Творча та педагогічна діяльність Марії Корпанюк. МАТЕРІАЛИ звітної наукової конференції викладачів, докторантів, аспірантів університету за 2024 рік Карпатського національного університету імені Василя Стефаника 24–28 березня 2025 року м. Івано-Франківськ, 2025. С.305-307.

URL:<https://drive.google.com/file/d/1DBAW3OGkpUg1rNRxtk3nXtIPXk8cbPCO/view>

6. Корпанюк Ю. Творча та педагогічна діяльність Василя Корпанюка в контексті розвитку традицій гуцульського художнього дерева. Мистецька культура: історія, теорія, методологія ДОПОВІДІ ТА ПОВІДОМЛЕННЯ XIII

Міжнародної наукової конференції (Львів, 21 листопада 2025 р.) Львів, 2025. С.16-22.

URL:<https://www.lsl.lviv.ua/index.php/uk/2025/11/25/xiii-mizhnarodna-naukova-konferentsiya-mystetska-kultura-istoriya-teoriya-metodologiya/>

7. Корпанюк Ю. Василь Корпанюк – внук славетного Юрія Шкрібляка. *Серафинці. Краєзнавчий літературний мистецький журнал*. 2022. №5. Івано-Франківськ: ВГЦ «Просвіта». С.211-218.

ЗМІСТ

Список умовних скорочень.....	16
ВСТУП.....	17
Розділ 1. ІСТОРИОГРАФІЯ, МЕТОДИКА ТА ДЖЕРЕЛА ДОСЛІДЖЕННЯ.....	26
1.1. Історіографія та джерельна база наукової роботи.....	26
1.2. Методи дослідження.....	39
Розділ 2. МИСТЕЦЬКІ ПРОЦЕСИ ЗАХІДНОЇ УКРАЇНИ ДРУГОЇ ПОЛОВИНИ ХІХ-ПОЧАТКУ ХХІ СТОЛІТЬ.....	43
2.1. Мистецьке життя Західної України другої половини ХІХ-початку ХХІ століть та місце у ньому народного мистецтва.....	43
2.2. Провідні осередки художнього дерева як традиційного виду народного мистецтва Західної України у другій половині ХІХ- початку ХХІ століть.....	63
Розділ 3. ОСОБЛИВОСТІ ТВОРЧОГО МЕТОДУ ПРЕДСТАВНИКІВ РОДИНИ ШКРІБЛЯКІВ–КОРПАНЮКІВ ТА ЇХНІЙ ВПЛИВ НА ФОРМУВАННЯ РЕГІОНАЛЬНОЇ МИСТЕЦЬКОЇ ШКОЛИ.....	77
3.1. Формування самобутніх рис у творчості Юрія Шкрібляка як основоположника школи гуцульського дереворізьблення.....	77
3.2. Розвиток традицій гуцульського художнього дерева у творах народних майстрів – представників династії Шкрібляків.....	94
3.3. Типологія, орнаментальні й художньо-композиційні особливості виробів художнього дерева родини Корпанюків.....	108
3.4. Внесок родини Шкрібляків–Корпанюків у розвиток народного та професійного мистецтва.....	126
Розділ 4. ДІЯЛЬНІСТЬ І СПАДЩИНА ШКРІБЛЯКІВ–КОРПАНЮКІВ У КОНТЕКСТІ ЗБЕРЕЖЕННЯ ТА РОЗВИТКУ МИСТЕЦЬКИХ ТРАДИЦІЙ РОДИНИ І КРАЮ	138

4.1. Педагогічна діяльність представників родини Шкрібляків і Корпанюків як важлива складова збереження гуцульської етномистецької традиції.....	138
4.2. Участь митців династії Шкрібляків–Корпанюків у мистецьких товариствах, артілях і спілках.....	146
4.3. Виставкова діяльність представників творчої династії Шкрібляків–Корпанюків.....	152
4.4. Твори родини Шкрібляків–Корпанюків у музейних та приватних колекціях.....	161
ВИСНОВКИ.....	172
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	177
ДОДАТКИ.....	191

Список умовних скорочень

ВФКМД – Вижницький фаховий коледж мистецтва та дизайну імені Василя Шкрібляка

ДУМ – декоративно-ужиткове мистецтво

КІПДМ – Косівський державний інститут прикладного і декоративного мистецтва ЛНАМ з 2000 року, до того – Косівський технікум народних художніх промислів, раніше – Косівське училище декоративно-прикладного мистецтва

ІФКМ – Івано-Франківський краєзнавчий музей

ІФООНСХУ – Івано-Франківська обласна організація Національної Спілки художників України

ІФООНСМНМУ – Івано-Франківська обласна організація Національної Спілки майстрів народного мистецтва України

КНМНМ – Коломийський національний музей народного мистецтва Гуцульщини і Покуття імені Йосафата Кобринського

КНУВС – Карпатський національний університет імені Василя Стефаника, до 2024 р. – Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника (до 1994 року – Педагогічний інститут ім.В.Стефаника, з 2005 року – національний)

ЛНАМ — Львівська Академія мистецтв, до 1991 року – Львівський державний інститут декоративного і прикладного мистецтва

МЕХП – Музей етнографії та художнього промислу НАН України у Львові

ММП – Музей мистецтв Прикарпаття

НМДМУ – Національний музей декоративного мистецтва України (м. Київ)

НМШ – Національний музей у Львові імені Андрея Шептицького

НСМНМУ – Національна Спілка майстрів народного мистецтва України

НСХУ – Національна Спілка художників України (до 1990 року СХУ)

ХВК – Художньо-виробничий комбінат Художнього фонду

ЦДІАЛ – Центральный державный исторический архив у Львові

ВСТУП

Обґрунтування теми дослідження. Вагомим аспектом сучасного українського мистецтвознавства є вивчення провідних осередків і локальних особливостей мистецтва кожного регіону з метою складання цілісної картини розвитку народного і професійного мистецтва та різних видів народних художніх промислів як складових традиційної національної культури. Нині перед українським суспільством гостро стоять проблеми дослідження та популяризації культурних і мистецьких здобутків як сьогодення так і минулого, а також збереження зразків традиційної культури для майбутнього.

У ХХІ ст. народне мистецтво залишається одним з важливих джерел інспірацій як для професійних художників, так і дизайнерів, архітекторів та митців у сферах музичного, аудіовізуального мистецтва тощо. Дослідження не лише регіональних особливостей народного мистецтва, а й художніх шкіл, традицій, визначних персоналій мистецького процесу на різних історичних етапах продовжує бути актуальним. Особливо це відчутно в контексті російсько-української повномасштабної війни, коли знищуються пам'ятки, вивозяться скарби національної спадщини, руйнуються державні музеї та вартісні приватні збірки.

Серед різних видів народних художніх промислів в Україні чи не найпоширенішим здавна було і продовжує залишатися художнє дерево, яке представлене практично в усіх галузях народного побуту і є невід'ємною складовою національної культури. Виробам з дерева притаманні екологічність, функціональність, ергономічність та краса. На сьогодні склалася усталена система виробів з дерева, яка відзначається широким діапазоном типологічних груп, способами обробки та декорування. Серед найвідоміших осередків художнього деревообробництва у ХІХ і впродовж усього ХХ століття була Гуцульщина, славу якій у цьому та інших видах декоративно-ужиткового мистецтва принесли майстри творчої династії Шкрібляків–Корпанюків з с.Яворова на Івано-Франківщині – різні покоління народних майстрів, які працювали впродовж ХІХ-ХХ століть і продовжують працювати нині. Діяльність цієї родини майстрів спричинилася до

формування на Косівщині одного з найпотужніших центрів художнього дерева, а системне дослідження цього явища є важливим в контексті розуміння розвитку народного, а згодом і професійного мистецтва України. Вироби майстрів династії Шкрібляків–Корпанюків є джерелом творчого натхнення сучасних митців, впродовж тривалого часу продовжують залишатися знаком якості, що вплинуло на культурно-мистецький розвиток регіону і сприяло популяризації Яворова та Косова як найпотужніших осередків художнього дерева в Україні.

Неповторні та унікальні вироби майстрів родини Шкрібляків–Корпанюків були популярними не лише в Україні, а й у Європі, а нині є значною частиною мистецьких колекцій національних та регіональних музеїв, приватних збірок, що представляють багату культурну спадщину Гуцульщини і є об'єктом уваги дослідників і науковців, митців та дизайнерів.

Актуальність дослідження. Художнє дерево – традиційний вид народного декоративно-ужиткового мистецтва, який набув особливо інтенсивного розвитку у XVIII–XX століттях. Багато технічних та художньо-композиційних особливостей у цьому виді мистецтва на Гуцульщині було закладено представниками династії Шкрібляків–Корпанюків, що працювали впродовж другої половини XIX–XX століть, а їхні нащадки продовжують творити на початку – у першій чверті XXI століття. Вироби митців цієї династії передовсім втілювали новаторські ідеї, відзначалися досконалим технічним виконанням, оригінальністю та особливими творчими здобутками, що заклало фундамент розвитку цього виду народного декоративно-ужиткового мистецтва на десятиліття, сприяло визнанню Косова та Яворова як провідних центрів гуцульської дереворізьби. Дослідження цього унікального явища національної культури потребує глибокого аналізу, осмислення значення і ролі родини Шкрібляків–Корпанюків у культурно-мистецьких процесах Західної України другої половини XIX–початку XXI століття. Проведене дослідження сприятиме розумінню і виокремленню традиційних та інноваційних прийомів у роботі кожного майстра творчої династії Шкрібляків–Корпанюків, а також їхнього впливу на формування гуцульської школи дереворізьблення як унікального явища традиційної культури України. Актуальність роботи

продиктована також необхідністю збереження технік і технологій художнього дерева не лише з метою популяризації цього виду декоративно-ужиткового мистецтва як одного з найбільш розповсюджених і традиційних в Україні, а й з метою вивчення їх у навчальних закладах різних рівнів як продовження поступального розвитку українського художнього дерева. Не менш важливим вбачаємо визначення ролі митців представників династії Шкрібляків–Корпанюків в інших видах народного декоративно-ужиткового та професійного образотворчого мистецтва.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертаційне дослідження є складником науково-дослідницької роботи кафедри дизайну і теорії мистецтва Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника «Актуальні питання культурології теорія та історія культури» (державний реєстраційний номер 0117U004571) Тему дисертаційної роботи «Культурна діяльність родини Шкрібляків–Корпанюків у контексті мистецького життя Західної України другої половини XIX–початку XXI століття» затверджено на засіданні Вченої ради ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» (протокол № 6 від 27 червня 2022 р.).

Об'єкт дослідження – творча діяльність та роль родини Шкрібляків–Корпанюків у мистецькому житті Західної України другої половини XIX – початку XXI століття.

Предмет дослідження – стилістичні, типологічні особливості мистецьких виробів династії Шкрібляків–Корпанюків, специфіка творчого методу окремих представників родини, збереження народних традицій та привнесення інноваційних методів у вироби художнього дерева та інші види декоративно-ужиткового й образотворчого мистецтва на Західній Україні.

Територіальні межі наукової роботи охоплюють ті регіони Західної України, де найбільш яскраво проявилися риси гуцульської школи народного дереворізблення, започаткованої Юрієм Шкрібляком, а також розширюються на центри та осередки розвитку мистецтва, де працювали і нині працюють у різних

видах народного мистецтва та професійної творчості представники родини Шкрібляків–Корпанюків.

Хронологічні рамки дослідження – від середини ХІХ століття до початку–першої чверті ХХІ століття.

Мета дослідження – обґрунтування ролі родини різьбярів Шкрібляків–Корпанюків у становленні та розвитку традицій художнього дерева Гуцульщини та значення їхньої творчості у мистецькому житті Західної України другої половини ХІХ–початку ХХІ століття.

У відповідності до поставленої мети сформульовано наступні завдання дослідження:

1. Охарактеризувати основні етапи культурно-мистецьких процесів Західної України II половини ХІХ–початку ХХІ століття.

2. З'ясувати специфіку розвитку художнього дерева у регіоні, що мало вплив на формування гуцульської школи деревного промислу та її розвиток впродовж II половини ХІХ–початку ХХІ століття.

3. Виявити особливості творчого методу майстрів представників родини Шкрібляків–Корпанюків.

4. Виокремити значення різних поколінь династії Шкрібляків–Корпанюків у формуванні мистецької освіти краю.

5. Проаналізувати виставкову, сподвижницьку, педагогічну діяльність майстрів родини Шкрібляків–Корпанюків, їхню участь у мистецьких товариствах, артілях і спілках впродовж ХІХ–початку ХХІ століття, що сприяло розвитку мистецького життя Західної України.

6. Обґрунтувати роль представників династії Шкрібляків–Корпанюків у збереженні та розвитку традицій художньої різьби по дереву та інших видів декоративно-прикладного мистецтва як вагомій складовій культурної спадщини України.

Наукова новизна дослідження визначена метою та низкою поставлених дослідницьких завдань і полягає у тому, що вперше комплексно вивчається творчість династії Шкрібляків–Корпанюків, зокрема розглядається вклад кожного

майстра-представника родини у культурно-мистецький розвиток регіону. Висвітлюється значення їхньої творчості у збереженні традицій гуцульської дереворізьби та інших видів декоративно-ужиткового мистецтва, визначаються новаторські риси творчого методу майстрів, що мало вплив на формування Яворова, Косова та Вижниці як вагомих осередків художнього деревообробництва як провідного виду декоративно-ужиткового мистецтва Західної України впродовж ХХ – на початку ХХІ століття.

Уперше із застосуванням комплексу загальнонаукових та специфічних мистецтвознавчих методів в одній праці зібрано, проаналізовано відомості про діяльність родини Шкрібляків–Корпанюків, висвітлено творчу спадщину багатьох поколінь митців та простежено їхню роль у збереженні традицій різних видів мистецтва, а найбільше – художнього деревообробництва. Відстежено спадкоємність традицій у передачі досвіду та новаторські риси у творчості кожного представника майстрів цієї творчої династії впродовж другої половини ХІХ–початку ХХІ століття. Також **вперше** здійснено типологізацію джерел, використаних для дослідження наукової проблеми, розроблено комплекс методів та підходів; виокремлено характерні композиційні прийоми та орнаментальні мотиви творів художнього дереворізьблення, що дозволило виділити школу гуцульського дереворізьблення з осередком у с. Яворові, як унікальне явище національної культури; визначено техніко-технологічні та новаторські прийоми у творчості кожного представника династії, а також акцентовано на внеску мисткинь творчої родини Шкрібляків–Корпанюків у різні види декоративно-ужиткового та образотворчого мистецтва кінця ХХ–початку ХХІ століття; виявлено тенденції переємності традицій у колі родини Шкрібляків–Корпанюків та їхнє продовження і розвиток у діяльності кожного наступного покоління, починаючи від майстра-основоположника династії Юрія Шкрібляка.

У науковий обіг введено низку архівних матеріалів, джерел, творів з приватних колекцій родини Корпанюків, зокрема Юрія Корпанюка, Василя Корпанюка та інш.

Отримало подальший розвиток: дослідження особливостей школи гуцульського дереворізьблення у контексті розвитку народного декоративно-ужиткового мистецтва Західної України другої половини XIX-початку XXI століття; виокремлення ролі і значення народних майстрів-представників династії Шкрібляків–Корпанюків у національній культурі України; вивчення творчого методу та індивідуального стилю митців династії Шкрібляків–Корпанюків; зроблено аналіз значної частини артефактів, їх художніх, композиційних, орнаментальних характеристик, семіотики тощо, низка з цих творів введена в науковий обіг вперше.

Уточнено: біографічні відомості представників родини Шкрібляків–Корпанюків; інформацію про участь майстрів династії у творчих об'єднаннях, виставках; техніко-технологічні характеристики, орнаментальне, композиційне та типологічне різноманіття виробів художнього дерева у творчості представників родини Шкрібляків–Корпанюків; новаторські прийоми та впливи на мистецьку діяльність різних поколінь династії майстрів; атрибуцію окремих артефактів, їхнє авторство та місце зберігання творів у мистецьких музеях та приватних збірках у даний час.

Вперше розглядається питання про створення громадського музею родини Шкрібляків–Корпанюків на базі приватних колекцій та популяризації творчої діяльності майстрів задля збереження традицій гуцульського художнього дереворізьблення та інших видів традиційної народної культури, яскраво втіленої в роботах багатьох поколінь митців династії Шкрібляків–Корпанюків.

Теоретичне та практичне значення виявляється в можливості застосування результатів дослідження для написання наукових праць з мистецтвознавства, використання теоретичного підґрунтя та фактологічного матеріалу дисертації в навчальному та виробничому процесах, зокрема для загальноосвітніх й мистецьких шкіл та навчальних закладів передвищої і вищої освіти, осередків народних художніх промислів, майстерень, у музейній, експозиційній діяльності тощо, при розробці стратегій зі збереження традиційної культурної спадщини в Україні.

Джерельну базу наукової роботи сформували матеріали, які нині зберігаються у музейних, архівних, бібліотечних фондах та розміщені на відкритих інтернет-ресурсах. Зокрема, нами опрацьовані фонди музеїв Івано-Франківська, Коломиї, Косова, Львова, а також приватні збірки.

Методи дослідження. Для досягнення мети та вирішення поставлених завдань у процесі вивчення етнографічних, історичних, краєзнавчих, мистецтвознавчих джерел нами було використано методи, що відповідають культурологічному системному підходу до вивчення предмету дослідження:

- Комплексний підхід нами застосовувався для розуміння цілісної картини розвитку художнього дерева на Західній Україні у визначених хронологічних рамках;

- Порівняльно-історичний та культурологічний методи у хронологічному аспекті для розуміння соціокультурних процесів та загальноісторичної картини, на тлі яких сформувалися осередки народного мистецтва у Західній Україні;

- Історико-культурний метод для розуміння передумов розвитку художнього дереворізьблення на Галичині і, зокрема, на Гуцульщині;

- Компаративний – при зіставленні та порівнянні культурних та мистецьких явищ, творчих методів, технік і технологій художнього дерева та інших видів декоративно-ужиткового та образотворчого мистецтва;

- Системний метод сприяв визначенню місця гуцульського дереворізьблення у традиційній культурі Західної України та ролі у цьому процесі династії народних майстрів Шкрібляків–Корпанюків;

- Типологічного аналізу – дає об'єктивні знання про діахронію типів, є теоретичною основою для дослідження творів художнього дерева, а також ключем до розуміння їх декоративних засад і естетичної природи.

- Структурно-семіотичний – для вивчення знакової системи мотивів, орнаментів, композиційних схем, техніко-технологічних особливостей як естетичних чинників мистецьких творів родини Шкрібляків–Корпанюків;

- Мистецтвознавчого та порівняльного аналізу творів художньої дереворізьби та інших видів мистецтва різних поколінь династії Шкрібляків–Корпанюків;

- Методи систематизації та узагальнення – для підведення підсумків дослідження та формулювання висновків.

Теоретичним підґрунтям дисертації стали праці українських дослідників: етнографічні матеріали та наукові роботи кінця XIX-початку XX століття, які започаткували вивчення народного мистецтва та творчості народних майстрів (В. Шухевич, М. Колцуняк), фундаментальні роботи з історії образотворчого та декоративно-прикладного мистецтва (В. Антонович, А. Будзан, Р. Захарчук-Чугай, Т. Кара-Васильєва, Ю. Лащук, М. Моздир, О. Никорак, М. Селівачов, М. Станкевич, Р. Яців тощо), з питань тлумачення символів, орнаментальних мотивів та композиційних структур (А. Будзан, Р. Захарчук-Чугай, М. Селівачов, М. Станкевич), з теорії традицій – М. Станкевич, а також дисертаційні праці дослідників окремих видів образотворчого та декоративно-ужиткового мистецтва початку XXI століття (Б. Бойчука, Н. Золотарчук, О. Никорак, В. Одрехівського, Р. Одрехівського, Р. Стеф'юка, І. Чмелик, Ю. Юсипчука та ін. авторів).

Апробація результатів дослідження. Основні теоретичні положення й практичні результати дослідження апробовані на Всеукраїнській науковій конференції студентів та молодих вчених «Українське мистецтво у багатогранності проявів», (м.Івано-Франківськ 18 травня 2023 року), Звітній науковій конференції викладачів, докторантів, аспірантів університету за 2024 рік (м. Івано-Франківськ, 2025.), Мистецька культура: історія, теорія, методологія XIII Міжнародна наукова конференція (Львів, 21 листопада 2025 р.).

Публікації. Основні положення дисертації висвітлено у сімох публікаціях, з яких: трьох статтях у затверджених наукових фахових виданнях України, трьох публікації у збірниках матеріалів міжнародних та всеукраїнських науково-практичних конференцій та у 1 додатковій статті не у фаховому журналі Краєзнавчий літературний мистецький журнал.

Структура роботи: дисертація складається із вступу, чотирьох розділів та загальних висновків (160 ст. основного тексту), списку використаної літератури (160 позицій) та додатків.

Розділ I ІСТОРИОГРАФІЯ, МЕТОДИКА ТА ДЖЕРЕЛА ДОСЛІДЖЕННЯ

1.1. Історіографія та джерельна база наукової роботи

Теоретичну базу наукової роботи складають фундаментальні праці українських вчених, дисертаційні дослідження, наукові та публіцистичні статті, спогади, альбоми та каталоги виставок, музейні путівники тощо, у яких піднімаються проблеми, що становлять фокус нашої дисертації.

Розпочинають вивчення народної культури та мистецтва Гуцульщини етнографічні та народознавчі праці другої половини-кінця ХІХ століття, поява яких була пов'язана з романтичними тенденціями дослідження життя, побуту та культури маловідомих народностей, які проживали на теренах усієї Європи. У працях С. Витвицького (1863, 1869) [17], Л. Вайгеля (1887) [157] розглядається широкий контекст культурного життя та народного мистецтва гуцулів, їхніх звичаїв, обрядів, розповсюджені на цій території ремесла тощо, там також можна зустріти окремі згадки про життя і творчість провідних тогочасних майстрів різних видів народного декоративно-ужиткового мистецтва.

Л.Вербицький, науковий співробітник Міського промислового музею у Львові у 1880-х роках видав кілька рясно ілюстрованих кольорових альбомів, серед яких першим став альбом зі зразками різьблених виробів українських селян, де почесне місце відведено роботам найвизначнішого гуцульського майстра ХІХ століття Юрія Шкрібляка. У виданнях Л. Вербицького про народних гончарів, різьбярів, мосяжників (Львів, 1882) [158;159] реалізувалася ідея репрезентування зразків народних художніх промислів Гуцульщини із залученням до збирання матеріалу широкої громадськості, а також співпрацею митців. Альбоми проілюстровані таблицями зі зразками ужиткового мистецтва гуцулів (автор ілюстрацій С. Обст), і видані польською, українською та французькою мовами. На жаль, за твердженням мистецтвознавця Михайла Станкевича, більшість із цих опублікованих пам'яток втрачено [123,11].

У праці Т. Окуневського «Наше різьбярство» (Станіслав, 1889) [100] автор описав характерні риси художнього дереворізьблення, а також окреслив значення Юрія Шкрібляка у розвитку народного мистецтва Гуцульщини. Його праця про найславетнішого гуцульського різьбяра стала першим детальним життєписом творчості майстра та фактично започаткувала подальші дослідження у цьому напрямку.

Цінними є також джерела, написані сучасниками Ю. Шкрібляка, які були з ним знайомі особисто, відвідували виставки, де експонувалися його твори та роботи його синів, вони ж часто відбирали вироби у різноманітні колекції тощо. Зокрема, окремі спогади про Ю. Шкрібляка та Яворів залишив Яків Головацький, там жив і працював учителем у народній школі Микола Колцуняк, який написав низку праць про звичаї гуцулів, їхній фольклор, записував колядки, щедрівки тощо. Саме він надавав Володимирі Шухевичу етнографічні матеріали до майбутнього п'ятитомника «Гуцульщина», збирав матеріали до «Малорусько-німецького словаря» Є. Желехівського (1886 р.), допомагав збирати етнографічні матеріали про гуцулів і Гуцульщину чеському етнографу Франтішеку Ржегоржу, і був першим, хто опублікував статтю про народних майстрів: «Юрко Шкрібляк і його сини Василь, Микола і Федір» (1889) [51].

Значний внесок у вивчення та популяризацію народного мистецтва Гуцульщини зробив науковець, етнограф і фольклорист Володимир Шухевич. У своїй найбільш відомій праці «Гуцульщина» (Львів, 1899) [144] він детально описав народні художні промисли, розповсюджені на цій території, красу та самобутність виробів народного мистецтва, стверджував, що саме народне мистецтво є основою національної культури. У вказаній книзі містяться важливі технологічні характеристики різних галузей обробки дерева на Гуцульщині, особливості декорування та орнаментики, а також біографічні відомості про народних майстрів, зокрема родину Шкрібляків.

Таким чином, уже сучасники Ю. Шкрібляка – оцінювали значення творчості цього майстра та його нащадків.

Для нашого дослідження важливими є перші критичні статті та замітки про

виставки, які розміщувалися у періодичних виданнях кінця XIX–першої третини XX століття, що виходили, зокрема у Львові, Станіславі та ін. Їх часто писали мистецтвознавці або ж художники, у більшості вони стисло описували експозицію та давали перші характеристики мистецьким творам. Великий резонанс у тогочасному суспільстві мала етнографічна виставка в Коломиї 1880 року, яка була доволі широко висвітлена дослідником М. Туркавським (Краків, 1880) [156], що і нині продовжує залишатися цінним матеріалом для аналізу та узагальнень щодо виставки і практично дає повне уявлення про її експозиції. Важливими джерелами є рецензія І. Труша на виставку 1905 року [131], де він відзначає праці Юрія Шкрібляка та його синів як найвищі зразки народного мистецтва, а також детальний звіт про етнографічну виставку в Коломиї 1912 року, складений О. Назарієвим, каталог виставки, підготований А. Чорним [139] та ін. Відзначимо також статті Д. Лукіяновича (1912) [78;79] про цю ж виставку, про родину різьбярів Шкрібляків і М. Мегединюка, публікації Г. Колцуняка про творчість Шкрібляків та народні художні промисли гуцулів, друквані у львівських часописах.

Таким чином, перші дослідження народного мистецтва загалом та Гуцульщини зокрема другої половини XIX-початку XX століття акцентують увагу на соціокультурних факторах епохи, у якій жили і працювали народні майстри, вони зберегли для нас цінні біографічні матеріали та відомості, де знаходимо інформацію не лише про життя творчих особистостей, а й окремі твори, стилістику, особливості авторської манери тощо. Матеріали В. Кобринського, Я. Головацького, Т. Окуневського та підсумовуюча праця В. Шухевича містять спогади, коментарі, рідкісні відомості про окремі роботи Ю. Шкрібляка та його синів, які не дійшли до нашого часу, їхню виставкову активність тощо, даючи уявлення про формування та розвиток традиційного гуцульського дереворізьблення та його значення у контексті культури та мистецтва того часу.

У 1930-1950-х роках зростає зацікавлення народним мистецтвом в Україні, у цей час з'явилися перші теоретичні мистецтвознавчі узагальнюючі праці та монографії українських дослідників. Це, зокрема відомі дослідження В. Свенціцької (1939) [107], Л. Калениченко, 1941 [41], М. Бірюкова (1954) [9], І.

Матасяка (1954) [82].

У 1960-1970-х роках дослідження окремих видів народного мистецтва продовжуються, виходять друком вагомі праці А. Будзана (1960) [11], К. Матейко (1962; 1977) [83], І. Гургули [26], Ю. Лащука (1966) [73], С. Сидорович (1979) [113], О. Соломченка (1959, 1969; 1970; 1980) [116;117;118;119;120;121], Р. Захарчук-Чугай (1979) [30] та ін. У них розглядаються традиційні види народного декоративно-ужиткового мистецтва на різних історичних етапах, провідні осередки, характерні регіональні риси, техніко-технологічні особливості тощо, а також творчість окремих найяскравіших народних майстрів. У 1966 році вийшла узагальнююча праця Б. Бутника-Сіверського, де широко досліджується народне мистецтво України [12]. Доповнює картину розвитку народного та професійного мистецтва радянського періоду на території Західної України колективна праця Я. Запаса, В. Овсійчука, О. Чарновського, М. Степко «Мистецтво оновленого краю» (1979) [29]. Втім, окремі праці і публікації того часу не позбавлені політизованого й однобічного висвітлення матеріалу, де має місце недооцінка певних технологічних галузей та інших аспектів розвитку традиційного народного мистецтва.

Серед тогочасних праць монографія Антіна Будзана «Різьба по дереву в західних областях України» (1960) є вагомим джерелом інформації про майстрів династії Шкрібляків та Корпанюків ХІХ–першої половини ХХ століття [11]. У праці проводиться аналіз регіональних осередків деревообробництва Західної України, простежується еволюція виробів художнього дерева на різних історичних етапах, описуються технологічні процеси, технічні характеристики цієї галузі народного мистецтва, композиційні схеми та орнаментальні мотиви виробів, творчість провідних народних майстрів, серед яких Шкріблякам та Корпанюкам відводиться почесне місце. Зокрема, А. Будзан наголошує на значенні творчості Ю. Шкрібляка, який був учасником численних європейських виставок, а також відзначає, що «його вироби, оригінальні за формою та надзвичайно майстерно прикрашені орнаментальними мотивами, не раз були відмічені медалями і преміями» [11, 25].

Важливими для нашої роботи є також статті зазначеного дослідника «Яворівські різьбярі» і «Різьблення та художній метал». У цей же період вийшло кілька колективних статей, співавтором яких є А.Будзан, а також укладений ним альбом «Різьба по дереву. Роботи різьбярів Юри, Василя та Миколи Шкрібляків» [105]. У цих працях А. Будзан вперше узагальнив інформацію про діяльність родини Шкрібляків та Корпанюків – найвідоміших майстрів з Яворова на Гуцульщині, зосередив увагу на дослідженні новаторських підходів у техніці та декоруванні виробів Юрія Шкрібляка, підкреслив різноманіття типологічних груп виробів майстра та його послідовників.

У 1970-1980-х роках гуцульське художнє дерево та творчість народних майстрів з с. Яворова Косівського району стає об'єктом досліджень мистецтвознавців, зокрема Г. Пудик (1974) [145], Р. Захарчук-Чугай (1979) [30], М. Моздир (1987) [86]. Кожен із дослідників тією чи іншою мірою приділяв увагу орнаментальним мотивам та композиційним характеристикам у творах народних майстрів Шкрібляків і Корпанюків, а також технічним прийомам виготовлення найбільш знакових виробів, окреслюючи розвиток гуцульського дереворізьблення на прикладі творчості окремих представників родини. Невеликий за обсягом, але вартісний альбом Г. Пудик про Юрія та Семена Корпанюків (1974) містить порівняльний аналіз виробів братів Корпанюків, що вказує на сформовані авторські манери виконання цих виробів. Тут також є згадки про їхніх нащадків, які теж своє життя присвятили творчості, й окремі цікаві деталі, які дають розуміння того, як «поступово формувалася нова слава народного мистецтва, втілена у творчості синів, дочок та внуків родини Корпанюків» [145,12]. Альбом вміщує низку репродукцій оригінальних робіт Юрія та Семена Корпанюків з колекцій різних українських музеїв, фотоматеріали, що дають уявлення про усі технічні, композиційні прийоми, орнаментальні мотиви, застосовані майстрами у таких творах як скриньки, тарелі, кружки, бабчилі, пляшки, цукорниці, свічники, гарчики, оправы для альбомів та інших витворах.

Р. Захарчук-Чугай у книзі-альбомі «Родина Шкрібляків» (1979) [30] продовжує досліджувати специфіку технічних прийомів різьблення і декорування

виробів художнього дерева родини Шкрібляків, ретельно описує композиційні особливості, поширені орнаментальні мотиви, притаманні, зокрема, творам Юрія, Василя, Миколи та Федора Шкрібляків. Робота є важливою щодо атрибуції окремих артефактів та проведеним аналізом окремих витворів Ю. Шкрібляка і його синів. Також науковиця акцентує на рисах наступності прийомів різьблення і формотворення славетного народного майстра, основоположника яворівської школи дереворізьблення у виробах його спадкоємців, зокрема у роботах Юрія та Семена Корпанюків. Раїса Захарчук-Чугай вказує на те, що майстри цієї династії працювали в інших видах народного мистецтва, описуючи діяльність майстринь родини Шкрібляків у писанкарстві, вишивці, килимарстві, гуцульському вбранні. Їхні вироби, за твердженням дослідниці, викликали захоплення колористикою, композиційними вирішеннями, орнаментикою, високо розвинутим почуттям міри у застосуванні декоративних елементів тощо. Твори майстрів з родини Шкрібляків–Корпанюків посідають значне місце на барвистій ниві українського народного мистецтва. Вони наочно й переконливо демонструють роль таланту і значення спадкоємності традицій, колективність і водночас індивідуальність творчості народних майстрів [30, 14-15]. Також в альбомі вміщена низка фотоматеріалів з творами, що дає більш повне уявлення про роль і значення цієї династії майстрів у розвитку народного мистецтва України II половини XIX–XX століття.

У цей же час з'являються перші статті про молодше покоління яворівських різьбярів і митців династії Корпанюків. Так, однією з перших спроб аналізу творчості В. В. Корпанюка та М. М. Корпанюк стала стаття історика В. Грабовецького, розміщена у журналі «Жовтень» (1977) [25], згодом доповнена у працях Р. Горака (1978,1981) [22; 23], М. Яновського (1980) [152], В. Качкана (1983) [47].

Своєчасною та важливою для розуміння закономірностей розвитку народного мистецтва була праця М. Моздира «Різьбярство Гуцульщини» історико-етнографічний нарис (1987). М. Моздир, як і інші дослідники високо оцінює вклад родини Шкрібляків у народне мистецтво [86].

Важливим джерелом дослідження мистецтва краю є альбом «Художники Прикарпаття» (1989), укладений Р. Дреботюком, де вміщено твори художників і народних майстрів радянського періоду, замітки про успіхи мистецтва того часу, та, порівняно з іншими аналогічними виданнями, ґрунтовніше аналізується художня спадщина дорадянського часу [132].

Значно активізувалися дослідження різних видів народного декоративно-ужиткового мистецтва зі здобуттям Україною незалежності. Українське мистецтвознавство поповнилося працями про різні види та осередки народного мистецтва, мистецьку освіту: Т. Кари-Васильєвої та З. Чегусової (2005) [42], О. Никорак (2006) [92; 93], Р. Одрехівського (2006) [96; 97; 98; 99], Р. Шмагала (2005) [141; 142; 143] та ін. Найбільш ґрунтовною базовою мистецтвознавчою працею стала монографія Михайла Станкевича «Українське художнє дерево» (Львів, 2002) [123], де автор вперше комплексно розглядає художнє дерево як цілісну історично сформовану художню систему. У книзі висвітлюються питання еволюції, художньо-технологічних засад різних галузей деревообробництва, аналізуються твори з музейних колекцій, літературні й архівні джерела, польові матеріали, осередки, мистецькі об'єднання й школи, типологія та художні особливості виробів. Увагу приділено творчості провідних народних майстрів, цехових ремісників і сучасних майстрів художнього дерева, автором коротко подається життєвий і творчий шлях народних майстрів родини Шкрібляків та Корпанюків. У цій узагальнюючій монографії М. Станкевич ретельно дослідив та систематизував типологію виробів художнього деревообробництва, обґрунтував категорії технологічних підвидів, родів, типологічних груп (підгруп) та художніх творів.

Теоретичним базисом дисертації стали фундаментальні роботи з історії образотворчого та декоративно-прикладного мистецтва В. Антоновича (1992) [1], Т. Кари-Васильєвої (2005, 2007) [42; 43], О. Никорак (2006) [92; 93], М. Селівачова (2009) [108; 109], М. Станкевича (2002) [123], Р. Яціва (2006) [152; 153] та ін., де висвітлюються питання закономірностей розвитку українського народного та

професійного мистецтва, окремих його видів, історичні етапи, впливи, зміни і трансформації, які пережила національна культура впродовж століть.

Вагомими для мистецтвознавчої науки сучасної України є праці з питань тлумачення символів, орнаментальних мотивів та композиційних структур А. Будзана [11; 105], Р. Захарчук-Чугай [30], М. Селівачова [109], М. Станкевича [123], з теорії традиції, проблем автентичності мистецтва – М. Станкевича (2004, 2015) [124; 125].

Так, значущою для розуміння семантики орнаментальних мотивів, що використовувалися майстрами художнього дерева на Галичині та в інших регіонах України є праця М. Селівачова «Лексикон української орнаментики» (2009) [109], де досліджуються генеза, історія, еволюція форм і стилістики в орнаментиці текстилю, кераміки, різьблення та інших видів декоративного мистецтва. У праці традиційна орнаментика розглядається як особлива система художньої інформації: зіставлення графіки візуальних знаків і їх лексичних пояснень у народних назвах візерунків допомагає з'ясувати зміст орнаменту, розкриває етнічні особливості асоціативного мислення та визначає, які компоненти мотиву є головними, а які – другорядними. Тут же автор підсумовує важливі аспекти мистецької діяльності як Шкрібляків так і Корпанюків, що стали визначальними у формуванні яворівської школи художнього дерева. Доповнює розуміння знакової системи української орнаментики наукова праця М. Курилича «Гуцульський орнамент» (2001) [70], упорядкована й підготовлена до друку Л. Довгою. У монографії висвітлено питання витоків та генези гуцульського орнаменту, його семантики і трансформації, яка відбулася впродовж ХХ століття.

У ґрунтовній праці Б. Тимківа (2010) [130] розглядаються етапи дереворізьблення в Україні та простежуються впливи і розвиток тенденцій цього виду народного мистецтва в українському зарубіжжі, автор акцентує увагу на характерних особливостях у сакральній та ужитковій різьбі, віддає шану творчості майстрів династії Шкрібляків–Корпанюків.

Сприяють розкриттю проблематики наукової роботи дисертації, присвячені окремим видам образотворчого та декоративно-ужиткового мистецтва,

мистецьким процесам західноукраїнського регіону, осередкам, школам, локальним особливостям розвитку професійного та народного мистецтва в Україні, у них також висвітлюється творчість та значення провідних майстрів різних галузей традиційної народної творчості. Це, зокрема дисертації В. Білого (2015) [8], Б. Бойчука (2003) [10], Р. Гаврилюка (2020) [19], Н. Золотарчук (2014) [32], Т. Зузяк (2004) [33], Г. Лосик (2016) [74], О. Никорак (2006) [92], О. Новицької (2003) [94], В. Одрехівського (2018) [95], Р. Одрехівського (2017) [98], Л. Семчук (2009) [112], Х. Содомори (2020) [122], Р. Стеф'юка (2015) [127], І. Чмелик (2006) [138], Ю. Юсипчука (2003) [150]. Вказані праці важливі з точки зору формування цілісної картини розвитку різних видів народного та професійного мистецтва, простеження певних закономірностей розвитку і впливів, ключових аспектів функціонування національної культури на різних історичних етапах, виявлення спільних та відмінних рис і локальних особливостей у кожному з видів мистецтва. Проведений у вищезазначених дослідженнях аналіз тенденцій, осередків, творчості народних майстрів є важливим для пізнання й осмислення національної культурної спадщини.

Доповнюють та збагачують фактологічний і теоретичний апарат нашого дослідження наукові статті і тези конференцій, які точково, локально висвітлюють окремі аспекти, що безпосередньо стосуються проблематики нашої наукової роботи.

У дослідженнях П. Арсенича (2013) [2], В. Білого (2010) [7], О. Веретко (2016) [16], М. Гнатюка (1999) [20], Л. Маслій (2000) [81], В. Молинь (2018) [87], В. Рапалюка (2013) [104], О. Слободяна (2013) [115], К. Сусак (2002) [128], І. Чмелик (2006, 2011) [136; 137] та ін., розкриваються важливі аспекти творчої, освітньої, виставкової діяльності окремих народних майстрів, не обійдено увагою також збірки творів художнього дерева родини Шкрібляків–Корпанюків, що нині зосереджені у музейних установах (Арсенич, 2013 [2]; Молинь, 2018[87]).

Наукові статті а також монографія Р. Одрехівського присвячені художньому дереву, висвітлюють малодосліджені явища гуцульського дереворізьблення; тенденції в сакральному мистецтві іконостасної різьби та храмових інтер'єрах;

зосереджені на питаннях національного відродження у мистецтві Галичини; аналізують сакральну різьбу по дереву в Галичині та на Гуцульщині [96; 97; 99].

Доволі багато наукових праць присвячено питанням мистецької освіти Західної України. Так, важливими є розвідки про Коломийську гончарну школу Ю. Лащука, Косівську школу деревного промислу – В. Кречковського та М. Гнатюка. Питанням приватної мистецької і мистецько-промислової освіти присвячені статті Р. Шмагала [142]. Діяльність мистецьких навчальних закладів кінця XIX–першої половини XX століття на Станіславщині аналізується дослідницею І. Чмелик [136]. У статтях Ю. Юсипчука про школу-майстерню Василя Девдюка у Старому Косові та його роботу у Вижницькому навчальному закладі ці аспекти розглядаються у контексті аналізу життєвого та творчого шляху майстра [146; 149]. Ретроспективно історія становлення вищої мистецької освіти у Косові представлена у низці праць К.Сусак [128]. У статті О. Слободяна «Роль Косівської мистецької школи у розвитку декоративно-прикладного мистецтва на Гуцульщині другої половини XX століття» (2013) автор робить спробу простежити основні віхи в історії розвитку Косівської мистецької школи другої половини XX ст., показує значення і роль відкриття відділів художнього дерева, художньої кераміки, художнього металу та шкіри в збереженні та примноженні народних традицій, розвитку професійного декоративно-прикладного мистецтва на Гуцульщині [115]. У наукових статтях та дисертації Р. Гаврилюка (2015) комплексно проаналізовано етапи становлення Вижницької мистецької школи та сучасний стан функціонування мистецького осередку, синтез традицій і новаторські підходи у творчості митців Вижниці, виокремлено значення педагогічного підходу Василя Шкрібляка як провідного викладача цього закладу від часу його заснування [19].

Окремо потрібно вказати музейні альбоми та путівники, де поряд з описом мистецьких шкіл, знакових творів, представлених в їхніх експозиціях, поданих коротких біографічних даних про майстрів та стилістичних характеристик артефактів є можливість бачити фотоматеріали представлених виробів, що також допомагає в атрибутуванні окремих зразків мистецьких творів. Так, цінною є інформація, представлена в альбомах «Державний музей українського народного

декоративного мистецтва України» (1983) [28], «Івано-Франківський художній музей» (1989) [36], низці альбомів і путівників Косівського музею народного мистецтва та музею КПДМ (1987, упорядкування О. Соломченка) [116], Коломийського музею народного мистецтва Гуцульщини і Покуття (1970, 1991) [49; 89] та ґрунтовній праці, упорядкованій Я. Ткачук (2015) [114].

У виданні «Музей українського народного декоративного мистецтва» (2010) можна побачити вироби практично усіх видів декоративно-ужиткового мистецтва з провідних мистецьких осередків України. Зокрема, в альбомі розміщено світлини декоративних тарелей В. Шкрібляка та М. Шкрібляка, шкатулки та цукерниці Ю. та В. Корпанюка, декоративних тарелів Д. Шкрібляка [90]. Фотоальбом «Коломийський музей народного мистецтва Гуцульщини» (1978) [50] репрезентує твори однієї з найбільших збірок цього регіону. Матеріали розміщені за видами народного мистецтва, зокрема представлені художнє дереворізьблення, інкрустація та випалювання по дереву, художня обробка металу (мосяжництво) і шкіри, кераміка, ткацтво, вишивка, килимарство, вироби зі сиру, бісероплетіння, писанковий розпис, а також народний одяг. Серед значущих для нас відзначимо роботи Василя та Дмитра Шкрібляків, Юрія і Семена Корпанюків.

В альбомі «Коломийський музей народного мистецтва Гуцульщини» (1991) [49], вміщено ще більше робіт зі збірки музею, адже його колекція дереворізьблення на той час налічувала понад 2500 виробів, де переважали типологічні групи предметів домашнього вжитку. Серед творів винятковою художньою цінністю відзначається доволі велика колекція виробів родини Шкрібляків.

Цінною фактологічною базою наукової роботи є окремі рецензії на виставки, а також відгуки, дописи, замітки у пресі, каталоги виставок. Вони сприяють розумінню значення і певних закономірностей функціонування мистецького середовища Західної України впродовж ХХ–початку ХХІ століття, різних аспектів діяльності митців, зокрема їхню участь у багатьох сферах громадського і соціокультурного життя. Значну частину матеріалів складають документи, де міститься інформація про виставки та експоновані на них твори, участь митців і

народних майстрів у різноманітних заходах, відзнаки, нагороди, рекомендації до вступу в СХУ, це дозволяє нам скласти картину творчої активності та простежити залученість митців у художній процес у різні періоди.

Задля більш повного розуміння обставин життя та висвітлення деяких аспектів діяльності майстрів і мистецьких виявів у їхній творчості, нами використовуються інтерв'ю та спогади, частина яких зроблена нами особисто та вперше вводиться у науковий обіг. Завдяки їм зосереджено увагу на окремих важливих епізодах творчої біографії майстрів, визначальних стимулах та спонуканнях до творчості окремих представників родини Шкрібляків–Корпанюків тощо. Серед них цінними для дослідження стали матеріали Р. Горака [21; 24], В. Лосюка [75], В. С. Корпанюка [60], В. В. Корпанюка [13; 14; 55], М. Корпанюк.

Побіжними джерелами інформації про митців-представників родини Шкрібляків–Корпанюків є електронні ресурси, які призначені швидше для популяризації та підтримки інтересу до творчості цих майстрів. Серед них значне місце займають публікації енциклопедичного характеру, що стисло описують біографічні дані про митців і майстрів династії Шкрібляків–Корпанюків, зазначають інформацію про основні їхні твори, перелічують виставки тощо.

Задля більш повного ознайомлення з творчістю майстрів цінними є видання, що містять фотоілюстративні та фактологічні матеріали, рисунки окремих артефактів. Ці праці допомагають у проведенні мистецтвознавчого аналізу творів, що сприяє розумінню авторської манери, стилістики, та частково виокремленню новаторських пошуків у творчості конкретних митців. А відтак і формуванню цілісної картини розвитку того чи іншого виду мистецтва, його динаміки та локальних особливостей, що загалом формують певну мистецьку школу.

З таких джерел дізнаємося, зокрема, про твори майстрів династії Шкрібляків–Корпанюків, що нині розпорошені по різних музейних збірках чи взагалі вважаються втраченими, вони дають уявлення про тогочасні виставкові експозиції тощо. Так, надзвичайно цінним є видання «Мій рідний край» автором-упорядником якого є Петро Корпанюк (2007) [85], де вміщена низка унікальних поштівок, виданих наприкінці XIX–у першій третині XX століття, серед яких знаходимо

поштівки з конкретними виробами Юрія, Василя, Миколи Шкрібляків, а також їхніх нащадків – Корпанюків, а також фото експозицій тогочасних знакових виставок, які відбувалися, зокрема у Коломиї, Косові. Ці поштівки також допомагають в атрибуції та аналізові окремих артефактів, а нині вони є бібліографічною рідкістю. Важливими візуальними документами є портретні фотознімки та малюнки, які допомагають збагнути не лише те, як виглядали конкретні творчі особистості, а й є свідченням певного часу, історично від нас віддаленого, що допомагає глибше пізнати умови проживання, побут, інші аспекти тогочасного життя майстрів. Зазначені матеріали дбайливо зберігаються у родинних колекціях. Так, цінною є світлина Юрія Шкрібляка з дочкою Катериною, зроблена під час виставки робіт майстра у Коломиї. Цю світлину у своєму ательє в Коломиї зробив один з перших фотографів у Галичині Юліуш Дуткевич (1834–1908), який виконав серію етнографічних світлин з Гуцульщини й Покуття, вони експонувалися на міжнародних фотовиставках. Найбільш вірогідно, ця світлина була зроблена 1880 року, коли в Коломиї з нагоди приїзду цісаря Австро-Угорщини Франца Йосифа була відкрита етнографічна виставка, на якій демонструвались роботи Юрія Шкрібляка, який приїхав на її відкриття разом з дочкою Катериною [21,243].

Зберігся і прижиттєвий портрет Юрія Шкрібляка, виконаний художником і графіком Северином Леопольдом Обстом, який, також відомий своїми живописними типами гуцулів та графічними детальними ілюстраціями гуцульських виробів, опублікованих у згадуваних нами альбомах Л. Вербицького про народні художні промисли. Саме цей портрет роботи Северина Обста став основою портретного зображення, виконаного на надмогильному пам'ятнику Юрія Шкрібляка на цвинтарі у с. Яворові.

Останню, важливу групу джерельної бази складають безпосередньо мистецькі твори, аналіз яких дозволяє виявити спільні й відмінні риси у творчості кожного майстра, простежити еволюцію творчого розвитку митців, виявити новаторські тенденції у мистецтві, характерні риси композиційних структур, орнаментальні, техніко-технологічні особливості, впливи та унікальні риси

авторської стилістики. Вивчення виробів художнього дерева та інших видів декоративно-ужиткового мистецтва, виготовлених майстрами і майстринями династії, дозволяє зробити висновок про неперервність мистецьких традицій гуцульського дереворізьблення впродовж понад 170 років, яскраво представлених у творчості родини Шкрібляків–Корпанюків від основоположника родинної династії Юрія Шкрібляка до сучасного молодого покоління митців.

1.2.Методи дослідження

Для досягнення мети та вирішення поставлених завдань у процесі вивчення етнографічних, історичних, краєзнавчих, мистецтвознавчих джерел нами було використано методи, що відповідають культурологічному системному підходу до вивчення предмету дослідження. Обрані нами методи дослідження допомагають виявити характерні риси творчого методу майстрів родини Шкрібляків–Корпанюків, серед яких методи типологічного, структурно-семіотичного, мистецтвознавчого аналізу, синтезу явищ та культурних процесів, системний метод і підхід, та ін. потребують більш детального представлення.

- Комплексний підхід нами застосовувався для розуміння цілісної картини мистецьких процесів загалом та, зокрема, розвитку художнього дерева на Західній Україні у визначених хронологічних рамках;

- Порівняльно-історичний та культурологічний методи у хронологічному аспекті був важливим для розуміння соціокультурних процесів та загальноісторичної картини, на тлі яких сформувалися осередки народного мистецтва у Західній Україні;

- Історико-культурний метод сприяв розумінню передумов розвитку художнього дереворізьблення та інших видів традиційного народного мистецтва і художніх промислів у Галичині і, зокрема, на Гуцульщині;

- Компаративний метод використовувався нами при зіставленні та порівнянні культурних і мистецьких явищ, творчих методів, технік і технологій

художнього дерева та інших видів декоративно-ужиткового й образотворчого мистецтва;

- Системний метод сприяв визначенню місця гуцульського дереворізблення у традиційній культурі Західної України та ролі у цьому процесі династії народних майстрів Шкрібляків–Корпанюків;

- Метод типологічного аналізу є теоретичною основою для дослідження творів художнього дерева, який дає об'єктивні знання про діахронію типів, також є ключем до розуміння їх декоративних засад і естетичної природи.

Типологічна група виробів (за М.Станкевичем) – це порівняно стале поєднання однотипних предметів, де тип виступає як абстрактний узагальнений зразок предметів. Наповнення типу локальними та індивідуально-особистими художніми особливостями перетворює його в конкретний твір. Важлива особливість типології як наукової теорії полягає в тому, що вона дає змогу охопити не лише існуючі типи (художні моделі), а й вказати на можливість створення нових на основі відповідних параметрів художньої системи деревообробництва або декоративного мистецтва взагалі.

Типологічна група розкриває певну функціональну композиційну спільність кількох досліджуваних предметів (творів). Кожна така типологічна група творів художнього деревообробництва вирізняється сукупністю деяких зовнішніх формотворчих ознак, що сприяють її розпізнаванню. Станкевич, с.193-194.

Складна й функціонально розгалужена типологія художніх виробів з дерева налічує понад 50 типологічних груп предметів і близько 200 їх типів, які охоплюють майже всі сфери людської діяльності. Станкевич, с.193-194.

Виділення у кожній типологічній групі художньої виразності виробів, що є важливою умовою мистецької вартості творів, сприяє розумінню як мистецьких, утилітарних так і естетичних категорій витворів художнього деревообробництва. Саме такий аналіз дозволяє виділити гуцульську школу художнього дерева як унікальне явище національної культури.

- Структурно-семіотичний метод у роботі застосовувався для вивчення знакової системи мотивів, орнаментів, композиційних схем, техніко-технологічних

особливостей як естетичних чинників мистецьких творів художнього дерева, а також ткацтва, килимарства, кераміки та інших видів ДУМ та образотворчого мистецтва, де яскраво проявили себе представники родини Шкрібляків–Корпанюків;

- Біографічний метод виявляє вплив родини, традицій, середовища та інших факторів на становлення творчих особистостей, а також допомагає простежити переймання досвіду у творчості та безпосередній вплив навчання мистецькому ремеслу від старшого покоління майстрів до молодшого на прикладі шести поколінь творчої династії Шкрібляків–Корпанюків.

- Метод мистецтвознавчого аналізу творів художньої різьби та інших видів мистецтва різних поколінь династії Шкрібляків–Корпанюків сприяє визначенню спільних та відмінних рис у творчості кожного представника династії народних майстрів, а також простеженню еволюції творчого методу у різні періоди творчості кожного окремого митця, виявленню впливів на індивідуальну творчість представників попередніх поколінь. А також допомагає виділити риси новаторства у застосовуваних матеріалах, конструктивно-формотворчих та декоруючих техніках, у пошуку нових виражальних засобів у формах виробів, композиційних структурах та орнаментальних мотивах виробів родини Шкрібляків і Корпанюків.

- Методи систематизації та узагальнення використані передовсім для підведення проміжних підсумків, висновків після кожного розділу та підрозділу, та формулювання прикінцевих висновків.

Огляд наукових праць, літературних та інформаційних джерел вказує на необхідність їхнього структурування та детального опрацювання з метою поглибленого аналізу виробів народних майстрів родини Шкрібляків–Корпанюків та окреслення їхнього значення у розгортанні мистецького життя регіону, а також впливу творчості представників цієї династії у розвитку традицій гуцульської школи народного мистецтва.

Джерельну базу наукової роботи складають мистецтвознавчі праці, збірники наукових статей, конференцій, публікацій у періодичних виданнях, а також каталоги виставок, музейні альбоми та путівники, фотоматеріали та архівні

документи, які висвітлюють окремі складові життя, творчості та громадської діяльності представників родини Шкрібляків–Корпанюків, особливості мистецьких процесів України загалом та Західної України зокрема, інші аспекти, безпосередньо пов'язані з проблематикою нашого дослідження. Опрацьований комплекс джерельної бази та зроблений історіографічний аналіз наявних архівних, літературних, інформаційних, цифрових, візуальних та інших джерел підтверджує значне зацікавлення дослідників таким видом традиційного народного мистецтва як художнє дерево та творчістю династії Шкрібляків і Корпанюків починаючи із другої половини ХІХ століття.

Вагомим фактологічним та теоретичним базисом є праці Т. Окуневського, Л. Вербицького, В. Шухевича, А. Будзана, Р. Шмагала, М. Станкевича, М. Селівачова, Р. Захарчук-Чугай, Г. Пудик та ін. Ретельне вивчення джерельної бази дозволяє зробити висновок, що значення родини Шкрібляків–Корпанюків у мистецькому житті регіону, а також вплив творчості представників цієї династії у розвитку традицій гуцульської школи художнього дерева є беззаперечним і підтверджуються активним інтересом до їхніх здобутків етнографів, істориків, мистецьких критиків, мистецтвознавців впродовж останньої чверті ХІХ-початку ХХІ століття.

Основними методами дослідження стали: порівняльно-історичний, культурологічний, компаративний, структурно-семіотичний, біографічний, системний, методи типологічного та мистецтвознавчого аналізу, систематизації та узагальнення.

Розділ 2 МИСТЕЦЬКІ ПРОЦЕСИ ЗАХІДНОЇ УКРАЇНИ ДРУГОЇ ПОЛОВИНИ ХІХ-ПОЧАТКУ ХХІ СТОЛІТЬ

2.1. Мистецьке життя Західної України другої половини ХІХ-початку ХХІ століть та місце у ньому народного мистецтва

У другій половині ХІХ століття спостерігається помітне поживлення мистецьких процесів на теренах усієї Європи. Цей рух, пов'язаний з розвитком науково-технічного прогресу, покращенням економічної ситуації, появою ґрунтовних досліджень у сфері природничих та гуманітарних наук, розвитком інституцій колекціонерства, музейництва тощо, сприяв активізації культурно-мистецького життя. Інтерес до національного надбання та поява наукових праць сприяли інтенсивному розвитку народних художніх промислів, передусім на територіях, де склалися давні традиції того чи іншого виду декоративно-ужиткового мистецтва. Під впливом тогочасних соціокультурних процесів народна культура і мистецтво стали джерелом вивчення, базисом перших досліджень, зокрема у галузі археології, історії, етнографії, народознавства тощо. Тенденції романтизму та сентименталізму спонукали звернення багатьох митців, меценатів, дослідників мистецтва до маловивчених регіонів та культур. На Західній Україні такими «екзотичними» і мальовничими були передовсім Гуцульщина, а також Покуття, де зберігалися багатовікові традиції в звичаях, обрядах, культурі, релігії, віруваннях тощо, а народна творчість вражаюче проявилася у різних видах художніх ремесел. Наприкінці ХІХ століття в Україні засновуються перші товариства, мистецько-ремісничі школи, приватні, а згодом і музейні збірки, організовуються виставки. Твори народних майстрів експонуються в європейських містах тощо.

М. Грушевський підкреслює зокрема, великий духовний підйом українського громадянства в Австро-Угорській державі на межі ХІ–ХХХ ст. Низка прогресивних українських організацій активно займалася підняттям духовного життя і національної свідомості українців у Галичині. Важливу роль у дослідженні й

популяризації традиційної народної культури на початку ХХ століття відіграли Л. Вербицький, І. Гнатюк, Я. Головацький, М. Грушевський, В. Шухевич. М. Грушевський часто відвідував Гуцульщину, був знайомий з її народними майстрами, придбав значну кількість експонатів для власної приватної колекції та музейної збірки Етнографічного відділу НТШ, серед цих артефактів чільне місце належало виробам Юрія Шкрібляка та його синів.

Народні художні промисли, що активно розвивалися наприкінці ХІХ століття по всій території України, зокрема кераміка, художнє дерево, килимарство, ткацтво, художня обробка шкіри тощо популяризувалися завдяки організованим етнографічно-промисловим виставкам. Найбільший резонанс не лише на теренах Західної України, а й загалом, мала етнографічна виставка у Коломиї 1880 року, яку відвідав цісар Австро-Угорської Імперії Франц Йосиф. Цій виставці було присвячено низку статей про традиційну народну культуру горян у періодичних виданнях, а також виданий ґрунтовний каталог польським дослідником М. Туркавським [156].

Етнографічна виставка у Коломиї 1880 року інтенсифікувала розвиток виставкового руху у Галичині, на ній найбільш яскраво було репрезентоване народне мистецтво Гуцульщини та Покуття. Схожі за спрямуванням виставки регулярно відбувалися в усій Західній Україні: Львів (1877, 1894), Станіслав (1879), Тернопіль (1884, 1887), Косів (1904), Стрий (1909), Коломия (1912), Ворохта (1930), Кути (1933) та ін. Такі виставки сприяли активізації місцевих товариств та спілок, які популяризували народні художні промисли, виявляли народні таланти, формували перші збірки мистецьких виробів, закупаючи вироби безпосередньо у народних майстрів.

Тогочасні історики й етнографи стверджували, що Коломийська Етнографічна виставка 1880 року «перевершила всілякі очікування, захоплювала різноманітністю цінних збірок, а її загальний вигляд справляв цілком незвичне враження» [156, 4]. Там були представлені експонати з цілого Покуття та сусідніх повітів (коломийського, косівського, снятинського, городенківського, заліщицького та борщівського). Програмою виставки було «пізнання люду, що в

тих повітах мешкає, через представлення їх уборів і строїв, предметів побуту й інструментів різного роду, а також їх промислу домашнього» [156, 6]. Виставка ставила дві глобальні мети: сприяти пізнанню місцевого населення й активізації наукових досліджень, а також сприяти вдосконаленню виробів і піднесенню промислу домашнього, задля надання заробітку бідним людям, що зумовить покращення добробуту Покуття [156, 6-7]. Таким чином, виставка мала вирішити два завдання: наукове і гуманітарне, відповідно до яких був розроблений план експозиції. Вона розміщувалась у приміщеннях дерев'яного павільйону, спроектованого інженером В.Шаєром, який складався з чотирикутної зали і двох витягнутих галерей, розміщених по обидва боки, і був декорований митцем Т. Рибковським [156, 8]. Наукове керівництво експозицією здійснював відомий польський етнограф і фольклорист О. Кольберг, а допомагали йому гімназійний учитель Л. Вайгель, Й. Кобринський із с. Мишина, учитель Т. Фандарис з Космача, М. Колцуняк із с. Ковалівки, В. Юрченко та С. Витвицький із Верховини.

Виставка мала два відділи. Перший, головний, етнографічний, складався з 21 групи ручних виробів, другий, додатковий, – з 4 груп гірських продуктів, вирощених у цій місцевості.

До першої групи головного відділу належали вироби з вовни, льону і коноплі, представлені ліжниками, веретами, килимами, вовняними хідниками, сукном з козячої шерсті, були також виставлені стародавні ткацькі верстати з Жаб'я і Княждвора.

Друга група презентувала вбрання і строї, вона вважалася найважливішою і була представлена на виставці найбільш вичерпно.

Третя група репрезентувала кушнірство, четверта – різні оздоблені вироби з повітів Коломийського і Косівського, до яких «гуцули мають вроджений талант і незвичайне замилювання». Серед них найкращими вважалися ужиткові речі Ю.Шкрібляка з Яворова і Я.Скуматчука з Верховини [156,12].

Наступними були групи, що складались із виробів боднарських, токарських, гончарських, господарських, мисливських і риболовських знарядь, музичних інструментів, обрядових предметів. Окремі групи склали також моделі хат та

колекції писанок. На цій виставці вперше поряд з творами народних художніх промислів була виставлена група рисунків, творів іконопису, фотографій околиць і людських типів. Тут експонувалися живописні твори уродженця Середнього Березова, випускника Віденської академії мистецтв С. Обста («Гуцульські типи»), який першим звернувся до зображення щоденного побуту та портретування гірських мешканців; акварелі поляка, учня школи мистецтв у Кракові та Віденської академії мистецтв Т. Рибковського («Вид Ратуші і частини ринку у Коломиї», дві групи селянських типів з Чортівця); і чотири твори уродженця Львова, випускника Віденської академії мистецтв, живописця Юзефа Ярошинського. Два з них – відображають похід гуцулів на торг до Косова, третій – представляє водоспади Черемоша, четвертий – весільний похід гуцулів, який не залишав публіку байдужою [156, 34].

Отож, виставка, яку своєю увагою удостоїв цісар Франц Йосиф, що також є свідченням її значення в тогочасному соціокультурному житті регіону, мала надзвичайно потужну джерельну базу, її добре продумана експозиція найкращим чином відповідала бажанням і настроям тогочасного суспільства, представляла усі сфери народного мистецтва та побуту, цей потенціал як етнографічний та культурно-мистецький досвід згодом був реалізований у інших схожих виставках.

Експонування творів народних художніх промислів значною мірою сприяло ґрунтовній репрезентації культурного надбання Гуцульщини та Покуття для різних верств населення, передусім викликало жвавий інтерес в інтелігенції, свідченням чого є низка статей та нарисів у тогочасній пресі. Виставки виявляли багатий і міцний пласт місцевої народної матеріальної культури. Проведення наступних господарсько-промислових виставок за концепцією було схожим до «Першої етнографічної виставки у Коломиї» 1880 року [135, 147].

У 1912 році в Коломиї знову була організована виставка домашнього промислу, на якій були представлені всі види народної творчості гуцулів і покутян: художнє дерево, кераміка, вишивка, одяг, ткацтво, гончарство, вироби з металу та шкіри тощо. Найбільше відвідувачів захоплювали твори художнього дерева народних майстрів Ю. Шкрібляка, В. Девдюка, Ю. та С. Корпанюків, а також

побутові мотиви та портретні твори Ярослава Пстрака.

До Першої світової війни на теренах Станіславщини переважали виставки творів народних художніх промислів місцевих майстрів: кераміка, художнє дерево, килимарство, ткацтво, художня обробка шкіри тощо. Прикладом цього були, зокрема, етнографічні виставки у Станіславі (1879), де суцільне захоплення викликали вироби народного майстра Ю. Шкрібляка, у Косові (1904), де експонувалися твори В. Девдюка, братів Шкрібляків, у Косові, Ворохті (1930) – твори Ю. та С. Корпанюків, у Кутах (1933) – твори М. та В. Девдюків та ін. Важливо, що ці виставки ставали відомими громадськості завдяки публікаціям у тогочасній пресі. Так, про виставку, яка відбулася у Косові у червні 1904 року історик, перший президент УНР Михайло Грушевський написав статтю, де схвально відгукувався про твори художнього деревообробництва родини Шкрібляків з с. Яворова. У праці він відзначив також роботи народних майстрів М. Мегединюка з с. Річки, гончарські вироби пістинських майстрів, ткацькі вироби з Косова, ліжникарство, килимарство, писанкарство, гerdани, що вказувало на багатство промислу гуцульського краю, який Грушеський вважав найбільш «артистичним кутом не тільки України, а й цілої Словянщини [43, 208].

Також вироби народних майстрів Гуцульщини можна було побачити на виставках у інших регіонах, зокрема у Львові та Києві. Так, твори родини Шкрібляків експонувалися на виставці, організованій І.Трушем та Товариством прихильників українського письменства, науки і штуки (Львів, 1905). І. Труш навіть відзначив твори Шкрібляків у ініційованому ним журналі «Артистичний Вісник».

У 1934 році у Станіславі відбулася виставка Українського Жіночого Конгресу, натхненницями якої виступили сестри Ольга та Олена Кульчицькі. На ній експонувалися твори живопису, графіки і різних видів народного мистецтва: гідно були представлені ткацтво, килимарство, вишивка народних майстринь Станіславівського повіту, а також сусідніх областей, що свідчить про високий рівень організації виставки. На ній переважали етнографічні замальовки гуцульського вбрання, натюрморти, портрети, графіка була представлена

офортами, дереворитами, книжковими ілюстраціями, збіркою екслібрисів, серед яких чільне місце посідали роботи О. Кульчицької. Народне мистецтво було представлене з міст Калуша, Збаража, Золочева, Коломиї, Надвірної, Рогатина, Станіслава, Тернополя, Тлумача, Турки, Чорткова, Яворова [45, 3]. Такі виставки були презентацією досягнень українського мистецтва, їхньою головною метою було привернення уваги меценатів до творів народних і професійних майстрів .

Зі встановленням у 1939 р. на території Західної України радянської влади в усі сфери життя переносяться типові атрибути сталінського контролю над культурою: у більших містах, як от Львів, Станіслав, організуються об'єднання, через які нова влада здійснювала селекцію митців на придатних і непридатних бути носіями нової культурної політики [153, 105]. Механізм примусового «самоусвідомлення» бачився у втягненні художників у суспільно-корисну працю під егідою Спілки радянських художників України – типово сталінської структури з чіткою чиновницькою ієрархією та ідеологічним притиском. Простором для реалізації соціально-виховних (бо вже соціалістичних!) програм творчості художників ставали тематичні виставки, творчі відрядження та звіти [153, 105]. Так, у регіоні було проведено кілька виставок народного мистецтва, найпотужнішою з яких була обласна виставка народного мистецтва 1940 р. у м.Станіславі. Того ж року гуцульські народні вироби були експоновані на «Виставці образотворчого мистецтва західних областей України і народної творчості гуцулів» у Києві, згодом у Москві. Подальші виставки 1940-50-х років набули уже цілком безкомпромісного ідеологічного спрямування, проводилися переважно до комуністичних свят і були в основному колективними. Значно рідше проводилися виставки, присвячені українським письменникам: зокрема, обласні художні виставки присвячені 150-річчю з дня народження Т.Шевченка (1964), 100-річчю від дня народження Лесі Українки (1971), та обласна ювілейна художня виставка, присвячена 100-річчю від дня народження В. Стефаника (1973), на яких гідно були представлені як твори живопису та графіки місцевих митців, так і вироби ДУМ з найбільших осередків народних художніх промислів зокрема, Гуцульщини, серед яких твори народних майстрів Корпанюків з с. Яворова зайняли

своє почесне місце.

У травні-червні 1941 р. у Станіславі відбулася «Перша виставка образотворчого мистецтва Станіславщини», організаторами якої виступили митці Денис Іванцев та Ярослав Лукавецький. Вражає кількість експонованих творів (459) та учасників (148), різноманітною була тематика та представлені стилістичні напрямки. Незважаючи на назву виставки, в експозиції були розлого представлені твори декоративно-ужиткового мистецтва народних майстрів, а також графіка та скульптура. Каталог виставки зі вступною статтею Дениса-Лева Іванцева засвідчує високий рівень доряднянського мистецтва у Станіславі [84, 411; 46, 3].

Після 1939 року, зі зміною політичної ситуації у регіоні, керівництво намагається централізувати мистецькі процеси, контролювати діяльність як професійних митців так і народних майстрів, тому наприкінці 1930-х років у різних сферах культури та мистецтва на республіканському, а також обласному рівні поставали організації, на які крім контролю та нагляду покладалися ще й репресивно-цензорські функції. Так, у Львові створюються Оргкомітет художників Львові (1939–1941 роки), у 1939 р. у Станіславі створюється артіль «Радянський художник». Завданням цих об'єднань було поширення комуністичних ідей та пропагування єдиного методу соціалістичного реалізму. Артіль «Радянський художник» у Станіславі припинила свою роботу під час війни.

У 1940-х роках на Станіславщині поставали мистецькі об'єднання – Міський комітет спілки художників (1947), Станіславське Товариство художників (1948), яке було організоване за розпорядженням київського товариства «Укоопхудожник». Його учасниками були місцеві живописці, графіки, скульптори. На початку 1950-х рр. до Товариства приєдналися художники з Калуша та майстри народного мистецтва із Коломиї [137, 184]. Товариство проіснувало до 1961 р., коли більшість його учасників стали членами обласної організації Спілки художників України.

Прийом до Спілки художників СРСР у Москві у 1947 році групи косівських майстрів народного мистецтва став передумовою виникнення Станіславської обласної організації Спілки художників України, яка спочатку підпорядковувалися

Львівській організації Спілки художників. Це були Василь Гуз, Микола Кіщук, Юрій та Семен Корпанюки, Павлина Цвілик. У 1957 році київські художники Д. Головка, А. Серета та С. Колос за сприяння Степана Кириченка та Олександра Бутника-Сіверського на зборах Оргкомітету Станіславського Товариства художників у м. Косові постановили організувати Спілку художників з народних майстрів Косівщини та членів Товариства. Першим головою організації обрали Миколу Тимківа, його заступником став народний майстер Микола Кіщук, секретарем – Василь Гуз. Серед перших учасників були станіславські митці: М. Бондаренко, О. Грицей, І. Кудлак, І. Кулик, Н. Юзифович, П. Сахро, В. Михайлюк, С. Коваленко, О. Коровай.

З 1961 року в Івано-Франківську функціонували: обласна організація Спілки художників України та художньо-виробничі майстерні, де випускалися твори пропагандистського спрямування (плакати, транспаранти), а також сувенірна продукція. Спілку очолив народний майстер Микола Кіщук. У середині 1960-х років до митців приєдналися майстри народного мистецтва з Коломиї та Косова. [137, 185].

У 1960-1970-х роках поживавлюється виставкова діяльність Спілки, за цей час нею влаштовано понад 20 художніх виставок, в яких взяло участь понад 150 авторів і експонувалося майже 1500 творів образотворчого та декоративно-прикладного мистецтва [103, 56]. Традиційно для нашого регіону особливістю цих виставок є те, що на них поряд експонувалися роботи як професійних художників так і народних майстрів у різних видах ДУМ. Водночас, уславлені майстри презентували свої вироби у Львові, Києві та інших містах. 1970-ті роки прикметні значною кількістю виставок, які відбувалися на теренах Івано-Франківщини, також місцеві художники і майстри народного мистецтва ставали активними учасниками виставок за межами області та навіть України, міжнародні виставки організовувалися переважно у країнах т. зв. «соціалістичного табору», тобто прихильних до Радянського Союзу, зокрема у Польщі, Болгарії, Чехії, Словаччині, Монголії та інших. Мистецький процес цього часу пов'язаний зі значною видавничою активністю: з'являються етнографічні та мистецькі праці, путівники по музеях, альбоми й каталоги

виставок, які висвітлюють народну творчість Гуцульщини, популяризують народне мистецтво та досліджують творчу діяльність окремих персоналій.

З кінця 1980-х років зі зміною політичної ситуації у культурно-мистецькому процесі всієї України, зокрема і на теренах Івано-Франківщини, відбуваються різкі зміни. Історико-політичні реалії кінця 1980-початку 1990-х років відкрили простір для оновлення української культури як системи. Інтенсивність демократичних процесів випередила рух навернення колективної свідомості літераторів і митців до класичних цінностей культури і цивілізації... Літературні, мистецькі явища і твори знаходяться у складній відповідності до етнокультурного, політико-владного, морально-психологічного контексту часу. На них сходяться основні ідейно-естетичні осі сучасного національного буття [154, 133]. Включеність у широкий пошуковий контекст, посилення комунікативної функції української культури динамізувало її явищну систему. Однак, саме на цьому рівні почастішали симптоми вторинності, імітаційності, естетичної неузгодженості з етнокультурним середовищем, яке ніби-то дало життя певним творчим з'явам. [154, 132]. Водночас, відбувається процес переосмислення творчих досягнень попереднього (дорадянського та радянського) періодів як у професійному так і в народному мистецтві, що сприяло появі низки наукових праць, які висвітлювали неоднозначні прояви тогочасних мистецьких явищ. Інтерес викликають надбання дорадянського часу, досліджуються мистецькі процеси та творча спадщина репресованих, «забутих» художників, зокрема і митців, які творили в еміграції. З'являються комплексні монографічні і колективні дослідження, присвячені окремим видам народного мистецтва.

Процес демократизації в мистецтві (кінець 1980-х рр.) позначився й на виставковій діяльності у регіоні. У 1990-х рр. мають місце складні й суперечливі процеси, пов'язані з економічною кризою та сплеском патріотизму. Значення набувають організовані масштабні культурно-мистецькі заходи: різноманітні творчі проекти: живописні симпозіуми «Карпатський хребет – 97», «Болехів-98», симпозіуми скульпторів в Івано-Франківську (1998), «Тіні забутих предків» (Коломия, 2000), міжнародні акції: Бієнале сучасного мистецтва «Імпреза» (1989-

1997), «Фестиваль ковальства» (2003-2019), «Карпатський вернісаж» (м.Івано-Франківськ), «Карпатський простір» (Криворівня), та ін. Починаючи із 1991 року щороку на Прикарпатті проходив міжнародний Гуцульський фестиваль, у рамках якого участь брали народні та професійні митці краю, майстри художніх народних промислів, творчі об'єднання та товариства. Такі фестивалі та заходи своїм завданням вбачали щире намагання відродити народні художні промисли Гуцульщини, Лемківщини, Покуття. Проведені у їхніх рамках наукові конференції та круглі столи спричинилися до актуалізації проблем дослідження різних видів народної та професійної творчості, діяльності народних майстрів, що зокрема сприяло популяризації досягнень традиційних видів мистецтва у їхній розмаїтості.

Ще однією важливою складовою розвитку мистецького процесу Західної України є поява та розвиток мистецької освіти.

Становлення перших мистецьких шкіл, зокрема мистецько-промислових та ремісничих, у Галичині тісно пов'язане з розвитком традиційних народних художніх промислів, таких як ткацтво, вишивка, гончарство, різьбярство, що ґрунтуються на місцевих особливостях народної культури.

Проведення етнографічних і господарсько-промислових виставок, на яких важливе місце відводилося показові народних художніх промислів Гуцульщини, в останній третині XIX століття сприяло появі місцевих товариств і спілок, які займалися їх популяризацією. Цим товариствам, спілкам, а також окремим подвижникам – народним майстрам – належить провідна роль у заснуванні фахових мистецько-ремісничих шкіл, що готували спеціалістів для ремісничих підприємств і приватних майстерень. Наприкінці XIX ст. найбільшими центрами народних художніх промислів стають Станіславів, Косів і Коломия, що відіграли велику роль у становленні мистецько-промислової освіти у регіоні. [136, 192].

Наприкінці XIX – початку XX століття засновується низка мистецько-промислових шкіл: гончарна школа (1876) та школа деревного промислу (1894) у Коломійі; ткацька школа (1882) та Школа артистичного гуцульського промислу (1922) у Косові; ткацька школа (1883) у Городенці, крайова школа деревного промислу (1884) у Станіславі, крайові школи кошикарства у селах Нижневі

Тлумацького району (1889), Джурові Снятинського району (1892), Стриганцях Тисменицького району (1897); крайова школа колісництва і ковальства (1902) у Тлумачі; гончарна школа (1903) у Тисмениці та ін. 1905 року заснована Вижницька школа різьбярства та мосяжництва. Інструкторами цих навчальних закладів були переважно місцеві майстри [10,44]. У розвитку фахового шкільництва саме їм належить велика заслуга, адже вони власним коштом відкривали мистецькі навчальні заклади для дітей. Зокрема, у 1921 році почала функціонувати столярно-різьбярська школа-майстерня Василя Девдюка у с.Старий Косів, у 1936 році була відкрита перша образотворча школа-студія Ярославом Лукавецьким у Коломиї, у 1939 році організована школа різьбярства митцем-скульптором Михайлом Черешньовським у Болехові. Поява таких закладів свідчить про значний вплив народного декоративно-ужиткового мистецтва і сподвижницьку діяльність майстрів, які намагалися прищепити любов до народного мистецтва молодшому поколінню, дбали про безперервність розвитку традиційних видів народних художніх промислів.

Захоплення професійних митців промисловою керамікою у Західній Європі сприяло створенню у Коломиї першої в Україні гончарської школи. Дати заснування школи у різних дослідників розходяться, зокрема, зустрічаються дати 1875, 1886 рік, а Ю.Лащук висловлює думку про організацію школи у 1876 році. Школа мала допомагати місцевим майстрам підготовкою кваліфікованих кадрів у галузі художньої кераміки, базуючись на сформованих тут традиціях гончарського ремесла. Одним із завдань школи було оволодіння «художньою спадщиною Бахматюка та засвоєння найкращих форм народних виробів» [73,64].

1904 року вироби школи експонувалися на виставці мод у Відні, де виставкові зали були оформлені виробами гончарної школи Коломиї [81,115]. У Коломийському музеї народного мистецтва Гуцульщини і Покуття ім. Й. Кобринського зберігаються дві кахляні печі, виконані на початку ХХ століття. Зразками облицювання будинку кахлями є приміщення самої школи та будинку Центральної міської лікарні у Коломиї. На жаль, у 1914 р. школа була закрита. Коломийська гончарна школа була важливим осередком художньої кераміки, хоча

часом використовувала народні традиції дещо механічно, експлуатуючи типові гуцульські форми, повторюючи «стиль Бахматюка».

У 1886 р. у Коломиї було закладено «Першу гуцульську спілку промислову», що ставила перед собою мету сприяти розвитку гуцульського ремесла та закласти з власних фондів промислову школу. Так, 1894 р. за її підтримки на базі створеної 1890 р. «Школи-варстату» постала Коломийська «Державна школа промислу деревного», або, як її ще називали «Цісарсько-королівська фахова школа заводова», першим директором якої став архітектор Ф. Калляй (керував школою до 1907 року і водночас викладав «науку архітектурних форм та стилів» [20, 173]. На той час у школі існувало чотири відділи: сницарський, меблевого столярства, токарський та теслярський у поєднанні з будівельним столярством. Термін навчання на кожному з відділів становив чотири роки. Учні, успішно закінчили школу, отримували диплом, який давав право на самостійну працю за набутим фахом. Випускники відділу теслярства після трирічної практики будівничого допускалися до складання іспиту на звання майстра теслярства.

У школі працювали викладачі з польської школи м.Закопаного, які давали учням академічну освіту. Ця обставина стала основною причиною відходу школи від традицій місцевого різьбярства, але сприяла оволодінню мистецькими дисциплінами – малюнком, скульптурою, перспективою тощо.

Після другого курсу учнів скеровували на практику до знаних коломийських столярів. У кінці навчання учні виконували «випускну» роботу в матеріалі, складали іспит на челядника, потім на майстра, після чого отримували свідоцтво, що давало право на самостійне ведення ремесла.

Вироби учнів школи були презентовані на Всесвітній виставці в Парижі (1900), на виставці Закопанської та Коломийської шкіл у Промисловому музеї Львова (1909), на виставці домашнього промислу в Коломиї (1912). Однак на двох останніх виставках діяльність школи була піддана критиці, вироби школи характеризували як «шаблонні, несмачні, позбавлені стилевості», зрештою, як «польсько-гуцульський гібридизм» [20,174]. Така оцінка засвідчує про відхід школи від поставлених завдань, головним з яких було сприяти розвитку

гуцульського ремесла та промислу. У результаті реорганізації навчальних програм у 1920-х рр. викладання у школі зосередилося в художньо-архітектурному напрямку. Більше уваги надавалося вивченню будівельних дисциплін, а також малюнку, скульптурі, перспективі.

Із встановленням радянської влади 1939 року школа була переведена до розряду фабрично-заводських, у ній почали вести підготовку робітників з механічної обробки дерева, столярів та опоряджувальників з терміном навчання 1-2 роки. У 1945 році на базі школи був створений Коломийський технікум механічної обробки деревини [20,176].

Під час Другої світової війни школа продовжувала свою роботу. В цей час їй повернено колишній статус, відновлено попередні програми викладання, що більше орієнтувалися на художнє ремесло. Учні школи виготовляли переважно меблі, скрині та вози для німецької армії. [20, 176].

Провідним осередком мистецької освіти наприкінці XIX – початку XX століття стає Косів. Задля розвитку ткацького промислу тут 1882 р. було організовано Ткацьке товариство, при якому діяла ткацька школа і майстерні. Приміщення школи були розташовані на території сучасного гуртожитку Косівського інституту прикладного і декоративного мистецтва (КІПДМ). Навчання у школі тривало три роки, а викладачами стали випускники ткацьких шкіл у Броксовій, Кросні та Мйохвіш-Шонбергу К. Ямрож та І. Гавриш, випускник Косівської школи [142, 34]. Професійний розвиток школи вдосконалюється до 1918 р., збільшується кількість викладачів та учнів, однак події Першої світової війни перешкодили її подальшій діяльності [128, 39].

1921 р. в Старому Косові відомий майстер-різьбяр Василь Девдюк на власні кошти, а також за матеріальної підтримки Львівського товариства «Достава» організував школу різьбярства з метою подальшого розвитку народного промислу. В. Девдюк мав досвід викладацької діяльності у Вижницькій школі різьбярства, де за 13 років праці набув значного педагогічного досвіду [146,102]. Столярсько-різьбярська робітня, на базі якої була створена школа, займалася виготовленням предметів церковного вжитку, побутових виробів сувенірного характеру, меблів.

За час існування школи В. Девдюка (до 1939 р.) з неї вийшли 45 майстрів народного мистецтва [146,103]. У кінці 1920-х рр. власні майстерні відкривають учні В.Девдюка: П.Баранюк у с.Смодному (1927), М. Тимків на Москалівці (тепер у межах Косова) (1928), М. Бурдяк у Косові (1934) [150]. Згодом дехто з учнів цієї школи передавав засвоєні знання і навички молодшому поколінню, працюючи викладачами у мистецьких навчальних закладах різного рівня.

У розвитку ткацтва, кераміки та інших видів художнього промислу значну роль відіграло заснування у 1922 р. спілки «Гуцульське мистецтво», метою якої було створення на базі місцевих майстерень школи артистичного гуцульського промислу (по суті, це було відновлення діючої раніше ткацької школи) з відділами ткацько-килимарським, керамічним та різьбярським [128, 40]. Маючи багаті народні традиції та залучивши до художньо-промислового шкільництва мистецько-педагогічну еліту, Косівська школа була на той час важливим осередком мистецької освіти в Україні [81,113].

Розвиток художньо-промислової освіти не припиняється в Косові і в роки Другої світової війни. У 1939 р. з приходом радянської влади відновилася робота фахової школи «Гуцульського мистецтва», що була закрита з початком війни. Навчання у ній тривало два роки. 11 червня 1940 р. Раднарком УРСР видав постанову «Про організацію Косівського художньо-промислового училища» з терміном навчання п'ять років. Училище мало п'ять відділень – різьби по дереву, килимарства, ткацтва, вишивки та столярства – і налічувало 60 учнів переважно із сіл Гуцульщини [128,32]. Одним із організаторів та першим директором училища був Михайло Куриленко.

Заклад діяв під час німецької окупації, і мав назву «Коедукаційна Мистецько-Промислова школа для гуцульської промисловості». Керівництво нею здійснював художник В.Гуз. У 1945 р. Косівська фахова школа була реорганізована в Косівське художньо-промислове училище. Викладачі, що склали перші плани та програми, були відомими майстрами народної творчості: В. Гуз, Г. Герасимович, М. Тимків, М. Гулейчук, М. Фединський, П. Дзюбей, В. Кіщук та інші. Діяльність школи «Гуцульське мистецтво», яка успадкувала традиції Косівської ткацької школи,

прослідковується у навчальних програмах КІДПМ.

Своєрідним центром деревного промислу кінця XIX – початку XX ст. був Станіслав. У 1884 році тут була створена Крайова школа деревного промислу, засновником якої став С. Снігурович. [71,547]. Він дбав про кваліфікацію і виховання українських ремісників. Управителем закладу був Д.Ліськевич. У школі навчання велося на трьох відділах: різьбярському, столярському і токарському. Тут, як і в Коломийській школі, молодь навчали виготовляти меблі, стилізовані під народні, а також побутові вироби, оздоблені різьбленням та інкрустацією, орієнтовані на міське населення [1, 187].

У 1920-1930-х рр. усі навчальні дисципліни в школі викладали педагогі-поляки, єдиним українцем був директор Є. Миронович з Яремчі [71,547]. Найвідомішим учнем Станіславської школи деревного промислу був скульптор Григійр Крук, який навчався на відділі різьбярства у вчителя Франчука [71,549], а згодом продовжив навчання у Краківській академії мистецтв.

Подальший розвиток традиційних видів ДУМ у Західній Україні пов'язаний зі становленням і функціонуванням вищих мистецьких навчальних закладів у Львові, Івано-Франківську та Косові.

У 1946 році був заснований Львівський інститут прикладного і декоративного мистецтва, у завдання якого входило готувати фахівців для підприємств художньої промисловості, майстрів монументально-декоративного оздоблення архітектурних споруд.

У 1945 році Косівська фахова школа була реорганізована в Косівське художньо-промислове училище зі строком навчання 5 років за п'ятьма спеціальностями (столярство, різьба по дереву, ткацтво, килимарство, вишивка). Викладачами були відомі майстри народного мистецтва: В. Гуз, Г. Герасимович, М. Тимків, М. Гулейчук, М. Фединський, П. Дзюбей, В. Кіщук та інші. Закономірно, що такий навчальний заклад постав у Косові на міцному фундаменті, підготованому попереднім розвитком народного мистецтва на цих теренах.

У 1950-х роках підготовка фахівців в училищі здійснювалася тільки за спеціалізацією художня обробка дерева, згодом були відкриті нові відділення:

художня обробка шкіри (1965) та художня обробка металу (1967).

У 1970-х роках було змінено назву училища на Косівський технікум народних художніх промислів. До співпраці були запрошені науковці, митці-педагоги ЛПДМ М. Курилич, Ф. Ткаченко, М. Вендзилович. З 1995 року навчальний заклад перетворено на коледж.

Діяльність навчального закладу пов'язана з такими іменами як О. Соломченко, Є. Сагайдачний. Значну роль у його діяльності відіграли Й. Приймак, В. Андрейканич, О. Слободян, С. Стефурак, Г. Колос, К. Сусак, В. Жаворонкова, В. Чіх, Н. Кириченко, А. Калить, В. Дутка та ін.

Доробок косівської мистецької школи має вагоме значення у збереженні народних традицій. Його основним завданням є спрямовувати виховний і навчальний процес на наукове вивчення мистецтва Гуцульщини, наслідувати й продовжувати невичерпну мистецьку спадщину народних майстрів та розвивати традиційну художню культуру краю. Важливо, що діяльність косівської школи базується зокрема і на творчості майстрів династії Шкрібляків–Корпанюків, і нині в КІДПМ діє спеціалізація художньої обробки дерева. Дипломні роботи випускників завжди вирізнялися оригінальністю та художньою самобутністю, досконаліми технічними якостями, керівництво та викладачі закладу дбали про розвиток традиційних технік і технологій виготовлення різних виробів, заохочували учнів до відродження забутих галузей. Так наприклад, різноманітні бондарські вироби — від питтєвих наборів до окремих виробів і меблів, оздоблювалися художнім випалюванням, технікою, якою прикрашали свої вироби І. Грималюк, В. Шкрібляк. Щоби зберегти й розширити можливості використання художнього випалювання, ще в 1950 рр. вихованці Косівського училища прикладного мистецтва під керівництвом І. Савченка, В. Гавриша, М. Федірка почали застосовувати його в декоруванні меблів [118, 47]. Не одне десятиріччя високою професійністю відзначалися й інші дипломні роботи, у яких також виразно простежувалося використання художньої спадщини народних майстрів: Д. Шкрібляка — представника четвертого покоління різьбярської династії Шкрібляків, В. Корпанюка зі славетної родини Корпанюків, косівських різьбярів І.

Балагурака, М. Федірка, В. Гуза, П. Харінчука й ін. [115, 103].

У 2000 році відповідно до постанови Кабінету Міністрів України №1142 «Про створення Косівського державного інституту прикладного та декоративного мистецтва» коледж перейменовано на інститут, де здійснюється підготовка за I і II освітніми рівнями: бакалавр та магістр.

Нині КІПДМ налічує сім відділів. Серед викладачів інституту є його колишні учні, випускники ЛНАМ та Київського державного художнього інституту. Він продовжує залишатися найпотужнішим навчальним центром, де бережуть та поширюють традиції народного мистецтва, накладаючи їх на професійну основу, таким чином продовжуючи розвиток різних видів декоративно-ужиткового мистецтва.

Не менш вагомою у навчанні та вихованні творчої молоді на традиціях національного мистецтва є роль художнього факультету, відкритого в педагогічному інституті імені Василя Стефаника в Івано-Франківську.

Історія художнього відділення Навчально-наукового інституту мистецтв Карпатського національного університету імені Василя Стефаника розпочинається з 1981 року, коли при фізико-математичному факультеті Івано-Франківського державного педагогічного інституту було відкрито відділення образотворчого мистецтва, креслення і художньої праці, що стало можливим завдяки активній громадській та організаційній роботі художника, педагога, науковця, культурного і громадського діяча Михайла Фіголя. У 1983 році була утворена кафедра образотворчого мистецтва, креслення і художньої праці, яку очолив сам Михайло Фіголь.

У 1987 році рішенням колегії Міністерства освіти України в Івано-Франківському педагогічному інституті був створений художньо-графічний факультет. Першим деканом факультету був обраний Іван Фічора. На факультеті функціонувало дві кафедри : образотворчого мистецтва, креслення і художньої праці, якою завідував Михайло Фіголь, та у 1993 році було відкрито кафедру декоративно-прикладного мистецтва, яку очолив Богдан Тимків. Кафедра готувала фахівців з кераміки, художнього дерева, вишивки, батику, гобелену, декоративного

розпису. Серед митців-викладачів, які стали осередком кафедри, були Василь Корпанюк, Юрій Юсипчук, Лідія Стефанишин, Орест Голоневський, Любов Козакевич, Тетяна Французенко та ін. з 2017 року кафедра має назву «Кафедра методики викладання образотворчого, декоративно-прикладного мистецтва та дизайну». Унікальність спеціальності полягає в тому, що вона єдина на Прикарпатті, де здійснюється підготовка фахівців для впровадження традиційних та інноваційних технологій навчання. У навчальних програмах зосереджено увагу на різних видах образотворчого і декоративно-прикладного мистецтва та дизайну, пов'язаних з історичними чинниками розвитку їх в регіоні та впровадження у навчальний процес закладів загальної середньої та профільної позашкільної освіти, закладів культури, а також закладів вищої освіти. [129, 39].

Вагомими осередками зберігання та популяризації творів народного мистецтва є музеї та приватні колекції. На Прикарпатті музейний рух був започаткований на початку ХХ століття, під впливом краєзнавчого руху в Західній Європі, більшість музеїв були відкриті для огляду громадськості у 1920-х-1930-х роках.

До 1939 року у краї діяло 10 музеїв і збірок, серед них найбільшими були музейна збірка та бібліотека духовної семінарії, заснована при сприянні митрополита Андрея Шептицького ще в часи його єпископства в Станіславі (1899-1901 рр.), Покутський музей графа Старжинського (1928), Коломийський музей народного мистецтва Гуцульщини ім. Йосафата Кобринського (1926-35), Музей «Гуцульщина» у м. Жаб'є (сучасна Верховина). У 1939 році був реорганізований Івано-Франківський краєзнавчий музей на базі обласного історичного музею з залученням фондів Покутського музею, частина збірки була перевезена з музею Гуцульщини у Верховині та з Рогатинського історичного музею, а також доповнена окремими приватними збірками [101, 223]. У 1950-1970-х рр., на базі цього музею відкрито кілька самостійних державних музеїв, зокрема й Івано-Франківський художній музей (1980), ініціаторами відкриття якого виступили мистецтвознавець та художник Михайло Фіголь, тогочасний директор краєзнавчого музею Олександра Синиця, а також численний колектив івано-франківських митців [138,

186-187].

У 1926 р. з ініціативи культурно-громадського діяча В. Кобринського за підтримки української інтелігенції на основі найбільшої збірки творів народного декоративно-ужиткового мистецтва у Коломиї було організовано етнографічний музей, який спочатку іменувався «Український народний музей імені Йосафата Кобринського» (сьогодні це – Коломийський національний музей народного мистецтва Гуцульщини та Покуття ім. Й. Кобринського – далі КНМНМ). Втім, його офіційне відкриття відбулося 1935 року. У 1939 році музей став державним, його реорганізовано в Музей Гуцульщини [101, 223].

Музей мав відділи: історичний, етнографічний, гуцульського та церковного мистецтва, а також музейний архів та бібліотеку. Експозиція, що склалася в основному за рахунок приватних дарунків, розкривала етапи розвитку народного мистецтва Гуцульщини, починаючи з кінця XVIII ст. Найбільші колекції одягу, інтер'єрних тканин, представлені з багатьох сіл регіону, вишивки та зразки орнаментів згруповані за географічним принципом, з урахуванням найбільш характерних для кожної з місцевостей мотивів, композицій, колірних сполучень та технік виконання [49, 129].

У музеї експонуються унікальні твори художнього дерева, металу, шкіри, кераміки відомих та незнаних народних майстрів. Не менш вартісними є збірки виробів з бісеру, сиру, народного малярства, ікон на склі, нумізматики, писанок. У музеї знаходиться цінна колекція творів образотворчого мистецтва, зокрема скульптури, живопису та графіки.

Окрім найбільших музеїв, у 1930-х рр. у краї існували: Регіональний музей та музейна збірка «Рідної Школи у Рогатині, Музейна збірка Товариства «Просвіти» у Станіславі, Збірка приятелів Гуцульщини у Косові, Збірка Околовичів у Річці, Збірка Гільовського в Яремчі [101, 223].

У 1934 р. був заснований музей Гуцульщини у Верховині (колишнє с. Жаб'є). Серед його експонатів найбільшу частку займали ужиткові вироби, представлені гуцульськими народними майстрами з художньої обробки дерева, металу, шкіри, вишивки, ткацтва тощо.

У грудні 1939 р. постановами Тимчасового управління Станіславської області було реорганізовано Покутський музей графа Старжинського у Станіславський історико-краєзнавчий музей (зараз – Івано-Франківський краєзнавчий музей, далі –ІФКМ). До вже зібраних фондів долучили експонати зі збірок музею Гуцульщини у Верховині, Рогатинського історичного музею, окремі приватні колекції, серед яких цінними були зібрання книг та творів А. Шептицького. З 1 травня 1940 році музей був відкритий для відвідувачів. Під час Другої світової війни музейна діяльність майже припинилася. У 1942 році були закриті музеї у Станіславі та Коломиї.

На базі збірки народного мистецтва Гуцульщини, фундатором якої став відомий прикарпатський вчений О.Соломченко, у 1945 році утворено музей при Косівському училищі декоративного та прикладного мистецтва, який став навчальною базою для студентів цього закладу. У його фондах зберігаються зразки художнього дерева відомих у краї народних майстрів, твори керамістів, велика колекція робіт з кольорових металів, вишивки, ткацтва, а також найкращі зразки дипломних проектів та практичних робіт студентів закладу. Сьогодні – це Музей Косівського Державного інституту прикладного та декоративного мистецтва і незважаючи на те, що колекція музею має академічний характер як навчальний підрозділ цього закладу, значення її вже давно переросло свою початкову функцію [116, 7].

У 1969 р. як відділ КНМНМ було відкрито Музей народного мистецтва та побуту Гуцульщини у Косові. Основу фондів музею складає збірка творів народного мистецтва художника-бойчукіста Є.Сагайдачного, який з 1946 року працював у Косівському училищі декоративного та прикладного мистецтва, а вільний час присвячував вивченню та збиранню унікальних взірців народного мистецтва. У музеї широко представлені твори відомих народних майстрів художнього дерева, кераміки, вишивки, ткацтва та ліжникарства, художні вироби зі шкіри та металу XIX – XX століть, серед них вартісною є колекція гуцульського дереворізьблення.

Отож, Кінець XIX століття на території Західної України примітний розвитком науки та пошуком екзотичних джерел творчих інспірацій, як наслідок – зацікавлення народною культурою та попит на вироби побутового характеру, що в свою чергу, сприяло утворенню спілок та товариств, які популяризували народні художні промисли та часто ставали організаторами перших етнографічних виставок і мистецько-промислових шкіл. Такий інтерес спонукав до створення перших музеїв та приватних збірок, а також до появи теоретичних досліджень народного мистецтва Гуцульщини, Покуття та ін. Таким чином, важливою складовою мистецького процесу регіону є народне мистецтво, яке наприкінці XIX-початку XX століття стрімко розвивалося завдяки інтересу громадськості і науковим дослідженням.

2.2. Провідні осередки художнього дерева як традиційного виду народного мистецтва Західної України у другій половині XIX- початку XXI століть

Художнє дерево здавна є традиційним видом народного декоративно-ужиткового мистецтва в Україні. Впродовж століть у різних регіонах склалися локальні осередки, де жили і працювали, а також передавали власний досвід творчої праці уславлені майстри цього виду народного мистецтва. Вони активно репрезентували свої вироби на виставках, засновували навчальні заклади, втілювали у творчості оригінальні ідеї та новаторські прийоми, досягаючи вершин майстерності, таким чином сприяючи культурному розвитку регіону.

На території всієї Західної України поступово сформувалися окремі осередки деревообробництва як провідної галузі народних промислів, що мали як спільні риси так і локальні відмінності з сусідніми регіонами. Так, скажімо, вироби з дерева на Покутті до певної міри були споріднені із творами майстрів Гуцульщини, а деревообробництво Опілля більше зорієнтоване на засади подільських народних майстрів та міських ремісників, про що зазначає у своїй праці М.Станкевич [123, 146].

У XIX столітті по всій Західній Україні з дерева виготовляли більшість предметів обрядового і побутового призначення. М. Станкевич стверджує, що до середини XIX століття декоративні особливості виробів бойківських, гуцульських і лемківських майстрів були мінімальні. Це засвідчується не лише застосуванням однакових типів предметів, подібністю їхніх форм і конструкцій, але й однаковими техніками різьблення та спільними орнаментальними мотивами. Однак, вже тоді гуцульські дерев'яні вироби були більш виразно прикрашені і насичені декором, ніж це могли собі дозволити бойківські чи лемківські різьбярі. Достатність, міра декору в розумінні цих майстрів була різною. І саме тому гуцульські деревообробники так легко сприймали всі новації, які виходили то від міських різьбярів іконостасів, то від ремісників вогнепальної зброї (інкрустація металом), або ж поєднання «сухої» різьби з інкрустацією бісером та перламутром [123, 146].

У XIX столітті провідним осередком Покуття були Старі Кути, відомі виготовленням різьблених напрестольних і ручних хрестів, частина яких нині зберігається у колекції Національного музею Львова. [107, 29-30]. Як стверджує М. Станкевич, саме тут на початку XIX століття виник тип «трійчастого» хреста [123, 146].

Найдавніші декоровані вироби гуцулів – образи з геометричним орнаментом, які виконували функції ікони, традиційно прикрашали плоскою різьбою, виконаною звичайним ножем. У XIX столітті такі вироби витіснили традиційні мальовані ікони, які можна було придбати на ринках. Поширеним найпростішим способом прикрашання було також виколювання візерунків за допомогою звичайного цвяха, без виразних мотивів, «поцяткованих» без ладу [144, 342-343].

На початку XIX ст. на Гуцульщині ажурним і круглим різьбленням виконували іконостаси, а виїмчастим і контурним – творили хрести й ікони. Декорували скрині, столи, сволоки, намисники, жердики, токарний і бондарний посуд. По гуцульських селах тоді працювали десятки талановитих майстрів художньої обробки дерева [123, 146]. Втім, оскільки більшість з них працювали для власних потреб, їхні імена залишаються невідомими.

Збереглися відомості і, що найважливіше, твори першого відомого майстра-різьбяр з Криворівні Андрія Дячука-Дереюка (1817-1889), який виготовляв до церкви світочі, хрести, трійці, патериці; часто допомагав гуцульським майстрам прикрашати церкви різьбярством. Джерела стилістики його творів беруть початок з дерев'яних обрядових і церковних предметів: свічників, хрестів, царських воріт тощо. [123, 148-149]. Як стверджує В. Шухевич, його вироби, виконані під впливом церковного бароко, не мали впливу на розвиток народного різьбярства [144, 360-361]. На думку інших дослідників, деякі орнаментальні та технічні прийоми його витворів були запозичені Шкрібляками та їхніми послідовниками [147, 155].

Найпоширенішим на початку та у середині XIX ст. як на Гуцульщині, так і Бойківщині та Лемківщині було плоске різьблення (переважно контурне та виїмчасте, яким прикрашали дерев'яний посуд). У другій половині століття бачимо ускладнення гуцульського різьблення, ширше застосування інкрустації металом («жирування»), ця тенденція посилюється у кінці XIX століття. Також відомо, що гуцульські майстри використовували для плоского різьблення найбільшу кількість доліт (близько 150) ще наприкінці XIX століття. Майже кожний мотив вони вирізали іншим долотом [1, 68]. Дослідник художнього дерева М. Станкевич стверджує, що стрімкий розвиток і популярність гуцульського мистецтва пов'язані зі жвавим інтересом до народної культури, натхненним течіями сентименталізму та романтизму. [123, 149]. Цей інтерес сприяв організації низки резонансних господарсько-етнографічних виставок, де найбільшим попитом користувалися гуцульські вироби з дерева, металу, шкіри. Виставки у Львові, Коломиї, Тернополі, Відні, Кракові, Парижі, де експонувалися твори художнього деревообробництва зробили ці вироби і їхніх майстрів відомими не лише у Галичині, а й у Західній Європі.

Таким чином, наприкінці XIX століття формується нова художня система деревообробництва, відмінна від традиційної. Виникають і засвоюються нові техніки (інкрустація, полірування тощо). Важливим внеском нової школи гуцульського деревообробництва було впровадження для заможного міського покупця досі незнаного асортименту пишно декорованих виробів: дерев'яні

різьблені тарелі, цукорниці, пляшки, різноманітні коробочки, письмове приладдя, рами тощо [123, 149-150]. А настання радикальних змін у художньому деревообробництві Гуцульщини (II половина XIX століття) пов'язують з початком творчості династії Шкрібляків [123, 150]. Розвиток промисловості, транспорту, туризму сформували нового споживача гуцульського різьблення – міського колекціонера, породили сувенірне виробництво, котре все менше нагадувало традиційне, для побуту. Це роздвоєння помітне вже в творчості Юрія Шкрібляка, визнаного сучасниками кращим гуцульським різьблярем [109, 96].

Започатковані новації Шкрібляків були розвинуті народними гуцульськими різьблярами Марком Мегединюком (1842-1912) зі с.Річки та Василем Девдюком (1873-1951) зі Старого Косова, які розробили колористичне декорування виробів. Марко Мегединюк почав прикрашати вироби тільки різнокольоровим бісером («кораликами»), а Василь Девдюк впровадив оздоблення виключно різнокольоровим деревом, бісером, металом і перламутром, а на завершення – поліруванням [11, 35-38].

У кінці XIX століття у манері «шкрібляківського» плоского різьблення вже працювали відомі на той час народні майстри-токарі Петро Гондурак у Яворові, Василь Якіб'юк у Криворівні, Іван Семенюк та Іван Лугов'як у Печеніжині [11, 38-39] та інші.

Таким чином, як слушно зауважує Михайло Станкевич, завдяки Шкріблякам, Мегединюку, Девдюку ефектні пропозиції в гуцульському деревообробництві переросли в нову традицію, поступово витісняючи старі прості прийоми декорування. Давнє дошкрібляківське різьблення, яке проіснувало щонайменше кілька століть, було приречене на згасання і забуття. [123, 151-152].

Народним майстрам важливо було передати досвід та ремесло майбутнім поколінням, тож у кінці XIX століття на Галичині створюються перші навчальні заклади, які мали би готувати гуцульських майстрів-різьбярів. 1884 року постала Краєва професійна школа столярства і токарства у Станиславові та, завдяки стараннями Гуцульської промислової спілки, у Коломиї 1887 року відкрито школу деревного промислу під керівництвом архітектора Калляя (в окремих джерелах –

Ф. Калли). В основному там навчали молодь виготовляти дрібні побутові вироби, прикрашені різьбою та інкрустацією, розраховані на міського споживача. Часто ці вироби мали еклектичний характер, де поєднувалися ренесансні, сецесійні і навіть готичні мотиви з елементами декорування з писанок, вишивок тощо. Керівництво цих закладів ігнорувало місцеві традиції гуцульської школи дереворізьблення або намагалося їх «ушляхетнити», насаджуючи орнаменти, непритаманні гуцульській народній традиції.

1894 року у Косові було відкрито школу деревного промислу, яка мала відділи фігурної та орнаментальної різьби, будівельного столярства і меблярства, токарства і будівництва. У виробках школи переважали «гуцульські орнаментальні мотиви».

Давні традиційні центри художньої обробки дерева діяли у Кам'янці-Буській, Самборі, Яворові на Львівщині. У самому Львові у 1870-х роках працювали приватні майстерні [123, 153].

На початку ХХ століття художнє деревообробництво залишалося на високому рівні в усій Україні. Продовжували діяльність різноманітні столярні, бондарські, різьбярські майстерні, ремісничі школи, відкривалися нові навчальні заклади, все це було продиктоване значним попитом на вироби різноманітного призначення, які активно застосовувалися у щоденному побуті.

У перші десятиліття ХХ століття різьблення по дереву продовжувало розвиватися шляхом індивідуальної народної творчості, насамперед для задоволення власних утилітарних потреб, а також у межах цехового виробництва, зберігаючи традиційні форми, асортимент, технічні прийоми та способи декорування. [40, 197].

Інтенсивному розвитку художньої обробки дерева на Гуцульщині, і, зокрема, нових тенденцій, сприяла Краєва Школа різьбярства і металевої орнаментики у Вижниці, заснована 1905 року, яка працювала до 1918 року під керівництвом П.Лешовського. Столярної справи там навчав Кароль Покорний, різьблення та інкрустації – Василь Девдюк і Василь Шкрібляк. Учнівські художні вироби були відзначені найвищими нагородами на виставках у Бухаресті (1906), Чернівцях

(1908), Коломиї (1912) [11, 32], великі успіхи мали також на виставках у Парижі та Відні. [11, 31; 123, 159]. За період роботи до 1918 року школа підготувала понад 100 спеціалістів художньої обробки дерева, утверджувала позиції нової художньої системи гуцульського деревообробництва [123, 160].

Важливою для розуміння цінності народного мистецтва була «Виставка українських артистів», організована Товариством прихильників української літератури, науки і штуки 1905 року у Львові. Вперше експонувалися твори професійних українських митців (110 малярських картин) і народних майстрів (73 вироби з дерева, 23 подніпровські плахти). Серед різьблених дерев'яних предметів були твори Юрія Шкрібляка та його синів Василя, Миколи і Федора, Марка і Петра Мегединюків із Річки, Василя Якіб'юка з Криворівні, Івана Семенюка з Печеніжина, Дмитра Дутчака з Брустур, Василя Девдюка із Старого Косова, Романа Кутоша з Тростянця та Карла Таранюка з Надвірної. [123, 160]. Зазначені митці були відзначені медалями і дипломами.

Один з організаторів виставки, художник, критик і суспільний діяч Іван Труш писав : «Найінтересніше представлялося гуцульське сницарство у дереві. Усі вироби гуцульських майстрів, виставлені на всесвітній виставці артистичного промислу могли б конкурувати як не з найліпшими творами міського промислу, продукцією вишколених артистів, – то на всякий випадок з усякими творами найгарнішого паралельного артистичного промислу усіх народів». [131, 24].

Згодом вироби з дерева успішно виставлялися на Першій українській хліборобській виставці в Стрию (1909), на Виставці домашнього промислу в Коломиї (1912), на Виставці вишивок «Жіночої громади» в Чернівцях (1912), на численних виставках у Косові [123, 161].

Традиції художнього деревообробництва на Гуцульщині, закладені родиною Шкрібляків, М. Мегединюком і В. Девдюком розвивали їх учні і послідовники – Семен і Юрій Корпанюки, Василь Якіб'юк, Іван Семенюк, Іван Лугов'як, Петро та Семен Гондураки. [11, 50-51]. Прямими спадкоємцями шкрібляківського декорування виробів були Юрій Іванович Корпанюк (1892-1976) і Семен Іванович Корпанюк (1894-1970) з Яворова – сини Катерини Шкрібляк, дочки Юрія

Шкрібляка. Композиції їх орнаментів були переважно симетричні із застосуванням геометричних мотивів.

Для зміцнення новаторства в художній обробці дерева найбільше зусиль доклав Іван Семенюк (1870-1951) із Печеніжина. Він був не тільки добрим столярем, токарем і різьбярем, але мав талант навчати інших, працював учителем від часу заснування Коломийської школи дерев'яного промислу, а згодом – у подібних школах Кам'янки-Буської (з 1905) і Закопане (1935-1939), Польща. [123, 168].

Після закриття у Вижниці школи художньої обробки дерева і металірства Василь Девдюк засновує 1921 року власну навчальну майстерню у Старому Косові. Львівська фірма «Достава» допомагає йому купити столярний і токарний верстат. Всього з 1921 по 1939 рік зі школи В.Девдюка вийшло 45 майстрів народного мистецтва [149, 32]. Є відомості, що в сина В. Девдюка Миколи навчалися Петро Шкрібляк, який разом з Миколою Паселюком виготовив до нової ворохтянської церкви унікальний ківорій. [123, 169].

У кінці 1920-х років власні майстерні відкривають учні школи В.Девдюків – Петро Баранюк (1908-1947) у с. Смодному і Микола Тимків (1909-1985) на Москалівці (тепер у межах Косова), Михайло Бурдяк (1917 р.н.) у Косові, в яких виготовляють церковні і хатні предмети: хрести, кивоти, шафки, крісла, полицки, рамки, а також приймають до себе на навчання молодь. Таким чином, як стверджує М. Станкевич, розвивалася й міцнішала традиція, формувалися школи косівського художнього дерева. [123, 169].

На початку 1930-х років у Косові вже існує спілка народного промислу «Гуцульська різьба», до якої входило 30 майстрів. Вона опікувалася закупкою сировини і збутом виробів. Її члени виготовляли переважно дрібні предмети, які користувалися значним попитом у місцевих мешканців.

Після приєднання західноукраїнських земель до Української РСР приватні деревообробні майстерні у Косові, Коломиї, Самборі, Вижниці, Чернівцях та інших осередках реорганізуються в артілі. До них увійшло чимало талановитих кустарів-одинаків: столярів, бондарів, токарів, різьбярів. У Косові спілка була

перетворена радянською владою в кооперативно-виробничу артіль «Гуцульщина» (1939). Майстри почали активну творчу працю по відродженню давніх традицій, що певною мірою сприяло подальшому розвитку плоскої різьби. Першим головою артілі на загальних зборах майстрів був обраний Микола Федорович Кіщук. Артіль поступово зростала і за короткий час об'єднала більше ста народних різьбярів. [11, 50].

Під час гітлерівської окупації вона діяла як приватна майстерня Ф. Когута і В. Гуза «Гуцульська різьба» і виробляла переважно різьблені меблі, які через посередників продавали в Німеччині та інших європейських країнах [123, 171].

По завершенні Другої світової війни багато різьбярів повернулися до праці в Косівську артіль «Гуцульщина». Її знову очолив майстер із Річки Микола Федорович Кіщук (1910-1993).

Організація колективного виробництва дерев'яних предметів, прикрашених плоскою різьбою та інкрустацією, сприяла розвитку творчих здібностей майстрів, і, що в той час було не менш важливим, дала можливість постійного заробітку. Поступово до артілі долучалися різьбярі з усіх навколишніх сіл, ділячись з іншими майстрами своїми знаннями технічних та художніх прийомів обробки і декорування виробів з дерева. Вони, за твердженням А. Будзана, розпочали шукання нових орнаментальних мотивів, які відображали б сьогоденне життя і відповідали високим вимогам сучасності. [11, 50].

1945 року було створено філіал артілі в с. Річці, де працювало 25 різьбярів, згодом їх число зросло до 60. Його організацією займався М. М. Медвідчук – один з кращих різьбярів села. Того ж 1945 року народні майстри з Брустурова організували другу філію артілі «Гуцульщина», де працювало три бригади різьбярів під керівництвом визначних майстрів К. І. Дручкова та Л. П. Миклащука [11, 51].

У 1948 році обидві філії стали окремими артілями, в с.Річці було створено артіль ім.30-річчя Радянської України, а в Брустурові – артіль ім. Івана Франка. Головою першої артілі став І. Ю. Тонюк. Вони виготовляли декоративні тарелі, шкатулки, пудрениці, цукорниці, гудзики, чорнильне приладдя, ручки, лінійки

тощо, прикрашені традиційним плоским різьбленням та інкрустацією. Для більшості подарункових виробів різьбярських артілей була характерна перенасиченість декору і посилення контрастності кольорів в інкрустації. [123, 171]. Тенденційно, тогочасні вироби мали слугувати об'єктами комуністичної пропаганди, нові розроблені майстрами орнаментальні мотиви і композиційні прийоми мали втілювати нове життя, оновлену соціалістичну дійсність, що надавало творам відверто пропагандистського, еkleктичного характеру. З'являються емблеми, символічні та геральдичні мотиви радянської держави, які вплітаються в традиційні орнаментальні схеми «сухого» різьблення, інкрустації тощо, а також тематично-сюжетні і портретні композиції. І не завжди їхня якість відповідала рівню довоєнного розвитку гуцульського дереворізьблення.

Однак, серед творів гуцульських майстрів 1940-1950-х років зустрічаються й оригінальні рішення, що стали основою для пошуків у наступні десятиріччя. [123, 173].

Значного поширення художнє деревообробництво на Гуцульщині набуло у середині ХХ століття. Провідними осередками цього народного промислу в Україні продовжували залишатися місто Косів та навколишні села Річка, Соколівка, Яворів, Бабин. Тут сформувався особливий характер різьблення: чіткість геометричних мотивів, складність композицій, багатство кольорової гами. У виробках переважає техніка сухого різьблення з інкрустацією кольоровими матеріалами. Щоб надати більшій пластичності орнаменту, підсилити його рельєфність, майстри Гуцульщини охоче вводять декоративні накладки, вставки, оздоблюючи орнаментованими площинами баклажки, скрині, топірці, люльки. [44, 691-692]. У цей час у Яворові працюють онуки Ю. Шкрібляка – Дмитро Шкрібляк, Юрій та Семен Корпанюки, які донесли до нас давні прийоми гуцульського різьблення, збагачені власними творчими знахідками [44, 692].

На відміну від яворівської школи, заснованої на принципах «сухого» різьблення, косівська школа прикметна більшою декоративністю, багатством колірної гами, різноманітністю технічних засобів. Косівська артіль різьбярів 1960-1980-х роках перетворилася на сучасне художньо-виробниче об'єднання

«Гуцульщина» (засноване 1971 року). У цей час воно об'єднувало понад триста різьбярів, які щороку виготовляли велику кількість досконалих виробів дереворізьблення. Воно мало розгалужену систему філіалів у навколишніх селах. У своїх роботах майстри цього об'єднання використовують традиції видатних майстрів минулого, розширюють можливості художніх прийомів, творчо переосмислюють орнаментальні мотиви, надаючи їм нового звучання, створюють сучасні, позначені самобутністю вироби з дерева. [44, 692]. Творчість майстрів знаходила в той час визнання за межами держави. Так, А.Будзан згадує, що косівський різьбяр М.Федірко одержав на Міжнародному фестивалі молоді у Варшаві 1955 року першу премію і золоту медаль за декоративну тарілку, прикрашену різьбою та інкрустацією. [11, 3].

Загалом творчість визначних майстрів Гуцульщини цього часу дістала високу оцінку: понад 30 косівських різьбярів стали членами Спілки художників СРСР (1959), звання Заслуженого майстра народної творчості України присвоєно Юрію та Семену Корпанюкам [123, 173].

Подібно до Гуцульщини у перші повоєнні роки організовуються артіль, зокрема у м.Яворів на Львівщині (артіль ім. Т. Г. Шевченка), у Львові діє артіль ім.Лесі Українки (1948).

1958 року у Косові після пленуму комісії декоративного мистецтва правління Спілки художників СРСР та прийняття рішення Ради Міністрів УРСР про розвиток народних художніх промислів засновуються перші в республіці художньо-виробничі майстерні Художнього фонду. До них були залучені найталановитіші майстри ткацтва, кераміки і деревообробництва. [123, 178].

У 1960-1970-х роках художні вироби з дерева на Гуцульщині зазнають помітних змін: оновлюються традиційні форми, декор набуває помірного стриманого характеру. Різьблений та інкрустований орнамент вже не заповнює суцільну поверхню, залишаються вільні від декору площини, що виявляють природну красу деревини, полегшують сприйняття твору. Майстри старшого покоління Юрій і Семен Корпанюки, І. В. Балагурак, В. С. Білак, В. В. Гуз, І. Ю.

Грималюк, В. І. Кабин, М. Г. Кіщук, Д. Ф. Шкрібляк та інші відроджують і вдосконалюють забуті прийоми й техніки орнаментування. [123, 178].

На початку 1960-х років до виготовлення широкого асортименту бондарного посуду повертаються І. Ю. Грималюк (с. Річка) та А. М. Івасюк (с. Космач), які прикрашали свої вироби технікою випалювання, використовуючи здебільшого геометричні та рослинні орнаменти [123, 178]. До цієї техніки орнаментування зверталися й інші майстри: О. Й. Грицей (м. Долина), П. І. Зизатчук, Д. В. Гудим'як (с. Космач), випускники Косівського училища прикладного мистецтва О. І. Іщенко, І. М. Савченко, О. С. Хованець та ін. [123, 178-179]. Орнамент художнього випалювання знаходить успішне застосування в оздобленні меблів, у виготовленні панно, в прикрашенні дерев'яних громадських будівель (ресторан «Гуцульщина» в Яремче [117, 132-133].

У Косові у 1960-х роках завдяки І.М.Смолянцю, І. М. Савченку, О. С. Хованцю та ін. був відроджений і розвинутий ще один напрям художнього деревообробництва – точена дрібна пластика, в основному сувенірною характеру чи іграшок, декорована розписом та випалюванням, а також рельєфна пластика. [123, 179].

Новаторські тенденції проникають також в гуцульську різьбу. Так, різьблені твори Д. Ф. Шкрібляка набувають більшої пластичності, укрупнюється орнамент, зростає глибина між мотивами візерунків та фоном. [121, 14]. В. В. Гуз вносить у різьблений орнамент мотиви, запозичені з металевих виробів. [110, 37]. О. В. Ванджурак починає застосовувати в оздобленні дерев'яних творів фігурні штампики як доповнення до різьби та інкрустації. У творах окремих майстрів зустрічаються сюжетні мотиви, а також портретні зображення, доповнені традиційними орнаментами (тарілки, книги-адреси, скриньки тощо). Дехто з майстрів не уникнув кон'юнктурних впливів, вплітаючи емблематику, геральдику, символіку радянської держави та портретні зображення її вождів у традиційні форми декоративних виробів з дерева, поєднуючи їх з геометричними орнаментами [29, 149-150]. Зрозуміло, що такі вироби першочергово визнавалися як найдосконаліші зразки сучасної народної творчості та ставали прикладами для

наслідування. Зокрема, майстрам артілі «Гуцульщина» ставилося завдання по створенню портретних зображень вождів та «інших визначних людей» [11, 53]. Такі роботи відзначалися нагородами та експонувалися на виставках [11, 54-56].

У кінці 1960-х-на початку 1970-х років у народному мистецтві в тому числі й художній обробці дерева настають важливі зміни, пов'язані насамперед, із зростанням попиту на його твори, із орієнтацією майстрів на місцеві традиції та різке поширення мережі підприємств народних художніх промислів. У цей період в Івано-Франківській області виникає близько 10 великих цехів і дільниць по художній обробці дерева при лісокомбінатах і колгоспах. Найзначніші серед них – при Брошнівському лісокомбінаті, Вигодському лісокомбінаті та радгоспі «Брустурівський». Тут виготовляли широкий асортимент виробів сувенірного характеру: декоративні тарілки, шкатулки, баклаги, цукерниці, точені іграшки, сопілки, топірці, альбоми та ін., прикрашені різьбленням, інкрустацією, випалюванням і розписом [123, 180]. Аналогічні цехи організовуються при деревообробних комбінатах на фабриках та підприємствах лісового господарства, у Тернопільській, Чернівецькій, Львівській областях. Так, на початку 1980-х років на Львівщині діяло 26 цехів і дільниць, що випускають художню продукцію з дерева, тоді як в Івано-Франківській області – 16, Чернівецькій та Рівненській – по 10, Волинській – 8, Тернопільській – 6. [91, 104-137].

Наприкінці ХХ століття художнє деревообробництво продовжує розвиватися завдяки творчості окремих майстрів, незважаючи на певні труднощі в організаційно-виробничій діяльності, проблеми з постачанням і збутом виробів. Провідним осередком продовжує залишатися Гуцульщина, де активно працює група косівських майстрів – заслужені майстри народної творчості України М. Федірко, В. Якіп'юк, І. Гавриш, І. Кочержук, В. і П. Корпанюки. Зокрема, Петро (Васильович) Корпанюк – нащадок славетного роду Шкрібляків–Корпанюків. Він є автором різноманітних виробів, прикрашені сухою різьбою, традиційними орнаментальними мотивами, часто поєднує суху різьбу з інкрустацією чи пластично-сюжетною різьбою.

Прикметною рисою останнього десятиліття ХХ століття є посилена увага до призабутих видів народного мистецтва та їхнього відродження. Такий інтерес виник до техніки бондарства й художнього випалювання, яку популяризували Іван Грималюк з с. Річка та Володимир Ворончак із Кут.

У кінці ХХ століття помітна тенденція до відродження виробництва з дерева церковних предметів: іконостасів, ківоріїв, аналоїв, ручних і напрестольних хрестів, що загалом позитивно вплинуло на розвиток художнього деревообробництва, хоча деякі втрачені майстрами традиції у сакральному мистецтві призвели до певних прорахунків в іконографії та художній виразності окремих творів. Важливим аспектом відродження духовності українського народу є будівництво нових храмів та реставрація старих, з якими пов'язане повернення майстрів художнього дерева до виготовлення літургійних предметів, облаштування відповідного внутрішнього простору та іконостасної різьби. Плідній роботі у цьому напрямку сприяють відкриття кафедри сакрального мистецтва у Львівській академії мистецтва та діяльність Косівського інституту прикладного і декоративного мистецтва ЛНАМ в останні десятиліття.

Внаслідок кризових економічних явищ у 1990-х роках припинили роботу як малі так і великі деревообробні підприємства, цехи та дільниці, які виготовляли художні вироби. Майстри самостійно шукають джерела збуту виробів, виходять на ринок, постачають продукцію торговельним організаціям. Але художня якість творів від цього не змінюється, залишаючись переважно на рівні минулих десятиріч. [123, 185].

У другій половині ХІХ століття активізується культурно-мистецький процес на території Західної України. Наприкінці ХІХ-початку ХХ століття завдяки інтересу громадськості і дослідженням науковців стрімко розвивалося народне мистецтво. Цей період примітний розвитком науки та пошуком екзотичних джерел творчих інспірацій, як наслідок – зацікавлення народною культурою та попит на вироби побутового характеру. Це сприяло появі перших досліджень про побут і культуру місцевого населення, а також утворенню спілок і товариств, які популяризували народні художні промисли та часто ставали організаторами

перших етнографічних виставок і мистецько-промислових шкіл.

Велике значення для популяризації творчості народних майстрів мали виставки народного мистецтва. Найбільш масштабними були виставки 1880 та 1912 року в Коломиї, які репрезентували народні художні промисли Гуцульщини. Наприкінці XIX століття засновуються мистецькі ремісничі школи завдяки меценатам та сподвижникам, а також окремим народним майстрам. У таких навчальних закладах народним ремеслам надавали професійне підґрунтя, доповнювали своєрідність регіонального мистецтва академічними та методологічними дисциплінами. Такими освітніми центрами були передовсім Коломия, Косів, Вижниця і Станіслав. Міцна база мистецько-промислових шкіл, а також потужний досвід майстрів-педагогів стали підґрунтям формування середньо-спеціальних, а в останній третині XX ст. вищих навчальних закладів, зокрема у Косові, Вижниці та Івано-Франківську. Таким чином, практичне застосування традицій народного мистецтва має продовження у діяльності сучасних навчальних закладів.

Активний інтерес до народної культури наприкінці XIX століття спонукав до створення перших музеїв та приватних збірок на території Західної України.

Мистецький процес 1930-1980-х років характеризується утворенням артільей народних митців, творчих спілок професійних художників, проведенням виставок, відкриттям громадських музеїв.

Кінець XX – початок XXI століття на теренах регіону прикметний проведенням низки міжнародних фестивалів, завданням яких була популяризація та відродження давніх традиційних ремесел. Кризові явища призвели до закриття артільей та деревообробних підприємств, втім розвиток мистецтва цього періоду отримує нові стимули та можливості для творчості митців і народних майстрів.

Розділ 3. ОСОБЛИВОСТІ ТВОРЧОГО МЕТОДУ ПРЕДСТАВНИКІВ РОДИНИ ШКРІБЛЯКІВ–КОРПАНЮКІВ ТА ЇХНІЙ ВПЛИВ НА ФОРМУВАННЯ РЕГІОНАЛЬНОЇ МИСТЕЦЬКОЇ ШКОЛИ

У розвитку народного мистецтва Гуцульщини, як і загалом українського мистецтва XIX-XX століть, були періоди розквіту і занепаду, а втім, важливо, що традиція гуцульського дереворізьблення як одного з найбільш розповсюдженого і широко представленого виду народних ремесел, започаткована у 1840-х роках Юрієм Шкрібляком, впродовж понад 180 років має продовження у творчості його нащадків. Тож важливо простежити, як формувалася творчість майстрів родини Шкрібляків та Корпанюків, як традиція та досвід передавалися через родинні зв'язки, захоплення з дитинства народним мистецтвом як джерелом краси і працею старшого покоління майстрів. Усі ці аспекти ставали прямими прикладами для наслідування. Також важливо з'ясувати, як вдосконалювалися прийоми та техніки декорування у виробках народного мистецтва кількох поколінь митців династії Шкрібляків–Корпанюків, як ці традиції нині проявляються у професійній творчості, продовжуючи безперервний розвиток гуцульської етномистецької традиції впродовж майже двохсот років. У розділі також аналізуються особливості стилістики, типологічних груп виробів художнього дерева майстрів династії Шкрібляків–Корпанюків, інноваційних прийомів та творчого методу окремих майстрів, простежується спадкоємність традицій та новаторство у творчій практиці різних поколінь майстрів однієї династії, які мали вплив на становлення і розвиток унікального осередку народного мистецтва, яким і нині продовжує залишатися Косівщина, та, зокрема Яворів.

3.1. Формування самобутніх рис у творчості Юрія Шкрібляка як основоположника школи гуцульського дереворізьблення.

Різьба по дереву на Гуцульщині як один з найдавніших видів народного ДУМ, за твердженням одного з найавторитетніших дослідників художнього дерева

Антіна Будзана, розвинулася на зразках плоскої різьби, яка була поширена в XVII ст. майже по всій території західноукраїнських земель [11, 10]. Вироби побутового призначення: речі хатнього та господарського вжитку, посуд, архітектурні деталі та сакральні предмети на Гуцульщині здавна оздоблювалися плоскою різьбою – «вирізуванєм», цю техніку також називають «сухою» або «чистою» різьбою. В кінці XIX століття деякі народні майстри почали прикрашати свої роботи інкрустацією або «викладанкою» різноколірним деревом, бісером, металом, перламутром та рогом. Прикрашування дерев'яних виробів металевою інкрустацією називається «жироване». Трішки пізніше на Гуцульщині розповсюджується ще один спосіб декорування дерев'яних виробів фарфоровим і скляним бісером – «пацьорками», який називається «впускане» [11, 15]. Народні майстри плоскої різьби використовували для своїх виробів найкращі породи дерева, зокрема явір, деревина якого тверда й еластична, ясножовтого кольору, з рівномірним розташуванням шарів [11, 12], грушу, для оздоблення застосовували тисове дерево, яке має насичений червонувато-коричневий відтінок. Отже, найдавнішим і найбільш поширеним способом прикрашування дерев'яних виробів на Гуцульщині була плоска різьба, і значний вклад у розвиток технік декорування та збагачення орнаментальних мотивів виробів внесли майстри династії Шкрібляків, а згодом їх нащадки – Корпанюки.

Поява цілої плеяди талановитих майстрів художнього дерева на початку XIX століття на Гуцульщині була яскравим свідченням піднесення народного мистецтва, а формування характерних рис гуцульської школи різьби по дереву пов'язане з діяльністю Юрія Шкрібляка (1822-1884), який по праву вважається її основоположником. Його спадкоємці продовжили справу батька, зокрема сини Василь (1856-1926), ім'я якого носить Вижницький коледж прикладного мистецтва, де народний майстер тривалий час вчителював; Микола (1858-1920), Федір (1859-1942), а також його онуки.

Для дослідження творчості Юрія Шкрібляка важливо з'ясувати окремі біографічні відомості про народного майстра, які сприятимуть розумінню витоків його творчості, певних інспірацій і тих унікальних рис різьбярства й оздоблення

виробів, які прийнято називати «шкрібляківськими», що врешті сформували унікальну «гуцульську школу» художнього дереворізьблення із центром у с.Яворові на Косівщині.

До сьогодні достеменно невідомо звідкіль у с.Яворові з'явився рід Юрія Шкрібляка. Родинний переказ стверджує, що предок Юрія прийшов з низин, але більш детальних відомостей, звідки саме – немає. Як вважають перші дослідники творчості Ю.Шкрібляка, можливо, його предки перебралися жити у гірську місцевість з Покуття або навіть аж з Поділля. Зокрема, про те, що рід Юрія Шкрібляка «прийшов з долів, але невідомо яких саме», писав один з перших дослідників творчості Шкрібляків – Володимир Шухевич. Він стверджував, що у гори свою сім'ю привів ще дід Юрія Шкрібляка, ім'я якого, на жаль, у своїй праці етнограф не вказав. Можливо, його предки рятувалися від кріпацтва чи від панщини. Роман Горак, який написав низку статей та спогадів про родину Шкрібляків–Корпанюків, також дотримується думки, що рід Шкрібляків походить з Поділля [22, 216].

Предок Юрія Шкрібляка поселився у присілку Яворова, який зветься Плоским. В.Шухевич стверджував, що його прізвище могло означати те, що він вишкрябував різні візерунки по дереву. А щоб прогодувати родину, «він виробляв корита, дерев'яні миски, став довбати полонники, ракви, полиці, на яких клав лише ільчате письмо; так заробляв він на прожиток» [144, 357]. Ільчате письмо, на той час найпростіший та найпоширеніший спосіб декорування дерев'яних виробів, нагадує заштриховану «в ґратку» поверхню або сітку. Втім, чи справді називали діда Юрія Шкібелькою, а не Шкрібляком, і чи немає тут помилки – невідомо. Наступне твердження В.Шухевича дещо заплутує дослідників: «Внук того Шкібельки по донці, се Юра Шкрибляк» [144, 357]. Як у Шухевича, так і в інших давніх літературних джерелах часто замість «Шкрібляк» зустрічаємо написання його прізвища «Шкрибляк».

Р. Горак доводить, що не міг внук писатись Шкрибляком чи Шкрібляком, бо донька того невідомого на прізвище «Шкібельки» (мати Юрія Шкрібляка), не могла вийти заміж за чоловіка, який мав ідентичне прізвище – «Шкрібляк». Існує

припущення, що, можливо, «зять пристав до доньки і прийняв прізвище батька дружини, а тому і їхній син став писатись Шкрібляком». [21, 233].

У збережених парафіяльних метричних книгах знаходимо інформацію про дату народження Юрія Шкрібляка. У них зафіксовані відомості про синів та внуків Юрія Шкрібляка. З тих же книг можна дізнатися, що хрестив Юрія Шкрібляка парох Василь Войнаровський у місцевій церкві, збудованій 1724 року [21, 234]. Зберігся опис цієї церкви, відомий нам з листа Якова Головацького від 2 серпня 1839 року, який відвідував Яворів [21, 235]. Володимир Шухевич згадує про дитинство Юрія Шкрібляка: «Родичі його були бідні і працювали в поті чола на маленькім окрайку нужденної гірської ріллі. В молодечих літах помагав Юра родичам газдувати, а що в той час народна школа в Галичині була дуже рідким явищем, то Юра не мав нагоди учитися і до смерти не знав ні читати ні писати» [144, 357-358]. Незважаючи на те, що свої вироби Юрій Шкрібляк позначав власними ініціалами, які найчастіше вирізував на дні витворів (про що також згадує В.Шухевич), на офіційних документах він продовжував ставити традиційний хрестик.

З праці В.Шухевича також відомо про те, що батько Юрія у вільний час займався найпростішим боднарством і, як стверджує дослідник, «він не міг дати синові ні найменших вказівок, котрі би допомогли розвинути в молодім і бистрім умі розуміння краси і розбудити замиловання до різьбярства, якому пізніше він віддався цілою душею». Отже, молоді роки Юрія «зійшли коло газдівства, а тільки у вільний від роботи час пробував він вирізувати в дереві, і то звичайним складаним ножем; се була його одинока і улюблена розривка» [144, 359-359].

У 1842 році Юрій Шкрібляк пішов служити у військо, на той час служба в цісарській армії тривала вісім років. Юрію саме виповнилося 20 років. Спочатку він проходив службу у Відні, а 1849 року брав участь в угорській війні. [144, 359]. Факт його служби є важливим з огляду на те, що саме там він побачив токарний верстат, за допомогою якого можна було виготовляти досконалі дерев'яні вироби доволі складних конфігурацій для різних побутових потреб.

Володимир Шухевич стверджує, що після повернення зі служби «відозвалася в Юрію Шкрібляку родима, до тепер приспана охота до різьбярства.

Він змайстрував собі токарню, на якій точив звичайні барильця та куделі. Верстат, який він побачив у Відні, не давав йому спокою і весь вільний час він витрачав на його виготовлення. Напсував, – пише Володимир Шухевич, – він немало дерева, а надто висміювали його і сусіди за те, що змарнував кілька золотих на закупню того дерева. Не вважаючи на те, Шкрібляк витривав у своїм намірі і небавом счудував сусідів незвичайною зручністю в роботах та окрасах, які надають його виробам принадну простоту і питоменну характеристику. Поводи слава Шкрібляка розходилась все далі і далі, його стали уважати справдешнім сточником, а за його виробами – як барилочками на воду і на горівку, куделями, табачарками, скриньочками, раквами на масло і сир, фляшками, порошницями і таким иньшим – питали дуже Гуцули» [144, 359-360]. Виготовлені таким способом вироби, які раніше люди також не бачили і не вживали у своєму побуті, він прикрашав вишуканою різьбою, іноді з інкрустацією, що й викликало загальне захоплення.

Р.Горак наводить факт, що Юрій Шкрібляк працював в основному взимку, коли роботи по господарству було мало, так само, як до того над оздобленням своїх виробів працював його дід [21, 241].

Поступово Юрій Шкрібляк вдосконалював свою майстерність, і згодом «місцевий священик, о. І. Кобринський довірив йому приокрашення деяких церковних предметів в Яворівській церкві. Сю роботу викінчив Юра з правдивим артизмом і від того часу вславився він першим різьбярем на цілу Гуцульщину» [144, 360]. На замовлення отця Кобринського для місцевої церкви Юрій Шкрібляк виготовив деякі деталі для іконостасу, царські врата, тетрапод, держак для церковних хоругв та інші вироби [21, 241]. Оздоблення церкви принесло йому популярність. Відомо, що 1863 року цю «маленьку» церкву розібрали й на її місці звели новий храм, освячений на честь «Зіслання Святого Духа» у 1865 році. Зі старої церкви у нову було перенесено й роботи Юрія Шкрібляка, доповненні опісля цілим рядом робіт його синів Василя, Миколи та Федора [21, 237].

Є відомості, що в Яворові бували Іван Франко, Олександр Кониський, Михайло Грушевський, Леся Українка, Михайло Павлик, Василь Стефаник та багато інших діячів української культури, які приїжджали на запрошення пароха о.І.Окуневського, наступника о.І.Кобринського. Кожен з відвідувачів приходства в Яворові не міг обминути тутешньої церкви, часто вони приїжджали, щоб подивитися на вироби Шкрібляків, від чого були у захваті. Дехто мав нагоду зустрічатися з ним особисто, а більшість – познайомилися з його синами та онуками, які примножували славу батька [21, 239]. На жаль, ніхто з відвідувачів, що приходили до яворівського храму, не описав і не змалював витвори Юрія та його синів. Ці вироби були знищені пожежею на початку 1920-х років.

У 1900 році яворівську церкву відвідав під час канонічної візитації Станіславівський архієпископ Андрей Шептицький. Він і звернув увагу на прекрасні різьблені предмети і деталі, які були в ній. З нагоди його сходження на престол Станіславського єпископства син Юрія Шкрібляка Василь (за іншими даними – Микола) вирізьбив єпископський жезл, який подарував Шептицькому. Нині він нам відомий з поштівки, що вийшла друком на початку 1900-х років та по світлинці, наведеній у праці Володимира Шухевича [144, 357]. Про нього також згадує у своїй монографії М.Станкевич. Жезл з його тонкою філігранною орнаментациєю справді вважався шедевром мистецтва різьблення (детальніше проаналізований у підрозділі 3.2).

Визнання до Юрія Шкрібляка прийшло завдяки інтересу фольклористів, етнографів та письменників до народного мистецтва. Вироби Юрія Шкрібляка «незвичайної краси і благородної форми», які ніби символізували незвичайну красу і благородність народу, з якого він вийшов, експонувалися на виставках у Відні (1872), Станіславі (1879), Коломиї (1880), Стрию, Тернополі, Одесі, Кракові (1887). За виставки у Львові (1877) та Трієсті (1878) окрім медалей та дипломів отримав цісарський дарунок у дукатах [144, 360].

Дослідники відзначали, що у творах Юрія Шкрібляка втілювалися благородні етичні начала душі народу, високий естетичний ідеал його краси та гармонії. Ось як описує твори Юрія Шкрібляка Р.Горак: «Майстер не копіював бачену ним

реальність, а переломлював її через своє «я», свою суть. Поступово в його письмі з'являються риси абстрактності та символу. Беручи в руки кусень дерева, він не керувався ніякими розрахунками при відображенні дійсності, як це часто буває у круглій різьбі. Працював швидше інтуїтивно. Виникали нові пластичні вирішення орнаменту, що вносили рівновагу і гармонію в загальний задум. Згодом цим захопилися і послідовники Юрія Шкрібляка у різьбі» [21, 240].

Втілена майстром у виробках єдність форми й орнаментики різьби виникали з системи поглядів, уподобань, етичних принципів гуцулів, резонувала з їхнім відчуттям гармонії, ритму, краси. Загальний захват виробу Ю.Шкрібляка викликали своїми складними довершеними формами та декором завдяки використанню власноруч виготовлених інструментів.

Незважаючи на те, що Юрій Шкрібляк займався різьбярством у вільний від господарських справ час, його вироби відзначалися практичністю у застосуванні, гармонією, композиційною цілісністю в оздобленні, майстерністю виконання. Попри те, що вироби Юрія Шкрібляка були відомими далеко за межами Гуцульщини, Володимир Шухевич писав у своїй монографії так: «Дуже малі матеріальні зиски, які Шкрібляк придбав із праці, що вимагала незвичайної терпеливості і старанності, спонукали його наново віддатись газдівству, інакше не був би міг вижити себе і родину» [144, 360].

Смерть Юрія Шкрібляка теж не залишилася поза увагою етнографа: у своїй праці В.Шухевич так повідомляв про неї: «Перед Великоднями Сьвятами 1885 р. занедужав Шкрібляк на тиф і по недовгій хворобі віддав Богу духа на самий Великдень в 63 році життя. Звістка про його смерть дуже прикро вразила Русинів» [144, 360].

Р. Горак стверджує, що Володимир Шухевич дещо помилився щодо дати смерті Юрія Шкрібляка, як і дати його народження і тим вніс наступним дослідникам багато непорозумінь щодо датування життя великого майстра. Він зазначає, що про смерть Юрія Шкрібляка повідомив часопис «Діло» у своєму 48-му номері від 28 квітня за старим стилем чи 10 травня за новим 1884 року: «Шкрібляк Юрнюк Юра, відомий різьбяр, народний майстер, учасник виставок,

нагороджений медалями. Помер у Яворові (поблизу Косова) на Великдень на 62 році життя 1884 року 28 квітня (10 мая). Зійшов зі світа незвичайний талант руського народу, талант такий, що якби був мав можливість виобразуватись у своїй штуці, то безперечно приніс би був на весь світ славу руському імені. Був чоловік неписьменний, але з природи дуже інтелігентний, спокійний, відданий цілим существом своїм штуці. Все, що випускав із своїх рук, носило на собі знам'я довгої та тривалої праці, артизму та гармонії в композиції і викінченості. Умираючи, не полишив по собі ніякого майна, тільки славу найбільшого сточника на всю Гуцульщину» [21, 242].

На жаль, продовжує Роман Горак, висловлюючи сум з приводу втрати великої частини спадщини Юрія Шкрібляка: «...у світлий понеділок 1923 року, коли минула 101-річниця від народження Юрія Шкрібляка, згоріла церква, а разом з нею роботи Юрія Шкрібляка, його синів, а також оригінали метричних книг...» [21, 243]. Лише 1926 року у селі збудували нову церкву, яку освятив Станіславський єпископ Григорій Хомишин. Керував будівельниками Дмитро Бучук – відомий на всю Гуцульщину майстер, який збудував 30 церков.

Повертаючись до питання походження Юрія Шкрібляка, зазначимо, що дослідник Р.Горак висловив свою версію щодо його появи у Яворові. Деякі збережені документи можуть допомогти з'ясувати окремі факти про пращурів та рід Юрія Шкрібляка, серед них Йосифінська та Францисканська метрики для села Яворів, які містять інформацію про його жителів. Перша була складена і затверджена 23 липня 1787 року і зберігається як справа № 280 VI-го опису 19-го фонду Центрального державного історичного архіву у Львові, а друга у цьому ж архіві як справа № 41, XI –го опису 20-го фонду, складена 28 серпня 1925 року, тобто через 38 років [133; 134].

У Йосифінській метриці серед землевласників зафіксований тільки один Шкрібляк, ім'я якого було Стефан. Він був, судячи зі всього, «поважний в селі газда, бо його було покликано разом з тодішнім вйтом села Василем Янговчуком та ще трьома газдами підписати правильність складеної метрики та розмежування

села Яворова з сусідніми селами Ясеновим, Бабиним, Роженом та Річкою» [21, 243-244].

Наступна, Францисканська метрика фіксує на земельних наділах, які належали Стефану Шкрібляку, вже його синів Івана, Миколу, Василя, Олексу, Дмитра та Тимофія. Скільки було дочок у Стефана Шкрібляка – невідомо. На обійсті Стефана Шкрібляка загосподарив Іван Шкрібляк, який і став батьком Юрія Шкрібляка. Отож, згідно цих матеріалів, Юрій був внуком Стефана Шкрібляка [21, 244].

Втім, згідно родинних переказів, предком Юрія Шкрібляка був Микола, про що згадував Василь Семенович Корпанюк у спогадах [60]. Датою народження Юрія Шкрібляка вважають 28 квітня 1822 року, ця ж дата зафіксована і на його надмогильному пам'ятнику. Відомо, що Юрій був найстаршим сином у сім'ї Івана Шкрібляка, а тому й успадкував господарство свого батька у присілку Плоскому. Василь Васильович Корпанюк зазначав, що у родині Івана Шкрібляка було вісімнадцятеро дітей, а оскільки Юрій був найстаршим сином, то всяка робота по господарству лягала на нього плечі, особливо, коли батько від'їздив на заробітки. «З юних літ, – писав Василь Корпанюк, – він придивляючись до батькової роботи, сам навчився робити барильця, та інші посудини з дерева. Хлопцеві подобалася вогнепальна зброя, особливо оздоблена різьбою і металом. Він пробував сам виготовляти ложі для рушниці і прикрашав їх різьбою. Працював багато, щоденно, не чекаючи натхнення, щоб прогодувати родину. Саме середовище, в якому працював майстер, краса гір, давні традиції формували смаки молодого майстра. Вроджена спостережливість і цікавість допомагали йому в роботі, розпалювали вогник пошуків нових прийомів різьблення, вдосконалення, на той час, ще досить примітивних знарядь праці» [57, 77].

Також цікавою є історія про одруження Юрія Шкрібляка: він зустрів свою наречену, Параску Ткачук, коли в полонину виганяв на літо вівці. Дівчина була родом з сусіднього присілку – Безульки. Вони зустрівшись, поговорили, а восени 1852 року заслав він до неї старостів, а відтак і одружились [21, 244-245].

Згодом у них народилися діти: 7 січня 1856 року – син Василь, який став найвідомішим з синів Юрія Шкрібляка, згодом – Микола, у 1858 році, а через рік, у 1859 році, народився Федір. На жаль, не усі точні дати народження дітей Юрія Шкрібляка нині відомі, і серед них загадкою залишається точна дата народження дочки Катерини, 1860 р.н., яка вийшла заміж за Івана Корпанюка.

Найдовше з синів Юрія Шкрібляка прожив Федір, який помер 1942 року. Микола помер 1920 року. Найстарший син Василь помер 21 листопада 1928 року. У віці 60 років 1920 року померла дочка Катерина. Всі вони поховані на сільському цвинтарі в Яворові. Невдовзі по смерті Юрія Шкрібляка статтю про нього під назвою «Таланти Юрія Шкрібляка» опублікував віденський часопис «Blatter für Kunstgewerbe» у № 16 від 9/21 лютого 1885 року. Згодом інші дослідники продовжили вивчати і популяризувати його творчість. Важливою для вшанування творчості майстра була перша посмертна виставка Ю. Шкрібляка, яка відкрилася у 1887 році у Львові в міській ратуші.

У 170-ту річницю від народження Юрія Шкрібляка, найвідомішого майстра-різьбяр Гуцульщини, 28 квітня 1992 року, у Яворові відбулася низка заходів по вшануванню його пам'яті, у центрі села був відкритий пам'ятник Юрію Шкрібляку – «Великому Гуцулові і гордості Карпат», на урочистості прийшло багато людей: членів родини, поціновувачів його таланту та місцевих жителів. Дод. В

Задля розуміння ролі і значення гуцульської школи художнього дерева у мистецькому процесі Західної України XIX-XXI століття необхідно більш детально зупинитися на аналізі характерних техніко-технологічних особливостей, композиційних прийомів та орнаментальних мотивів у творчості Юрія Шкрібляка – основоположника династії гуцульських різьбярів. Важливо також виокремити новаторські тенденції, застосовані майстром, що поступово формували нову традицію яворівського дереворізьблення кінця XIX–початку XXI століття як унікального осередку сучасного народного та професійного мистецтва.

Дослідники українського художнього дерева сходяться на думці, що з творчістю Юрія Шкрібляка, який ще за життя вважався найкращим різьбяр серед усіх майстрів Гуцульщини, пов'язане вироблення самобутніх, унікальних рис

гуцульського художнього дереворізьблення [30, 7]. Відповідно до описаних попередньо біографічних відомостей, початок активної творчої діяльності Юрія Шкрібляка припадає на середину XIX століття. Саме він започаткував традиційне сухе різьблення, доповнивши його згодом викладанням і «жированням».

Відомо, що Юрій Шкрібляк, як і більшість гуцульських майстрів-різьбярів, сам виготовляв інструменти, зокрема, фігурні різці, які дали можливість вдосконалити як форми самих виробів так і давні орнаментальні мотиви, а також композиційні схеми творів. Це сприяло створенню нових, більш витончених та пропорційних за будовою виробів і складових їх оздоблення. Ось як про це писав В. Шухевич: «...доробив собі кілька умисних долітців, які він сам уплескав у печі, випалив, вигострив і загартував. Такими долітцями міг він писати скорше і гладше, як його товариші попередники, але при тім він уживав тих самих мотивів, яких уживано загально в Гуцульщині» [144, 340].

Про власну манеру т.зв. «шкрібляківського різьблення» пише у своїй розвідці і Валентина Молинь, яка теж пов'язує особливий, впізнаваний почерк майстра Юрія Шкрібляка з власноруч виготовленими долотами, що поліпшувало техніку різьби, і зокрема, сприяло запровадженню нових орнаментальних мотивів [87, 1163].

До різьбярства Юрій Шкрібляк додав ще й токарство, якого до нього, на думку В. Шухевича, Гуцульщина не знала. Про власноруч виготовлений Юрієм Шкрібляком верстат буквально ходили легенди: будучи на службі в австрійській армії, побачивши токарний верстат, Юрій Шкрібляк удосконалив його, перевівши з ручного приводу на ножний, завдяки чому точені форми його виробів набули більш складної конфігурації, естетичного та вишуканого вигляду. Не меншу увагу майстер надавав і підбору матеріалу для виробів. Він використовував переважно тверді породи дерева – грушу, бук, тис. Любив явір, його висушена деревина, як кажуть, легко зчісується, не кришиться, легко піддається вістрю ножа чи долота. Часто використовував також грушку. Однак, найбільшим її недоліком вважають те, що з часом вироби з неї темніють і ніяк неможливо їх висвітлити.

Старі гуцульські різьбярі не вкривали своїх виробів ніякими рідинами. Серед новацій, які запровадив Ю. Шкрібляк, було натирання поверхні виробів воском, що покращувало сприйняття застосованих автором орнаментальних мотивів. Трохи згодом з'явився спосіб полірування виробів, що надавало їм ще більш закінченого вигляду, його вперше застосував В. Девдюк в кінці XIX століття [11, 17]. Згодом полірування активно використовували Юрій та Семен Корпанюки.

У творчості Ю. Шкрібляка можна простежити широкий діапазон типологічних груп виробів, які він виготовляв та прикрашав різьбленням: бочівки, ракви, боклаги, берівочки, куделі, чарки, топірці, палиці, пугачики, зброя, свічники, пляшки, сідла та ін. Предмети церковної обстави, згадані нами вище, які Ю. Шкрібляк виконав для Яворівської церкви, принесли йому визнання. Також відомо, що Юрій Шкрібляк виготовляв трійці, виконані у традиційній техніці профілювання, точення, різьблення, прикрашені інкрустацією металом.

Кожен виріб Юрій Шкрібляк дбайливо оздоблював вишуканою плоскою різьбою доволі тонкого виконання, іноді підсилював її інкрустацією з баранячого білого і чорного рогу, мідного дроту, цвяшків з головками, що робило його творчий почерк впізнаваним. Різьбу завжди розміщував на гладкому «вибираному» фоні [11, 28]. У ранній період творчості він використовував характерні мотиви гуцульської плоскої різьби: «кривульки», «пасочки», «рески», «головкати», «деревця», «колоски», «сливки», «кучері», «ружі», та ін. [30, 8]. Часто елементи його різьби залежно від своєї подібності діставали відповідні назви: «сонічко» – сонечко; «кочело» – коліщатко, «ружі» – квіти, «сливки», «колоски», «розклинє», «хрести», «головкате». В основі їх лежать найпростіші форми: коло, квадрат, прямокутник, зигзаг, крива лінія або ж їх комбінації між собою. Ці елементи різьби навів у своїй монографії Володимир Шухевич в окремій таблиці, описуючи вироби Юрія Шкрібляка. [144, 350]. Деякі мотиви, які використовував майстер, мають давнє походження. Водночас, варто наголосити, що така орнаментика є традиційною й у інших регіонах України, вона була розповсюджена, зокрема, на території Східної Європи (на закопанських та чесько-моравських виробах). Втім,

поєднання цих елементів, створення на їх основі вигадливих композицій, а також доповнення інкрустацією, робить творчість Юрія Шкрібляка унікальною.

Підготовлену, старанно вичищену поверхню виробів Ю. Шкрібляк чітко розбивав на окремі площини, де наносив контурними, тригранно-виїмчастими вирізами і вибиранням поля у певному композиційному ладі переважно геометричні мотиви [30, 9].

Найпоширеніші мотиви, які зустрічаємо на багатьох творах Ю.Шкрібляка, зокрема «розетки» мають тригранно-виїмчасті прорізи, а символічні «круги», «кочела», «сонечка», «вічка» – контурні прорізи різної глибини. Їхнє комплексне поєднання в орнаменталії площин окремого виробу надає йому особливого емоційного звучання [30, 9]. Всі вони утворюють певну циклічність у композиціях візерунків. Цікаво, що такі мотиви можемо зустріти також у інших видах народного мистецтва на Гуцульщині.

Відповідно до форми виробів Юрій Шкрібляк розбивав площину на рівномірні орнаментальні поля, заповнюючи їх задуманими мотивами. Приміром, на круглих формах виробів він декорує площину концентричними смугами із «зубців», «сонечок», посилюючи при цьому ритмікою різців об'ємне сприйняття форми. Часто такі зубці мали значення певних оберегів від зурочення [109, 291]. Характерні для його творчості концентричні композиції Юрій Шкрібляк щоразу вирішував по-новому. В формах з прямокутними площинами майстер розробляв багато варіантів розміщення у виділених полях мотивів «дерева життя» і «пшеничок» (візерунків, утворених з мигдалевидних, округлих, гранчастих елементів, які компонується здебільшого рядами, нагадуючи колос) [109, 314]. Він часто обрамляв ці мотиви колами, півколами, ромбами-«вічками» і прямокутниками-«вінками» [30, 9].

У виробах Юрія Шкрібляка плоска різьба надзвичайно тонкого виконання поєднувалася з інкрустацією металом та рогом. У центр геометричних мотивів інкрустації рогом майстер вбивав металеві цвяшки з невеликими головками. Для прикраси та окуття деяких виробів він вживав звичайну білу бляху, яку вкривав ритим або витискуваним орнаментом [11, 28], що робило твори майстра

впізнаваними. Який би це не був виріб, Юрій Шкрібляк дивовижно відчував площину і форму предметів, він знав, як їх найкраще удекорувати, що робило його вироби справжніми зразками гармонії матеріалу та нанесеного візерунку. Саме завдяки Ю.Шкрібляку дещо спинений розвиток різьбярства наново відновився, але вже в кращій, більш викінченій формі, заснованій на зразках праць Шкрібляків. [144, 350].

Для декоративних площин Юрій Шкрібляк добирав відповідні композиції, що забезпечували органічний зв'язок орнаментальних мотивів з формою виробів. Плоскі і рівні поля він прикрашував симетричними композиціями, а бочкоподібні і круглі – мотивами ритмічного чергування. Це можна побачити, зокрема, на прикладі кількох барилець, виконаних Шкрібляком в середині ХІХ століття з колекції МЕХП. Так, по центру бічної сторони барильця (рис. Б. 3.1.1) майстер розміщує рівнораменний хрест у колі, від центру композиції розходяться промені, що поділяють поверхню на 8 частин, де чергуються три види орнаментальних мотивів на вибраному тлі з контурними вирізьбленими трикутними елементами, що нагадують літеру «А». Мотив хреста переважає на фронтальній (довшій) бочкоподібній поверхні барильця, він поєднується з прямокутними елементами, півколами та відмежовується стрічковими горизонтально розміщеними мотивами косичок і колосків. У композиції іншого барильця, значно меншого за розміром, у загальній концепції повторюються попередні мотиви, втім, їхнє розміщення дещо вільніше, поверхня не обтяжена дріб'язковими елементами, вибране тло поєднується з ільчатим письмом, створюючи цікавий контраст об'ємного орнаменту з заглибленим фоном. Кругла бічна поверхня цього барильця також поділена майстром на центральну частину з зображенням хрещатого мотиву іншої конфігурації (поєднання п'яти квадратів, мотив, який також можна спостерігати у вишивці), центральний елемент обрамлений колом та вісьмома півколами, всередині яких розміщуються рослинні мотиви. (рис. Б. 3. 1. 2). Схожі мотиви рівнораменного хреста, оздобленого ільчатим письмом бачимо на баклазі (рис. Б. 3. 1. 3) з колекції МЕХП. Ці елементи делікатно вписані майстром в кола, в оточенні яких Юрій Шкрібляк вводить інкрустацію цвяшками. Центральні

елементи розмежують горизонтальні мотиви колосків з виділеною центральною частиною. Вони ж повторюються в стрічкових елементах по боках баклаги.

Попитом користувалися пістолі, виконані Юрієм Шкрібляком, вони вважалися предметами особливої гордості гуцульських «газдів». Нам відомо про кілька таких виробів. Так, пістоль з колекції МЕХП скупко декорований кільцями по довжині дерев'яного руків'я, цей невибагливий мотив перегукується з мигдалевидними елементами декору металевої частини пістоля, що в обрисах і розташуванні доповнюють дерев'яне руків'я (рис. Б. 3. 1. 4).

Всі декоративні мотиви на виробах Ю. Шкрібляка можна поділити на основні і другорядні. Основні мотиви займають центр декоративної площини, а побічні зазвичай розміщені навколо основних або по краях поля. Хрещаті мотиви становлять основу архітектонічного порядку інших орнаментальних мотивів. Вони є основною віссю орнаментальної композиції всіх виробів Юрія Шкрібляка і мають більш як 20 різних форм [11, 28]. (рис. Б. 3. 1. 1-2, рис. Б. 3. 1. 9-10)

Композиція орнаментальних мотивів на виробах Юрія Шкрібляка відзначається простотою і ясністю. Кількість основних декоративних мотивів в його роботах невелика, але численні способи їх композиційного розміщення роблять орнаментику багатою та різноманітною. Так, скажімо, декоративне оздоблення топірців, ложок, полонників, диктується формою виробів, де на доволі вузькій довгій поверхні майстер закомпоновує кілька найважливіших мотивів, які домінують, поєднуючи їх з більш дрібними, як правило «ціточками», розміщеними вертикально чи горизонтально. Прикладом є делікатно оздоблений топірець з колекції МЕХП. Його руків'я вкрите більшими і меншими за пропорціями колами, розміщеними вертикально в ряд. За допомогою розміру кіл автор підкреслює центральну частину виробу, доповнюючи цей невибагливий ритмічний візерунок по краях меншими елементами (рис. Б. 3. 1. 5)

Часто декоративну площину Юрій Шкрібляк поділяв на кілька прямокутних, квадратних чи ромбовидних полів. Це допомагало йому повніше втілити свій творчий задум, а самій композиції надавало ясності і чіткості [11, 28]. Такими різноманітними композиціями відзначаються уже згадані нами барильця, а також

пушка (рис. Б. 3. 1. 6), цукорниці (рис. Б. 3. 1. 9), та бочівочка, (рис. Б. 3. 1. 10). У багатьох виробках народний майстер використовує мотив колоска для відмежування окремих полів виробу. Іноді він розміщує їх по-одному чи попарно. (рис. Б. 3. 1. 6).

У декоративній тарілці з колекції МЕХП (рис. Б. 3. 1. 7) автор виділяє центральну частину хрещатим мотивом з шестираменними хрестами, вписаним у квадрат, який оточений квадратом з підківками, у поєднанні з «пшеничками», відділяючи внутрішнє коло «соняшниками», зигзагами, у зовнішньому – чергуванням хрестів із променями, що розходяться від центру, ці промені заповнені пацьорками.

Дещо по-іншому Юрій Шкрібляк оздоблює пляшки і чарки. Уявлення про різноманітні композиційні прийоми у цих виробках дають нам твори з колекцій львівських музеїв НМЛШ та МЕХП. Використовуючи найпростіші мотиви – квадрати, ромби, трикутники, рідше – півкола, майстер створює чіткі ритмічні композиції, виявляючи багатство уяви у розмаїтті комбінацій цих елементів між собою (рис. Б. 3. 1. 11, рис. Б. 3. 1. 12)

Майстер уміло поєднував в орнаментиці геометричні мотиви, які були домінуючими, із стилізованими, дуже узагальненими, практично схематичними зображеннями людських постатей та голів, а також із рослинними мотивами, чого не робив ніхто з його попередників-гуцулів. Як правило, такі мотиви характерні для ранньої творчості Ю. Шкрібляка, як стверджує А.Буднан, мабуть, це спроби зображення людських постатей технікою плоскої різьби [11, 23]. Як приклад такої композиції можна навести борівочку, в орнаментику якої майстер вводить схематизовані зображення людей, розміщуючи їх потрійно у верхній частині фронтальної округлої поверхні. Він відділяє їх обрамленнями від більш масивних елементів – ромбів та трикутників, мотивів, у яких також простежується зв'язок з гуцульською вишивкою. Бічну частину він також доповнює схематизованими зображеннями людських голівок, обрамлених півколами. Домінуючим у цій частині виробу є хрещатий елемент, розміщений в центрі, оточений мигдалевидними елементами («ресками»). Кожен з декоративних елементів тут

згармонізований як за пропорціями, масштабністю так і за конфігурацією (рис. Б. 3. 1. 10).

Іноді майстер вводить в орнаментацию виробів стилізоване зображення квітів або дерева. Але, здебільшого, він опрацьовував головні традиційні мотиви. Він так комбінував їх, так майстерно різав лінії, деталі, окреслення й по-своєму розміщував їх на площинах, що завжди з-під його різця виходила нова, «шкрібляківська» композиція, котра не зустрічалася раніше у творах різьбярів Гуцульщини [104, 128-129]. Багатомовний геометричний, антропоморфний та рослинний орнамент у творчості Юрія Шкрібляка постає як філософськи осмислена картина довколишнього світу, спостережена пильним оком майстра і перенесена різцем на дерево. Юрій Шкрібляк зумів досягти вершини художнього узагальнення, справжньої гармонії краси матеріалу, техніки виконання та ужиткового призначення виробу і тим самим здобути визнання далеко за межами рідного краю [30, 10]. Він довго та прискіпливо працював над кожним своїм виробом, досягаючи довершеності, гармонії та цілісності – якостей, що незмінно викликали захоплення глядачів на господарсько-промислових виставках у Відні (1872), Львові (1877), Трієсті (1878), Станіславі (1879), Коломиї (1880) і були відзначені преміями та медалями [30, 7–10].

Про любов Юрія Шкрібляка до свого ремесла свідчить факт, який записав посол др. Окуневський зі слів дочки Юрія Шкрібляка Катерини: «Батько... не раз, збудившись вночі, будив свого сина Василя, також славного різьбяр, та на стіні рисував олівцем при свічці якісь взори, що йому снилися. Після тих взорів виробляв він опісля прегарні тарілки, ящики чи пугарці або касетки, які всі подивлялися» [48, 16]. Іноді у декорування своїх виробів Ю. Шкрібляк вплітав вирізьблений напис, що особливо гармонійно дивився на зовнішньому обідку тарелів.

Роман Горак, а також інші дослідники зауважують ще одну важливу деталь у творчості Юрія Шкрібляка: він перший почав виготовляти декоративні тарелі, які призначалися не для вжитку. Ці твори мають виключно декоративну функцію, вони «виписані» криком майстрової душі [22, 218]. М.Селівачов цей факт пов'язує з

інтересом перших колекціонерів, які з захопленням скуповували вироби Ю.Шкрібляка.

Тож з середини XIX століття в гуцульське художнє дереворізьблення поступово приходять нові техніки виготовлення, декорування виробів, з'являються нові орнаментальні мотиви та композиційні схеми, і велика заслуга у цьому процесі належить саме родоначальнику гуцульської дереворізьби Юрієві Шкрібляку. Характерні риси та прийоми декорування виробів, запроваджені Ю.Шкрібляком, повною мірою розвинулися у творчості його синів Василя, Миколи та Федора.

Сини Юрія Шкрібляка основоположника гуцульської школи художнього дерева, – Василь, Микола і Федір – продовжили батькові традиції та розвивали гуцульське дереворізьблення. Дод. В. Його дочка Катерина (1866-1938) була відомою вишивальницею. Вона з дитинства допомагала батькові точити і різьбити, навчилася ткати і вишивати, а орнаментика її вишивок і донині зустрічається на Гуцульщині. Після одруження з Іваном Корпанюком родина проживала у яворівському присілку Широкий. У них народилося троє синів: Юрій, Семен і Петро, які продовжили справу діда і своїм талантом прославили цей рід.

3.2. Розвиток традицій гуцульського художнього дерева у творах народних майстрів-представників династії Шкрібляків.

У підрозділі увагу зосереджено на технічних особливостях, композиційних прийомах та орнаментальних мотивах, які характерні для творчості народних майстрів художнього дерева з Яворова, безпосередніх нащадків Юрія Шкрібляка.

Сини Юрія Шкрібляка – Василь, Микола і Федір як і їхній батько прославилися як майстри художнього дерева. Вони перейняли батькову майстерність, спочатку наслідуючи його прийоми, але згодом кожен зумів виробити свій мистецький почерк [30, 10].

Формування індивідуального стилю кожного майстра відбувалося у постійному пошуку нових засобів виразності, елементів декору, технічних нововведень. В. Білик припускає, що ці пошуки не були випадковими, а з'явилися

за сприяння батька під його безпосереднім керівництвом, адже передача знань від батька до синів відбувалася в їхньому ранньому віці. Це забезпечувало найкраще засвоєння досвіду, зокрема на підсвідомому рівні, що згодом проявлялося як творча інтуїція митця [7, 107].

Найяскравіше майстерність і новаторство Шкрібляків проявилися у виробках предметів господарського призначення, посуду і начиння. Василь та Микола Шкрібляки відомі тим, що виготовляли різьблені скриньки, шкатулки, ракви, тарілки, кушки і свічники. Не меншою досконалістю форм та оздоблення відзначалися пляшки, чарки, баклаги, цукорниці, кубки, шкатулки тощо. Чи не найбільшу частку їхньої творчості займають тарілки, чим прославилися, зокрема Василь, Микола, Федір Шкрібляки, а згодом і онуки: Дмитро Федорович, Федір Миколайович та Василь Миколайович Шкрібляки. Декоративні тарелі у їх виконанні були оздоблені сухим різьбленням переважно геометричних мотивів (В. Шкрібляк, М. Шкрібляк), з інкрустацією бісером та металом. Доволі поширеними у виконанні Шкрібляків були чаші, ополоники, ложки, виделки, виконані у техніках вирізування та різьблення, іноді також декоровані за допомогою випалювання. Згадані вироби, що зберігаються в колекції МЕХП, були відзначені М.Станкевичем як зразки високої майстерності [123, 366].

На сьогодні найбільше збереглося творів старшого сина Юрія Шкрібляка – Василя Шкрібляка, який цілком присвятив себе улюбленому мистецтву. Він на початку свого творчого шляху перебував під сильним впливом традицій батька, на що вказує дослідник Антін Будзан, аналізуючи твори, які знаходяться в колекції МЕХП. Так, барильця, баклага, цукорниця (рис.Б.3.2.2) та ін., технікою виконання, мотивами різьби та їхнім композиційним розміщенням, заглибленим рівним фоном, поміркованим вживанням мосяжних «ціток» та «крученок» стоять дуже близько до виробів Юрія Шкрібляка [11, 33]. Наприклад, у чарці (рис. Б. 3. 2. 3) та кушках (рис. Б. 3. 2. 4), а також у баклажці (рис. Б. 3. 2. 13) чітко проглядається використання «батьківських» мотивів – комбінації «головкати», оточених ільчатим письмом, та трикутників. Вони доволі цікаво поєднуються з зигзагами та скісними рисками, що утворюють ромбики, виконаними способом випалювання, а

також ритмічно розташованими у верхній частині вертикальними згрупованими квадратами.

На відміну від батька Василь Шкрібляк густіше заповнював площину своїх виробів орнаментом, переважно геометричним, використовував чітку, добре продуману композиційну схему, розділяючи поверхню квадратними, круглими площинами, які перетиналися осями тощо. Різні за напрямками лінії створювали сітку, що визначала характер композицій. Виділені площини для головних орнаментальних мотивів обрамлялися контурними лініями, зубцями тощо. Порізному майстер комбінував розміщення орнаментальних мотивів, створюючи досить складні композиції, найпоширенішими з яких були концентричні та з вертикальною віссю симетрії. Його різьблення відзначається більшою деталізацією мотивів, має місце поділ поверхні на більшу кількість членувань. У кожному виробі Василь Шкрібляк неодмінно виділяв головні мотиви [30, 10].

Такими основними мотивами у творах Василя Шкрібляка були «зубці», «головкате», «ільчате письмо», скісні сітки, «рески» (прямі лінії, що перетинаються), чи «гадючки», «ружки», «кочели» (округлої форми), які часто підпорядковані виділенню головних мотивів – «головкате» і «ружка», і підкреслюють центральний мотив – розетку [30, 11]. У творах В. Шкрібляка можна помітити використання таких улюблених Ю. Шкрібляком мотивів як «колосок», «хрещате», підківки. Отож, Василь часто використовував ті ж мотиви, що й батько. Після вирізування орнаменти викладав бісером, перламутром чи рогом, жировав дротиками, тощо. Також, на відміну від батька частіше вводив інкрустацію у декорування виробів. Він також прагнув до виділення колірних акцентів [30, 11].

У своїх творах Василь Шкрібляк часто різьблення окремих елементів робив значно глибшими, виразнішими. Згодом він частіше почав застосовувати викладання різнокольоровим деревом, чорним і білим баранячим рогом, кораликами, перламутром, металом і бісером. Як приклад, рахви з приватної колекції родини Корпанюків (рис. Б.3.3.6, рис.Б.3.3.7.), рясно декоровані кольоровим бісером, перламутром та вставками з різнокольорового дерева, що надає творам контрастності, яскравих колірних акцентів.

Василь Шкрібляк створював меблі, декоровані плоскою інтарсією, інкрустацією. (Рис.Б.3.2.6). У комплекті меблів з колекції НМЛШ можна побачити, як форма виробів поєднується з продуманими орнаментами, де домінують концентричні мотиви ружів, зокрема розміщені на спинках стільців та в окремих частинах столика. Вони поєднуються зі стрічковими мотивами ромбів, трикутників, кіл. У цих виробах характерним є те, що майстер використовує тонування вибраного тла, це надає виробам загальної композиційної чіткості, виділяє окремі орнаменти, які є світлішими від фону. Та ж стилістика простежується у виконаних меблях, відомих нам зі світлини середини 1920-х років, що експонувалися на виставці у Косові, де бачимо гуцульські килими, різьблені меблі, та інші декоративні вироби гуцульських майстрів. (Світлина публікувалася у праці П. Корпанюка «Мій рідний край» [85]. Цей же прийом тонування Василь Шкрібляк застосовує у декоруванні барильця та рахви (рис.Б.3.2.8, рис.Б.3.2.9). Так, у барильці він використовує дуже обмежене коло мотивів: зірки, ружі, хрещаті, кола, ромби, втім, поєднання інкрустації деревом, тонування, з ціточками і білим бісером робить цей виріб унікальним взірцем, та вказує на наступний етап розвитку мистецької традиції гуцульського художнього дерева, започаткованої Юрієм Шкрібляком.

Неординарним, дуже ретельно декорованим твором Василя Шкрібляка є нагайка «карбач» з колекції Львівського музею етнографії і художнього промислу НАН України. Нагайка має точену ручку, інкрустована металом і рогом, з накладною металевою плетінкою. Публікувалася у книзі М. Станкевича [123, 389].

Коробки для тютюну (тютюнярки) у виконанні Василя Шкрібляка загалом нагадують твори його батька Юрія Шкрібляка, вони прикметні передусім своєю складністю стрічкових, розеткових композицій, виконані у техніці різьблення та інкрустації (рис.Б.3.2.4).

Звертає увагу також дерев'яна шкатулка Василя Шкрібляка, де можна простежити, що загальну композиційну схему поділу декоративних площин на менші поля майстер перейняв від свого батька. Велику площу передньої і бокових стінок шкатулки Василь Шкрібляк поділив на три менші поля, однакові за

розмірами, чітко розмежувавши їх різьбленими прямими лініями та інкрустацією мосяжним дротом. На всіх декоративних полях він розмістив однакові мотиви у вигляді складних хрестів. Виділенню основних мотивів сприяє контрастне зіставлення гладких площин орнаментів з краткованим фоном та накладання мосяжних «ціточок» на деякі частини цих мотивів. [11, 33].

Цілком по-іншому він розв'язує композицію на кришці шкатулки. Похилі боки кришки автор пов'язав з бордюром прямокутної форми, а центральну площу прикрасив ритмічно повторюваними мотивами. Кращому виділенню елементів оздоби на бордюрі й на центральній площі кришки сприяє контрастний фон цих частин. Краткований фон бордюру органічно зв'язується з орнаментальними мотивами. Фон центральної площини, заглиблений і рівний, значно посилює гру світлотіні, збільшує рельєфність мотивів. Таке контрастне зіставлення двох суміжних фонів значною мірою підвищує декоративні якості виробу, а золотистий колір інкрустації мосяжними «ціточками» надає йому урочистості. Тож виріб свідчить, що різьбяр не лише досконало знав техніку обробки дерева, а й прекрасно володів композицією орнаментальних мотивів, поєднуючи ритмічність розподілу декоративних площин і розміщення орнаментальних візерунків, чітке виділення першорядних мотивів і підпорядкування другорядних, вміле поєднання контрастів та гармонійний добір кольорів інкрустації. За ці якості твір високо оцінює А. Будзан [11, 33].

Мотив складного хреста домінує в оздобленні іншої шкатулки (скриньки) (рис.Б.3.2.5). Тут майстер, використовуючи той самий поділ передньої і бокових стінок на три поля, у верхній частині кожного з полів вирізьбив восьмираменний хрест з округлими завершеннями, у нижній – у кожному полі розмістив по два колоски, розмежовані сливками. Крім хрещатих мотивів на кришці головним є також «головкате», що обрамлює центральний орнаментальний мотив.

Такі ж мотиви шестираменного хреста зустрічаємо на цукерниці з колекції ІФКМ рис.Б.3.2.7. Тут майстер гармонійно поєднує головний мотив хреста з пшеничками, копаничками, розділяючи їх на окремі сегменти на циліндричній

поверхні, додаючи делікатні горизонтальні стрічки, орнаментовані колами у нижній і верхній частині виробу, та концентричними слізками на кришці виробу.

Василь Шкрібляк створив низку нових орнаментальних мотивів та композицій. Його твори відзначаються чіткістю композиційних схем, і старанністю рисунку орнаментальних мотивів. Надзвичайно вишуканими та делікатно оздобленими є декоративні тарелі, виконані Василем Шкрібляком. У них автор зазвичай виділяє центральну частину, вкомпоновуючи орнамент в коло або кілька концентричних кіл, розміщуючи у центрі основні елементи, від яких поступово розходяться другорядні мотиви, що певним чином доповнюють своєю формою головні елементи у різноманітних варіаціях, захоплюючи своєю орнаментальною ритмічністю. Майстер у кожному виробі заповнює поверхню або лаконічніше, або більш пишно. Як правило, центром композиції у таких виробах є мотив хреста або ружі. рис.Б.3.2.1, рис.Б.3.2.10. рис.Б.3.3.14). У декоративній тарілці «Христос Воскрес», фото якої опубліковане у праці В.Шухевича [144, 354], автор у центрі розміщує доволі крупний мотив хреста, вкомпонований у квадрат, що обрамлюється елементом, схожим на чотирилисник, на вершинах якого є тонкі інкрустовані шестираменні хрести. Завершує цю центральну частину тарілки коло з інкрустованими деревом кружечками та орнаментами у вигляді розміщених попарно півкіл, спрямованих до центру композиції. Середнє коло майстер оздоблює мотивами квадратів, які чергуються з колосками, продовжуючи чіткий поділ композиції на вісім частин. Завершує зовнішнє коло тарелі вишуканий напис «Христос Воскрес».

Дуже схожі мотиви зустрічаємо на трійці з колекції музею Дідушицьких, виконаній з яворового дерева, прикрашеній плоскою різьбою, інкрустацією тисовим деревом, грушею, жируванням мосяжними ціточками, копитцями і дротиками. Твір був опублікований у праці [144, 356]. У виробі постійно повторюється мотив хреста, доповнюється ружами, у нижній частині основи трійці та у верхній – «головкате» на ільчатому письмі, також часто зустрічаються «сливки». Комбінація цих мотивів утворює складний ритмічний візерунок, що

підкреслює форму виробу, яку прикрашають більші та менші дармовиси, хрести і конусоподібні елементи.

До нашого часу дійшло понад 70 творів Василя Шкрібляка і в жодному з них не спостерігається повторення орнаментального і композиційного рішення, всі вони вражають новаторством, надзвичайно високим рівнем виконання [30, 11]. Завдяки надзвичайно високим художнім і технічним якостям обробки і декорування виробів А. Будзан ставить Василя Шкрібляка на перше місце серед українських народних різьбярів після батька [11, 34]. Свідченням цього також є те, що визнання таланту Василя Шкрібляка у віці 28 років відбулося після виставки у Тернополі у 1884 році, де він отримав першу нагороду.

Не менш вартісними є художні твори Миколи Шкрібляка, середнього сина Юрія Шкрібляка. На початку своєї творчості він вчився на výroбах батька, про що свідчать його перші роботи (шкатулка та ложка), які нині є в колекції ІФКМ, рис.Б.3.2.14. На дні шкатулки розміщений вирізьблений підпис автора і дата – 1878 рік, на ложці нанесено лише монограму «Н.Ш», серед орнаментальних мотивів зустрічаються людські голівки, схожі до тих, що прикрашували деякі роботи Ю. Шкрібляка [11, 34].

Микола Шкрібляк почав глибше вибирати тло площин. Вибране поле він густенько вибирав цвяшками, виходило «цьокане» поле – «цьоканка», завдяки якій рельєфніше виділялися основні мотиви. Найулюбленіший мотив майстра – це розетки з заокругленими пелюстками, так звані «кочела». В орнамент він частіше, ніж батько і брат, вводив частини «кочела», «гадючки», «трилисник», «кучері», «баранячі роги» (ускладнені орнаменти округлих конфігурацій) Прикладом такого виробу є декоративна тарілка з колекції МЕХП (рис.Б.3.2.16). Крім плоского різьблення він почав робити в декорі інкрустацію білими й голубими кораликами – бісером [30, 11]. Збереглося 38 оригінальних творів Миколи Шкрібляка, більшість з яких мають цікавий новаторський прийом – інкрустацію різнокольоровим бісером для поживлення сухої різьби.

У декоративних тарелях Миколи Шкрібляка також можна простежити присутність мотивів, що були характерними для творів Юрія Шкрібляка. Такою ж

ритмічною чіткістю відзначається, зокрема, склянка, рахва і цукорниця з колекції МЕХП, рис. Б.3.2.18, рис.Б.3.2.19, а також чарка і пляшка (рис.Б.3.2.21) та декоративний таріль (рис.Б.3.2.29) з того ж музею. Втім, широке використання інкрустації бісером, кольоровим деревом і металом надає творам М. Шкрібляка більш мальовничого вигляду, ускладненості орнаментальних структур виробів, більшої деталізації у наповненні їх візерунками. (рис.Б.3.2.22, рис.Б.3.2.24).

Микола Шкрібляк створив своєрідний спосіб декорування дерев'яних виробів з допомогою «січеної різьби» в поєднанні з бісером – «кораликами» ніжних кольорів. Композиціне розміщення декоративних мотивів на творах М. Шкрібляка також має своєрідний характер. Втім, як стверджує А. Будзан, під впливом міщанських смаків покупців, які віддавали перевагу надмірно багатій декорації, він згодом загубив художній такт. Деякі його вироби цього часу перевантажені орнаментальними мотивами, що втрачають характер дерева [11, 34]. Рис. Б.3.2.20, рис. Б.3.2.24.

У більшості виробів М. Шкрібляка немає поділу декоративної площини виробу на менші поля (як це ми бачили у Василя Шкрібляка). Мотиви ускладнюються ритмічно або симетрично на всій площині декорованої частини предмета. М. Шкрібляк приділяв багато уваги світлотіньовим та кольоровим ефектам. Декоративні мотиви більшості його виробів мають «січену» форму і розміщені на досить глибокому, звичайно пунктирному – «цьоканому» фоні [11, 34].

Точені пляшки, виготовлені Миколаю Шкрібляком, мають певні риси схожості до аналогічних виробів, виконаних Юрієм Шкрібляком, вони обидвоє різьблення доповнювали інкрустацією. Втім, твори Миколи Шкрібляка відрізняються використанням так званої січеної різьби, яку добре видно на центральних мотивах пляшок та інших виробів. [76, 98].

У творчості Василя і Миколи Шкрібляків можна відзначити низку спільних рис. Брати Шкрібляки, як уже зазначалося, прикрашали свої твори різьбою та інкрустацією, рідше – випалюванням. Всі декоративні мотиви в їхніх роботах мають геометричний характер. Орнаментальні мотиви гармонійно пов'язані між

собою та відповідають формам виробів. У них проявилось тонке відчуття гармонії ліній та природного чуття майстрів, а також надзвичайна різноманітність у поєднанні геометричних мотивів між собою в орнаментальних композиціях.

Для оживлення «сухої» різьби по дереву Василь і Микола Шкрібляки широко вживали інкрустацію різними породами дерева, металом, рогом, бісером, проявляючи при цьому глибоке розуміння гармонії кольорів.

Так, чарки для меду авторства Василя та Миколи Шкрібляків, що виконувалися у традиційних техніках точення і різьблення відзначалися великою різноманітністю форм, мали невисокі ніжки, округлий корпус та прикрашалися різьбленням нескладних геометричних мотивів на зразок розеток, хрестів тощо. Оригінальністю позначений Кубок з колекції МЕХП, виготовлений М. Шкрібляком (кін. XIX ст., точення, різьблення).

Цукорниці бочкоподібної форми, виготовлені за допомогою точення Миколою та Василем Шкрібляками також прикрашені різьбленням, інкрустацією, зокрема металом і рогом. Не менш популярними були сільниці, рахви для зберігання масла або сиру. У більшості виробів майстри застосовують не лише однакові способи виготовлення виробів, а й схожі мотиви орнаментики, способи декорування їх перламутром, бісером, мосяжними цвяшками і дротиками, з тією різницею, що Микола Шкрібляк накладав інкрустацію дещо густіше, орнаментальні мотиви переважно заповнюють площину виробів дещо щільніше, ніж у Василя Шкрібляка.

У кінці XIX – на початку XX ст. найбільше славилися різьблені й інкрустовані палиці, а також сокири Шкрібляків [123, 414].

Менше відомостей маємо про вироби хатнього обладнання та меблів, що виготовлялися династією майстрів Шкрібляків, втім відомо, що Василь і Микола Шкрібляки виготовляли різьблені полички [123, 328]. Микола Шкрібляк також виготовляв столики, прикрашені різьбленням та інкрустацією. Такі вироби іноді експонувалися на виставках, зокрема, на виставці у Коломиї 1912 року та у Косові у 1920-х роках, що є зафіксовано на тогочасних світлинах-поштівках.

Унікальним, практично одиничним виробом сакрального призначення є митрополичий жезл, згаданий В. Шухевичем [144, 355-357] та М. Станкевичем [123, 291-292]. Щодо авторства цього виробу маємо кілька версій. Володимир Шухевич, згадуючи цей твір, називає його автором Василя Шкрібляка, вважаючи, що саме Василем Шкрібляком витвір був подарований митрополиту Андрею Шептицькому під час його відвідин церкви у с. Яворові. Натомість, на листівці зі світлиною цього виробу, виданій на початку 1900-х років, бачимо підпис : «Митрополичий жезл. Різьба Миколи Шкрібляка». Такої ж думки притримується дослідник М. Станкевич.

Сам виріб, доволі тонкого виконання, прикрашений інкрустацією бісером, перламутром, металом і кольоровим деревом. У верхній його частині майстер старанно вирізьбив дві змії, що обвивають центральне вістря жезлу з хрестом на завершенні, вочевидь, вони символізують мудрість. Усі складові жезлу дуже тонко декоровані хвилеподібною орнаментальною лінією з колами, інкрустованими тоненькими цвяшками, бісером та перламутром. В оздобленні переважають мотиви різноманітних за конфігурацією хрестів, шестипелюсткових ружок, ромбів та трикутників, які можна побачити на інших виробах майстра. За художньою виразністю декору і за ювелірністю виконання витвір прирівнюється до найкращих сакральних творів того часу [123, 292].

Композиція орнаментальних мотивів у виробах Шкрібляків в основному проста, чітка і ясна; лише в деяких творах Миколи вона набирає досить складних форм. У більшості своїх витворів майстри Шкрібляки дотримувалися традиційного поділу декоративної площини на окремі поля у відповідності з формами окремих частин виробу, відмежовуючи їх геометричними фігурами. Прикрашування дерев'яних виробів плоскою різьбою та інкрустацією виконували завжди дуже старанно, що забезпечувало тонке, ювелірне викінчення їхніх виробів. Металеve окуття та обручі на виробах, крім практичного, мали ще й декоративне призначення і часто прикрашувались ритим, визискуваним або «цьоканим» орнаментом геометричних мотивів. [11, 35].

За твердженням дослідниці Раїси Захарчук-Чугай збереглося всього 5 творів Федора Шкрібляка, який найменше серед синів Юрія Шкрібляка займався різьбою [30, 12]. Мотиви, які він використовував у композиціях – розетки-«ружки», «кучері», «кочела», «гачки», «колоски», «звізди» та ін., він усіляко ускладнював і розміщував у центрі декоративних площин. Збережені роботи Федора Юрійовича Шкрібляка відзначаються неглибоким різьбленням, уповільненим ритмом, обмеженою кількістю мотивів, застосованих у кожній окремій речі, що надає творам делікатного вишуканого вигляду. Це спокійне, гармонійне враження посилюється відчуттям легкості, домінуванням білого і блакитного кольорів у викладанні пацьорками [109, 105]. Основна риса робіт Федора Шкрібляка – творче застосування традиційних орнаментальних мотивів, їхнє своєрідне, так би мовити, протяжне компонування [30, 12].

До прикладу, у декоративній тарілці Федора Шкрібляка помітне більш вільне трактування орнаментальних мотивів та способів декорування виробу. Самі форми цієї типологічної групи виробів теж відзначаються різноманітністю. Подекуди інкрустація бісером (білим або двома кольорами- білим і блакитним) створює чіткі «поцятковані» плавні лінійні композиційні структури творів, що надає їм певної графічності, зокрема це спостерігається у декоративній тарілці і касеті з колекції МЕХП. (Рис.Б.3.2.26, рис.Б.3.2.27).

Також важливим вважаємо факт, що саме представники родини Шкрібляків почали першими відмічати вироби власними ініціалами, про це писав ще В. Шухевич, а також на це звернув увагу у своїй статті В. Білий, зазначивши, що це є певною ознакою формування персональної методики виконання. Мистецтво художньої обробки дерева відтоді не тільки отримало конкретного, відомого виконавця, а й піднялося на якісно новий технічний та мистецький рівень розвитку [7, 106].

Тож, можемо констатувати, що сини Юрія Шкрібляка Василь, Микола і Федір Шкрібляки, які також стали відомими майстрами, перевершили батька і в техніці виготовлення, і в декоруванні виробів. Щоправда, як стверджує Р. Захарчук-Чугай, вони загубили батьківський декоративно-орнаментальний

такт, що проявлявся у легкості, неперевантаженості композицій. Це відзначав свого часу Іван Труш у рецензії на виставку 1905 року, організовану у Львові [30, 12].

Родинну справу – захоплення різьбленням – успадкували й внуки Юрія Шкрібляка. Так, роботи синів Миколи Шкрібляка – Федора та Василя, а також Дмитра (Федоровича) Шкрібляка, що нині зберігаються у музеях Коломиї та Івано-Франківська, відзначаються довершеністю форм і орнаментальних мотивів, серед них різьблені пляшки, скриньки, декоративні тарілки, сигаретниці, цукорниці, сільнички, рахви, альбоми тощо [30, 13].

М. Селівачов відзначає, що спільною рисою творів другого і третього покоління Шкрібляків є крупномасштабність орнаменту, що характерно для творів Федора Юрійовича, Федора Миколайовича, Дмитра Федоровича [109, 105]. Такі укрупнені орнаменти спостерігаємо у декоративній тарілці Федора Миколайовича Шкрібляка з колекції ІФКМ рис.Б.3.2.23

Прикметною рисою виробів Федора Миколайовича Шкрібляка є наявність узагальнено й фронтально трактованої м'яким рельєфом постаті гуцула, яку він закомпоновує у круглому, тригранному чи прямокутному полі на тарелях, ложках. Дві тарелі, на яких зображені гуцули (на одній – гуцул з барткою, на іншій – верхи на коні), вказують на зацікавлення майстра відтворенням не лише орнаментальних, а й тягу до сюжетних мотивів. Ці зображення гармонійно поєднуються з доволі масивними елементами рослинного і геометричного характеру, вкомпоновані в півкола, з трикутниками, хвилястими лініями, колосками і ресками, які були популярними у творах Юрія Шкрібляка (рис.Б.3.2.25).

Традиції династії Шкрібляків, закладені майстрами старшого покоління, зберіг і розвивав інший син Миколи – Василь Миколайович Шкрібляк. Його художні твори з дерева також отримали визнання, вони експонувалися на виставках, частина їх зберігається у фондах КНМГП, а також у приватних збірках [76, 98-99].

Роботи Дмитра Федоровича Шкрібляка, сина Федора Миколайовича, відрізняються укрупненими рельєфно-опуклими елементами та лаконічною композицією, нагадуючи цим твори батька й діда [109, 105]. Майстер віродив

призабуті мотиви та створив низку нових. Творчість Дмитра Федоровича Шкрібляка позначена яскравою самобутністю, своєрідністю композиційних вирішень та великою пластичністю різьблення, має велику художню вартість. Серед творів – сільнички, цукернички, шкатулки, тарілки, свічники, рахви та альбоми, де переважає суха різьба з використанням інкрустації бісером, рогом, металом (рис.Б.3.2.11, рис.Б.3.2.29). [49, 20]. У декоративних тарелях, цукорниці, свічнику, рахві та інших виробках Дмитро Федорович Шкрібляк застосовує доволі складні орнаментальні мотиви, не обмежуючись лише колами, трикутниками, ромбами. Ці мотиви заповнюють більшу частину поверхні, доповнюються чергуванням інкрустованих поверхонь виробів з вільним тлом У роботи він вводить також тонування тла, через що його вироби мають деяку схожість з мосяжництвом (рис.Б.3.2.28).

Вигадливим за формою є кубок його авторства (1972 р.) який відзначається не лише складними поєднаннями мотивів та їхньою інтерпретацією, а й додатковими елементами – дзвіночками (дармовисами) рис.Б.3.3.2.

З творами Д. Ф. Шкрібляка кінця 1950-х років пов'язане відродження уваги до чистої сухої різьби без інкрустації кольоровими матеріалами, що ознаменувало поворот до виявлення натуральної краси дерева, відмови від надмірного декорування. Творчість Дмитра Федоровича також відзначається різноманітністю типологічних груп предметів, зокрема, він створював моделі дерев'яних будинків, декорованих різьбленням,

Твори Федора та Василя, а також Дмитра Шкрібляків з музейних колекцій Коломиї та Івано-Франківська засвідчують достойне продовження традицій гуцульського дереворізьблення, відзначаються довершеністю форм і багатством застосування орнаментальних мотивів різьблення, це зокрема підтверджується такими виробами як пляшки, скриньки, декоративні тарілки, сигаретниці, цукорниці, сільнички, рахви, альбоми тощо.

Отож, брати Шкрібляки збагатили композиційні прийоми та орнаментальні мотиви, більш активно використовували інкрустацію кольоровими матеріалами, досягли майстерності у техніці виконання власних виробів. Вони прикрашували

свої вироби здебільшого різьбою та інкрустацію і лише в окремих випадках – випалюванням. Юрій Шкрібляк інколи також використовував плоску різьбу в поєднанні з випалюванням, і цей спосіб продовжували його син Василь, а також Михайло Рибчук з с. Ново-Марківки, Юра і Василь Баб'яки з с. Космача, Петро Лахманюк з с. Саджави, Андрій Бондарчук інші майстри з сіл Жаб'яго та Криворівні [11, 35].

Своєрідне продовження мотиви і техніки різьблення й декорування, вироблені у творах Миколи Шкрібляка, мали у творчості П.Гондурака з Яворова, втім, як зазначає А. Будзан, вони мали і своєрідну рису – глибокий «цьоканий» фон. На виставці у Львові 1905 року декоративні тарілки роботи П. Гондурака привертала увагу глядачів тонким викінченням плоскої різьби та умілим поєднанням інкрустації з «сухою» різьбою [11, 40]. Творчість Шкрібляків мала безпосередній вплив на формування річківської школи, асортимент і стилістика якої генетично споріднена з яворівською. [109, 105]. Тож творчість майстрів Шкрібляків мала продовження не лише у межах династії, а й розповсюдилася на інші осередки художнього дерева Гуцульщини.

Таким чином, родина Шкрібляків зробила перший і найважливіший крок до створення нової етномистецької традиції гуцульського художнього деревообробництва. Брати Шкрібляки розвинули новаторські тенденції батька: поглибили тло різьблення, надавши йому «цьоканої» фактури, відмовилися від поділу декорованої площини на поля, розробили нові орнаментальні мотиви рослинного характеру та почали застосовувати в різьбленні ромбовидні орнаментальні форми, запозичивши їх з вишивки. Вони також підтримали починання М. Мегединюка та В. Девдюка у колористичному вирішенні оздоблення творів [7,108].

Отож, поряд з Юрієм Шкрібляком, його сини Василь і Микола і Федір стали найвизначнішими майстрами різьбярами другої половини XIX ст., започатковану традицію гуцульського художнього дерева продовжили та розвинули також його внуки. Всі вони зберегли традиції старої народної різьби по дереву та збагатили їх новими художніми і технічними прийомами. Вони стали носіями розквіту цього

виду мистецтва [11, 24]. Василь, Микола і Федір Шкрібляки виготовляли речі домашнього вжитку, в орнаментиці яких часто використовували ті ж прийоми, зокрема інкрустацію кольоровим бісером, різними породами дерева, рогом, металом, перламутром. Втім, кожен з них виробив власний неповторний художній почерк.

Прийоми декорування і технічні особливості, започатковані родиною Шкрібляків мали продовження у творчості їхніх спадкоємців – Юрія та Семена Корпанюків.

3.3. Типологія, орнаментальні й художньо-композиційні особливості виробів художнього дерева родини Корпанюків.

У підрозділі важливо зосередити увагу на тих характерних рисах яворівського художнього дерева, що мали продовження у творчості відомої мистецької династії Корпанюків, а також визначити специфіку декорування мистецьких виробів, завдяки якій традиція гуцульського художнього дерева отримала подальший розвиток.

У XIX та на початку XX ст. Шкрібляки та їхні спадкоємці, родина Корпанюків заклали підвалини інтенсивного розвитку виробів з дерева. В арсеналі дерев'яних виробів яворівських майстрів є як сакральні, обрядові предмети, вироби хатнього обладнання та меблі, предмети господарського призначення, посуду і начиння, вироби, призначені для особистого користування тощо. У кожному з виробів майстри вкладали свій талант, експериментували з формами предметів, композиційними схемами, орнаментальними мотивами та способами декорування, що визначило унікальний характер гуцульського художнього дереворізьблення та сприяло прославленню традиційної культури Гуцульщини впродовж тривалого часу до сьогодення.

Окрім синів Василя, Миколи і Федора, як відомо, у Юрія Шкрібляка була дочка Катерина, відома вишивальниця, зразки орнаментики вишивок якої і донині використовують на Гуцульщині. Катерина Шкрібляк вийшла заміж за Івана

Корпанюка, троє їхніх синів – Юрій, Семен і Петро – своїм талантом прославили цей рід. Дод. В. На аналізі їхніх творів варто зупинитися більш детально.

Безпосередні спадкоємці шкрібляківських традицій у художньому дереворізьбленні Юрій та Семен Корпанюки по-справжньому захопилися різьбярством у юному віці. Вони з дитинства виховувалися в атмосфері великої любові до народного мистецтва, в безпосередньому зв'язку з творчістю Василя і Миколи Шкрібляків. Твори цих майстрів служили найкращими зразками, спонукали до постійної праці та вдосконалення майстерності. З молодих літ вони поступово осягали певні прийоми обробки і декорування дерев'яних виробів.

Прийнято вважати, що безпосередніми вчителями Юрія та Семена були їхній дід і дядьки. Зі слів Василя Семеновича Корпанюка відомо, що Юрій Шкрібляк не міг їх навчати (адже помер до їхнього народження), і лише пильне спостереження за роботою Василя та Миколи Шкрібляків, а також бажання самотужки опанувати ремесло, допомогли вивчити прийоми декорування і поступово вдосконалювати свою майстерність [60].

Юрій та Семен Корпанюки самостійно «вимуштровували різці, долотця та інші інструменти і за зразки їм слугували саме різьблені вироби діда й дядьків» [22, 219]. Не меншої наснаги надавало споглядання виробів, що знаходилися у їхній хаті, з колекції, яка була дбайливо зібрана їхнім батьком Іваном Корпанюком.

Спочатку як Юрій так і Семен наслідували роботи Юрія Шкрібляка, використовуючи аналогічні мотиви. Вплив Юрія Шкрібляка позначився також на тому, що у перших своїх роботах Юрій Корпанюк прикрашав їх виключно плоскою різьбою. Його вироби цього часу мають важкі, присадкуваті форми і досить товсті стінки.

У ранніх роботах Юрія Корпанюка спостерігаємо орнаментальні мотиви, які найчастіше зустрічаються на виробах Шкрібляків: дужки, колосочки, головкاته, «ільчате письмо», ружі тощо (рис.Б.3.3.8.-12, рис.Б.3.3.42.). Майстер завжди надавав композиції чіткості, своєрідної строгості, виразності форм [145, 6], рис.Б.3.3.1. Загалом у його виробах переважала «суха різьба», нескладна композиція орнаменту, інколи він застосовував інкрустацію з темного дерева та

бісеру. На його плящі та чарці 1924-1925 років вражає гармонійне розташування орнаментальних мотивів гачків та головкатою серед «ільчатого письма» тощо. Горизонтальними смужками автор оздоблює поверхню предметів і підкреслює круглість їхніх форм [145, 7].

Згодом Юрій Корпанюк почав застосовувати для декорування інкрустацію різноколірними породами дерева, бісером і перламутром. Як приклад, свічник з приватної колекції (рис.Б.3.3.14) . Декоративну площину виробів майстер часто поділяв на три частини, з яких середня була найбільша. Основні мотиви орнаменту – трикутники «клинці», які він часто поєднував з колами. Також він творчо переосмислював мотиви, що найчастіше зустрічалися на виробках Шкрібляків: дужки, колосочки, головкате тощо. Г. Пудик, яка займалася дослідженням творчості Корпанюків, згадує про кілька ранніх цікавих творів, виготовлених на початку творчої діяльності Юрія Корпанюка: «на друлівнику 1920-х років дужки та кривулька серед «ільчатого письма», вирізьблені чистою різьбою та коловими смужками, оздоблюють кружок предмета і роблять його довершеним витвором» [145, 6].

Майстерно різьбленими ширинками, колосочками та зірдами майстер прикрасив один валок бабчиля – приладу для піддержання пили. Такі мотиви зустрічаються в Юрія Івановича і на інших предметах хатнього вжитку, причому майстер завжди надає композиції чіткості, своєрідної строгості та виразності форм [145, 6].

Характерною ознакою його пізніших виробів є інкрустація фарбованим деревом, яке посередині мало ясний природній колір, а по боках – темніші відтінки.

Оригінальною, гранчастою за формою є цукорниця-шкатулка авторства Ю. Корпанюка. Цікавий своєю формою також спортивний кубок у вигляді чаші, виготовлений Ю. Корпанюком на відзначення Дня українського спортсмена в 1934 році, який знаходиться в КНМНМ. Про цей виріб згадує А. Будзан. [11, 41]. Цей кубок, роботи Юрія Корпанюка разом з предметами дерев'яного посуду, хатнього вжитку та меблі, що характеризувалися різноманітністю декорування, декоративні тарелі та вироби брата Юрія – Семена Корпанюка й низки гуцульських народних

майстрів експонувалися у 1940 році на Всесоюзній сільськогосподарській виставці у Москві як зразки автентичного мистецтва різних національностей, які були приєднані до Радянського Союзу.

У виробках пізнішого часу у Юрія Корпанюка продовжує домінувати «суха» різьба, нескладна композиція орнаменту, доповнена інкрустацією з темного дерева та бісеру. Кольоровим бісером він здебільшого підкреслював головні мотиви в орнаментах.

У пізніх роботах Юрія Корпанюка скупе використання в інкрустації бісеру допомагає виділити основні мотиви орнаменту. На побудову його орнаментальних композицій впливає сама форма предмета, яка лише підкреслюється використаними орнаментальними мотивами. В пляшках, чарках, куделях, предметах подібної форми традиційні мотиви різьби (ширинки, колосочки, головкاته, рески тощо) він розміщує в ритмічному повторенні, з додержанням строгої симетрії вертикальними та горизонтальними смужками. Зразки таких прийомів декорування – куделя, кісся, бабка 1966 року [145,10].

Ті ж самі мотиви різьблення, виконані на рахвах чи тарілках коловими смугами у Юрія Корпанюка виглядають по-іншому. В оздобленні рахви 1960 року майстер цікаво вкомпонував орнамент з шести колосочків, вирізьблених на «цьоканому» тлі, які утворюють ружу та облямовують центральний мотив – зізвздку. Поперемінне розташування зізвздок та дужок на боках рахви добре зв'язує всю орнаментацию предмета, а інкрустація поодиноких мотивів створює своєрідну колоритність [145, 10].

Різноманітна композиція орнаментів на творах Юрія Корпанюка завжди відзначається ясністю, виразністю, вона легка у сприйманні. Так, в оздобленні тарілки 1962 року основні мотиви різьби (пшеничка, ружки, півкола, кругові смужки) підкреслюють форму тарілки, а тло, зроблене «ільчатим письмом», надає поодиноким мотивам рельєфності. По-іншому він укладає орнамент на скриньках, часто ділить поверхню кришки і бокових площин на дві три або чотири частинки, на яких утворює композиції з найбільш відповідних мотивів, причому декор усієї поверхні предмета поєднує з поодинокими елементами основних мотивів [145, 10].

Семен Корпанюк, також прославився як талановитий різьбяр, з рук якого виходили найкращі вироби. Доброю славою користувалися його шкатулки і тарілки, виготовлені з темних порід дерева та прикрашені інкрустацією деревом, металом бісером і перламутром [11, 41].

Декорування своїх виробів Семен Корпанюк виконував у формі кіл, квадратів та еліпсів; композицію будував здебільшого симетрично.

Перші роботи Семена Корпанюка, на жаль, не збереглися. Для себе й односельців він багато виготовив топірців, тарілок, які прикрашував мотивами, що найбільше відповідають обраній формі, гармонійно розкривають і творчий задум митця і призначення виробу. А коли у майстра запитували, звідки в нього береться оте відчуття композиційної стрункості, як знаходить він саме такий орнамент, який здається єдиний у своєму роді, майстер скромно відповідав: «Це дуже просто. Треба дивитися, що де пасує...» [145, 6].

На декоративних тарілках, раках роботи Семена Корпанюка використовуються орнаменти мотивів сонечка, кучерів, клинчиків, гачків, ружок, ширинок, виконаних плоскою різьбою, доповнених інкрустацію кольоровим бісером, деревом, перламутром, мосяжними дротиками і цвяшками-цітками. Ці мотиви у кожній композиції майстер бездоганно пов'язував з конструкцією виробу, і це споріднювало його вироби з творами Юрія Корпанюка, вказуючи на природне чуття гармонії, мистецької тактовності, естетики, притаманній народному мистецтву (рис.Б.3.3.15, рис.Б.3.3.16, рис.Б.3.3.20, рис.Б.3.3.21). Зокрема у таких виробах як скриньки і тарілки, а також цукерниці, орнаментальні мотиви виконані плоскою різьбою, оздоблені переважно мосяжними цвяшками, які надають їм золотистого відтінку (рис.Б.3.3.34, рис.Б.3.3.38, рис.Б.3.3.40, рис.Б.3.3.64). Він продовжував оздоблювати свої вироби інкрустацією бісером, перламутром, відтінками темного дерева, що вказує на бездоганний смак майстра. Рис.Б.3.3.18., рис.Б.3.3.32. Г.Пудик згадує альбом 1969 року, що знаходився на столику в його кімнаті-музеї, в центрі верхньої частини якого закомпонований прекрасний орнамент з ромбика та ружок в облямуванні віночка з ширинки. [145, 11]. Творчості Семена Корпанюка притаманна більш вибаглива і водночас чітка композиція

орнаментальних мотивів 1930-х років. Так, у тарілці виготовленій у 1934 році автор у центрі вкомпоновує вирізьблений хрещик – мотив, найбільш поширений в орнаментальних композиціях виробів Шкрібляків (рис.Б.3.3.17). Облямовує цей мотив смужка з трилистками та зірками. Гачками і зірками оздоблені криси тарілки. У цьому виробі плоску різьбу майстер оживлює інкрустацією мосяжним дротиком і цвяшками [145, 7-8].

Семен Корпанюк у виробках застосовував трохи більше інкрустації бісером, а також іншими відтінками дерева ніж його брат – Юрій, а в побудові орнаментів помітна більша вибагливість, яка завжди відповідає формі виробів [145, 8]. Часто у виробках основні мотиви майстер виділяє інкрустацією кольоровим бісером, деревом, невеликою кількістю перламутру чи металу, чим надає ніжної колоритності виробові Рис.Б.3.3.52.

У 1940-50 роках у його творчості зустрічаються шрифтові мотиви. Так, надзвичайно глибоко продуманим і урочистим є декор ювілейної тарілки, виготовленої до 150-річчя з дня народження Т.Г.Шевченка. Орнамент виробу побудований з восьмикутника із ввігнутими боками, в якому вписаний ромб. Вершки і боки восьмикутника оздоблені гачками, кучерями та кружечками, інкрустованими темним деревом та перламутром. З подібних мотивів утворений віночок, що облямовує цю композицію, а вже в ньому вкомпоновані цифри «1814-1964» [145, 11].

У роботах пізнього періоду Семен Корпанюк продовжував оздоблювати вироби інкрустацією бісером, перламутром, відтінками темного дерева, в яких так яскраво проявилось тонке відчуття смаку [145, 11]. Уявлення про тогочасну манеру майстра дає декоративний кубок з приватної колекції Рис.Б.3.3.31.

Важливо, що митці родини Корпанюків не йшли за новими тенденційними хвилями, диктованими радянською владою та ідеологією. Вони виконували свої вироби, базуючись на міцних традиціях, втілених у творчості кількох поколінь гуцульських майстрів, декоруючи їх традиційними мотивами, розробляючи їх щоразу в нових композиціях. На їхніх скриньках, тарілках, топірцях, рамках тощо з'являлися щоразу нові орнаментальні мотиви. Визнання майстерності братів

Корпанюків сприяли не лише виставки, в яких вони брали участь та нагородження різноманітними дипломами й відзнаками, а також те, що вони розробили низку виробів, прикрасивши їх традиційними і водночас оригінальними орнаментами, які слугували зразками для масового виробництва сувенірної продукції художньо-виробничого об'єднання «Гуцульщина» у 1940-1950-х роках.

Загалом для творчості братів Корпанюків характерним є застосування низько рельєфного різьблення. Вони рідко використовують вибране тло або виконують його на глибину фучкової лінії, залишаючи гладким, а по контуру обходять очком. Згадані майстри працювали в одній техніці і послуговувалися тими самими художніми прийомами, що і їхні попередники, але в композиції орнаментальних мотивів, у колориті інкрустації та в деяких технічних прийомах простежується індивідуальна манера кожного різьбяра. Типовою ознакою їх орнаменту є квадрат, який присутній у різних композиціях у техніках різьби, інкрустації та комбінації техніки різьби з інкрустацією [2, 109].

В усіх їхніх виробах тонке мереживо плоскої різьби передане характерними для них мотивами: «клинчиками, колосками», «пшеничками», «соняшниками», «сливками» та ін. М. Селівачов також наголошує на тому, що брати Корпанюки зробили внесок у вироблення народної термінології, запровадили нові мотиви – «хлопчики», «шишаки», «зірниця», «драбинки», «доріжки» [109, 104-105].

Молодший брат Юрія та Семена Корпанюка – Петро Юрійович Корпанюк – менше займався різьбою, він найбільше прославився виготовленням різноманітних інструментів для роботи з деревом та домашнього вжитку: токарні верстати, долота та інші різьбярські інструменти виконував передусім для себе і братів. Він також проявив свій талант у виготовленні музичних інструментів, зокрема трембіт, чудово грав на них. Своєю майстерністю він завдячує батькові Юрію, від якого перейняв традиції гуцульського різьблення. Його не багаточисленні вироби прикрашені сухою різьбою, традиційними орнаментальними мотивами: чотири- і тригранні копанички, пшеничка, листочки, підковки, зубчики, ружки, кучері, слізки, ромби, піраміди.

Син Семена Корпанюка – Василь Семенович Корпанюк, Заслужений майстер народної творчості України, продовжив родинну справу, його талант найяскравіше проявився у різьбярстві. У своїх виробах майстер тяжів до інкрустації, зберігав традиційну чіткість орнаментальних композицій [145, 12]

Василь Семенович Корпанюк народився в сім'ї Семена Івановича Корпанюка і Параски Олексіївни Корпанюк (Чорномудряк, 1890-1975). Дод. В. В їхній сім'ї було троє дітей. Найстарша Марія (Мануся) – ткаля, вишивальниця, середущий – Василь, наймолодший – Микола (Николка), який, на жаль, помер у ранньому віці від тифу.

Перші уроки різьби Василь Семенович отримав у батька. Від нього ж успадкував велике чуття гармонії, витонченість і технічну довершеність. Різьбярством почав займатися у дуже молодому віці, з 14 років уже заробляв на життя цим ремеслом. В їхній майстерні вдома було два верстати для різьблення. Один, більший, за яким працював Семен Корпанюк, і менший, за яким працював його син Василь. У процесі становлення творчої манери Василь Семенович Корпанюк освоїв всі технологічні процеси: столярну справу, токарство, уміння виготовляти усі ужиткові речі з дерева, і звичайно поверхневу різьбу, вибрану різьбу, інкрустацію. Безпосередніми вчителями були батько Семен і вуйко, брат Семена – Юрій. Якщо Семен Корпанюк в галузі інкрустації досягнув найвищої майстерності серед родини Шкрібляків-Корпанюків, то роботи Василя Семеновича – це квінтесенція родинних творчих надбань, виражена у технічній та технологічній довершеності форм, методів виготовлення і звичайно якості і краси «взорів» орнаментів.

Творчу роботу Василь Семенович поєднував з діяльністю в художньо-виробничому об'єднанні «Гуцульщина»; також працював на художньо-виробничому комбінаті Художнього фонду СХУ. Василь Семенович Корпанюк найбільш відомий виготовленням декоративних тарелей (рис.Б.3.3.13, рис.Б.3.3.44, рис.Б.3.3.48, рис.Б.3.3.51, рис.Б.3.3.59, рис.Б.3.3.65), скриньок (рис.Б.3.3.33, рис.Б.3.3.35- 37., рис.Б.3.3.45, рис.Б.3.3.58, рис.Б.3.3. 61), топірців (рис.Б.3.3.46) свічників, рахів (рис.Б.3.3.43), таць (рис.Б.3.3.66), обкладинок для альбомів

(рис.Б.3.3.63), декоративних рамок (рис.Б.3.3.56, рис.Б.3.3.60). Окрім розповсюджених у побуті предметів, він виробляв та оздоблював не характерні для своїх попередників вироби. Так відзначимо декоративні ножі, оздоблені доволі масивними елементами перламутру, бісеру, і цвяшками (рис.Б.3.3.53), а також маленькі шкатулки для зберігання прикрас (рис.Б.3.3.62, рис. Б.3.3.67, рис.Б.3.3.69), унікальні своєю формою табакерки (рис.Б.3.3.54).

Василь Семенович Корпанюк робив також оправи для напрестольних Євангелій, різьбив престоли, руків'я для корогов тощо. Свої витвори оздоблював інкрустацією різнокольоровими породами дерева, металом, бісером. У загальних технічних прийомах, композиційних схемах та використанні орнаментальних мотивів його творів прослідковується вплив Семена Корпанюка. У творчості майстер зберігав традиційну чіткість орнаментальних композицій, поєднуючи прийоми, започатковані його попередниками, із їхнім новітнім переосмисленням. Він завжди був у творчому пошуку, а його артистична натура давала про себе знати у кожному виробі. Він створив вид так званої «поверхневої різьби», характерною ознакою якої є те, що композиція проявляється за рахунок заглиблення по контуру мотиву. При цьому поверхня виробу залишається в одній площині, а елементи декору доповнюють основну схему композиції [75].

Вироблена індивідуальна різьбярська манера Василя Семеновича Корпанюка неглибокого вишуканого різьблення орнаментів, які мають точні пропорції та чітку симетричну структуру, стала поширеною у церковному мистецтві, зокрема у різьбленні рам для ікон та деталей іконостасів.

У його творчості неймовірна філігранність, точність у виконанні деталей, поєднувалися у складних геометричних композиціях, що складались з авторських неповторних елементів, унікальним обробленням вибраного фону, та нестандартної обробки покриття виробу на фінальній стадії. Василь Семенович Корпанюк продовжив і довів до досконалості надбання всіх своїх попередників як в технічному виконанні, так і в орнаментально-емоційному вимірі [63, 216].

Про Василя Семеновича сучасники згадують як про колоритного гуцула – високий, міцний, з сивим хвилястим волоссям, високим, наче поораним складками

чолом, з примруженими очима, з доброзичливим і глибоким поглядом. Життєрадісний, цікавий співбесідник-жартівник. Чудово грав на багатьох музичних інструментах, зокрема на скрипці, сопілці, дрибмі. Виконавець і автор гуцульських співанок, найбільш відомою з яких є «Газди Бульбаки» [75].

Заслужений художник України Василь Васильович Корпанюк – нащадок славного роду яворівських різьбярів Шкрібляків–Корпанюків, правнук Івана, внук Семена і син Василя Семеновича Корпанюка, нині продовжує традиції славетного роду Шкрібляків–Корпанюків. Він народився 16 липня (записаний у свідоцтві 3 серпня) 1949 р. в с. Яворові Косівського району в родинному обійсті Івана Корпанюка. Там жив син Івана – Семен, а також його син – Василь Семенович, який одружився із відомою ткалею Параскою Гасюк. Дод. В.

Зраннього дитинства Василь, син Семена, захоплювався красою природи Карпатських гір, спостерігав за працею в майстерні батька і діда, його дитяча уява живилася розповідями про знаменитих родичів – Шкрібляків.

Маленька майстерня – «хатчина», де займалися різьбою дід Семен і тато Василь, стала справжньою школою для молодого хлопця. «Я від маленького бачив у хаті звичну картину: дід Семен різьбив на одному верстаті, тато — на другому. Десь із трьох років я і собі на маленькому стільчику пробував різьбити» [14]. Хлопцеві хотілося створювати такі ж вартісні вироби, які робили дорослі. Тому в майстерні окрім двох верстатів діда і батька були ще лавка і маленький стільчик, за яким Василько, як його називали старші члени родини, виконував свої перші різьблені роботи. Дідо і тато навчали, пояснювали, заохочували, надихали власним прикладом і щоденною працею. Ця наука назавжди закарбувалася в його пам'яті. Тут він виконував свої перші роботи в техніці сухої різьби та інкрустації, використовуючи традиційні орнаментальні мотиви: пшенички, сонечка, ключки, кривульки, соняшники, інколи намагався вигадати щось своє [13].

Також Василь Корпанюк завжди був гордий зі свого гуцульського походження, яке сприймав як щось природне, органічне. Адже, за його словами, «... в гуцулів особливе ставлення до краси — все в них має бути файно: і хата, і в хаті, і подвір'я, і вбрання. Усе, що пов'язане з Гуцульщиною, з рідною хатою, з

родиною, я тримав із собою завжди. А як пішов до Львова вчитися, то чи не єдиний на весь Львів ходив у гуцульському сардаку і капелюсі. Демонстративно, показово, по-піжонськи...» [14].

Навчаючись в Яворівській середній школі, Василь Корпанюк брав участь у шкільних та регіональних виставках, його роботи: тарілки, свічники, лінійки, рахви експонувалися навіть у Києві.

Зі спогадів Василя Корпанюка, їхню хату у той час відвідувало багато різних людей з України та з-за кордону, цікавилися майстерністю діда і тата. Письменники, художники, журналісти, фотографи і просто туристи, які мандрували горами, старалися завітати в їхню оселю, вдихнути дух творчості цих незвичайних майстрів. Як згадує Василь Корпанюк: «В нас удома колись був маленький музей їхніх робіт, тож багато гостей хотіли до нього потрапити. Дід і тато попри славу і пошану мали вроджену скромність і з того не набиралися пихи» [14].

Хтось із відвідувачів порадив батькові Василя віддати його на навчання до вищої школи. Тож хлопець загорівся ідеєю вступати до Львівського інституту прикладного і декоративного мистецтва (нині ЛНАМ). Водночас він відчував певні сумніви, адже не закінчував художньої школи, тож брав приватні уроки малювання. За короткий час Василь намагався надолужити те, чого навчають у мистецьких закладах. Бажання стати студентом, природне відчуття композиційної гармонії допомогло вступити до інституту, а скоро наздогнати своїх «маститих», як йому тоді здавалося, одногрупників [13].

На формування творчої особистості В.Корпанюка вплинули його наставники з львівського інституту, де він навчався на відділенні «Інтер'єр та обладнання» (1966-1971). Це зокрема, Володимир Овсійчук, Любомир Медвідь, Михайло Курилич, Іван Якунін, Мирон Яців, які користувалися значним авторитетом серед студентів. Наснаги надавала творча атмосфера тогочасного Львова, тож Василь Корпанюк у позаурочний час відвідував музеї, художні майстерні, театральні вистави, літературні вечори, знайомився з творчими особистостями Львова. Його друзями стали Іван Марчук, Емануїл Мисько, Іван Остафійчук, Роман Горак [13].

Все це неабияк окрилювало молодого художника, в уяві народжувалися ідеї майбутніх творів. Так, прізвище Василя Корпанюка є серед кращих випускників інституту 1971 року.

Після закінчення навчання та служби в армії 1972 року В. Корпанюк переїхав до Івано-Франківська, де працював художником-монументалістом в Івано-Франківському художньо-виробничому комбінаті Художнього фонду. З цього часу його діяльність проявилася в численних монументально-декоративних творах: художньому оздобленні екстер'єрів та інтер'єрів, зокрема, монументально-декоративний рельєф «Троїсті музики» на фасаді Івано-Франківського музично-драматичного театру; мозаїчний рельєф на фасаді обласної дитячої лікарні; рельєф на фасаді Болехівського лісокомбінату; мозаїчне панно на фасаді трикотажної фабрики м. Долина; графіті в інтер'єрі універмагу м. Калуш.

Про роботу над оздобленням музично-драматичного театру В. Корпанюк згадував: «художник Віктор Зарецький мав одночасно оформляти три новозбудовані драмтеатри в Сумах, Сімферополі та Івано-Франківську. І коли художник приїхав до Франківська, то зрозумів, що тієї роботи йому фізично вже забагато і художнє оформлення театру передав нам із Василем Вільшуком. Я запропонував замість мозаїчного панно зробити рельєф із каменю-піщаника, який добувають на Тернопільщині. Цей камінь дуже добре піддається технічній обробці» [14].

Водночас попри монументально-декоративні роботи, митець дедалі частіше звертався до родинного ремесла – різьби по дереву, одночасно працював у галузі ручної графіки. Його роботи з успіхом експонувалися на обласних та республіканських художніх виставках, закуповувалися Міністерством культури і музейними установами.

Будучи активним учасником молодіжного об'єднання, яке діяло при Спілці художників, В.Корпанюк був рекомендований до вступу в Спілку художників України й у 1980 році прийнятий головою СХУ Заслуженим художником України Іваном Лободою, за твори: декоративні панно для житлового інтер'єру (1972); дерев'яні пласти для інтер'єру аптеки в м. Калуші (1972); декоративні тарелі (1972-

1979), оздоблені орнаментальною різьбою та інкрустацією; свічник (1973), обкладинка (1975), книга-адреси, (1976, 1978), шкатулка (1978), рахва (1980), та ін.

Працюючи в Івано-Франківську, він познайомився з відомими людьми міста – письменниками, художниками, краєзнавцями, зокрема Степаном Пушиком, Петром Арсеничем, Павлом Добрянським, Миколою Яновським, Володимиром Качканом. Згодом В.Качкан так відгукувався про творчість В.Корпанюка: «Василь Корпанюк сам як різьбяр багато шукає. В його почерку злилися і традиційне, як він каже, щось з домашньої школи, і нове, власне. В його роботах, як і в діда Семена і батька відшукуємо композиційну і виконавську точність, тобто повну гармонію. Коли в малярстві допустима якась умовна довільність (є ж речі, де «працює» народний примітив), то в різьбі важлива найменша деталь, тут доконче потрібна чіткість» [47, 80].

У творчій майстерні в Спілці художників зародилася не одна ідея майбутнього твору, що згодом була втілена в матеріалі. Наснаги надавали відвідування майстерень відомих митців: різьбяр Г. Кудлака, живописців О. Коровая, П. Боєчка, М. Фіголя. З 1990 по 1996 рік Василь Корпанюк виконував функції голови Івано-Франківської обласної організації Спілки художників України за подання Заслуженого художника України Михайла Фіголя. З 1998 року В. Корпанюк – голова обласного осередку Національної спілки майстрів народного мистецтва України (НСМНМУ), яким є досі.

Від 1995 року Василь Васильович поєднує творчу роботу з педагогічною, працюючи викладачем на кафедрі декоративно-прикладного мистецтва Прикарпатського університету імені Василя Стефаника (нині кафедра методики викладання образотворчого і декоративно-прикладного мистецтва та дизайну Навчально-наукового інституту мистецтв КНУВС).

Педагогічну і творчу діяльність Василь Корпанюк поєднує з громадською: він є членом колегії управління культури, національностей і релігій Івано-Франківської ОДА; членом обласної комісії формування нематеріальної спадщини Івано-Франківщини для внесення списків нематеріальної спадщини ЮНЕСКО;

організатором виставок та фестивалів, зокрема виставки «Гомін Карпат» під час проведення другого Міжнародного фестивалю «Карпатський простір» (2017 р).

Василь Корпанюк є автором низки нарисів, наукових та методичних праць, що висвітлюють народне мистецтво Косівщини та Гуцульщини, популяризують діяльність майстрів Шкрібляків–Корпанюків, акцентують на педагогічних засадах вивчення гуцульського художнього дерева тощо.

У дереворізьбленні Василь Корпанюк продовжує розвивати орнаментику, започатковану його батьком – заслуженим майстром народної творчості Василем Семеновичем Корпанюком (1922-2004) та частково дідом, заслуженим майстром народної творчості, Семеном Івановичем Корпанюком (1894-1970). Він використовує традиційні форми, створюючи декоративні тарелі, шкатулки, рахви, елементи інтер'єру та побуту, застосовує техніку інкрустації, що була притаманна творчості Семена Корпанюка та ранньому періоду Василя Семеновича Корпанюка. Роботи раннього періоду інкрустовані бісером, перламутром; він також використовує метал, зокрема латунні декоративні цвяшки, різнокольоровий дріт, металеві декоративні елементи, так звані «капслі», фарбоване дерево. У більшості виробів – вибрана «вибирана» різьба, тобто понижене на 2-3 міліметри тло. За допомогою цієї техніки створюється рельєф, що увиразнює елементи, які використовуються в різьбі. Поступово спостерігається зменшення кількості інкрустованого оздоблення. Здебільшого автор прикрашає твори «каплями» та металевими цвяшками, зокрема у «Роботі трьох поколінь» (1966, рис.Б.3.3.77), що експонувалася на Республіканській ювілейній виставці українського народного декоративного мистецтва у Києві 1967 р., а нині зберігається у НМДМУ у Києві. У цьому творі, виконаному у техніці різьблення та інкрустації, митець переосмислює спадщину діда Семена і батька – Василя Семеновича, трактуючи часто вживані у їхній творчості мотиви та композиційні прийоми, водночас, вказуючи на ті спільні риси, що є характерними для уже сформованої традиційної яворівської різьби. Витвір відзначається надзвичайною майстерністю та ретельністю виконання.

Василь Корпанюк часто поєднує традиційні мотиви різьблення з травленням на металі, карбування, зокрема у декоративному панно для інтер'єру, що

складається з 15 предметів, яка експонувалася на Обласній художній виставці 1972 року (1972, МЕХП) [66, 73].

Згодом у творчості Василя Корпанюка спостерігається відмова від інкрустації і перехід до технік вибраної «вибираної» та «поверхневої» різьби. Використовуючи традиційні елементи у створенні різьблених виробів, такі як «кочела», «кочільця», «соняшник», «крижики», «клинчики», «підківки» «колосок», митець досягає граничної виразності та ритмічності композицій (декоративний таріль «Колос» (1979, Запорізький художній музей), рис.Б.3.3.78, тарелі «Свято» (1978), рис.Б.3.3.84, «Сонце», рис.Б.3.3.79, «Карпати» (1979), рис. Б.3.3.86, рахва (1980) рис.Б.3.3.81, декоративна шкатулка (1978) рис.Б.3.3.82.

Розвиток традицій декорування виробів його діда і батька простежуються у декоративних тарелях В.В.Корпанюка, виконаних у 1973-79 роках. Рис.Б.3.3.80, рис.Б.3.3.83, рис.Б.3.3.85.

У кожній з них В.Корпанюк зберігає симетричний поділ поверхні тарілки на певну кількість частин. Майстерно вкомпоновує головні орнаментальні мотиви кіл (розетки, ружі, зірки), квадратів у центральну частину виробу, відмежовуючи їх традиційними сливками, пелюстками тощо. Ритміка зовнішнього орнаментального поля цих виробів чітко підпорядковується центральній частині, де митець вдається до зменшення масштабу орнаментальних мотивів, густо заповнюючи площину елементами, суголосними за формою до основних мотивів. Інкрустацію у виробі він вводить напрочуд тактовно, не переобтяжуючи вироби колористичною строкатістю елементів, водночас ретельне опрацювання доволі дрібних орнаментів робить твори Василя Корпанюка цього періоду витонченими, мереживними. Як приклад свічник «Трійця» рис.Б.3.3.47. У більш пізніх виробах можна простежити повернення до «шкрібляківських» мотивів. Рис.Б.3.3.49. В окремих творах майстер використовує мотиви, характерні для виробів діда і батька, рис.Б.3.3.39.

У 1980-х роках Василь Васильович Корпанюк захоплюється ліногравюрою, виконує низку офортів. Ця техніка мала вплив на художнє дерево, що визначило основний характер та впізнаваність творів Василя Корпанюка. Митець заповнює площини перехрещеними вибраними фучиком – «фучком» лініями, що називається

«кратковане тло», і сприймається як основний елемент композиції. В 1990-2000-х роках митець виконав низку декоративних дерев'яних хрестів, жіночі дерев'яні кулони, декоративні об'ємно-просторові композиції з інтерпретованими традиційними орнаментами. Одним з найвідоміших різьблених творів є гуцульський підсвічник-«свічник» або «трійця», в якому композиційна довершеність, новизна у вирішенні загального силуету не заперечує традиційним підходам, а техніка виконання акумулює всі попередні напрацювання. Виконаний у техніці вибраної різьби, з набором елементів та довершеністю виконання твір характеризує художника як самобутнього автора, що продовжує традиції художньої династії Шкрібляків–Корпанюків [66, 75].

За творчий доробок та внесок у культурний розвиток краю В. Корпанюк неодноразово був відзначений медалями та грамотами.

Таким чином, творчість Василя Корпанюка є продовженням розвитку традицій гуцульського художнього дерева, втілення автором новаторських підходів в оздобленні виробів робить цей традиційний вид мистецтва художнього дерева актуальним та динамічним. Громадська активність Василя Корпанюка спричинилася до популяризації народного мистецтва Карпатського регіону, а педагогічна діяльність сприяє розумінню у молодого покоління глибинних джерел народної творчості та втіленню у виробах сучасних тенденцій у галузі художнього дерева.

Сини Василя Корпанюка Юрій та Семен також у ранньому віці освоїли техніки художнього різьблення та декорування виробів. Їхні твори продовжують традиції, закладені попередніми поколіннями майстрів. Вони виготовляють різьблені декоративні тарілки (рис.Б.3.3.3, рис.Б.3.3.4 рис.Б.3.3.50, рис .Б.3.3.55, рис.Б.3.3.57, рис.Б.3.3.73, рис.Б.3.3.74), рамки (рис.Б.3.3.76), декоративні хрести (рис.Б.3.3.57, рис.Б.3.3.70, рис.Б.3.3.71 рис.Б.3.3.72), чаші (рис.Б.3.3.68) та ін.

Петро Васильович Корпанюк, онук Юрія Корпанюка, Заслужений майстер народної творчості, народився 3 червня 1958 року в с.Яворові у сім'ї Василя та Анни Корпанюків. Різьбленням захопився з дитинства, як згадував митець: «Я ще писати не вмів, а вже різьбив», спостерігав за роботою діда в майстерні, сам

пробував різьбити [102, 6]. Професійну освіту здобув у Косівському технікумі народних художніх промислів на відділі художньої обробки дерева, де навчався у М. Федірка та В. Гавриша. Згодом цілком присвятив себе творчості.

У художніх виробах з дерева митець, наслідуючи традиції своїх славетних родичів, поступово виробив власну, індивідуальну манеру. У роботах застосовує професійний підхід до виконання виробів, декоруючи їх традиційними техніками вирізування та інкрустації, створюючи унікальні композиції витворів та цікаво поєднуючи орнаментальні мотиви між собою.

Петро Васильович Корпанюк створює в основному декоративні тарелі, скриньки, рахви, цукерниці, миски, чаші, підноси для печива, вази для квітів і писанки, а також портретні рамки. Поряд із традиційними геометричними у його творах характерним є багатство рослинних мотивів, які митець вправно й досконало вирізує й декорує інкрустацією. В окремих творах простежується вплив стилістики Юрія Корпанюка, де майстер до різьблення вводить інкрустацію темних порід дерева та бісеру, зокрема у декоративній тарелі з доволі символічною назвою «Дідові візерунки». Такі ж риси простежуються у таких тарелях як «Гомін Карпат» (1989), «Пам'яті предків», «Гуцульський край» (обидві- 2008), «Наш духовний світ»(2009), «Едельвейс», «Із глибини віків» (обидві – 2010). Мотиви, які найчастіше застосовує П. Корпанюк – «гачки», «колоски-пленички», «копанички», «крижики», «кучері», «пелюстки», «ружі» та ін., свідчать не лише про повторення вироблених майстрами старшого покоління орнаментальних мотивів, а про їхнє своєрідне тлумачення, специфіку їх комбінування між собою, що, у поєднанні з технічно досконалим виконанням, засвідчують власний авторський почерк майстра.

Хочемо звернути увагу також на скриньки, які часто виготовляє П. Копанюк. Вони своєю формою нагадують низькі саркофагоподібні скрині на коротких ніжках із двосхилим віком, рясноо декоровані різьбленням та інкрустацією. Майстер часто поділяє віко скрині на кілька (чотири, шість, вісім...) членувань, утворюючи ритмічні композиції різьбленого орнаменту. А для підкреслення виразності виробів

П. Корпанюк доповнює орнаменти інкрустацією: скриньки «Посаг», «Святкова», «Зорепад», «Весільна» та ін. Великим попитом користуються його дерев'яні шахи.

Особливою ошатністю відзначаються різьблені писанки у виконанні Петра Корпанюка.

Відомий П. Корпанюк також виготовленням меблів. Свого часу митець подарував кілька мистецьких творів для церкви Успіння Пресвятої Богородиці у селі Старий Косів – рамку для «Плащаниці» та напрестольний хрест [102, 12]. Варто відзначити також, що П. Корпанюк створює з дерева малі архітектурні форми, що вказує на його дизайнерський хист, це, зокрема, альтанки для відпочинку, криниці, брами, знаки-дороговкази до населених пунктів, музеїв, заповідників, парків, придорожні хрести. Заслуговує уваги майстерно виконана криниця на обійсті родини Корпанюків у с. Вербовці [88].

Світлана Миколаївна Корпанюк (1966 р.н., дружина Петра Корпанюка) є дочкою відомого гуцульського різьбляра, автора нарисів про гуцульське мистецтво та його народних майстрів Миколи Грепиняка. Здобула освіту в КІПДМ ЛНАМ на відділі художніх виробів з дерева, є членкинею Національної спілки майстрів народного мистецтва України.. Вона також захоплюється різьбярством, досконало володіє техніками «сухої» різьби та інкрустації різними матеріалами, що засвідчують її різьблені та інкрустовані металом і бісером тарелі, рахви, хрести й скриньки та ін.. ужиткові вироби. Світлана часто свої твори експонує на виставках поряд з роботами чоловіка.

Син Петра Корпанюка і Світлани Корпанюк – Тарас теж проявив свої здібності до різьбярства. Він навчався на відділі художнього дерева Косівського училища прикладного і декоративного мистецтва ЛНАМ та КІПДМ. Його дипломна робота – меморіальна дошка для садиби Юрія Корпанюка у Яворові (2012) свідчить про вірність мистецьким традиціям, сформованим кількома поколіннями майстрів родини Шкрібляків–Корпанюків, та розвиток гуцульського дереворізьблення на професійній основі.

Таким чином, кожен виріб народних майстрів Корпанюків є виявом непересічного таланту, творчого засвоєння традицій попередніх поколінь майстрів,

що були переосмислені, розвинуті та збагачені індивідуальною мистецькою манерою кожного представника родини. У творах Корпанюків поруч з відомими традиційними мотивами народного орнаменту зустрічаються нові: драбинки, доріжки тощо. У їхніх творах захоплює багатство фантазії різьбярів, їхнє уміння оригінально компонувати, де кожен орнамент, кожна композиція неповторні та своєрідні.

3.4. Внесок родини Шкрібляків–Корпанюків у розвиток народного та професійного мистецтва.

Аналізуючи творчість родини Шкрібляків–Корпанюків, варто зазначити, що майстри і майстрині цієї династії працювали і працюють не лише в галузі художнього дерева, а й продовжують традиції таких видів народного мистецтва як вишивка, ткацтво, килимарство, ліжникарство, писанкарство, народний стрій. Нині представники однієї з найбільших творчих династії яскраво проявили свій талант у різних видах образотворчого мистецтва, та здобувши освіту у мистецьких навчальних закладах, професійно займаються творчістю.

Дочка Юрія Шкрібляка – Катерина Шкрібляк (Корпанюк) (1866-1938) була відомою вишивальницею. Вона з дитинства допомагала батькові точити і різьбити, навчилася ткати і вишивати, а орнаментика її вишивок і донині зустрічається на Гуцульщині. Дод. В. Етнограф Т. Северин так писав про мисткиню, відзначаючи її особливий талант: «Катерина Корпанюк безумовно є найздібнішою і найбільш працювитою вишивальницею на Гуцульщині, її хрестикові вишивки з гармонійним добром світлих кольорів (в порівнянні з темними барвами вишивок з долини) відзначаються такою композиційною свіжістю, що хто раз побачив ці вироби, той завжди їх легко пізнає». Вона вишивала головним чином чоловічі та жіночі сорочки на саморідному полотні, оздоблювала нагрудники чоловічих сорочок, частіше святкові, прикрашала високі стоячі коміри та дуди [151, 26]. Кожна вишивка мисткині складалася з основного узору, з двох сторін якого внизу і згори, скісними стібками вишивала вузькі смужки – «снурки». Вона володіла

такими техніками шитва як «заїгліне», «штапівка», «цирка» – мережка. Пишні широкі рукави жіночих сорочок вона зморщувала при з'єднуванні з вставками та дудами у призбирку з традиційними формами декоративного морщення «пшеничка» у «кривульку». Найбільше цінувалися сорочки-«рукавівки», виконані для дівчат і молодиць. На всій площі рукавів Катерина використовувала мотиви «підківкові», «хрестика», «зірнички», «штерна», розміщені здебільшого у шаховому порядку. Саме це й створювало гармонійну цілість декору такої чудової сорочки [151, 27].

Високий художній смак виявляла Катерина у компоюванні орнаментів і підборі кольорів. Її творча фантазія допомагала вплітати нові елементи, компоювати цікаві колористичні рішення, створюючи нові оригінальні варіанти узорів. Творчість майстрині продовжує розвиватися у вишивках сучасних мисткинь, які трансформують мотиви орнаментів та колористичний лад, втілений у вишивках Катериною Корпанюк.

Відомий цікавий факт про Катерину: перед заміжжям Катерини тато, Юрій Шкрібляк, замовив для неї сап'янові черевички. У селі вона першою до гуцульського строю вбирала не постолі, а черевички ручної роботи. Також відомо про те, що її син, Юрій, був похований у сорочці, вишитій матір'ю, Катериною [22, 219].

Багато цінних, досконалих тканих і вишитих творів Катерини Корпанюк тепер зберігаються у музеях Коломиї, Львова та інших міст України. Чимало її вишитих виробів зберігають її нащадки – як дорогоцінні пам'ятки. Це зразки високого народного мистецтва Гуцульщини. А сама майстриня, як стверджують прихильники її таланту, переживе віки своїми працями у царині збагачення гуцульського високого мистецтва [5].

Інша представниця династії, Ганна Шкрібляк, дочка Василя Юрійовича Шкрібляка, добре володіла як різцем, так і голкою, ткацьким верстатом і писачком, вона була талановитою вишивальницею, ткалею, писанкаркою. Свої талант і вміння вона передала дочкам – Парасці Хім'як (у деяких джерелах – Параска Шкрібляк-Хім'як) і Ганні Кошелюк, які були відомі як чудові в'язальниці, прялі

[30,14]. Параска Хім'як найбільш відома своїми вишивками і тканими рушниками, які часто декорувала улюбленими орнаментальними мотивами, такими як «ружі», «кривульки», «кучері», вдаючись до стрічкових композицій, з домінуванням червоних та жовтих барв. Також від матері вона перейняла засоби ткання гуцульських переміток, творчо використала й розвинула їх у тканні рушників, килимів, пасин [30,14]. Її сестра, Ганна Іванівна Кошелюк (нар.1938) також відома як вишивальниця.

Ще донедавна у Яворові жила і працювала Васирина Іванівна Калинич (1931-2024) донька Ганни Петрівни Шкрібляк, яка була відомою ліжникаркою і писанкаркою. За професіоналізм, значний особистий внесок у розвиток народного мистецтва вона була удостоєна звання Заслуженого майстра народної творчості України. Її вироби з захопленням сприймали на персональних виставках, які відбувалися не лише в Україні, а й на теренах колишнього Радянського Союзу. Найбільше майстриня любила виконувати ліжники, що мають назви «кавалерські очі» та «вишиваний» [16, 96]. Дод. В.

Багато взірців ліжників «кривий», «в кочіла», «у вічка» та ін. розробила Параска Шкрібляк-Король (1889-1953). Започаткована нею школа сприяла продовженню традицій ліжництва у творчості талановитих майстринь-ліжниць, які працювали у другій половині ХХ століття.

Сім'я Миколи Івановича Шкрібляка відома виготовленням кожушків-кептарів. Ганна Шкрібляк, Васирина Шкрібляк (дружина різьбяр Василя Шкрібляка), Настя (Анастасія) Корпанюк (дочка Юрія Корпанюка) та Параска Корпанюк (дружина Василя Семеновича Корпанюка) займалися виготовленням ліжників. Вироби Анастасії Корпанюк відзначаються лаконічним рядом орнаментальних мотивів, чіткістю ритму геометричних елементів, як правило ромбів і трикутників, колорит може бути як монохромний («саморідний»), так і різнобарвний рис.Б.3.4. 23.-рис.Б.3.4.26. Параска Миколаївна Корпанюк (1926-2012) створювала також різноманітні ткані вироби з вовни. Відомі, зокрема, її вироби: килимок «Гуцул» (1968, вовна, перебірне ткання), вереня (1960, вовна,

перебірне ткання), вереня (1968, вовна, ткання), (усі – власність автора). Їхні роботи нині зберігаються у власності музею родини Корпанюків та приватних колекціях.

О. Никорак у своїх дослідженнях також підкреслює значення представників родини Шкрібляків і Корпанюків у розвитку ліжникарства, наголошуючи, що «значний внесок у розвиток ліжникарства зробили нащадки уславлених родин Шкрібляків і Корпанюків: Г. В. Шкрібляк (1906-1986), В. І. Корпанюк (1890-1945), П. О. Корпанюк (1890-1975), П. Шкрібляк-Хім'як (1932-1987), В. Шкрібляк (1924-2000) та інші [93, 272-273].

Традиції родини Корпанюків продовжила Марія Василівна Корпанюк (1961 р. н.) – дочка Василя Семеновича Корпанюка, сестра Василя Васильовича Корпанюка, яка також працює в галузі художнього дерева. Вона закінчила Львівський національний аграрний університет, кафедру «Будівництва та архітектури сільських будівель». У дереворізьбленні мисткиня розвиває орнаментальні прийоми свого батька пізнього періоду. Мисткиня створює переважно декоративні тарелі, де поєднує традиції родинного ремесла, декоруючи свої вироби в основному засобами «вибіраної» та поверхневої «сухої» різьби, техніки, яку так любив застосовувати її батько – Василь Семенович Корпанюк. Її роботи зберігаються у власності автора та в музеї родини Корпанюків.

Дружина Василя Васильовича Корпанюка Марія Михайлівна Корпанюк є художницею, керамісткою, майстринею ДУМ. Вона народилася 2 липня 1953 року в м. Галичі на Станіславщині у родині вчителів Івана та Ольги Стефанюків. В 1964 р. була усиновлена Михайлом і Марією Хрущами після смерті рідних батьків. З дитинства захоплювалася малюванням, здобула мистецьку освіту в Косівському училищі декоративно-прикладного мистецтва (1968-1972). Її дипломна робота «Гуцульська мелодія», була виконана в двох екземплярах. Одна з них була розписана в традиційних кольорах косівської кераміки, інша виконана в теракоті, покрита глазуррю. Перша робота зберігається в музеї навчального закладу у Косові, а друга – в ММП.

Після навчання у Косові Марія Корпанюк працювала в майстернях художньо-виробничого комбінату в Івано-Франківську, де познайомила з своїм

майбутнім чоловіком, нащадком роду відомих різьбярів Шкрібляків–Корпанюків, Василем Корпанюком. У майстернях виконувала роботи в різних матеріалах – метал, кераміка та ін., власні творчі задуми втілювала переважно в глині. Задля цього М. Корпанюк придбала невеличку муфельну піч і почала створювати роботи, дещо відмінні від косівської кераміки. Художниця згадує: «Мені здавалося, що косівська кераміка досягла свого піку, коли були живі такі майстри, як Бахматюк, Тонюк, Цвілик і ін., а мені хотілося зробити щось своє, а не переспівувати цих майстрів» [39].

1982 року Марія Корпанюк була прийнята у члени СХУ, а в 1996–1999 роках була відповідальним секретарем ІФООНСХУ. Дод. В. Згодом Марія Корпанюк продовжила навчання в Інституті мистецтв Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, здобувши вищу мистецьку освіту в 2005 році.

Марія Корпанюк – учасниця всеукраїнських та міжнародних мистецьких виставок, міжнародних творчих груп. В 1983 році вона відгукнулася на запрошення поїхати в творчу групу в м. Дзінтарі, працювати для міжнародної виставки кераміки в м. Фосса, Італія. Саме цей досвід був неймовірно корисним та важливим для її подальшої творчості. Там, в будинку творчості, працювало 15 художників-керамістів і 15 художників-живописців. Знайомство з надзвичайно цікавими художниками з різних країн надихало на творчість. Марії Корпанюк хотілося зробити таку роботу, яка б відображала українську душу. Вона з захопленням згадувала відвідини творчої майстерні литовської художниці-керамістки Оліто Аболіне, роботи якої були просякнуті народним духом Литви, і надихали багатьох художників. Тут М.Корпанюк вперше познайомила з таким матеріалом, як шамотна маса. Свою роботу в творчій групі художниця вирішила виконувати саме в шамоті. Її композиція «Карпати» або «Тіні забутих предків» складалася з п'яти гір та відображала життя гуцулів. Художниця згадувала: «Напередодні мою майстерню відвідав академік з Ризької академії мистецтв Петеріс Мартінсон. Він довго дивився на мою роботу і сказав мені слова, які я запам'ятала на все життя: «В мистецтві зроблено вже все, єдине, що можна зробити, – це показати себе». Ці

слова окрилили мене, в результаті мою роботу і ще п'ятьох художників із 15 було відібрано на міжнародну виставку. Вони там експонувалися, пізніше три роботи із п'яти композицій «Карпати» були закуплені художнім музеєм» [39].

Після повернення до Івано-Франківська М. Корпанюк почала працювати не тільки з гончарною глиною, а й з шамотною масою, яка дозволяла створювати роботи великих розмірів. Вона виконувала композиції для різних об'єктів міста: Івано-Франківського лялькового театру, кафе «Пегас», кафе «Прикарпатський коровай», для дитячих садків. Окрім виробничих замовлень художниця виконувала творчі роботи, такі як «Марія», «Мадонна» (1984), «Вознесіння» (1984), «Пейзаж» (1988), «Олена» (1988), створила також серію робіт «Гуцульські свічники» (1990). У її роботах помітне переосмислення таких тем як Всесвіт, природа, жінка, материнство, дитинство, Трипілля, козацтво, бароко, та ін.: «Молитва» (рис.Б.3.4.5), «Перетворення» (рис.Б.3.4.6), «Роздуми» (рис.Б.3.4.7), «Вона» (рис.Б.3.4.8). Мисткиня, використовуючи доступні їй матеріали, як правило це глина чи пастель, витворює фантазійні навіть епічні образи, натхненні глибокими сенсами, які притаманні народному мистецтву. У її творах розчиняються межі простору і часу, фантазії та реальності, мрійливості і споглядальності.

Паралельно з роботою в глині художниця почала малювати пастеллю. Цей матеріал захопив її своєю м'якістю, подібністю до глини. У її пастельних роботах образ гармонійно поєднується, навіть підкреслюється кольором. Головними героями її творів є стилізовані жіночі образи, ангели, постаті святих, силуетні зображення храмів, птахи, обриси гір та ін. Сила її малярства – в узагальненні, вишукано лаконічній стилізації образів, де відмежовується усе випадкове і несуттєве. У таких картинах як «Молитва» (рис.Б.3.4.1), «Сім щаблів» (рис.Б.3.4.2) «Ви – Храм», «Марія» (рис.Б.3.4.3), «Задума», «Воля» (рис.Б.3.4.4) простежується чіткість плавних контурів об'єктів, символічність кольору, різноманітні варіації композиційних пошуків. Мисткиня надає перевагу певному визначеному колориту, поєднанням локальних кольорів, що утворюють контрастні поєднання. Та завдяки природженому хисту вона тактовно згармонізовує ці контрасти, що не порушує композиційної і колористичної цілісності її творів.

Марія Корпанюк неодноразово виставляла свої роботи на персональних виставках, які відбувалися в Івано-Франківську, Києві. Знакова персональна виставка художниці відбулася у 2023 році на честь її 70-річчя в Івано-Франківській залі НСХУ. На ній експонувалося 56 робіт, серед яких серії робіт «Ви – Храм», «Не стерті часом», «Фантастичне Трипілля», а також «Скорбота», «Політ», «Молитва-1», «Молитва-2», «Натюрморт», «Триєдині в зеленій воді», «Ангели» та ін. Деякі роботи мисткині мають пряму спорідненість з іконою, наприклад: «Юрій Змієборець», «Благовіщення», «Мадонна». Та й загалом тема духовності, сакральності є провідною у творчості художниці. Її внесок у мистецтво – в осмисленні та новому прочитанні архаїчних, барокових, сакральних мотивів, що витворені на міцному фундаменті народного мистецтва, національного фольклору, поезики тощо.

Марія Корпанюк є Лауреаткою Обласної премії у галузі мистецтва, архітектури і дизайну імені Я.Лукавецького (2004). Окрім того, вона є талановитою поетесою, авторкою поетичних збірок «Творяща глина» (К., 1987), «Ніким не бачені картини» (Івано-Франківськ, 2003) [61; 62]. Також М. Корпанюк – авторка віршів до книги «Гуцули» (ковчег унікальних культур світу) задуманої художником і монахом Анатолієм Лютюком, виготовленої в музеї українського мистецтва в м. Таллін. Книга містить 40 віршів з життя гуцулів, унікальні давні листівки, гуцульські співанки до кожного вірша, листи гуцулів. Тираж її – всього 33 примірники, які зберігаються у провідних бібліотеках світу.

Заслуговує на увагу педагогічна діяльність М.Корпанюк, про що більш розлого описується у підрозділі 4.1. Її робота у приватній дитячій студії «Кольорові пальчики», полягала не лише у навчанні, але й в організації виставок дитячих малюнків, до яких видавалися каталоги. Також М. Корпанюк написала близько 30 віршів про малювання для дітей.

Отож, творчість Марії Корпанюк є багатогранною, натхненною національними традиціями та звичаями. Її професійна майстерність проявилася в галузі монументальної та станкової кераміки. Своєрідне філософське світовідчуття художниці втілюється у її поезії та пастелях, де за допомогою серій творів вона

повертає глядачів до славетного минулого, праісторичних та козацьких часів, де проглядаються теми віри і надії, унікальності української нації, її знакових образів-символів тощо. Своєю майстерністю вона радо ділилася з учнями, захоплюючи їх на заняттях цікавими техніками та навчаючи відчувати навколишню красу.

Наталія Корпанюк (Синишин) передусім відома як художниця-іконописиця. Її авторські ікони знаходяться у понад трьох десятках храмів України та США. Нею написано більше чотирьохсот ікон, які знаходяться у Полтаві, Києві, Івано-Франківську та інших містах. Мисткиня народилася 4 серпня 1978 року у м. Веймарі (Німеччина). Її дитинство пройшло на Ходорівщині, у родині, де дідусь авторки, Петро Будний, та батьки, Петро і Марія Дідики, займалися реставрацією сакральних об'єктів у різних регіонах України. Часто батьки брали з собою дітей, залучаючи їх безпосередньо у навчальний і творчий процес. Саме це середовище визначило подальший життєвий шлях Наталії. З ранніх років вона почала малювати, закінчила також музичну школу по класу скрипки. По завершенні школи №2 у Ходорові, у 1993 році вступила до Львівського коледжу декоративного і ужиткового мистецтва імені Івана Труша, де у 1997 році отримала диплом «виконавця художнього оформлення» та оцінку кращого рисувальщика коледжу ім. І. Труша. У 1999 році завершила навчання у статусі бакалавра «художника проєктування інтер'єру» захистивши дипломну роботу на тему реконструкції-реставрації пам'ятки архітектури у м. Жовква. У 2001 році закінчила ЛНАМ за спеціальністю «Дизайн». А паралельно з навчанням почала працювати у галузі іконопису та реставрації, створюючи розписи приватних об'єктів у Німеччині. Після закінчення навчання зосередилася на іконописі і протягом наступних років розписувала іконостаси храмів у різних регіонах України. Загалом дотримуючись канонічних традицій ікономалярства, Наталія Корпанюк виробила свій унікальний почерк та техніку і технологію малярства. Роботи виконуються за авторськими проєктами, де поєднуються класичні знання художника-дизайнера і досвід іконописця. Нею вперше було застосовано монтаж ікон з архітектурними елементами як альтернативу розпису. Наталія Корпанюк є ініціаторкою творчої майстерні, до якої залучені молоді художники і художниці, що розвиваються

зокрема в галузі іконопису [64, 338]. У 2003 році Наталія Корпанюк спроектувала іконостас до храму великомучениць «Віри Надії Любові та матері їхньої Софії» у місті Полтаві. Художній керівник проєкту – Заслужений художник України, архітектор – Анатолій Чернощоків, головний архітектор – М.Піщюра. В середині храму земне житло Ісуса Христа відокремлює на всю висоту храму різьблений іконостас, який у повні відображає життя і діяння Спасителя. Він повністю закриває вівтар від вірян символічно огороджуючи сакральний простір. Поліхромне вирішення іконостасу як архітектурної композиції засноване на контрасті позолочених елементів колонок з капітелями карнизів, іконних рам, різьблених декоративних елементів з тлом кольору слонової кістки. Чотирирядний іконостас займає всю ширину храму, символізує Небесний Єрусалим та є духовною і композиційною домінантою його внутрішнього простору. Це мистецьки вирішена завіса, що відділяє вівтар від основного приміщення. Незважаючи на великий об'єм об'єкту проєктування, авторка добилася легкості, використовуючи світлі тони та позолочені архітектурні елементи, а запроєктовані мотиви різьблення та стиль написання ікон створив місток між традицією і сучасністю. Храм став визначним духовним центром Полтави, що був створений за часів Незалежності.

У 2000 році Наталія Корпанюк розпочала роботи по проєктуванню іконостасу, інтер'єру та написанню ікон для храму Покрови Пресвятої Богородиці у селі Вовчатичі на Ходорівщині. Роботи продовжуються донині. На даний момент встановлено іконостас з дерева, написані ікони до іконостасу та змонтовані ікони з архітектурними елементами в святилищі та центральній бані. З 2016 року проводить роботу з реставрації та написання іконостасу храму Різдва Пресвятої Богородиці у місті Сколе, а у 2018 році – іконостасу до одного з найбільших храмів України – Різдва Пресвятої Богородиці у місті Новий Розділ (рис.Б.3.4.9-рис.Б.3.4.16). Одночасно мисткиня проєктувала іконостас і писала ікони до храму Успіння Пресвятої Богородиці в Дублянах (рис.Б.3.4.17- рис.Б.3.4.20), який був освячений у 2018 році. В Івано-Франківську Н.Корпанюк створила іконостас до церкви Благовіщення Пресвятої Богородиці, роботу над яким завершила у 2019 році. Особливої уваги заслуговує робота над інтер'єром храму Володимира і Ольги у

місті Ходорів. Храм запроєктований визначним українським архітектором Олександром Матвієвим, унікальний з точки зору архітектури, яка підпорядковує інтер'єр загальному стилю виконання. Ще при житті автора, Наталія маючи можливість тісно спілкуватися з Олександром Васильовичем, відчуває напругу, у якому в майбутньому реалізує вже свою творчу інтерпретацію храму, проєктує іконостас, елементи святилища, загальне бачення внутрішнього вигляду святині, яке продовжує лінію початкового задуму [64, 238].

Також Н.Корпанюк створила окремі ікони, де знайшло втілення переосмислення сакральної тематики, близької за стилістикою до візантизму. Рис.Б.3.4.21, рис.Б.3.4.22.

Так, на сьогодні Наталія Корпанюк є дизайнеркою інтер'єрів храмів, іконостасів, іконописицею, створила розписи до понад тридцяти храмів. Виконувала також роботи для приватних колекцій та музеїв в Україні, Канаді, США, Франції, Іспанії, Німеччині.

Мисткиня живе і працює в Івано-Франківську, крім ікон та монументальних розписів, часто працює в таких жанрах як портрет, натюрморт. Абстрактний живопис, інсталяції, свідчать про різнобічність і домінування творчого начала, яке Наталія передає молодим художникам, що працюють у створеній нею майстерні іконопису, навчаються, переймають досвід написання ікон, розвивають технічні можливості, опираючись на зібраний досвід.

У 2023 році Н.Корпанюк вступила в ІФООНСХУ. Нині художниця перебуває у періоді творчого розквіту, а пройдений шлях – це досвід, який дає підґрунтя для нових звершень на творчій ниві. Дод. В.

У сім'ї Світлани та Петра Корпанюків родинні традиції продовжують син Тарас та дочка Мар'яна Петрівна Корпанюк (1987 р. н.). Мар'яна Корпанюк навчалась у КІДПМ ЛНАМ на відділі художнього ткацтва, закінчила інститут мистецтв Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника за спеціальністю «Декоративно-прикладне мистецтво і дизайн». Нині активно працює в техніці текстильної аплікації, виготовляє ляльки-мотанки, авторські ляльки.

Таким чином, кожне покоління митців і мисткинь творчої родини Шкрібляків–Корпанюків привносило нові індивідуальні риси та власний підхід у виробу в різних видах декоративно-ужиткового та образотворчого мистецтва, а нині представниці династії продовжують творити, водночас зберігаючи і примножуючи скарбницю національної культури.

Представники творчої династії народних майстрів Шкрібляків з с. Яворова на Косівщині спричинилися до інтенсивного розвитку художнього дерева на Гуцульщині впродовж XIX–першої половини XX ст., поглибили техніки художнього різьблення, вводили нові матеріали та способи декорування виробів. Завдяки унікальному таланту Юрія Шкрібляка, родоначальника гуцульської дерево різьби, у середині-наприкінці XIX століття в гуцульське художнє дерево поступово приходять нові техніки виготовлення та декорування виробів, нові орнаментальні мотиви й композиційні схеми. Розвиток цих тенденцій яскраво втілювався у творчості синів Ю. Шкрібляка - Василя, Миколи та Федора. Таким чином, родина Шкрібляків зробила перший і найважливіший крок до створення нової етномистецької традиції гуцульського художнього деревообробництва. Брати Шкрібляки розвинули новаторські тенденції батька: поглибили тло різьблення, надавши йому «цьоканої» фактури, відмовилися від поділу декорованої площини на поля, розробили нові орнаментальні мотиви та композиційні схеми виробів. Вони також велику увагу приділяли колористичному вирішенню оздоблення творів.

Проведене дослідження дає підстави стверджувати, що, кожен виріб народних майстрів Корпанюків, нащадків Ю. Шкрібляка, є виявом непересічного таланту, творчого засвоєння традицій попередніх поколінь майстрів, що були переосмислені, розвинуті та збагачені індивідуальною мистецькою манерою. У творах Корпанюків поруч з відомими традиційними мотивами народного орнаменту зустрічаються нові, вдосконалюються техніки та поєднання матеріалів у виробі. У їхніх творах захоплює багатство фантазії різьбярів, їхнє вміння оригінально компоувати, де кожен орнамент, кожна композиція неповторні та своєрідні.

Мистецькі вироби Шкрібляків та їх послідовників Корпанюків відзначаються

широким діапазоном: від речей сакрального вжитку до побутових виробів, меблів та особистих речей. Вироби творчої династії Шкрібляків та їхніх нащадків Корпанюків стали впізнаваним явищем народної культури Гуцульщини.

Не менш значущою у розвитку гуцульської етномистецької традиції є діяльність мисткинь династії Шкрібляків–Корпанюків, які своєю творчою діяльністю розвивали такі види мистецтва як вишивка, ткацтво, ліжникарство, писанкарство та ін., а нині працюють у різних сферах образотворчого та декоративно-ужиткового мистецтва. Варто зауважити, що творча діяльність родинної династії Шкрібляків–Корпанюків з Яворова на Гуцульщині сприяла розвитку окремих мистецьких галузей, і нині є невід’ємною складовою національної культури.

Розділ 4. ДІЯЛЬНІСТЬ І СПАДЩИНА ШКРІБЛЯКІВ–КОРПАНЮКІВ У КОНТЕКСТІ ЗБЕРЕЖЕННЯ ТА РОЗВИТКУ МИСТЕЦЬКИХ ТРАДИЦІЙ РОДИНИ І КРАЮ

У розділі висвітлюється виставкова діяльність майстрів династії Шкрібляків–Корпанюків та участь представників родини у різноманітних мистецьких об'єднаннях. Актуалізується їхнє значення у збереженні та популяризації народних традицій художньої різьби по дереву, а також ткацтва, килимарства та інших видів мистецтва. На основі фактологічного матеріалу доводиться, що твори народних майстрів, зокрема родини Шкрібляків (Юрія та його синів Василя, Миколи та Федора) та згодом їхніх нащадків, кількох поколінь династії Корпанюків неодноразово експонувалися на різного роду виставках в Україні та за кордоном починаючи з кінця ХІХ століття. Значною є також педагогічна та громадська діяльність представників родини Шкрібляків–Корпанюків у поступальному розвитку традиційних на Гуцульщині видів декоративно-ужиткового мистецтва.

4.1. Педагогічна діяльність представників родини Шкрібляків і Корпанюків як важлива складова збереження гуцульської етномистецької традиції.

Розвиток фахової мистецької освіти на території Західної України активізувався наприкінці ХІХ-початку ХХ століття. Велике значення у збереженні народних традицій належить місцевим майстрам, які у різьблених виробках, ліжниках та килимах, візерунках вишивки та писанки зберігали цінності та проявляли свою унікальну авторську манеру, якою неодмінно бажали ділитися з молодшим поколінням.

Історія розвитку мистецької освіти у місті Вижниця розпочалася 15 жовтня 1905 року, коли спеціальним дозволом Міністерства освіти і культури Австро-Угорщини та відповідно до рішення Буковинського краєвого парламенту було відкрито мистецьку школу під назвою «Крайова школа різьбярства, токарства та

металевої орнаментики (оздоби)». Навчання в закладі велось українською мовою. Школа, переживши низку трансформацій, нині продовжує роботу у якості Вижницького фахового коледжу мистецтва та дизайну імені Василя Шкрібляка. 1911 року відбулося перейменування установи в «Крайовий науковий заклад токарства, різьбярства та металевої орнаментики», що дало право випускникам, згідно з новим статусом, організовувати власну справу і навчати учнів декоративно-прикладному мистецтву. Згодом, у 1921 році, румунська влада на базі крайової школи організувала заклад під назвою «Нижча школа мистецтва і ремесла». У 1931 році її реорганізували у середній спеціальний мистецький навчальний заклад під назвою «Вижницька індустріальна чоловіча гімназія». А коли у 1940 році Північна Буковина увійшла до складу Української РСР, за рішенням Чернівецького облвиконкому рад трудящих на її базі утворили «Вижницьке державне художньо-промислове училище» [126].

У 1990 році, згідно з рішенням Ради Міністрів УРСР, навчальному закладу було присвоєно ім'я визначного українського майстра-різьбяр Василя Юрійовича Шкрібляка (07.01.1856 – 21.11.1928) – видатного народного майстра художнього різьблення, викладача і старшого сина класика гуцульської різьби ХІХ ст. Юрія Івановича Шкрібляка. Пам'ять про нього зберігалась у навчальному закладі і примножувалась протягом усіх років.

Викладацькій діяльності Василь Шкрібляк присвятив вагому частину свого життя. Він, будучи одним із засновників «Крайової школи різьбярства, токарства та металевої орнаментики (оздоби)», з перших днів відкриття школи у жовтні 1905 року працював викладачем фахових предметів. Керівником школи був П. Лешовський. Кароль Покорний викладав столярську справу, Василь Шкрібляк – різьбярство та інкрустацію, Василь Девдюк – інкрустацію та оздоблення металом [126]. Працюючи у школі, народний майстер намагався передати молоді усі свої знання і вміння, тому навчав молодь традиційним технікам «сухої» плоскої та рельєфної різьби, інкрустації, інтарсії, випалювання, мосяжництва, жирування. У його виконанні традиційна гуцульська «суха» різьба отримала доволі складні композиції творів, у яких він наповнював декор інкрустацією, розкладаючи

кольорові акценти. Його активна педагогічна та творча діяльність цього часу сприяла розвитку мистецтва на Буковині. Василь Шкрібляк умів захопити молодь роботою, дбав про якість виконання та дотримання традиційних орнаментів, і передати ті необхідні навички, завдяки яким під працьовитими руками сировинний матеріал перетворюється у шедевр. Учні школи виготовляли різноманітні вироби: орнаментальні тарілки, барильця, вази, топірці, хрести, різні рами, скрині, набори письмового приладдя, інкрустовані столи, табакерки, лускоріхи, металеві пряжки для прикрас, згарди та ін.

За короткий час В. Шкрібляк і В. Девдюк наполегливою працею домоглися значного піднесення художньої майстерності учнів, їхні дерев'яні вироби користувалися значним попитом, їх купували для власного вжитку, на подарунки, для приватних колекцій, вивозили за кордон [19, 51]. Кращі зразки виробів відбиралися керівництвом для експонування на виставках, а також для продажу на Крайовому базарі в Чернівцях. Так, на виставці в Бухаресті 1906 року твори учнів школи були відзначені найвищою нагородою, а на хліборобській виставці в Чернівцях 1908 року одержали золоту медаль [11, 32]. На виставці 1912 року в Коломиї за прекрасно виготовлені вироби художнього дерева заклад одержав золоту медаль і почесний диплом. Художні витвори різьбярського закладу у Вижниці мали також великий успіх на виставках у Парижі, Празі, Відні [11, 31].

Також за безпосереднього керівництва В. Шкрібляка на території закладу було обладнано «Гуцульську кімнату», де в деталях відтворено інтер'єр гуцульського житла – різьблені сволоки, лави, кахельну піч, стіл у формі скрині з відсувною кришкою, скриню для одягу, різьблені полиці, заставлені розписаною керамікою [19, 51]. Ще однією новацією, запровадженою у школі В. Шкрібляком, було те, що він, досконало володіючи технікою випалювання, вчив учнів оздоблювати за її допомогою елементи інтер'єру, вжиткові предмети – коновки, келихи, діжки. В. Девдюк на уроках мосяжної справи навчав молодь різних технік обробки кольорових металів та гравіювання. Учні виливали у спеціально підготовлених формах келихи, топірці, сокири, лускоріхи, переважно щедро оздоблені традиційним орнаментом [19, 53]. Таким чином, народні майстри дбали

про збереження народних традицій, намагалися популяризувати ремесла як в регіоні, так і в Європі, відстоювали високий якісний рівень у виконанні творів своїх учнів, які мали завдяки їм значні успіхи на виставках.

У 1911 році заклад отримав право приймати іспити на звання майстра столярного і токарського ремесла і був перейменований у «Крайовий научний заклад для столярства, токарства, різьбярства і металевої орнаментики» [31, 3]. В такому профілі він працював до 1918 року, коли Буковину було приєднано до Румунії.

За час свого існування відділ домашнього промислу Вижницької школи під керівництвом В. Шкрібляка і В. Девдюка підготував понад 100 майстрів. Уже в 1913 році самостійно працювали випускники цього закладу: І.Токар у Селетині, І. Одучук, Т. Петрук у Берегометі, М. Бабчук, М. Гайдук, і П. Додяк у Рівні, М. Хромей і Я. Чипіль у Вижниці, В. Шевчук у Миліві, Г. Власійчук у Підзахаричі, І. Труфин та Д. Іванчук у Іспасі, Д. Кордюк і П. Кордюк у Чорноузах. [11, 32]. Педагогічна діяльність Василя Шкрібляка у новоствореній Вижницькій школі мистецтв (1905, нині Вижницький фаховий коледж мистецтв та дизайну імені Василя Шкрібляка) посприяла опануванню техніко-технологічними прийомами та втіленню орнаментальних традицій гуцульського дереворізьблення у виробках багатьох поколінь майстрів художнього дерева Західної України. Таким чином, примножувалися і розвивалися традиції «шкрібляківського» різьблення, маючи продовження у творчості учнів, які згодом стали на шлях самостійної творчої праці й активно проявили себе у повоєнні роки.

Попри викладацьку діяльність, Василь Шкрібляк постійно брав участь у виставках, його твори регулярно закуповувалися різними установами, так, вони були закуплені одразу після виставки у Тернополі (1987) організаторами Гуцульської промислової спілки (заснованої в Коломиї 1887 р.) для школи деревного промислу в Коломиї, щоб використовувати їх як зразки у навчальних програмах [11, 29-30].

За період свого розвитку, понад 120 років, переживши кілька режимів, змін влади та боротьбу за мистецьку освіту в Україні, Вижницький художній

навчальний заклад став центром розвитку декоративно-прикладного мистецтва Буковини, важливою складовою культури України, знаним мистецьким осередком у багатьох країнах світу. Нині Вижницька школа продовжує бути оберегом традиційного народного мистецтва Карпатського регіону, поєднуючи їх із сучасними тенденціями. Нині заклад діє як коледж, набираючи студентів на 10 мистецьких спеціальностей, серед яких художнє дерево користується значною популярністю. При коледжі діє музей, відкритий у 1953 році, де почесне місце займають вироби Василя Шкрібляка та його учнів, які і нині не втрачають своїх естетичних якостей та є джерелами творчих пошуків сучасної молоді.

У 120-ті роковини відзначення ювілею Вижницької мистецької школи (2025р.) відбулася низка заходів: відкриття виставки педагогів та випускників закладу, проведення науково-практичної конференції тощо. Під час урочистостей відбулося вшанування пам'яті видатної особистості, яка зуміла стати натхненником для багатьох поколінь і чие ім'я уславлює коледж — Василя Юрійовича Шкрібляка, покладання квітів до пам'ятника майстру гуцульського різьблення [126].

Важливо, що поряд з фаховою мистецькою освітою здавна традиційною на Гуцульщині вважалася практика передачі знань від майстра до учня, прикладом цього є не лише відкриття уже згаданих приватних шкіл у с. Старий Косів, Річка тощо, а й безпосередні родинні зв'язки, де професія передається від батьків до дітей. Власне приклад династії народних майстрів Шкрібляків–Корпанюків у цьому аспекті є показовим. Ще одним компонентом розвитку традицій та навчальної діяльності є вивчення зразків виробів народного мистецтва, які служать наочними взірцями для учнів та водночас стають експонатами музейних колекцій певних навчальних закладів. Так, взірці виробів родини Шкрібляків–Корпанюків є у Косівському та у Вижницькому коледжах. Відомо також, що твори Шкрібляків були закуплені школою деревного промислу у Коломиї одразу після виставки 1880 року.

Вагомим центром розвитку мистецьких традицій різних ДУМ є нині м. Івано-Франківськ. Від часу відкриття художньо-графічного факультету у 1981 році при

фізико-математичному відділенні завдяки сприянню Михайла Фіголя, знакової постаті мистецького процесу Івано-Франківщини та України, заклад приділяє значну увагу розвитку традиційних видів декоративно-ужиткового мистецтва. Підтвердженням цього є відкриття у 1993 році кафедри декоративно-прикладного мистецтва (нині кафедра методики викладання образотворчого і декоративно-прикладного мистецтва та дизайну КНУВС), якою завідує професор Богдан Тимків. Знаковими посталями-викладачами, які розвивали та примножували традиційні види декоративно-ужиткового мистецтва, надаючи професійної бази студентам, були майстер кераміки Орест Голоневський, С. Стефанишин, майстри художнього дерева В. Гудак та Ю. Юсипчук, О. Бейлах та ін.

Від 1995 року на кафедрі декоративно-прикладного мистецтва Прикарпатського університету імені Василя Стефаника працює викладачем Василь Васильович Корпанюк, запрошений професором Михайлом Фіголем. Він викладає живопис, рисунок, витинанку, теорію і практику в композиції, роботу в матеріалі (дереворізьблення).

Впродовж тридцяти років викладацької діяльності В. Корпанюк навчив багатьох студентів достойно володіти професійними знаннями, посприяв засвоєнню техніко-технологічних, композиційних та орнаментальних мотивів гуцульського дереворізьблення. У навчальний процес Василь Корпанюк впроваджує традиції художнього різьблення Гуцульщини, працюючи творчо, уміє заінтригувати студентів, захопити їх автентичними зразками, техніками, композиційними та орнаментальними прийомами, які характерні для мистецтва саме для нашого регіону. Тож сьогодні здобувачі демонструють свої вміння на різних творчих заходах, виставках [68, 20]. Водночас, митець і педагог постійно наголошує на тому, що черпаючи натхнення з багатючих народних джерел, переосмислюючи спадщину, необхідно трактувати традиційні мотиви по-новому, створювати унікальні витвори. Учні Василя Корпанюка нині продовжують розвивати традиції гуцульського художнього дерева, зокрема працюючи майстрами та викладачами у різних навчальних закладах області та регіону. Василь Корпанюк як педагог видав низку навчально-методичних праць і посібників для

вчителів та учнів загальноосвітніх шкіл, студентів професійно-технічних училищ і вищих навчальних закладів. Особливу значущість серед них мають методичні розробки щодо методики навчання художньому різьбярству в новій українській школі, вивчення та втілення традицій художнього різьблення Косівщини на заняттях з етнодизайну, використання засобів формування об'ємно-просторової пластики на заняттях з композиції, особливостей проведення занять з декоративно-ужиткового мистецтва у гірській школі та ін. [52; 53; 54; 56; 58; 59].

Тож можна зауважити, що популяризації традиційного гуцульського мистецтва сприяє впровадження у навчальний процес мистецьких навчальних закладів різного рівня технік, технологій, композиційних структур та орнаментальних мотивів, опрацьованих поколіннями митців династії Шкрібляків–Корпанюків, що навчали молодь знати, розуміти, цінувати власну культурну спадщину, на якій базуються сучасні тенденції професійного декоративно-ужиткового та образотворчого мистецтва. Це дає можливість якісно відтворити мотиви, техніко-технологічні характеристики, композиційні та художні особливості в різних типологічних групах художнього дерева, а також трансформувати традиційні схеми орнаменту, щоб надати творам сучасних рис, базуючись на традиційних цінностях та естетичних категоріях, притаманних народному мистецтву.

Заслуговує на увагу педагогічна діяльність М.Корпанюк. Як педагог, Марія Корпанюк спочатку працювала викладачем в Івано-Франківській дитячій художній школі (2000–2005), згодом – у 2005–2010 роках – старшим викладачем на кафедрі мистецьких дисциплін педагогічного інституту Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника.

У 2010 році М. Корпанюк відкрила приватну дитячу студію «Кольорові пальчики», де діти займалися малюванням і ліпленням з глини. З великим захопленням учні приходили на заняття, де мисткиня намагалася не просто дати завдання, а враховуючи здібності та інтереси учнів, захопити їх, щоразу знаходячи індивідуальний підхід до кожної дитини. За час функціонування студії в ній навчалися сотні дітей. З великим запалом Марією Корпанюк було організовано

низку дитячих виставок, серед них «Ноїв ковчег», «Синій, жовтий і червоний», «Кольорові пальчики», «Промінь, що в повітрі, вже лине на палітрі» та ін., які допомагали дітям повірити в свої сили і можливості. Багато учнів приватної школи-студії Марії Корпанюк згодом продовжували навчання в інших мистецьких навчальних закладах – дитячій художній школі, коледжі та інституті мистецтв. До виставок, організованих Марією Корпанюк, видавалися каталоги. Також М. Корпанюк написала близько 30 віршів про малювання для дітей [69, 307].

Подружжя Петра і Світлани Корпанюків також мають досвід педагогічної діяльності. Так, Петро Корпанюк деякий час працював вчителем у Городнянській школі поблизу Косова, де викладав образотворче мистецтво, креслення та трудове навчання, долучаючи учнів до розуміння основ образотворчої грамоти, власним прикладом показував цінність народних джерел і традицій у творах мистецтва, вивчаючи з молоддю способи художньої обробки дерева та прикрашання виробів. Світлана Корпанюк працює керівником гуртків декоративно-прикладного мистецтва, учителем образотворчого мистецтва та художньої культури в Косівському ліцеї ім.І. Пилипейка. Таким чином, вони передають учням практичні навички оволодіння різними техніками художнього дерева, та інших видів ДУМ, свою майстерність спрямовують на зацікавлення молоді зразками тієї багатой і різноманітної національної культурної спадщини, що через них має гідне продовження та розвиток.

Отож, традиція передачі досвіду та майстерності у гуцульському деревообробництві та інших видах народного декоративно-ужиткового мистецтва має наслідувальний поступальний розвиток завдяки багатьом поколінням митців. Приклад творчості Юрія Шкрібляка (основоположника гуцульської школи дереворізьблення) став зразком передусім його синів Василя, Миколи, Федора, так поступово у спадкоємців родини Шкрібляків–Корпанюків викристалізувалася специфічна система навчання, яка полягала в тому, що знання передавалися безпосередньо від батька до сина в процесі роботи, а згодом – від учителя до учня. Показовою у цьому процесі є діяльність Василя Шкрібляка, який продовжив справу батька, був засновником Вижницької мистецької школи, організувавши там

навчання разом з Василем Девдюком. Останній спричинився до заснування приватного навчального закладу. Це стало своєрідним фундаментом формування косівської школи художнього дереворізьблення. Таким чином, на початку ХХ століття Шкрібляки та їхні спадкоємці, родина Корпанюків заклали підвалини інтенсивного розвитку виробів з дерева, своєю творчістю, активною участю у громадському житті регіону вони сприяли формуванню низки приватних мистецько-ремісничих шкіл у регіоні. Так поступово зароджувалася професійна мистецька освіта у регіоні, яка нині розвивається передусім у трьох центрах: Вижниці, Івано-Франківську, Косові.

Таким чином, передача знань у різних галузях народних художніх промислів відбувалася не лише всередині різьбярських династій – майстри щедро ділилися ними з усіма охочими, відкриваючи державні навчальні заклади або приватні мистецькі школи. Саме це забезпечило тривалість народних традицій у різних видах ДПМ упродовж тривалого часу. У подальшому педагогічну діяльність продовжили представники родини Корпанюків. Вони, здобувши якісну мистецьку освіту, працювали і продовжують працювати викладачами у навчальних закладах різних рівнів на Івано-Франківщині, експериментуючи у творчості та надаючи ґрунтовні знання мистецької галузі, збагачуючи національну традицію та культуру, вселяючи любов до неї у молодого покоління українців.

4.2. Участь митців династії Шкрібляків–Корпанюків у мистецьких товариствах, артілях і спілках.

Окремо варто розглянути залученість представників родини Шкрібляків–Корпанюків у мистецьких товариствах, спілках, артілях, що мало вплив на розвиток та популяризацію народних художніх промислів в Україні та поза її межами починаючи з першої третини ХХ століття й до сьогодення.

З кінця ХІХ до 90-х років ХХ століття на Косівщині існувала широкомасштабна структура художньо-виробничих підприємств. Потужним підприємством такого типу була уже згадувана нами артіль народних майстрів

різьби по дереву «Гуцульщина» (1939) із філіалами в селищі Кути, селах Яблуневі, Пістині, Річці, Брусторах. Поряд, у Косові функціонувала ткацько-килимарська артіль ім. Т. Шевченка та ін. [55, 1]. Її діяльність була припинена подіями Другої світової війни, по завершенні якої у 1944 році відбулося відновлення роботи артілі «Гуцульщина». Були наново відбудовані приміщення, нею знову почав керувати М. Ф. Кішук. У цей час до артілі долучився Семен Іванович Корпанюк, який розпочав роботу в експериментальній майстерні, де виготовляв взірці різьблених виробів для масового тиражування. Роман Горак зауважує, що Семен Корпанюк змушений був записатися в художню артіль «Гуцульщина», аби з бригадою не йти косити сіно для колгоспних отар (до війни у нього були свої вівці, яких він щороку виганяв на полонини до пастухів). В артіль він вимушено здавав за безцінь свої вироби [24].

Разом з братом в експериментальній майстерні з 1944 року працював Юрій Корпанюк. У цей час, будучи досвідченим майстром, він досяг гармонії у створенні різноманітних форм предметів, побудові композицій декору, технічних прийомах виконання [27]. Його оригінальні вироби також часто слугували взірцями для виготовлення тиражованих серій предметів декоративного призначення. Одночасно брати створили низку виробів для Косівського технікуму народних художніх промислів, на яких навчається не одне покоління гуцульських різьбярів.

Масове виробництво сувенірної продукції, в основі декорування якої є традиційні орнаментальні мотиви і композиційні схеми гуцульського дереворізьблення, налагоджується вже з кінця 1944 року. Так виготовлялися чорнильні прибори, прес-пап'є, ручки, лінійки, скромно прикрашені різьбою і «викладанкою». Продукцію розкуповували різні підприємства, що сприяло організаційному зміцненню артілі та припливу нових кадрів. [11,51]. І звісно, провідними майстрами цієї артілі було визнано Юрія та Семена Корпанюків.

Заснування у м. Косові 1958 року перших в Україні художньо-виробничих майстерень Художнього фонду, та згодом 1970 році їх перейменування в художньо – виробничий комбінат сприяло залученню до роботи в майстернях найталановитіших майстрів ткацтва, кераміки і деревообробництва [55,2].

У 1960-70 рр. майстри, передусім Юрій і Семен Корпанюки відновлюють і вдосконалюють традиційні забуті прийоми і техніки орнаментування, працюючи в майстернях, вони продовжують виготовляти кращі взірці гуцульського художнього дереворізьблення. Загалом, творчість визначних майстрів народного мистецтва Гуцульщини у той час дістала високу оцінку: понад 30 косівських різьбярів стали членами СХ СРСР (1959) [123,173]. Так, 1959 року до Спілки художників прийняли Юрія Івановича Корпанюка, а наступного року членом Спілки став його брат Семен Іванович Корпанюк. Дод. В. 1960 року за участь у Декаді української літератури і мистецтва в Москві та за великі досягнення у розвитку народного мистецтва Юрій Корпанюк був удостоєний звання Заслуженого майстра народної творчості України, через чотири роки таке ж звання було присвоєно і Семену Корпанюку, чим підкреслено їхнє значення в утвердженні національних традицій гуцульського народного дереворізьблення. Так, збережені документи, а саме протоколи засідання Правління Станіславського відділення Спілки художників Української РСР від 22 червня 1960 року, де розглядалося питання про прийом до СХУ Семена Корпанюка, вказують на його великі заслуги у галузі народного мистецтва. Семена Івановича Корпанюка рекомендували до прийому в Спілку без проходження кандидатського терміну М. П. Тимків, М. Ф. Кіщук та В. І. Кабин за такі роботи: декоративну шкатулку, експоновану 1912 року в Коломиї, участь багатьох виставках як в Україні, так і за кордоном. (Дод.В).

У 1961 році до колективу художньо-килимарської артілі імені Т.Г.Шевченка (згодом – Косівський художньо-виробничий комбінат Художнього фонду УРСР) долучилася Василина Іванівна Калинич (дочка Ганни Шкрібляк), де вона працювала до 1981 року. Творче спілкування на підприємстві з ліжникарями з різних локальних осередків Гуцульщини дозволило їй збагатити свої роботи новими оригінальними композиціями. На основі виставкових вишивок, переміткових заборів, веріткових гуцульських мотивів Василина Іванівна Калинич розробила нові численні варіанти орнаментики ліжників типу «кривого», «сливового», «веріткового», «веселкового».

Майстриня з 1995 року є членом НСМНМУ. 2008 року за особистий вагомий внесок у розвиток декоративно-прикладного мистецтва України Васи́ліні Іванівні Калинич було присвоєно почесне звання «Заслужений майстер народної творчості України». У 2018 році її нагороджено почесною відзнакою «За подвижництво в культурі Прикарпаття» [3].

У 1980-х роках на ХВК Художнього Фонду у Косові працював різьбярем творчої бригади, керівником творчо-експериментальної лабораторії художньо-виробничого об'єднання «Гуцульщина» онук Юрія Корпанюка – Іван Васильович Корпанюк (1960-2012), який завершив навчання у Косівському технікумі народних художніх промислів [35]. Незабаром також як майстер-різьбяр до творчого колективу доєднався і Петро Васильович Корпанюк, що сприяло вдосконаленню його майстерності виконання виробів з дерева. Таким чином, на підприємствах та в творчих експериментальних лабораторіях працювало не одне покоління народних майстрів, активно долучаючись до мистецьких процесів краю.

Економічна ситуація в Україні на початку 1990-х років була складною, у цей час більшість державних та колективних підприємств, зокрема і тих, що були пов'язані з народними художніми промислами, припинили своє існування, а ті, що залишилися, втратили свою потужність. Розвиток художніх ремесел почав здійснюватися стихійно. Масове виробництво окремих видів продукції, а також застосування частиною майстрів дешевих технологій та неналежне технічне виконання знизило загальний художньо – якісний рівень виробів [55, 2]. Тож більшість майстрів, які були задіяні у виробничих процесах на цих підприємствах, змушені були шукати інші засоби для існування та втілення своїх творчих ідей.

Сьогодні майстри народного мистецтва та професійної творчості продовжують працювати в творчих спілках. На Гуцульщині живуть і творять 78 членів НСХУ та НСМНМУ, з них 13 Заслужених майстрів народної творчості України. Це потужний потенціал творчих сил, який активно працює в галузі народного мистецтва, продовжуючи в своїй творчості традиції минулих поколінь [55, 2]. І серед них відзначимо митців родини Шкрібляків–Корпанюків, які нині є учасниками національних творчих об'єднань та їхніх регіональних осередків,

передовсім НСХУ та НСМНМУ. Це, зокрема, Дмитро Федорович Шкрібляк (НСХУ, 1976), Василь Корпанюк (НСХУ, 1980, НСМНМУ), Марія Михайлівна Корпанюк (НСХУ, 1982), Параска Іванівна Шкрібляк-Хім'як (НСХУ, 1984) [6], Петро Корпанюк (НСМНМУ, 1992; НСХУ, 1993).

У 1980 році за низку високомистецьких декоративних та монументальних творів до СХУ був прийнятий Василь Васильович Корпанюк. За активну творчу, виставкову діяльність, вагомий внесок у мистецтво України у 2001 році В. Корпанюкові присвоєно почесне звання «Заслужений художник України».

Громадська діяльність Василя Корпанюка є не менш важливою, як творча та педагогічна .

У 1990 році з подання Заслуженого художника України Михайла Фіголя Василь Корпанюк був обраний головою правління Івано-Франківської обласної організації Спілки художників України і пропрацював на цій посаді два терміни, до 1996 року. Відповідальним секретарем у той час був Заслужений діяч мистецтв України, відомий графік Петро Прокопів. За час його головування правлінням було організовано низку важливих заходів, художніх виставок, серед яких вперше в Україні експонувалися картини Івана Марчука. Також варто зазначити активну участь ІФООНСХУ у тогочасних міжнародних мистецьких акціях, передусім сприяння організації та виставкової діяльності кількох «Імпрез» – міжнародних бієнале сучасного мистецтва, що відбувалися в Івано-Франківську у 1990-х роках.

З 1998 року В. Корпанюк є головою Івано-Франківського обласного осередку Національної спілки майстрів народного мистецтва України. Осередок згуртував довкола себе цікавих, талановитих, неординарних майстрів, які працюють в дереві, ткацтві, металі, вишивці, шкірі, соломі тощо, влаштовують регулярні виставки, експонують твори на різноманітних фестивалях і ярмарках, популяризуючи традиційну народну культуру. За активної участі керівництва та членів Спілки в області відбуваються традиційні фестивалі народного мистецтва, зокрема, «Гуцульський Фестиваль», «Карпатський простір», «Фестиваль ковальства» та ін. Спілка надалі поповнюється унікальними майстрами в галузі народного мистецтва.

Як голова НСМНМУ Василь Корпанюк займається популяризацією народного мистецтва України. Знаковою подією була, зокрема, презентація писанкарського мистецтва Івано-Франківщини в столиці Естонії, у м. Талліні. З допомогою Івано-Франківської обласної державної адміністрації і її голови Михайла Вишиванюка та голови НСМНМУ Василя Корпанюка музею українського мистецтва в м. Талліні було подаровано 500 писанок, одночасно було організовано майстер-класи, де відомий писанкар Олег Кіращук з Коломиї навчав писанкарського мистецтва мешканців Талліна [13].

З 2017 року В. Корпанюк є членом колегії обласного управління культури, національностей та релігій ОДА, та членом обласної комісії формування нематеріальної культурної спадщини Івано-Франківщини для внесення до списків нематеріальної спадщини ЮНЕСКО. За вагомий особистий внесок у розбудову Української держави та зміцнення її незалежності”в 2009 році Василь Васильович Корпанюк отримав Подяку Президента України. Також митець нагороджений почесною грамотою обласного управління культури, національностей та релігій. за активну науково-дослідницьку та просвітницьку діяльність у популяризації історії рідного краю В. Корпанюк отримав подяку голови Національної спілки краєзнавців, був нагороджений грамотою голови обласної ради за багаторічну сумлінну працю, високу професійну майстерність і вагомий особистий внесок у розвиток культури Прикарпаття. За внесок у культурний розвиток краю В.Корпанюк був відзначений медаллю «За заслуги перед Гуцульщиною» та медаллю «За заслуги» Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника (2020). Дод. В.

Варто згадати, що митці династії Шкрібляків і Корпанюків отримували нагороди, відзнаки та є лауреатами різних премій. Так, Дмитро Федорович Шкрібляк (1925 – 2008), правнук Юрія Шкрібляка, є Лауреатом премії імені Катерини Білокур (1995), а 2003 року удостоєний звання Заслужений майстер народної творчості України [140]. Петро Корпанюк – лауреат районної премії ім. Юрія Шкрібляка в галузі декоративно-прикладного мистецтва (Косів, 2003), делегат III з’їзду Національної спілки майстрів народного мистецтва України (Київ,

2004). Марія Михайлівна Корпанюк є Лауреаткою обласної премії в галузі мистецтва, архітектури та дизайну ім. Ярослава Лукавецького (Івано-Франківськ, 2004).

Активна діяльність Петра Васильовича Корпанюка сприяла визнанню його таланту. За значний особистий внесок у розвиток українського народного декоративного мистецтва, вагомі творчі здобутки та високий професіоналізм Петро Васильович Корпанюк був нагороджений почесною відзнакою (1994) і дипломами НСМНМУ (2004, 2006), за особистий творчий внесок та гідне продовження і примноження мистецьких надбань України майстер отримав подяку КНМНМ (2012). 2010 року Петрові Корпанюку було присвоєно почесне звання «Заслужений майстер народної творчості України» [88].

Таким чином, вклад родини Шкрібляків–Корпанюків у діяльність мистецьких об'єднань і творчих спілок Івано-Франківщини є вагомим, у різні роки вони ставали учасниками мистецьких угруповань, створювали свої вироби, брали участь у виставках, чим підтверджували свою майстерність та внесок у національну культуру. У 1940-х рр. мистецький колектив артлі «Гуцульщина» у Косові разом з іншими майстрами – різьбярами формували Юрій та Семен Корпанюки. Вони виготовили багато зразків для експериментальних майстерень артлі, за якими виготовлялася масова сувенірна продукція. Митці творчої династії Шкрібляків–Корпанюків удостоєні звання Заслужений майстер народної творчості, є лауреатами різних премій та інших нагород. А діяльність Василя Корпанюка як голови ІФООНСХУ та голови ООСМНМУ сприяла не лише залученню молодих митців у її члени, а й пропагуванню народного і професійного мистецтва через організацію виставок, фестивалів, симпозіумів тощо.

4.3. Виставкова діяльність представників творчої династії Шкрібляків–Корпанюків.

Численні виставки, які активізувалися у різних європейських містах та на території Західної України наприкінці XIX – у першій половині XX століття під

впливом різних чинників сприяли популяризації традиційних видів народних художніх промислів серед громадськості. У цей час на виставках різних рівнів витвори гуцульських майстрів-різьбярів сприймалися з великих захопленням, їхня праця була поцінована відзнаками та нагородами, а також грошовими преміями.

Зокрема, А.Будзан наголошує на значенні творчості Ю. Шкрібляка, який був учасником численних господарсько-промислових виставок, що відбувалися різних містах і країнах Європи, дослідник відзначає, що «його вироби, оригінальні за формою та надзвичайно майстерно прикрашені орнаментальними мотивами, не раз були відмічені медалями і преміями» [11, 25]. Юрій Шкрібляк був удостоєний двох медалей на виставках у Львові і Трієсті та цісарського дарунку в дукатах [144, 314]. Високу оцінку глядачів і журі забезпечували оригінальність форм виробів, досконалість орнаментики й надзвичайно тонке технічне виконання [11, 25]. Не менше захоплення у публіки викликали твори синів Юрія Шкрібляка, братів Василя, Миколи і Федора, що підтверджується високим попитом на їхні вироби, зокрема на виставці у Тернополі (1887) та у Львові (1894) [87, 1163]. Тогочасні періодичні видання зазначали, що твори братів Шкрібляків не лише привертали увагу, а й швидко розкуповувалися, як, скажімо, їх топірці, тарілки, шкатулки і баклаги, прикрашені різьбою та «жировані» мідним дротом, миттєво розходилися на річному ярмарку на Замковій горі у Львові [11, 29].

Василь Шкрібляк постійно брав участь у виставках, прославляючи Україну своєю майстерністю. Так, вперше його вироби, прикрашені плоскою різьбою та інкрустацією металом були представлені на виставці Господарського промислу у Тернополі, 1884 року. За ці вироби В. Шкрібляк був нагороджений срібною медаллю [11, 29].

У 1887 році роботи Василя Шкрібляка були відзначені на виставці у Кракові, про що зазначалося у газеті «Діло». За тонке технічне виконання та високу мистецьку вартість цих виробів журі виставки присудило йому бронзову медаль [38].

На етнографічній виставці у Тернополі 1887 року глядачі могли побачити вироби, прикрашені різьбою та інкрустацією роботи Василя, Миколи і Федора

Шкрібляків. Це були барильця, баклаги, ракви, пляшки, шкатулки, табакерки, цукорниці, тарілки, булава, чарки та ін. – всього понад 20 витворів. [34]. Вони закупувалися для приватних колекцій та як зразки для навчальних закладів.

У 1887 році у Львові в міській ратуші відбулася перша посмертна виставка творів Юрія Шкрібляка, зібрана з приватних колекцій та колекції музею Дідушицького, про що повідомив часопис «Діло» у № 92 від 20 серпня / 1 вересня 1887 року [21, 245]. Таким чином підтверджуючи значення творчості Юрія Шкрібляка в культурно-мистецькому процесі України та його вклад у розвиток народного дереворізьблення.

На крайовій виставці у Львові 1894 року експонувалося 6 виробів Юрія і 24 вироби Василя та Миколи Шкрібляків. Родзинкою цієї виставки було те, що під час виставки Василь та Микола Шкрібляки в спеціально збудованій для цієї події гуцульській хаті демонстрували процес виготовлення дерев'яних виробів та їх прикрашання плоскою різьбою та інкрустацію [11, 30]. 1905 року у Львові відбулася резонансна виставка українських митців, організована «Товариством прихильників української літератури, науки і штуки» натхненником і організатором якої був живописець, критик і громадський діяч Іван Труш. Серед експонатів різьблені гуцульські вироби (всього 73 екземпляри), займали почесне місце. Відвідувачам демонструвалися вироби Юрія, Василя, Миколи та Федора Шкрібляків з Яворова, Марка і Петра Мегединюків з Річки, Василя Якиб'юка з Криворівні, Івана Семенюка з Печеніжина, Петра Гондурака з Яворова, Романа Кутоша з Тростянця та Карла Тарантюка – вчителя з Надвірної [11, 30]. Експоновані на виставці вироби Василя Шкрібляка: різьблені меблі, шкатулки, ракви, барильця, пляшки, мисники свідчили про досконалу техніку різьби та інкрустації, орнаментацийний такт і великий колористичний смак майстра [11, 30]. Твори Миколи Шкрібляка, прикрашені різнокольоровими орнаментами, які нагадують народну вишивку, поєднану з мережанням, принесли М.Шкрібляку ім'я доброго майстра різьби та колористичного орнаменту. Кілька тарілок, різьблених та інкрустованих різноколірним деревом і бісером, представлених Ф. Шкрібляком, засвідчили, що автор не відстає від свого старшого брата [11, 31].

Усі роботи гуцульських майстрів були високо оцінені організаторами цієї виставки: І. Труш, зокрема, вказував на конкурентноздатність та високу якість виробів Шкрібляків, визнавав їх серед найкращих творів мистецького промислу усіх народів. Підтвердженням цього є те, що вироби Василя і Миколи були відзначені золотими медалями, а похвальним дипломом – Федора Шкрібляка.

Виставка Домашнього промислу у Коломиї 1912 року, у якій взяло участь багато гуцульських майстрів-різьбярів, була знаковою у розвитку та популяризації народних промислів Гуцульщини та Покуття. Гідно тут були представлені вироби Шкрібляків. На виставці була обладнана різьбярська майстерня, в якій М. Шкрібляк демонстрував виконання плоскої різьби, інкрустації деревом, металом, бісером і т.п. [139, 6]. Василь Шкрібляк на цій виставці представив барильця, тарілки, шкатулки, рами до дзеркал, ніж для паперу, мисник, хрест та образ Христа, вибиваний бісером, і одержав за них золоту медаль [11, 32]. Тут також експонувалися вироби його учнів з Вижницької школи столярства токарства, різьбярства і металевої орнаментики, які були відзначені золотою медаллю та дипломом. [15].

Як уже згадувалося, поціновувачем творчості Шкрібляків був Михайло Грушевський, який мав власну колекцію зразків «гуцульського сницарства», ці твори були представлені на кількох виставках, зокрема у Львові (1905), і Коломиї (1912).

З 1912 р. до виставкової діяльності долучився Юрій Іванович Корпанюк, який експонував свої твори і став учасником виставок у Коломиї, Ворохті, Львові. Згодом його вироби неодноразово були репрезентовані за кордоном: у Бельгії, Болгарії, Канаді, Монголії, Польщі, Франції.

Популярність твори художнього дерева братів Юрія та Семена Корпанюків здобули після львівської виставки-ярмарку «Східні торги», що відбулася у 1927 році. Слава про них розійшлася по всій Галичині й Польщі. Успіх, який отримали твори гуцульських різьбярів Ю. та С. Корпанюків на виставці у Львові, проторував їм шлях на «Повшехну виставку» в Краків і Познань. Їхні твори на виставках були відзначені грамотами [145, 8].

Не менший резонанс твори народних майстрів династії Шкрібляків та Корпанюків отримували на виставках у інших регіонах. Зокрема, у 1940 році у Києві було організовано виставку гуцульського мистецтва, де більшість майстрів, твори яких експонувалися, були учасниками арт-ілі «Гуцульщина».

Того ж року брати Корпанюки одними з перших народних майстрів Гуцульщини взяли участь у Всесоюзній сільськогосподарській виставці у Москві. Там експонувалася декоративна тарілка Семена Корпанюка та вже згаданий кубок Юрія Корпанюка, які репрезентували значні творчі можливості народних майстрів. З багатьох музеїв почали надходити листи з пропозиціями закупити їхні вироби для експозиції [145, 8-9].

У повоєнні роки, після продовження творчої діяльності в арт-ілі «Гуцульщина» Юрій та Семен Корпанюки отримали багато запрошень взяти участь у виставках. І з того часу вони були незмінними учасниками всіх виставок вжиткового та декоративного мистецтва, не раз нагороджувалися грамотами, дипломами, преміями. [145, 10]. На виставках у Львові, Станіславі та Москві експонувалися декоративні тарілки та шкатулки Семена Корпанюка, його вироби привертати увагу публіки також на республіканських виставках 1949, 1954 років у Києві.

Неодноразово вироби народних майстрів експонувалися на міжнародних виставках, де також здобували нагороди, зокрема в Софії (Болгарія, 1958), де Семен Корпанюк виставив декоративну тарілку, Парижі (Франція, 1958), Улан-Баторі (Монголія, 1959), де експонувався топірець С.Корпанюка, Монреалі (Канада, 1967), та ін. (Дод.В).

Варто зазначити, що Василь Семенович Корпанюк також неодноразово експонував свої вироби як в Україні, так і за кордоном. Часто його твори відбирали на виставки, в якій брав участь його батько – Семен Корпанюк.

Син Миколи Шкрібляка, Федір Миколайович Шкрібляк представив декілька своїх творів на республіканській виставці, присвяченій 40 річчю Рад. Влади (1957 р.), за що був нагороджений почесною грамотою та премією [89, 67].

З 1965 року активним учасником виставок є Дмитро Федорович Шкрібляк (1925 –2008), на яких також неодноразово отримував нагороди та відзнаки [140].

З середини 1960-х років свої твори на різноманітних виставках експонують сини та згодом внуки Юрія та Семена Корпанюків. Доволі розлогою є виставкова діяльність Василя Васильовича Корпанюка, на якій варто зупинитися більш детально .

Василь Корпанюк також є учасником різноманітних мистецьких виставок, так, ще навчаючись в Яворівській середній школі, Василь Корпанюк брав участь у шкільних виставках, його роботи: тарілки, свічники, лінійки, рахви експонували на районних виставках і навіть у Києві [68, 17]. Починаючи з середини 1960-х років митець з успіхом експонує свої роботи на обласних і республіканських художніх виставках. Його твори закупували Міністерство культури і музейні установи. Так, знаковим для митця став витвір «Робота трьох поколінь» 1966 р., що експонувалася на Республіканській ювілейній виставці українського народного декоративного мистецтва у Києві 1967 р., нині зберігається у Національному музеї декоративного мистецтва України у Києві. Власні новаторські прийоми він представив у декоративному панно для інтер'єру, що складається з 15 предметів, який експонувався на Обласній художній виставці 1972 року (1972, нині зберігається у МЕХП).

Варто згадати активну виставкову діяльність Василя Іванівни Калинич, Заслуженого майстра народної творчості України. Вона, дочка Ганни Шкрібляк, учасниця районних, обласних, всеукраїнських мистецьких виставок від 1970 року. Її персональні виставки відбувалися у Коломиї (1984), Ленінграді (нині С.-Петербург, 1986), Мінську (1988), Косові (2006, 2011).

Роботи майстрині експонувалися на багатьох виставках. Ось як описують у місцевій пресі одну із виставок Василя Іванівни Калинич: «у справжнє свято радості і кольору вилилося урочисте відкриття персональної виставки творчих робіт члена НСМНМ України з Яворова Василя Іванівни Калинич у виставковій залі Національної спілки майстрів народного мистецтва України у 2008 році» [3].

Василина Калинич представляла велику колекцію авторських ліжників на міжнародних гуцульських фестивалях у Косові 2002 та 2012 роках, за що була відзначена нагородами. Також важливо, що майстриня радо проводила майстер-класи по ліжниках для всіх зацікавлених. Саме у Яворові багато років поспіль проводився міжнародний ліжниковий пленер «Барвограй», куди з'їжджалися художники з усієї України та європейських країн, щоб побачити технологію виготовлення традиційних ліжників. Василина Калинич була серед майстрів, які проводили майстер-класи для молоді, де навчали технології ткання та фарбування ліжників, вона завжди вміла привітно і з мудрістю знайти контакт з гостями, любила співати гуцульських співанок про ліжничок [3].

Марія Михайлівна Корпанюк – учасниця всеукраїнських та міжнародних мистецьких виставок, міжнародних творчих проєктів. Так досвід, здобутий М. Корпанюк під час участі в творчій групі керамістів, що відбувався у м. Дзінтарі, Латвія, у 1983 році сприяв не лише її знайомству з таким матеріалом як шамотна маса, а й подальшій участі у міжнародних виставкових проєктах. Знаковою роботою для художниці стала композиція «Карпати», що відображала життя гуцулів. Згодом кілька робіт цього циклу були закуплені художнім музеєм.

Персональні виставки Марії Корпанюк відбувалися в Івано-Франківську (1982, 1998, 2003, 2023) та Києві (2003–04). У 2003 році М. Корпанюк відкрила персональну виставку в залі Івано-Франківської Обласної організації НСХУ, на якій було представлено близько 70 робіт. Того ж року роботи М. Корпанюк експонувалися у виставковій залі НСХУ у Києві, а також у галереї І. Кавалерідзе. Наступні персональні виставки були в 2008, 2013, 2018 роках. Важлива персональна виставка художниці відбулася у 2023 році на честь її 70-річчя в Івано-Франківській залі НСХУ, на якій експонувалося 56 робіт.

Низка персональних виставок (1982-2023) в Івано-Франківську та Києві свідчать про багатогранність творчих пошуків М.Корпанюк, неординарність мистецької мови кераміки та пастелі. Її захоплення автентичною культурою Трипілля та добою козацтва, а також християнські цінності втілюються в

асоціативних образах, у великих пастельних творах, що мають сакралізоване підґрунтя важливих етапів української історії та культури.

Іван Васильович Корпанюк (1960-2012), онук Юрія Корпанюка, також неодноразово експонував свої вироби на виставках, серед найважливіших – персональні виставки у Косові (1998) та Івано-Франківську (2000) [35].

З 1980-х років Петро Васильович Корпанюк представляє свої творчі праці на різноманітних художніх виставках, що відбувалися у Косові, Коломиї, Івано-Франківську, Києві, Москві. Він є учасником виставок родини Корпанюків у Коломиї (1982, 1987), Косові (1992) та інш. На республіканській виставці у Києві 1989 року, присвяченій 175-річчю від дня народження Т.Шевченка, експонувалася різьблена рахва Петра Корпанюка. Різьблений орнамент виразно прочитується на вибраному тлі. Ця робота зберігається у КНМНМ.

Його різьблені вироби демонструвалися на численних виставках у Львові, Києві, а також у Польщі, Угорщині, Франції, Німеччині й Канаді [88].

1998 року Петро Васильович Корпанюк звітував на колективній виставці у Косові, організованій регіональною організацією НСХУ.

Свої твори Петро Корпанюк представляв на всеукраїнських художніх виставках – різдвяних і великодніх, присвячених Дню художника та Дню Незалежності України, що відбулися у Києві, а також в низці обласних центрів.

Петро Корпанюк належить до митців, який нині активно популяризує художнє дерево як традиційний вид народних художніх промислів Гуцульщини. Він – учасник багатьох міжнародних гуцульських фестивалів, а саме: у Вижниці (1992), Косові (2002), Печеніжині (2006), Надвірній (2015). Нагороджений дипломом лауреата I ступеня XVIII Міжнародного гуцульського фестивалю у Вижниці (2009) – за I місце в номінації «різьблення», дипломом лауреата XIX Міжнародного гуцульського фестивалю в Косові (2011) – за високу виконавську майстерність у конкурсній номінації «гуцульське декоративно-ужиткове та образотворче мистецтво».

Персональні виставки творчих робіт майстра проходили у Косівській регіональній організації НСХУ (2009), в Косівському музеї народного мистецтва та

побуту Гуцульщини (2010). Родинна виставка, присвячена 190-річчю від дня народження Юрія Шкрібляка та 120-річчю – Юрія Корпанюка, відбулася на батьківщині майстрів у с.Яворові, а також у Національному музеї народного мистецтва Гуцульщини та Покуття ім Й.Кобринського в Коломиї (2012).

За активну участь в організації Всеукраїнської виставки «Гомін Карпат» у рамках II Міжнародного мистецького фестивалю «Карпатський простір» (2017) митець отримав грамоту управління культури, національностей та релігій Івано-Франківської обласної державної адміністрації [88].

Однією з найбільш вагомих для П.Корпанюка була виставка творів майстрів Івано-Франківщини, проведена в залах Національної спілки майстрів народного мистецтва України в Києві (2006) – виставка де художнє дереворізьблення було представлене творами Петра та Світлани Корпанюків. На виставці побував колишній президент України Віктор Ющенко, котрий дав схвальну оцінку, а в книзі відгуків залишив запис: «Я бачив дивовижний духовний світ, який продовжує творити славна родина Корпанюків. Хай Бог благословляє їхні труди і життя» [88].

Наталія Корпанюк розпочала свою виставкову діяльність на початку 2000-х років. У 2005 році відбулася її персональна виставка праць у Палаці мистецтв м. Львова. Серед найбільш вагомих для художниці відзначимо виставки, що відбувалися зокрема в Івано-Франківську: творчий проєкт «Туса у Тараса» (2011), «Світ Божий як Великдень» (2011, 2013-2021, 2023); «Різдвяна» (2011-2020, 2022); Обласна виставка майстрів декоративно-ужиткового мистецтва присвячена 27-ій річниці незалежності України (2018); Обласна виставка сакрального мистецтва присвячена 1030-річчю хрещення України-Руси (2018); «І на оновленій землі врага не буде супостата...» (2023); Всеукраїнське трієнале «Абстрактне мистецтво» (2019, 2022); у Коломиї: «Во Ім'я Отця» (2012); у Ходорові: Виставка ікон та образотворчого мистецтва (2020); у Черкасах: «Козацька виставка» (2012), у Києві (2012), у Тернополі (2013).

Про незгасний інтерес до творчості династії народних майстрів-різьбярів Шкрібляків та Корпанюків свідчать сучасні виставки їхніх праць, які періодично організовуються музейними установами та сподвижниками, а також численні

науково-практичні конференції (як правило до ювілейних дат) тощо. Усі ці події сприяють дослідженню творчості народних майстрів, популяризації їхньої діяльності серед творчої, наукової спільноти та молоді.

Таким чином, митці творчої династії Шкрібляків-Корпанюків є активними учасниками різноманітних виставок, починаючи від середини ХІХ століття. Їхні твори завжди викликали захоплення публіки, про них активно відгукувалися у пресі. Шкрібляки, а згодом і Корпанюки неодноразово отримували дипломи та відзнаки за свої вироби, були удостоєні почесних звань, нагород. Своєю творчістю вони сприяли зародженню та розвитку унікальної школи гуцульського художнього дереворізьблення та проявили свій талант у багатьох інших видах народного, а з 1970-х років і професійного мистецтва, як образотворчого так і декоративно-ужиткового.

4.4. Твори родини Шкрібляків–Корпанюків у музейних та приватних колекціях

В умовах повномасштабної війни в Україні гостро стоїть проблема збереження національної матеріальної і духовної культури. Найбільшими скарбницями мистецької спадщини є музейні установи, які не лише збирають, зберігають, а й популяризують надбання професійної та народної творчості, сприяють навчанню та вихованню молоді, є осередками науково-дослідницької роботи. Дослідження збережених творів династії народних майстрів Шкрібляків–Корпанюків з Яворова Косівського району Івано-Франківської області, що нині знаходяться в музеях України та за кордоном є важливим задля розуміння цілісності збереженої мистецької спадщини цієї унікальної династії майстрів. Адже попри те, що музеї володіють унікальними та неповторними зразками народного мистецтва, зокрема художнього дерева, окремо ця тема дослідниками мистецтва не розглядалася.

Нині вироби художнього дерева з Гуцульщини можна побачити у багатьох музеях. Не менш значними у музеях країни є колекції таких видів мистецтва як

вишивка, ткацтво, килимарство, писанкарство. Цьому, безперечно, сприяв активний розвиток етнографічного руху наприкінці ХІХ століття, виставкова діяльність, після чого вироби закуповувалися колекціонерами. І серед них вагоме місце займають унікальні зразки творчої спадщини представників родини Шкрібляків–Корпанюків, які репрезентують яскраве й унікальне народне мистецтво Гуцульщини.

Визнання до основоположника гуцульського дереворізьблення Юрія Шкрібляка приходило завдяки виставкам. В.Шухевич описує, що роботами Юрія Шкрібляка був подивований сам цісар Франц Йосиф, які побачив 1880 року на виставці в Коломиї. Навіть придбав дещо і нагородив Юру за це дукатами. Придбав дещо з його робіт музей Дідушицьких у Львові, велику колекцію придбав також Музей ім. Йосафата Кобринського у Коломиї [145, 362].

Найбільш повно творчу спадщину династії Шкрібляків–Корпанюків репрезентовано сьогодні у Національному музеї народного мистецтва Гуцульщини та Покуття імені Й.Кобринського в Коломиї. Низка цінних експонатів є у Косівському музеї народного мистецтва Гуцульщини, а також Державному музеї українського народного декоративного мистецтва України (м.Київ), в івано-франківських Музеї мистецтв Прикарпаття та Краєзнавчому музеї, а також в інших музейних і приватних збірках України та світу.

Чи не найдавніша колекція творів Шкрібляків сформувалася завдяки графу В. Дідушицькому, який організував у 1870 році у Львові музей, частина цієї збірки мала етнографічне спрямування. У МЕХП нині нараховується близько ста експонатів Ю.Шкрібляка та його синів, серед них твори, передані з колекції Музею Дідушицьких. Це зокрема барильця, баклаги, пляшки, чарки, ракви, цукорниці, пістолети, топірці, кужелі, трійці, хрести та ін. твори Ю. Шкрібляка [11,27]. Деякі з них публікувалися в книзі А. Будзана [105] (іл.1-8).

Вартісними є ранні роботи Василя Шкрібляка, що нині зберігаються у колекції МЕХП: барильця, баклага, цукорниця, нагайка «карбач» та ін. У цих виробках можна простежити вплив традицій його батька у техніці виконання, мотивах різьби, композиційному вирішенні тощо.

Національний музей у Львові імені Андрея Шептицького також має низку цінних творів родини Шкрібляків. Колекція, яка сформувалася завдяки Митрополиту Андрею Шептицькому, згодом поповнювалася стараннями його послідовників, які у різний час завідували збірками. У родинній колекції Корпанюків зберігається унікальний документ – подячний лист від 21. 06. 1911 року, де висловлюється подяка від управи музею дружині Семена Корпанюка, Парасковії, в якому, зокрема написано: «Управа Національного музею ім. Митрополита А. Шептицького почуває своїм обов'язком зложити Вельмиповажній пани щиру подяку за так гарні взори вишивок і крайки, даровані для Музею Предмети як вельми цінні для нас і будуть предложені Оснувателеви і Покровителеви Музею як лише прийде до сил, по перебутій тяжкій недужі» за підписом Іларіона Свенціцького. Дод.В. Очевидно, це є свідченням цінності подарованих майстринею виробів.

Уже зазначалося, що найбільші колекції творів династії Шкрібляків–Корпанюків зберігаються у Національному музеї народного мистецтва Гуцульщини та Покуття імені Й.Кобринського в Коломиї. Тут твори династії майстрів-різьбярів Шкрібляків–Корпанюків впродовж багатьох років експонуються в окремому залі в постійній експозиції. Тут зберігається низка експонатів синів Миколи Шкрібляка – Федора та Василя. Ця збірка творів вважається унікальною. Творчий почерк Ю. Шкрібляка впізнаваний, адже для декорування своїх виробів він використовував плоску суху різьбу, іноді підсилював її інкрустацією рогом, металевим дротиком чи цвяшками [49, 17]. Серед виробів привертають увагу його баклажки, куделі, бочівки і чарки, топірці і рахви, свічники і пляшки, а також шкатулки, тарілки, цукорниця. Особливо високою майстерністю відзначаються дерев'яні пляшки, оздоблені геометричними мотивами – «колосками», «ширинками», «розетками» тощо, які вдало закомпоновані на циліндричній площині і органічно зв'язуються з формою виробів. Тут же представлена шкатулка з яворового дерева, різьблена та інкрустована кольоровим деревом, синім та білим бісером, мосяжними цвяшками [89, 67].

Сини Юрія Шкрібляка продовжували справу батька, виготовляли речі домашнього вжитку, кожен з яких мав неповторний художній почерк [49, 18]. Велику художню вартість має творчість Дмитра Федоровича Шкрібляка, позначена яскравою самобутністю, своєрідністю композиційних вирішень та великою пластичністю різьблення. Серед творів – сільнички, цукернички, шкатулки, тарілки, свічники, рахви та альбоми, де переважає суха різьба з використанням інкрустації бісером, рогом, металом [49, 20].

Організатори Коломийського музею від початку його заснування дбали про постійне поповнення своїх колекцій, так, цінними для нас є відомості, що до села Яворова приходили його працівники за роботами Івана Корпанюка, чоловіка Катерини Шкрібляк, який був на все село «славним боднаром» [24]. Музей має цінні збірки виробів синів Івана Корпанюка, членів Спілки художників України, Юрія та Семена Корпанюків. Зокрема довершеністю форм і орнаментальних мотивів відзначені різьблені пляшки, скриньки, тарілки, сигаретниці, цукорниця та інші вироби Юрія Корпанюка, а також гарчик, рахва, скриньки, тарілки, декоровані інкрустацією металом, бісером, перламутром Семена Корпанюка [145, 13]. Серед експонованих у залі творів Семена Корпанюка приємне враження залишає тарілка, в оздобленні якої майстер проявив велике розуміння орнаментальної композиції та вміло підібрав для інкрустації кольорове дерево, бусинки, мосяж і перламутр [89, 67]. КНМНМ володіє значною колекцією творів Юрія Корпанюка – це понад 100 виробів [27].

У вітринах зали, присвяченої гуцульському народному дереворізьбленню, поряд з творами Юрія та Семена Корпанюків експонуються художні вироби – піднос і декоративна тарілка – Василя Корпанюка – сина Семена, та його внука Василя, які продовжують традиційне мистецтво своїх попередників. Приваблюють увагу мистецьки виготовлені вироби (рахва, шкатулка, бочівочка) різьбляра Ф. М. Шкрібляка, прикрашені різьбою та інкрустацією [89, 67]. Як відомо, традиції Шкрібляків продовжив Дмитро Шкрібляк – син Ф. М. Шкрібляка. В КНМНМ експонується його оригінальні та самобутні твори декоративного та побутового призначення: шкатулки, тарілки, баклажки, сільнички, кісся, виконані глибокою

рельєфною різьбою. Надзвичайно багата композиція орнаментів його виробів, удекорована традиційними мотивами: «розклине», «поверхничка», «головкате», «пшеничка», «ружі», «кучері», «гадючка» ті ін. Орнаментальні мотиви дуже вдало розміщені на площині, органічно поєднані з формою виробу. [89, 67-72]. У музеї зберігається близько сотні робіт майстра [140]. Твори Дмитра Федоровича Шкрібляка зберігаються також у фондах та експозиціях музеїв Косова, Коломиї, Івано-Франківська, Львова, Києва, Канева, Сум, Москви, С.-Петербурга, а також у приватних колекціях США, Канади, Австрії, Франції, Польщі, Ізраїлю [140]. Музей володіє тканими виробами Василя Іванівни Калинич [3].

Василь Миколайович Шкрібляк – онук Юрія Шкрібляка – не надто багато часу присвячував різьбленню, втім, у своїй творчості він з любов'ю продовжує традиції родини народних різьбярів. У вітрині коломийського музею експонуються топірець та шкатулки його роботи, прикрашені глибокою рельєфною різьбою. [89, 72-73].

Не менш вартісними збірками творів династії Шкрібляків–Корпанюків є ті, що нині експонуються в музеях у м.Косові.

Так, цінними експонатами є вироби останніх років життя Василя Шкрібляка, що знаходяться в музеї КІПДМ, а саме: раква і тарілка 1924 року, кушка і свічник 1925 року [11, 32].

В інститутському музеї також зберігаються роботи Юрія, Миколи і Федора Шкрібляків та їх послідовників – заслужених майстрів народної творчості України Юрія та Семена Корпанюків, а також твори їхніх синів і внуків [116, 5]. У путівнику знаходимо опис та фото ілюстрації робіт Федора Шкрібляка: «у музеї представлені орнаментальні різьблені декоративні тарелі, барильця і ложки майстра, який подарував світові сюжетні різьблені мережива, де вперше зобразив постать людини, яка займає домінуюче місце в його композиціях. Самобутністю і красою ваблять різьблені інкрустовані скриньки, портретні рамки, вазочки, вазочки сучасного яворівського майстра Дмитра Шкрібляка [116, 5]. Музей володіє колекцією тарелів, кушків, шкатулок, цукерниць, обкладинок до книг Юрія Івановича Корпанюка, декоративних телелей та шкатулок Семена Корпанюка,

тарелей Василя Семеновича Корпанюка та Василя Васильовича Корпанюка [116, 13], що свідчить про цінний вклад цих митців у мистецтво регіону та нині продовжує надихати молодь, що навчається в інституті.

В експозиції Косівського музею народного мистецтва та побуту Гуцульщини представлено дев'ять творів народної майстрині, члена Спілки художників Парасковії Іванівни Шкрібляк-Хім'як, талановитої ткалі і вишивальниці [6]. У музеї також експонуються роботи Василюни Іванівни Калинич.

В Івано-Франківську твори родини Шкрібляків–Корпанюків зосереджені у Музеї мистецтв Прикарпаття та Краєзнавчому музеї. У колекції Музею мистецтв Прикарпаття зберігається майстерно виконаний келих роботи Юрія Шкрібляка, а також низка довершених творів Юрія та Семена Корпанюків і Дмитра Шкрібляка: декоративні тарілки, скриньки, сільнички, цукорниці, оригінальні за формою та декором [36, 15-16]. Тут також є окремі роботи Василюни Іванівни Калинич.

У фондах ІФКМ зберігаються відомі роботи роботи В. Шкрібляка: ложкар, скарбниця, рахва для масла, грибок-шкатулка, шкатулка [37].

Твори родини Шкрібляків–Корпанюків зберігаються в багатьох музеях України та світу, зокрема, в Національному музеї декоративного мистецтва України є вироби з дерева Юрія Шкрібляка, 36 творів Юрія Корпанюка, ліжники Анастасії та Параски Корпанюків та інших народних майстрів-представників династії [27].

У музеях України експонуються меблі Василя Шкрібляка виставкового характеру, декоровані плоскою різьбою, інтарсією, інкрустацією. Низка робіт цього майстра, а саме дві тарілки, цукорниця і кілька незавершених барилець, прикрашені інкрустацією різноколірним деревом, металом, бісером і перламутром, зберігаються у приватній колекції дочки В. Шкрібляка – Ганни та у колекції родини Корпанюків у Яворові.

Ткані і вишиті вироби Катерини Корпанюк також зберігаються у музеях України, передусім у Коломиї, Львові та інших містах, які є вартісними зразками народного мистецтва Гуцульщини. Чимало її вишитих виробів зберігають її нащадки – як дорогоцінні пам'ятки у приватних колекціях [4].

Найдосконаліші взірці виробів Анастасії Корпанюк можна побачити в колекціях КНМНМ (Ліжник «Очканий», 1975 р.), НМДМУ у Києві (Ліжник, 1970 р.), які є зразками традиційного яворівського ліжникарства з характерними геометричними мотивами, чіткою симетричною композицією та вузьким колірним спектром.

Важливо також зосередити увагу на формуванні родинних колекцій Шкрібляків–Корпанюків, адже, як відомо, і в родинях Шкрібляків і Корпанюків культивувалося почуття прекрасного. Численні відвідувачі залишили певні свідчення про життя і побут родини у різний час.

Своєрідним музеєм була стара гуцульська хата Шкрібляків у Яворові, де можна було бачити найкращі зразки гуцульського мистецтва, зокрема вироби з металу, дерева, яворівські килими, ліжники, вишивки, а піч у хаті була помистецьки розмальована [4].

А ось як описує хату Юрія Корпанюка дослідник творчості Ю.та С.Корпанюків, упорядник альбому виробів братів Корпанюків Г. Пудик: Хата Юрія Корпанюка – своєрідний музей. Усе тут – і архітектурні деталі, в меблі, і речі хатнього вжитку – оздоблене різьбленням. Сволоки, одвірки, столи, ліжка, відповідно до їхньої конструкції оздоблені орнаментами, в композиції яких переважають дво- і трираменні мотиви, вісімкові та кучеряві хрести, ружі, кривульки та «ільчате» письмо, яке здавна застосовується в гуцульській різьбі по дереву. На робочому столі майстра – знаряддя його професійної праці: друлівник і бабчиль також прикрашені різьбою. Немає в хаті дерев'яного предмета, якого б не торкнувся різець Юрія Івановича [145, 12]. У кімнаті-музеї Семена Корпанюка все збереглося таким, яким воно було за життя цього ушавленого майстра. На видному місці виставлені твори Юрія, Василя та Миколи Шкрібляків, художні вироби з металу, шкіри та рогу, кераміки, комплекти гуцульського народного вбрання [145, 12].

Друзі та відвідувачі будинку Семена Корпанюка залишили спогади про колекцію, яка була в його хаті. Власне, у тій колекції було багато виробів, які почав колекціонувати ще батько Юрія та Семена Корпанюка Іван Корпанюк. Р.Горак

описує, що Іван Корпанюк чи не перший у ті часи на Гуцульщині почав збирати кераміку добахметюківських часів і виробу самого Бахметюка і Баранюка. Кахлі на грубах у його хаті, виготовлені цими майстрами, були найтипівішими зразками гуцульської кераміки. Колекції топірців, порохівниць, декоративних тарілок – словом усе те, що сьогодні знаходиться у відомому музеї Корпанюків та в інших музеях країни, було зібрано Іваном Корпанюком. Він зібрав колекцію вишивок своєї дружини Катерини, і, розуміючи їх вартість та значення, подарував відомій піаністці Ользі Окуневській, що жила тоді в Яворові (Ольга – дочка О.Окуневського – пароха села Яворова), яка була однією з найобдарованіших учениць Миколи Лисенка і багаторічною акомпаніаторкою Соломії Крушельницької. Ольга Окуневська в свою чергу, передала їх у Коломийський музей гуцульського мистецтва [22, 219].

Родинну традицію продовжив син Семена – Василь. Очевидно, як пише Р. Горак, дбання про збереження справжньої різьби, про очищення її від дріб'язковості і ремісництва спонукали Василя Семеновича відкрити на основі родинної збірки музей. ...Музей для всіх. Його відвідували найчастіше влітку, під час відпусток і канікул. І які ж бувають розчаровані відвідувачі, коли просять хоч одним оком глянути на його майстерню, а майстер, ніяковіючи, показує невеликий ящик з чисельними шухлядками для інструментів, вікно, окуляри і бруски дерева, що сохнуть на печі і яких він уже не різьбитиме, бо працюватимуть з ними вже його нащадки. Покоління плекає дерево для покоління. Ще одна деталь: саме Корпанюкам належить першість серед різьбярів у технології підготовки дерева до різьби [22, 223].

Впродовж двох століть талант Юрія Шкрібляка не перестає хвилювати поціновувачів гуцульського народного мистецтва. Його творчість досліджують і вивчають у мистецьких навчальних закладах, її популяризують серед молоді. З цією метою у селі Яворові до двохсот літнього ювілею народного майстра було облаштовано «Арт-алею народних ремесел», де встановлені збільшені копії робіт славного митця та його послідовників. Її створено в рамках конкурсу ініціатив місцевих карпатських громад, який проводила Асоціація органів місцевого

самоврядування «Євро регіон Карпати-Україна» за сприяння Івано-Франківської обласної і Косівської міської рад [77]. Таким чином, проведені заходи допомагають підтримувати інтерес до народного мистецтва, заохочувати до вивчення національної культурної спадщини.

Твори Петра Васильовича Корпанюка зберігаються у багатьох музейних та приватних колекціях України, у музеї в Канаді зберігається скриня доволі великих розмірів (шириною 120 см і заввишки 70 см), декорована різьбленням та інкрустацією. Різьблені роботи майстра – рамку для «Плащаниці» та напрестольний хрест можна побачити у церкві Успіння Пресвятої Богородиці у селі Старому Косові, вироби, які офірував Петро Васильович Корпанюк.

Популяризація творчої спадщини династії Шкрібляків–Корпанюків нині відбувається шляхом організації конференцій, виступів та публікацій, які щоразу пробуджують інтерес до витоків національної культури і традиційного гуцульського мистецтва, знайомить з творчістю Шкрібляків–Корпанюків широке коло людей, молоді.

Усі вищезазначені факти, відомості, наведені матеріали, фактори, аналіз творів родини Шкрібляків–Корпанюків, їхня сподвижницька, професійна, викладацька діяльність дає можливість піднімати питання про створення громадського музею, де буде висвітлюватися і популяризуватися спадщина багатьох поколінь цієї славетної династії гуцульських майстрів, починаючи від середини ХІХ століття до сучасності. Такий музей не лише приверне увагу туристичної галузі, а й стане культурною родзинкою регіону, сприятиме розумінню традицій та їх переємності на прикладі творчої династії Шкрібляків–Корпанюків, що є унікальним мистецьким явищем, яке має безперервний розвиток впродовж майже 200 років і стало безпрецедентним явищем, яке сформувало широко відому унікальну і неповторну школу гуцульського дереворізьблення, відому далеко за межами нашої держави.

Отож, неповторні та унікальні вироби з дерева майстрів родини Шкрібляків–Корпанюків були популярними не лише в Україні, а й у Європі, а нині є значною частиною мистецьких колекцій національних і регіональних музеїв, приватних

збірок, що представляють багату культурну спадщину Гуцульщини та є об'єктом уваги дослідників і науковців, митців і дизайнерів. Вироби майстрів родини Шкрібляків–Корпанюків з постійних експозицій музеїв України є джерелом творчого натхнення сучасних митців, впродовж тривалого часу продовжують залишатися знаком якості, що вплинуло на культурно-мистецький розвиток регіону, сприяло формуванню на Прикарпатті одного з найпотужніших осередків художнього дерева в Україні.

Наведений у розділі фактологічний матеріал дозволяє простежити, що представники династії майстрів Шкрібляків-Корпанюків зробили значний вклад у скарбницю національного мистецтва.

Традиція передачі знань гуцульського дереворізьблення та інших видів декоративно-ужиткового мистецтва має наслідувальний поступальний розвиток завдяки народним майстрам Шкріблякам, та їхнім спадкоємцям – Корпанюкам. Всередині династії народних майстрів поступово викристалізувалася специфічна система навчання, яка полягала в тому, що знання передавалися безпосередньо від батька до сина в процесі роботи, а згодом – від учителя до учня. Важливо, що Василь Шкрібляк продовжив розвиток художнього дерева, а також організував навчання у Вижницькій школі у 1905 році. На виробах народних майстрів Шкрібляків–Корпанюків навчалося не одне покоління мистецьких навчальних закладів, зокрема у Коломиї та Косові. Так поступово формувалася професійна мистецька освіта, яка нині розвивається передусім у таких центрах як Вижниця, Івано-Франківськ, Косів. Нині педагогічна діяльність представників родини репрезентована викладацькою діяльністю Василя Васильовича Корпанюка.

Уваги заслуговує активна участь представників родини Шкрібляків–Корпанюків у інших сферах мистецького життя: зокрема їхня виставкова діяльність та участь у мистецьких товариствах і спілках. Василь Васильович Корпанюк нині є не лише продовжувачем традицій гуцульської школи дереворізьблення, а й популяризує народне мистецтво завдяки громадській активності, будучи головою Івано-Франківської обласної організації Спілки майстрів народного мистецтва

України, організовує фестивалі, долучається до конференцій та інших наукових та культурно-мистецьких заходів.

Нині вироби народних майстрів – представників різних поколінь династії Шкрібляків–Корпанюків з Яворова складають колекції провідних українських музеїв: зокрема у Музеї етнографії та художнього промислу НАН України у Львові нараховується близько ста експонатів, серед них твори, передані з колекції Музею Дідушицьких, у Національному музеї декоративного мистецтва України (м. Київ), в івано-франківських Краєзнавчому музеї та Музеї мистецтв Прикарпаття, музеях Косова. Найбільшою колекцією виробів художнього дерева та інших видів декоративно-прикладного мистецтва родини Шкрібляків та Корпанюків володіє Коломийський національний музей народного мистецтва Гуцульщини і Покуття імені Й.Кобринського. Їхні твори також зберігаються в інших музейних і приватних збірках України та світу.

ВИСНОВКИ

Проведене наукове дослідження дозволяє констатувати наступне:

Серед різних видів народного мистецтва в ХХ столітті в Україні, зокрема на Гуцульщині найбільш поширеним було і продовжує залишатися художнє дерево, яке представлено практично в усіх галузях народного побуту і є невід'ємною складовою національної культури. Славетними майстрами цього виду декоративно-ужиткового мистецтва є представники творчої династії Шкрібляків–Корпанюків з Яворова – різні покоління народних майстрів, які працювали впродовж ХІХ–ХХ століть і продовжують працювати нині. Їхня діяльність спричинилася до формування на Косівщині одного з найпотужніших осередків художнього дерева. Нині с.Яворів Косівського району продовжує залишатися одним із важливих центрів художнього дерева на Гуцульщині, де у різних видах мистецтва продовжують працювати нащадки династії майстрів Шкрібляків–Корпанюків.

У дисертації простежено історико-культурні аспекти розвитку народного декоративно-ужиткового мистецтва Західної України другої половини ХІХ–початку ХХІ століття. Специфіка мистецьких процесів регіону, пов'язана передусім із розвитком наукових досліджень, інтересом до традиційної культури, попитом на вироби народних майстрів наприкінці ХІХ– у першій половині ХХ століття вказує на те, що художнє дерево було одним з найбільш розповсюджених видів народного декоративно-ужиткового мистецтва на Гуцульщині. Нині ця галузь продовжує розвиватися і є невід'ємною складовою традиційної народної культури. Відстеження виставкової, освітньої, музейної діяльності у краї на різних історичних етапах впродовж другої половини ХІХ–ХХ століття дозволяє констатувати, що апогей розвитку ремесел і зацікавлення народною національною культурою, зокрема і художнім деревом, припав на кінець ХІХ–початок ХХ століття. Двадцяте століття було позначене різними періодами підйомів і спаду у розвитку народних художніх промислів на Прикарпатті, нині він зосереджений на

індивідуальній творчості окремих майстрів, які працюють практично без державної підтримки.

З'ясовано специфіку розвитку художнього дерева на території Західної України, що мало вплив на формування гуцульської школи деревного промислу наприкінці XIX століття як унікального явища національної культури. Так, у другій половині XIX століття у Західній Україні формуються локальні школи деревообробництва, де важливу роль відіграли народні майстри, які у свої вироби вводять нові техніки виготовлення виробів та їх орнаментування. Поступово зароджується державна і меценатська підтримка народних ремесел, організовуються перші виставки, з'являються перші приватні збірки виробів художнього дерева, перші дослідження етнографів та альбоми з зображеннями зразків народного мистецтва.

У XX столітті мистецтво різьби по дереву зазнало низки трансформацій, його підйом на Гуцульщині пов'язаний з організацією артілей і товариств, згодом мистецького об'єднання «Гуцульщина» у Косові, куди були залучені народні майстри, які виготовляли зразки сувенірної продукції, яка дуже користувалася попитом у туристів, серед них визначальна роль належала Юрію та Семену Корпанюкам. Втім, тиражування виробів шляхом механічного копіювання розроблених зразків згодом негативно позначилося на якості цих художніх виробів. Кризові явища призвели до закриття артілей та деревообробних підприємств у 1980-х на початку 1990-х років. Новий підйом художнього дерева пов'язаний з оздобленням сакральних споруд, відродженням призабутих технік і орнаментування виробів. Розвиток цього та інших видів мистецтва і народної творчості продовжується завдяки діяльності мистецьких навчальних закладів та проведеним різноманітним заходам (фестивалям, науковим конференціям, тощо).

У дисертації виявлено особливості творчого методу майстрів представників родини Шкрібляків–Корпанюків, відстежено традиційні та новаторські прийоми обробки та декорування виробів з дерева, семіотично-знакову систему орнаментики, композиційні, технічні та інші особливості стилістики майстрів різних поколінь впродовж другої половини XIX–початку XXI століття. Майстри

династії реалізували свій таланти у кожній галузі художнього дерева: будь-то сакральні, обрядові предмети, вироби хатнього обладнання та меблі, предмети господарського призначення, посуду і начиння, вироби, призначені для особистого користування тощо. Найяскравіше майстерність і новаторство Шкрібляків проявилися у виробках предметів господарського призначення, посуду і начиння. Їхні вироби оздоблені сухим різьбленням переважно геометричних мотивів, з інкрустацією бісером та металом, орнаментика та композиційні схеми у жодному виробі не мають повторень. Доведено, що саме Юрій Шкрібляк почав першим виконувати вироби декоративного призначення, без визначеної функції. Поступово в орнаменту дерев'яних виробів вводяться нові мотиви, способи оздоблення виробів, ущільнення орнаментики тощо. Дослідження творчої манери окремих представників родини Шкрібляків і Корпанюків вказує, що кожен із майстрів поступово виробив власний творчий метод, доповнюючи і збагачуючи художнє дерево новими прийомами та унікальними рисами, що є прикметною ознакою саме яворівської школи гуцульського дереворізьблення. Нині творча праця родини Шкрібляків–Корпанюків має гідне продовження у діяльності молодого покоління митців: Тараса та Мар'яни Корпанюків, Семена Корпанюка, Наталії Корпанюк та ін.

Виокремлено значення різних поколінь династії Шкрібляків–Корпанюків у формуванні мистецьких шкіл регіону; розглянуто діяльність Юрія, Миколи, Василя і Федора Шкрібляків, Юрія, Семена, Василя Корпанюків. Їхня творчість вплинула на формування на Косівщині одного з найпотужніших осередків художнього дерева. На початку ХХ століття Шкрібляки та їхні спадкоємці, родина Корпанюків заклали підвалини інтенсивного розвитку виробів з дерева, що має продовження у творчості численних учнів та послідовників родини Шкрібляків–Корпанюків, переосмислюється і трансформується, щоразу збагачується новими орнаментальними мотивами, композиційними та технічними прийомами в оздобленні виробів, і робить цей традиційний вид мистецтва художнього дерева актуальним та динамічним. Педагогічна діяльність та громадська активність Василя Шкрібляка і Василя Корпанюка, Петра Корпанюка та інших митців-

нащадків роду Юрія Шкрібляка спричинилися до популяризації народного мистецтва на всій території Західної України та розвитку сучасних тенденцій у галузі художнього дерева, ткацтва, ліжникарства, художньої вишивки тощо, а також кераміки, графіки, монументального мистецтва.

Проаналізовано експозиційну діяльність майстрів Шкрібляків–Корпанюків, твори яких мали резонанс на виставках різних рівнів упродовж кінця XIX–XX століть. Критики підкреслювали високу якість виробів вказаних майстрів серед найкращих творів народного промислу усіх народів, що сприяло зацікавленню колекціонерів, формуванню перших колекцій творів народного мистецтва у Західній Україні.

У роботі також розглянуто сподвижницьку та громадську діяльність майстрів, їхню участь у мистецьких товариствах, артілях і спілках впродовж XIX–початку XXI століття.

У дисертації обґрунтовано роль родини Шкрібляків–Корпанюків у збереженні традицій художньої різьби по дереву як вагомій складовій культурної спадщини України. Творчість багатьох поколінь мистецької династії Шкрібляків–Корпанюків є визначним явищем національної культури, вироби народних майстрів регулярно отримували визнання, багато представників родини стали Заслуженими художниками та Заслуженими майстрами народної творчості України. Їхні багаточисленні твори, які зберігаються у найбільших музеях України та світу належать до кращих здобутків національного культурного надбання. Діяльність представників творчої династії Шкрібляків–Корпанюків спричинилися до визнання гуцульської дереворізби як унікального неповторного явища традиційної національної культури, що нині має продовження у творчості багатьох майстрів, учнів і послідовників у Косові, Яворові та інших центрах гуцульського художнього дереворізблення. Впливи творчих досягнень майстрів родини є помітними у діяльності низки мистецьких навчальних закладів, творчих артілей народних майстрів та мистецьких спілок.

Тож, традиція гуцульського художнього дерева, започаткована Юрієм Шкрібляком у першій половині XIX століття, має продовження у творчості

багатьох поколінь родини Шкрібляків–Корпанюків, як в художньому дереворізбленні, так і в інших видах народного декоративно-ужиткового, а нині і професійного мистецтва. Митці і майстри талановито працюють, демонструючи спадкоємність традицій і цінність автентичної національної культури. Гуцульська мистецька традиція має продовження у діяльності цілої плеяди учнів та послідовників Шкрібляків і Корпанюків.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Антонович Є., Захарчук-Чугай Р., Станкевич М. Декоративно-прикладне мистецтво. Львів: Світ, 1992. 271с.
2. Арсенич П. Мистецька спадщина Юрія Шкрібляка та його нащадків у музеях, виставках, приватних збірках. Феномен українського художнього деревообробництва (Всеукраїнська науково-практична конференція присвячена 190-річчю від дня народження класика українського різьбярства Юрія Шкрібляка та 120-річчю від дня народження заслуженого майстра народної творчості України Юрія Корпанюка (Яворів, 2012). Яворів–Івано-Франківськ, 2013. С.9–14.
3. Березка Л. Василина Іванівна Калинич. *Луцький край*, 2021, №15, 9 квітня. URL: https://www.facebook.com/story.php?story_fbid=846239034235031&id=100065468263039&rdid=Y7isZF7kMteVoFiO# (дата звернення: 20.12.2025).
4. Березка Л. Катерина Корпанюк URL: <https://www.facebook.com/kosivmuseum/posts/pfbid0NfPYUW1TU1z7ck4ZRtC5ozRTa56zPZ78hHiCTzhijEZ8MaC2QH7Nmunn329mQjxl> (дата звернення: 20.12.2025).
5. Березка Л. Катерина Корпанюк – майстриня вишивки, ткацтва, представниця знаменитої династії Шкрібляків. *Луцький край*, 2021, 3 грудня. С.12.
6. Березка Т. Парасковія Іванівна Шкрібляк-Хім'як з Яворова URL: <https://grazhda.huculia.info/1451/> (дата звернення: 20.12.2025).
7. Білий В. Формування індивідуального стилю в творчості народних майстрів художньої обробки дерева (на прикладі різьбярських династій Шкрібляків та Корпанюків) *Народна творчість та етнографія*, 2010. №4. С.105-109.
8. Білий В. Д. Художнє дерево Косівщини другої половини ХХ століття (традиції та новації у творчості митців): автореф. дис... канд. мистецтвознавства. Львів, 2015. 20 с.
9. Бірюков М. Косівські різьбярі. Львів: Книжножурнальне вид-во, 1954. 54с.

10. Бойчук Б. Народне декоративне мистецтво Покуття XIX – XX століття (Історія. Типологія. Художні особливості): дис... канд. мистецтвознавства. Івано-Франківськ, 2000, 160с.
11. Будзан А. Різьба по дереву в західних областях України XIX-XX ст., К.: Друкарня видавництва АН УРСР, 1960. 107 с.
12. Бутник-Сіверський Б. С. Українське радянське народне мистецтво. Київ : Наук. думка, 1966. 222 с.
13. Василь Корпанюк. Спогади. Івано-Франківськ, 2009. *Рукопис*. З родинного архіву Ю.Корпанюка.
14. Василь Корпанюк: Я мав честь знати і навіть зійтися аж з чотирма лавреатами Шевченківської премії Розмову вів Петро Парипа URL: <https://www.facebook.com/102484651295013/photos/a.102574467952698/452373922972749/?id=102484651295013> (дата звернення: 18.11.2025).
15. Василь Шкрібляк Платформа Косів Імена. URL: https://www.facebook.com/story.php?story_fbid=673740544818215&id=100065468263039&rdid=GQbmLyjNZIREVd6p# (дата звернення: 18.11.2025).
16. Веретко О. Яворівське ліжникарство – унікальне явище народного мистецтва України. *Самобутність Яворова. Збірник науково-популярних нарисів* (до 120 річчя від дня народження класика гуцульської різьби Семена Корпанюка. Івано-Франківськ: Лілея-НВ, 2016. С.91-98.
17. Витвицький С. Дещо з традиції гуцульської . *Правда*. 1869. № 7-8.
18. Від епохи Шкрібляка до сучасних етнобрендів: як на Косівщині беруть давні традиції різьблення по дереву. URL: <https://www.facebook.com/100063651758882/posts/1479587077506337/?rdid=tZ1bXPkum5a18BVY#> (дата звернення: 18.11.2025).
19. Гаврилюк Р. М. Декоративно-ужиткове мистецтво вижницької школи: традиції та новаторські творчі концепції: дис... канд. мистецтвознавства. Львів, 2020.193с.
20. Гнатюк М. Школа деревного промислу в Коломії. *Галичина. Часопис*. Івано-Франківськ, 1999. №3. С.172-178.

21. Горак Р. Дорога до Юрія Шкрібляка з Яворова . *Самобутність Яворова збірник науково-популярних нарисів до 120-річчя від дня народження Семена Корпанюка.* (за заг.редакцією.Д.Дзвінчука), Івано-Франківськ: Місто НВ, 2016. С.231 – 245.
22. Горак Р. Зелене дерево роду. *Сузір'я.* К.: Видавництво художньої літератури «Дніпро», 1981. С.216-223.
23. Горак Р. Корпанюки. *Жовтень*, 1978, №7. С.150-157.
24. Горак Р. Митець різця і смичка URL: <https://www.facebook.com/100065468263039/posts/677409521117984/?rdid=KUmqMRjES5eoeffmd#> (дата звернення: 18.11.2025).
25. Грабовецький В. Марія і Василь Корпанюки. *Жовтень*, 1977 (8). С.156-157.
26. Гургула І. Народне мистецтво західних областей України. К: Мистецтво, 1966. 76с.
27. Денисенко Н. Юрій Іванович Корпанюк. Платформа Косів.Імена. URL: https://www.facebook.com/story.php?story_fbid=676385224553747&id=100065468263039&rdid=5BuAkqAUIEKCATb9# (дата звернення: 18.11.2025).
28. Державний музей українського народного декоративного мистецтва УРСР: Альбом/авт.-упоряд. Н.Р.Россошинська, Є.Д.Антоненко, Л.М.Ульянова та ін. К.:Мистецтво, 1983. 407 с.:іл.
29. Запаско Я.П., Овсійчук В.А., Чарновський О.О., Степко С.П. Мистецтво оновленого краю. К.: Мистецтво, 1979. 172с.:іл.
30. Захарчук-Чугай Р. Українська народна вишивка. Західні області УРСР. К.: Наукова думка, 1988. 190с.: іл.
31. Звіт крайового научного закладу для столярства, токарства, різьбярства і металевої орнаментики у Вижниці за IV шкільний рік 1910/11» Вижниця, 1911. С.3.
32. Золотарчук Н. Процесійні хрести та патериці Західної України XVII-XXІстоліть (Традиції. Новаторство, Художні особливості): дис... канд. мистецтвознавства. Івано-Франківськ, 2014. 174 с.

33. Зузяк Т. Художнє плетіння з рослинних матеріалів в Україні XIX-XX століття (історія, типологія, художні особливості). Дис... канд. мистецтвознавства. Львів, 2004. 162 с.
34. Етнографічна виставка в Тернополі. *Діло*, 1887, №76, 71.
35. Іван Васильович Корпанюк. Енциклопедія сучасної України URL: http://esu.com.ua/search_articles.php?id=5242 (дата звернення: 18.11.2025).
36. Івано-Франківський художній музей: Альбом/авт.-упоряд. М.Якібчук., К.:Мистецтво, 1989.128с.
37. Івано-Франківський краєзнавчий музей. URL: <https://www.facebook.com/100063651758882/posts/1479587077506337/?rdid=tZ1bXPкум5a18BVY#> (дата звернення: 18.11.2025).
38. Із виставки в Кракові 1887 року. *Діло*, 1887, № 109.
39. Інтерв'ю з Марією Корпанюк, записане Юрієм Корпанюком у 2018 році. Івано-Франківськ, 2018. (Рукопис з архіву родини Корпанюків).
40. Історія декоративно-прикладного мистецтва України: У 5 т. Т.4./ Голов. Ред. Г. Скрипник. К., НАН України, ІМФЕ ім. М.Т.Рильського, 2016. 512 с.: іл.
41. Калениченко Л. Художні різьби гуцулів. Народна творчість. 1941. № 1.
42. Кара-Васильєва Т. В., Чегусова З.А. Декоративне мистецтво України ХХ століття. У пошуках «великого стилю». К. : Либідь, 2005. 280 с.
43. Кара-Васильєва Т. Декоративне мистецтво. Історія українського мистецтва: У 5 т. / Голов. Ред. Г. Скрипник. К., НАН України, ІМФЕ ім. М.Т.Рильського, Історія українського мистецтва у 5 т. Т.5. К.,2007. С. 206-239.
44. Кара-Васильєва Т. Декоративно-ужиткове мистецтво. Історія українського мистецтва: У 5 т. / Голов. Ред. Г. Скрипник. К., НАН України, ІМФЕ ім. М.Т.Рильського, Історія українського мистецтва у 5 т. Т.5. К.,2007. С.664-731.
45. Каталог виставки Українського Жіночого Конгресу. (Станіславів 23-27.VI. 1934.) Станіслав: Союзна Друкарня, 1934. 8с.
46. Каталог першої виставки образотворчого мистецтва Станіславщини / Авт.-упоряд. Д.Іванцев. Станіслав, 1941. 36с.

47. Качкан В. Гори і доли. Ужгород: «Карпати», 1983. С. 80.
48. Кобринський В. Спомини гуцульського музейника, Коломия, 2007. 160с.
49. Коломийський музей народного мистецтва Гуцульщини: Альбом/авт.-упоряд.О.Кратюк. К.:Мистецтво, 1991. 208с.
50. Коломийський музей народного мистецтва Гуцульщини: фотоальбом. К.: Мистецтво, 1978.
51. Колцуняк М. Юрко Шкрібляк і його сини Василь, Никола і Федір. *Батьківщина*. Львів, 1889. №4.
52. Корпанюк В. Декоративно-прикладне мистецтво у гірській школі / *Вчені горяни у гірській школі : науково-методичний посібник з розбудови нової української школи*. Косів : Писаний камінь, 2018. С. 315-335.
53. Корпанюк В. Засоби формування об'ємно-просторової пластики на заняттях з композиції. *Науковий збірник матеріалів міжнародної науково-практичної конференції «Мистецтво Прикарпаття у соціокультурному просторі України (на пошанування 90-ї річниці від дня народження Михайла Фіголя)»*. Івано-Франківськ : Ярина, 2017. С. 186–192.
54. Корпанюк В. Мистецька палітра Прикарпаття : метод. посібник для студ. ун-тів. Івано-Франківськ, 2014. 32 с.
55. Корпанюк В.В. Народне мистецтво Гуцульщини. Рукопис. Івано-Франківськ, 2010. 5с.
56. Корпанюк В. Особливості проведення занять з декоративно-ужиткового мистецтва у гірській школі : *навчально-науковий посібник*. Івано-Франківськ : Ярина, 2019. С. 1-32.
57. Корпанюк В.В. Семен Корпанюк в родинній династії Шкрібляків-Корпанюків, с77. *Самобутність Яворова збірник науково-популярних нарисів до 120-річчя від дня народження Семена Корпанюка*. (за заг.редакцією.Д.Дзвінчука), Івано-Франківськ: Місто НВ, 2016. С.77-83.
58. Корпанюк В. Традиції художнього різьблення Косівщини на заняттях з етнодизайну. *Мистецька скарбниця Косівщини*. Коломия, 2016. С. 16–20.

59. Корпанюк В. В. Художнє різьбярство. *Мій рідний край – Прикарпаття. Навчальний посібник для професійно-технічних училищ, вищих навчальних закладів.* Івано-Франківськ: Плай, 2000. С. 259-263.
60. Корпанюк В.С. Спогади. Рукопис, Івано-Франківськ, 2002. Записав Ю.Корпанюк.
61. Корпанюк М. Ніким не бачені картини : поезії. Івано-Франківськ : Лілея-НВ, 2003.
62. Корпанюк М. Творяща глина : поезії. К.: Молодь, 1987.
63. Корпанюк Ю. Василь Корпанюк - внук славетного Юрія Шкрібляка. *Серафинці. Краєзнавчий літературний мистецький журнал.* №5, 2022. Івано-Франківськ: ВГЦ «Просвіта». С.211-218.
64. Корпанюк Ю. Жінки-мисткині творчої династії Шкрібляків-Корпанюків. *Актуальні питання гуманітарних наук.* Вип. 94.Т.1., 2026. С.233-240.
65. Корпанюк Ю. Новаторство у виробках художнього дерева родини народних майстрів Шкрібляків з с.Яворів на Гуцульщині. *Актуальні питання гуманітарних наук.* Вип. 72, Т. 2, 2024. С.96-101.
66. Корпанюк Ю. Орнаментальні мотиви, композиційні та технологічні особливості у виробках художнього дерева династії народних майстрів Шкрібляків-Корпанюків. *Український мистецтвознавчий дискурс* Вип. 4, 2025. С. 68-76.
67. Корпанюк Ю. Твори родини Шкрібляків-Корпанюків у музейних колекціях Івано-Франківщини. *Матеріали Всеукраїнської наукової конференції студентів та молодих вчених «Українське мистецтво у багатогранності проявів»,* (Навчально-науковий Інститут мистецтв Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, м.Івано-Франківськ 18 травня 2023 року. Івано-Франківськ, 2023. С.39-42.
68. Корпанюк Ю. Творча та педагогічна діяльність Василя Корпанюка в контексті розвитку традицій гуцульського художнього дерева. *Мистецька культура: історія, теорія, методологія Доповіді та повідомлення XIII Міжнародної наукової конференції (Львів, 21 листопада 2025 р.).* Львів, 2025. С.16-22.

69. Корпанюк Ю. Творча та педагогічна діяльність Марії Корпанюк. *Матеріали звітної наукової конференції викладачів, докторантів, аспірантів університету за 2024 рік Карпатського національного університету імені Василя Стефаника 24–28 березня 2025 року*. м. Івано-Франківськ, 2025. С.305-307.
70. Курилич М. Гуцульський орнамент / упоряд. Л. Довга. Київ : ЛК Мейкер, УВЦ, 2001. 128 с.
71. Крук Г. З молодих років у Станіславі // Альманах Станиславівської землі / *Збірник матеріалів до історії Станиславова і Станиславівщини*. Т.1. / Ред.–упоряд. Б.Кравців. Нью-Йорк – Торонто – Мюнхен, 1975. С.547-551.
72. Ласійчук В. Музей писанкового розпису : Путівник / Авт.-упор. В. Д. Ласійчук. Івано-Франківськ: Облполіграфвидав, 1989. 12 с.
73. Лашук Ю. Косівська кераміка. К., Мистецтво, 1966. 98с.:іл.
74. Лосик Г. Народне декоративно-прикладне мистецтво Опілля і Бойківського Підгір'я кінця XIX-XX століття (Типологія, художні особливості, порівняльний аспект). Дис... канд. мистецтвознавства. Івано-Франківськ, 2016. 182 с.
75. Лосюк В. Василь Семенович Корпанюк з села Яворів – майстер художньої різьби. *Гуцульський край*, 2022. №20, 20 травня. URL: <https://www.facebook.com/Kosiv.Names/posts/василь-семенович-корпанюк-з-села-яворів-косівського-району-майстер-художньої-різ/1059464226245843/> (дата звернення: 18.11.2025).
76. Лосюк В., Іванчук М. Виникнення Яворівської школи художнього різьблення *Феномен українського художнього деревообробництва. (Всеукраїнська науково-практична конференція присвячена 190-річчю від дня народження класика українського різьбярства Юрія Шкрібляка та 120-річчю від дня народження заслуженого майстра народної творчості України Юрія Корпанюка (Яворів, 20–21 вересня 2012р.)).* Яворів–Івано-Франківськ, 2013. С.97–107.
77. Лосюк В. Юрій Іванович Шкрібляк. *Гуцульський край*, 2022, №17, 29 квітня. URL: https://www.facebook.com/100065468263039/posts/602959215229682/?r_did=KkZzZtVNspH34Xl# (дата звернення: 18.11.2025).

78. Лукіянович Д. Василь Шкрібляк. *Неділя*, 1912. №35.
79. Лукіянович Д. Виставка домашнього промислу в Коломиї. *Неділя*. Львів, 1912. Ч.38-40.
80. Марія Корпанюк . Декоративно-ужиткове мистецтво : бібліогр. покажч. / уклад. : Г. Пристай, М. Мимоход. Івано-Франківськ : [б. в.], 2004.
81. Маслій Л. Художня освіта в Галичині в контексті європейських традицій. *Вісник Прикарпатського університету. Мистецтвознавство*. 2000. Вип. II. Івано-Франківськ: Плай, 2000. С.107-116.
82. Матасяк І. М. Гуцульські художні металеві вироби українців Східних Карпат. К.: Академія архітектури УРСР, 1954. 38 с.: іл.
83. Матейко К. Український народний одяг. К.:Наук.Думка, 1977. 224с.:іл.
84. Мисюга Б. Мистецтво Станіслава 30-40-х років ХХ століття // Українсько- польські відносини в Галичині у ХХ столітті. Івано-Франківськ : Плай, 1997. С. 408-411.
85. Мій рідний край. Альбом-каталог листівок/ уклад. П.Корпанюк. К.: Видавничий дім «АДЕФ-Україна», 2007. 384с.
86. Моздир М. І. Різьбярство. Гуцульщина: історико-етнографічне дослідження. К.: Наук. думка, 1987. 472 с.
87. Молинь В. Мистецькі твори різьбярів династії Шкрібляків на виставках Галичини (160-річчю Миколи Шкрібляка присвячується). *Народознавчі зошити*, 2018. №5(143). С.1161–1167.
88. Молинь В. (2024). Петро Васильович Корпанюк URL: https://www.facebook.com/story.php?story_fbid=1071199208405678&id=100065468263039&rdid=rtkvNZYPdPHizf7m# (дата звернення: 18.11.2025).
89. Музей народного мистецтва Гуцульщини. Путівник по музею у місті Коломиї. Ужгород: «Карпати», 1970, 108 с.
90. Музей українського народного декоративного мистецтва : альбом / авт.: А. Ф. Вялець, Л. С. Білоус [та ін.]; фотозйомка М. К. Андреева. К.: Мистецтво, 2010. 352 с.

91. Народні художні промисли УРСР. Довідник. К.: Наукова думка, 1986. 144с.
92. Никорак О. Українська народна тканина XIX-XX ст.: типологія, локалізація, художні особливості. Інтер'єрні тканини (за матеріалами західних областей України): автореферат дис... докт. мистецтвознавства. Львів, 2006. 36с.
93. Никорак О. Українська народна тканина XIX-XX ст.: Типологія, локалізація, художні особливості. Частина 1. Інтер'єрні тканини (за матеріалами західних областей України). Львів: Інститут народознавства НАН України, 2004. 584 с.:іл.
94. Новицька О. Українське народне мистецтво 1920-1980-х рр.: інтерпретація, оцінка, спростування. Дис...канд. мистецтвознавства. Івано-Франківськ, 2003. 178 с.
95. Одрехівський В. Українська скульптура кінця XX- початку XXI століття: Трансформації монументального формотворення... Дис.канд. мистецтвознавства. К., 2018. 176с.
96. Одрехівський Р. Відображення національного відродження у мистецтві Галичини кінця XIX - початку XX століття . *Народознавчі зошити*. 2025. № 1 (181).С. 119—125.
97. Одрехівський Р. Гуцульська плоскорізьба в інтер'єрах церков у Галичині. *Вісник Харківської державної академії дизайну і мистецтв*. 2003. № 3. С. 60-64.
98. Одрехівський Р. Мистецтво різьблення по дереву в Галичині як феномен сакральної культури України (XIX-перша третина XX століття. Дис.. докт. мистецтвознавства . К., 2017. 592с.
99. Одрехівський Р. Сакральна різьба по дереву в Галичині XIX — першої половини XX століть. (Історія та художні особливості). Львів: Афіша, 2006. 288 с.: іл.
100. *Окуневський Т. Наше різьбарство. Господарь і промисленник*. Станиславов, 1879. № 3. С. 43—45.
101. Паньків М. Намітки з історії Івано-Франківського краєзнавчого музею

Наукові записки Краєзнавчого музею. Івано-Франківськ: Місто НВ, 2001. Вип. 5-6. С. 223-231.

102. Петро Корпанюк. Художні вироби з дерева. Авт.-упоряд. С.Корпанюк. БМВ, 2020. 96с.

103. Радянське Прикарпаття : Путівник-довідник / кол.авт. Ужгород: Карпати, 1974. 227с.: іл.

104. Рапалюк Ю. Значення традицій Яворівської школи на Гуцульщині. *Феномен українського художнього деревообробництва* (Всеукраїнська науково-практична конференція присвячена 190-річчю від дня народження класика українського різьбярства Юрія Шкрібляка та 120-річчю від дня народження заслуженого майстра народної творчості України Юрія Корпанюка (Яворів, 2012). Яворів–Івано-Франківськ, 2013. С.127–131.

105. Різьба по дереву. Роботи різьбярів Юри, Василя та Миколи Шкрібляків. Альбом/ уклад. А.Ф.Будзан. Київ, видавництво Академії наук Української РСР, 1960

106. Родина Шкрібляків. Альбом/автор-упорядник Захарчук-Чугай Р. В. К.: Мистецтво, 1979. 99 с.

107. Свенціцька В. Різьблені ручні хрести (XVII-XIX вв.). Львів, 1939. Ч.1. 39 с.

108. Селівачов М. Декоративно-прикладне мистецтво України в радянському мистецтвознавстві. К., ІМФЕ імені М. Т. Рильського АН УРСР, 1981. 484 с.

109. Селівачов М. Лексикон української орнаментики (іконографія, номінація, стилістика, типологія). 2-ге вид. К.:Редакція вісника «АНТ», 2009. 408с.

110. Селівачов М. Народне мистецтво і сучасність. К. 1980, №1, С.37.

111. *Селівачов М. Юрій Шкрібляк і його внесок у розвиток українського образотворчого мистецтва. Народна творчість та етнографія. 2002. № 5–6. С. 59–65.*

112. Семчук Л. Я. Вишивка в народному одязі українських Карпат ХХ століття (художні особливості): автореф. дис... канд. мистецтвознавства. Івано-Франківськ, 2009. 16 с.
113. Сидорович С. Художня тканина західних областей УРСР. К., 1979. 156с.
114. Скарби Національного музею народного мистецтва Гуцульщини та Покуття імені Й.Кобринського. / Упоряд. Я.Ткачук. Львів, 2015.
115. Слободян О. Роль Косівської мистецької школи у розвитку декоративно-прикладного мистецтва на Гуцульщині другої половини ХХ ст. *Вісник Львівської національної академії мистецтв*, 2013. Вип. 24. С. 94-103.
116. Соломченко О. Скарбниця гуцульського мистецтва: Путівник по музею Косівського технікуму народних художніх промислів імені В.І.Касіяна / О.Соломченко. Івано-Франківськ, Облполіграфвидав, 1987. 17 с.
117. Соломченко О. Вогонь служить красі. *Жовтень*, 1982. №1. С.132-133.
118. Соломченко О. Вогонь служить красі // Зб. ст. [укл. та авт. вступ. ст. О. Слободян]. Косів: Писаний камінь, 2010. С. 45-49.
119. Соломченко О. Г. Гуцульське народне мистецтво і його майстри. К.: Мистецтво, 1959. 60 с.
120. Соломченко О. Г. Народні таланти Прикарпаття. К.: Мистецтво, 1969. 160 с.
121. Соломченко О. Г. Сучасні художні промисли Прикарпаття. К.: Т-во «Знання», 1979. 32 с.
122. Содомора Х.М. Металеві прикраси і доповнення в традиційному чоловічому костюмі українців Карпат кінця ХІХ – початку ХХ ст.: історія, типологія, художні особливості. Дис... канд. мистецтвознавства. Львів, 2020. 177с.
123. Станкевич М. Українське художнє дерево ХVІ–ХХст. Львів: Інститут народознавства НАН України, 2002. 480 с.
124. Станкевич М. Мистецтвознавчий аспект теорії традиції / Станкевич М, *Автентичність мистецтва*. Львів: СКІМ, 2004. С65-82.

125. Станкевич М. Автентичність мистецтва. / Станкевич М. Теорія рами. Львів: СКІМ, 2015. С. 57-66.
126. Стежками історії URL: <https://vkpm.org.ua/stezhkamuy-istoriyi/> (дата звернення: 10.10.2025).
127. Стеф'юк Р. Художнє різьблення в облаштуванні інтер'єру дерев'яних церков Гуцульщини XVII – початку XXI століття. Дис... канд. мистецтвознавства. Івано-Франківськ, 2015. 185 с.
128. Сусак К. Становлення вищої мистецької освіти в Косові. *Мистецтвознавство '01*. Львів: Інститут народознавства НАН України, 2002. С. 39-52.
129. Тимків Б. Кафедра методики викладання образотворчого декоративно-прикладного мистецтва та дизайну. *Навчально-науковий інститут мистецтв Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника (2001-2021): довідково-презентаційне видання / під заг. ред. А.В.Грицана*. Івано-Франківськ: Фоліант, 2021, 368с. С.37-41.
130. Тимків Б. Мистецтво України та діаспори: дереворізьба сакральна й ужиткова. Івано-Франківськ: Нова Зоря, 2010. 312 с.
131. Труш І. Виставка українських артистів. *Артистичний вісник*. Львів, 1905. №2/3. С.24.
132. Художники Прикарпаття: Альбом / Авт. – упоряд. Р.В. Дреботюк. К.: Мистецтво, 1989. 254с.:іл.
133. ЦДАЛ. Справа № 280. Ф.19. Оп. VI (23 липня 1787 р.)
134. ЦДАЛ. Справа № 41. Ф.20. Оп. XI (28 серпня 1925 р.)
135. Чмелик І. Виставкова діяльність на Станіславщині у 1880–1930-х роках. *Вісник Харківської державної академії дизайну і мистецтв*. Харків: ХДАДМ, 2006. №8. С.146-153.
136. Чмелик І. Мистецька освіта Станіславщини кінця XIX – першої половини XX століття. *Вісник Львівської національної академії мистецтв*. Вип. 17. Львів: ЛНАМ, 2006. С. 192-202.

137. Чмелик І. Художнє життя Івано-Франківщини кінця ХІХ – початку ХХІ століття. Мистецтвознавство України. Львів: Афіша, 2011. С.177-195.
138. Чмелик І. Художнє життя та мистецький процес Івано-Франківщини кінця ХІХ – ХХ століття. Дис...канд. мистецтвознавства. Харків, 2006. 182с.
139. Чорний А. Каталог вистави домашнього промислу в Коломиї 1912 року. Коломия, 1912. С.6.
140. Шилюк Л. Дмитро Федорович Шкрібляк URL: https://www.facebook.com/story.php?story_fbid=696935512498718&id=100065468263039&rdid=QxKzS9Rip5gxGBcg# (дата звернення: 18.11.2025).
141. Шмагало Р. Вічнозелене дерево життя. *Образотворче мистецтво*. 1999. №3- 4. С. 35-36.
142. Шмагало Р. Мистецька освіта в Україні середини ХІХ – середини ХХ століття: структурування, методологія, художні позиції. Львів: Українські технології, 2005. 528 с.
143. Шмагало Р. Приватна мистецька освіта в Галичині кінця ХІХ – початку ХХ ст. *Вісник Львівської академії мистецтв*. Вип.12. Львів, 2001.
144. Шухевич В. Гуцульщина. В 5-ти частинах / репринтне видання 1899-1908 рр. Харків: Видавець Олександр Савчук, 2018. 1218 с.
145. Юрій та Семен Корпанюки: Альбом/вст.стаття та впорядкування Г.Пудик. К.:Мистецтво, 1974. 56с.
146. Юсипчук Ю. Григорій Девдюк і гуцульська різьба Косівщини. *Вісник Прикарпатського університету. Мистецтвознавство*. 1999. Вип. І. Івано-Франківськ: Плай, 1999. С. 101-105.
147. Юсипчук Ю. Майстри гуцульського деревобробництва першої половини ХІХ ст. і новаторство Шкрібляків. *Мистецтвознавство 99*, Львів: Скім, 1999. С 155.
148. Юсипчук Ю. Різьблення та металірство на Гуцульщині у першій половині ХІХ століття. *Народознавчі зошити*. 2018. № 5 (143). С. 1168—1175
149. Юсипчук Ю. Стійкість народних традицій. *Народна творчість та етнографія*. 1992, №1. С.31-35.

150. Юсипчук Ю. Школа Василя Девдюка і формування локальних традицій новітнього гуцульського деревообробництва та металірства кінця ХІХ – ХХ століття. (Джерела. Типологія. Стилїстика): Дис... канд. мистецтвознавства. Івано-Франківськ, 2001. 160с.
151. Яворів як осередок декоративно-ужиткового мистецтва Гуцульщини: бібліогр. Показч. Івано-Франків. ОУНБ ім.І.Франка, уклад. В.Хімейчук, Р.Шостак; відп.за вип.Л.Бабій. Івано-Франківськ, 2022. 51 с.
152. Яновський М. Срібна пряжка: розповіді про народних митців [Василь Корпанюк]. Ужгород: Карпати, 1980. 216 с. С28-36.
153. Яців Р. Мистецтво Львова до і після 1996 року: імунітет Contra канон/ Яців Р. Українське мистецтво ХХ століття: ідеї, явища, персоналії. Львів, 2006. С104-122. С.105).
154. Яців Р. Синхроністичні парадокси розвитку української літератури і мистецтва кінця ХХ століття/ Яців Р. Українське мистецтво ХХ століття: ідеї, явища, персоналії. Львів, 2006. Ст. 127-134.
155. Blachowski A. Skarby w skryni malowanej chyli o sztuce ludowej inachej. Ludowa Spoldzielnia Wydawnicza. 1974.
156. Turkawski M. Wystawa etnograficzna Pokucia w Koiomyi. Krakow, 1880. 54s.
157. Wajgel L. O huculach. Zarys etnograficzny. Kraków, 1887.
158. Wierbycki L. Wzory przemysłu domowego (Wyroby gliniane włocian na Rusi), (Kossow). Wydane przez muzeum przemysłowe miejskie, Lwów, 1882.
159. Wierbycki L. Wzory przemysłu domowego (Wyroby metalowe włocian na Rusi), (huculy). Wydane przez muzeum przemysłowe miejskie, Lwów, 1882.
160. Witwicki S. Rys historyczny o huculach. Lwów, 1863. 64s.

ДОДАТКИ

Додаток А

Список публікацій здобувача за темою дисертації та відомості про апробацію результатів дисертації

Статті у наукових фахових виданнях категорії (Б).

1. Корпанюк Ю. Новаторство у виробках художнього дерева родини народних майстрів Шкрібляків з с. Яворів на Гуцульщині. *Актуальні питання гуманітарних наук*. 2024. Вип. 72. том 2. С. 96-101.

DOI: <https://doi.org/10.24919/2308-4863/72-2-13>

URL: https://www.aphn-journal.in.ua/archive/72_2024/part_2/15.pdf

2. Корпанюк Ю. Орнаментальні мотиви, композиційні та технологічні особливості у виробках художнього дерева династії народних майстрів Шкрібляків–Корпанюків. *Український мистецтвознавчий дискурс*. 2025. № 4, С. 68-76.

DOI: <https://doi.org/10.32782/uad.2025.4.7>

URL: <https://ukrainianartscience.in.ua/index.php/uad/article/view/401>

3. Корпанюк Ю. Жінки-мисткині творчої династії Шкрібляків- Корпанюків. *Актуальні питання гуманітарних наук*. 2025. Вип. 94. Т.1. С.233-240.

DOI: <https://doi.org/10.24919/2308-4863/94-1-31>

URL: https://www.aphn-journal.in.ua/archive/94_2025/part_1/33.pdf

Наукові праці, які засвідчують апробацію матеріалів дисертації:

4. Корпанюк Ю. Твори родини Шкрібляків–Корпанюків у музейних колекціях Івано-Франківщини. Матеріали Всеукраїнської наукової конференції студентів та молодих вчених «Українське мистецтво у багатогранності проявів», (Навчально-науковий Інститут мистецтв Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, м.Івано-Франківськ 18 травня 2023 року) Івано-Франківськ, 2023. С. 39-42.

URL:<https://odpmr.cnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/16/2023/08/zbirnyk-materialiv-vseukrainskoi-naukovoi-konferentsii-ukrainske-mystetstvo-u-bahatohrannosti-proiaviv-20231.pdf>

5. Корпанюк Ю. Творча та педагогічна діяльність Марії Корпанюк. МАТЕРІАЛИ звітної наукової конференції викладачів, докторантів, аспірантів університету за 2024 рік Карпатського національного університету імені Василя Стефаника 24–28 березня 2025 року м. Івано-Франківськ, 2025. С.305-307.

URL:<https://drive.google.com/file/d/1DBAW3OGkpUg1rNRxtk3nXtIPXk8cbPCO/view>

6. Корпанюк Ю. Творча та педагогічна діяльність Василя Корпанюка в контексті розвитку традицій гуцульського художнього дерева. Мистецька культура: історія, теорія, методологія ДОПОВІДІ ТА ПОВІДОМЛЕННЯ XIII Міжнародної наукової конференції (Львів, 21 листопада 2025 р.) Львів, 2025. С.16-22.

URL:<https://www.lsl.lviv.ua/index.php/uk/2025/11/25/xiii-mizhnarodna-naukova-konferentsiya-mystetska-kultura-istoriya-teoriya-metodologiya/>

7. Корпанюк Ю. Василь Корпанюк – внук славетного Юрія Шкрібляка. *Серафинці. Краєзнавчий літературний мистецький журнал*. 2022. №5. Івано-Франківськ: ВГЦ «Просвіта». С.211-218.

Апробація результатів дослідження. Основні теоретичні положення й практичні результати дослідження апробовані на Всеукраїнській науковій конференції студентів та молодих вчених «Українське мистецтво у багатогранності проявів», (м.Івано-Франківськ 18 травня 2023 року), Звітній науковій конференції викладачів, докторантів, аспірантів університету за 2024 рік (м. Івано-Франківськ, 2025.), Мистецька культура: історія, теорія, методологія XIII Міжнародна наукова конференція (Львів, 21 листопада 2025 р.).

Список ілюстрацій

1. Рис. Б. 3.1.1. Шкрібляк Юрій Іванович (15.04.1823 - 22.04.1884). Барильце, кінець XIX ст. різьба / дерево. Довж. 22 см МЕХП
Опублікована в кн.: Різьба по дереву. Роботи різьбярів Юри, Василя та Миколи Шкрібляків. Альбом/ уклад. А.Ф.Будзан. Київ, видавництво Академії наук Української РСР, 1960.
2. Рис. Б. 3.1.2. Шкрібляк Юрій Іванович (15.04.1823 - 22.04.1884). Барильце, друга половина XIX ст. різьба / дерево. Довж. 14 см, д. 7,5 см МЕХП
Опублікована в кн.: Різьба по дереву. Роботи різьбярів Юри, Василя та Миколи Шкрібляків. Альбом/ уклад. А.Ф.Будзан. Київ, видавництво Академії наук Української РСР, 1960.
3. Рис. Б. 3.1.3. Шкрібляк Юрій Іванович (15.04.1823 - 22.04.1884). Баклага, друга пол. XIX ст. різьба / дерево. Вис. 19,5 см, д. 14 см МЕХП.
Опублікована в кн.: Різьба по дереву. Роботи різьбярів Юри, Василя та Миколи Шкрібляків. Альбом/ уклад. А.Ф.Будзан. Київ, видавництво Академії наук Української РСР, 1960.
4. Рис. Б. 3.1.4. Шкрібляк Юрій Іванович (15.04.1823 - 22.04.1884). Порохівниця, пістолет. Друга пол. XIX ст. інкрустація, різьба / дерево. Порохівниця - вис. 11,5 см, д. 7,5 см. Пістолет - довж. 38 см. МЕХП.
Опублікована в кн.: Різьба по дереву. Роботи різьбярів Юри, Василя та Миколи Шкрібляків. Альбом/ уклад. А.Ф.Будзан. Київ, видавництво Академії наук Української РСР, 1960.
5. Рис. Б. 3.1.5. Шкрібляк Юрій Іванович (15.04.1823 - 22.04.1884) Полонник, топірець 1880-ті рр. різьба / дерево МЕХП.
Опублікована в кн.: Родина Шкрібляків. Альбом/автор-упорядник Захарчук-Чугай Р. В. К.: Мистецтво, 1979. 99 с.
6. Рис. Б. 3.1.6. Шкрібляк Юрій Іванович (15.04.1823 - 22.04.1884). Пушка, 1880 р. різьба / дерево МЕХП.
Опублікована в кн.: Різьба по дереву. Роботи різьбярів Юри, Василя та Миколи Шкрібляків. Альбом/ уклад. А.Ф.Будзан. Київ, видавництво Академії наук Української РСР, 1960.
Опублікована також у кн.: Родина Шкрібляків. Альбом/автор-упорядник Захарчук-Чугай Р. В. К.: Мистецтво, 1979. 99 с.
7. Рис. Б. 3.1.7. Шкрібляк Юрій Іванович (15.04.1823 - 22.04.1884). Тарілка, кінець XIX ст. різьба / інкрустація МЕХП.
Опублікована в кн.: Будзан А. Різьба по дереву в західних областях України XIX-XX ст., К.: Друкарня видавництва АН УРСР, 1960. 107 с.
8. Рис. Б. 3.1.8. Шкрібляк Юрій Іванович (15.04.1823 - 22.04.1884). Тарниця (сідло), 1880 р. різьба / дерево вис. 27,5 см, довж. 47 см, шир. 31,5 см МЕХП
Опублікована в кн.: Родина Шкрібляків. Альбом/автор-упорядник Захарчук-Чугай Р. В. К.: Мистецтво, 1979. 99 с.
9. Рис. Б. 3.1.9. Шкрібляк Юрій Іванович (15.04.1823 - 22.04.1884). Цукорниця, 1880 р. інкрустація / дерево вис. 11 см, д. 10 см МЕХП
Опублікована в кн.: Родина Шкрібляків. Альбом/автор-упорядник Захарчук-Чугай Р. В. К.: Мистецтво, 1979. 99 с.
10. Рис. Б. 3.1.10. Шкрібляк Юрій Іванович (15.04.1823 - 22.04.1884). Бочівочка, друга пол. XIX ст. різьба / дерево вис. 15,5 см, довж. 25,5 см, д. 19 см МЕХП
Опублікована в кн.: Родина Шкрібляків. Альбом/автор-упорядник Захарчук-Чугай Р. В. К.: Мистецтво, 1979. 99 с.
11. Рис. Б. 3.1.11. Шкрібляк Юрій Іванович (15.04.1823 - 22.04.1884). Пляшка, 1870 р. різьба / дерево, явір вис. 16 см, д. 8 см НМЛШ
Опублікована в кн.: Родина Шкрібляків. Альбом/автор-упорядник Захарчук-Чугай Р. В. К.: Мистецтво, 1979. 99 с.

12. Рис. Б. 3.1.12. Шкрібляк Юрій Іванович (15.04.1823 - 22.04.1884). Перчениця, чарка, пляшка друга пол. ХІХ ст., різьба / дерево МЕХП

1. Перчениця- вис. 7 см, д. 5,3 см
2. Пляшка - вис. 20 см, д. 8 см
3. Чарка - вис. 8,5 см, д. 5,5 см
4. Пляшка - вис. 18 см, д. 7 см

Опубліковані в кн.: Різьба по дереву. Роботи різьбярів Юри, Василя та Миколи Шкрібляків. Альбом/ уклад. А.Ф.Будзан. Київ, видавництво Академії наук Української РСР, 1960.

13. Рис. Б. 3.2.1. Шкрібляк Василь Юрійович (07.01.1856 - 21.11.1928). Декоративний таріль, кінець ХІХ ст., різьба / дерево д. 28 см МЕХП

Опублікована в кн.: Різьба по дереву. Роботи різьбярів Юри, Василя та Миколи Шкрібляків. Альбом/ уклад. А.Ф.Будзан. Київ, видавництво Академії наук Української РСР, 1960.

14. Рис. Б. 3.2.2. Шкрібляк Василь Юрійович (07.01.1856 - 21.11.1928). Цукорниця, 1890 р. інкрустація, різьба / дерево вис. 22 см, д. 11,5 см МЕХП

Опублікована в кн.: Різьба по дереву. Роботи різьбярів Юри, Василя та Миколи Шкрібляків. Альбом/ уклад. А.Ф.Будзан. Київ, видавництво Академії наук Української РСР, 1960.

15. Рис. Б. 3.2.3. Шкрібляк Василь Юрійович (07.01.1856 - 21.11.1928). Чарка, бабка, келеф, поч. ХХ ст. різьба / дерево, груша МЕХП.

1. Бабка - вис. 26 см, д. 4 см
2. Келеф - довж. 130 см, шир. 6,9 см
3. Чарка - вис. 9,3 см, д. 5-4 см

Опублікована в кн.: Родина Шкрібляків. Альбом/автор-упорядник Захарчук-Чугай Р. В. К.: Мистецтво, 1979. 99 с.

16. Рис. Б. 3.2.4. Шкрібляк Василь Юрійович (07.01.1856 - 21.11.1928). Табакерка, кушки, кінець ХІХ ст. різьба / дерево МЕХП.

1. Кушка - вис. 17,5 см, д. 7 см
2. Кушка (випалювання) - вис. 17,5 см, д. 7 см
3. Табакерка - вис. 3,5 см, д. 9,3 см

Опублікована в кн.: Різьба по дереву. Роботи різьбярів Юри, Василя та Миколи Шкрібляків. Альбом/ уклад. А.Ф.Будзан. Київ, видавництво Академії наук Української РСР, 1960.

17. Рис. Б. 3.2.5. Шкрібляк Василь Юрійович (07.01.1856 - 21.11.1928). Скринька, 1888 р. різьба / дерево, явір, вис. 19 см, довж. 27,8 см, шир. 22 см . НМЛШ

Опублікована в кн.: Родина Шкрібляків. Альбом/автор-упорядник Захарчук-Чугай Р. В. К.: Мистецтво, 1979. 99 с.

18. Рис. Б. 3.2.6. Шкрібляк Василь Юрійович (07.01.1856 - 21.11.1928). Стіл, крісло, 1900 р. різьба / дерево 1. Стіл - вис. 81 см, шир. 54,5 см 2. Крісло - вис. 90,5 см, шир. 48 см НМЛШ

Опублікована в кн.: Родина Шкрібляків. Альбом/автор-упорядник Захарчук-Чугай Р. В. К.: Мистецтво, 1979. 99 с.

19. Рис. Б. 3.2.7. Шкрібляк Василь Юрійович (07.01.1856 - 21.11.1928). Цукерниця перша пол. ХХ ст. різьба, інкрустація / дерево ІФКМ

20. Рис. Б. 3.2.8. Шкрібляк Василь Юрійович (07.01.1856 - 21.11.1928). Рахва, 1924 р. інкрустація / різьба дерево НМЛШ.

21. Рис. Б. 3.2.9. Шкрібляк Василь Юрійович (07.01.1856 - 21.11.1928). Барильце, різьба, інкрустація дерево

Опублікована в кн.: Мій рідний край. Альбом-каталог листівок/ уклад. П.Корпанюк. К.: Видавничий дім «АДЕФ-Україна», 2007. 384с.

22. Рис. Б. 3.2.10. Шкрібляк Василь Юрійович (07.01.1856 - 21.11.1928). Декоративний таріль, різьба, інкрустація дерево, груша.

Опублікована в кн.: Мій рідний край. Альбом-каталог листівок/ уклад. П.Корпанюк. К.: Видавничий дім «АДЕФ-Україна», 2007. 384с.

23. Рис. Б. 3.2.11. Шкрібляк Дмитро Федорович (20.11.1925 - 14.04.2008). Скринька інкрустація, дерево. Із колекції О. Г. Соломченка.

Опублікована в кн.: Тимків Б. Мистецтво України та діаспори: дереворізьба сакральна й ужиткова. Івано-Франківськ: Нова Зоря, 2010. 312 с.

24. Рис. Б. 3.2.12. Шкрібляк Микола Юрійович (1858–1920) Декоративний таріль, поч. XIX ст. різьба / дерево д. 28,5 см МЕХП.

Опублікована в кн.: Різьба по дереву. Роботи різьбярів Юри, Василя та Миколи Шкрібляків. Альбом/ уклад. А.Ф.Будзан. Київ, видавництво Академії наук Української РСР, 1960. Іл. 25

25. Рис. Б. 3.2.13. Шкрібляк Василь Юрійович (07.01.1856 - 21.11.1928). Баклажка кінець XIX ст. різьба / дерево МЕХП.

Опублікована в кн.: Родина Шкрібляків. Альбом/автор-упорядник Захарчук-Чугай Р. В. К.: Мистецтво, 1979. 99 с.

26. Рис. Б. 3.2.14. Шкрібляк Микола Юрійович (1858 - 1920). Ложка початок XX ст. різьба / дерево ІФКМ.

Опублікована в кн.: Тимків Б. Мистецтво України та діаспори: дереворізьба сакральна й ужиткова. Івано-Франківськ: Нова Зоря, 2010. 312 с.

27. Рис. Б. 3.2.15. Корпанюк Юрій Іванович (12.09.1892 - 19.04.1977). Ложкар 1918 р. інкрустація / дерево, груша КНМНМ.

Опублікована в кн.: Тимків Б. Мистецтво України та діаспори: дереворізьба сакральна й ужиткова. Івано-Франківськ: Нова Зоря, 2010. 312 с.

28. Рис. Б. 3.2.16. Шкрібляк Микола Юрійович (1858–1920). Декоративний таріль, поч. XX ст. різьба, інкрустація / дерево д. 36 см МЕХП.

Опублікована в кн.: Різьба по дереву. Роботи різьбярів Юри, Василя та Миколи Шкрібляків. Альбом/ уклад. А.Ф.Будзан. Київ, видавництво Академії наук Української РСР, 1960.

29. Рис. Б. 3.2.17. Шкрібляк Микола Юрійович (1858–1920). Декоративний таріль, поч. XX ст. вибрана різьба / дерево. д. 33 см МЕХП.

Опублікована в кн.: Різьба по дереву. Роботи різьбярів Юри, Василя та Миколи Шкрібляків. Альбом/ уклад. А.Ф.Будзан. Київ, видавництво Академії наук Української РСР, 1960.

30. Рис. Б. 3.2.18. Шкрібляк Микола Юрійович (1858–1920). Склянка, рахва, кінець XIX ст. інкрустація / дерево 1. Склянка - вис. 12 см, д. 8 см 2. Рахва - вис. 9 см, д. 17 см МЕХП.

Опублікована в кн.: Різьба по дереву. Роботи різьбярів Юри, Василя та Миколи Шкрібляків. Альбом/ уклад. А.Ф.Будзан. Київ, видавництво Академії наук Української РСР, 1960.

31. Рис. Б. 3.2.19. Шкрібляк Микола Юрійович (1858–1920) Цукорниця, кінець XIX ст. різьба / дерево вис. 23 см, д. 12 см МЕХП.

Опублікована в кн.: Різьба по дереву. Роботи різьбярів Юри, Василя та Миколи Шкрібляків. Альбом/ уклад. А.Ф.Будзан. Київ, видавництво Академії наук Української РСР, 1960.

32. Рис. Б. 3.2.20. Шкрібляк Микола Юрійович (1858–1920). Цукорниця, кінець XIX ст. інкрустація / дерево вис. 26,5 см, д. 12,5 см МЕХП.

Опублікована в кн.: Різьба по дереву. Роботи різьбярів Юри, Василя та Миколи Шкрібляків. Альбом/ уклад. А.Ф.Будзан. Київ, видавництво Академії наук Української РСР, 1960.

33. Рис. Б. 3.2.21. Шкрібляк Микола Юрійович (1858–1920). Чарка, пляшка, кінець XIX ст. вибрана різьба / дерево 1. Келих - вис. 9,5 см, д. 4,5 см 2. Пляшка - вис. 19 см, д. 10 см 3. Келих - вис. 9,5 см, д. 5,4 см МЕХП.

Опублікована в кн.: Різьба по дереву. Роботи різьбярів Юри, Василя та Миколи Шкрібляків. Альбом/ уклад. А.Ф.Будзан. Київ, видавництво Академії наук Української РСР, 1960.

34. Рис. Б. 3.2.22. Шкрібляк Микола Юрійович (1858 - 1920). Декоративний таріль початок XX ст. інкрустація / дерево ІФКМ.

Опублікована в кн.: Тимків Б. Мистецтво України та діаспори: дереворізьба сакральна й ужиткова. Івано-Франківськ: Нова Зоря, 2010. 312 с.

35. Рис. Б. 3.2.23. Шкрібляк Федір Миколайович (10.01.1893 - 11.11.1960). Декоративний таріль початок XX ст. інкрустація / дерево ІФКМ.

Опублікована в кн.: Тимків Б. Мистецтво України та діаспори: дереворізьба сакральна й ужиткова. Івано-Франківськ: Нова Зоря, 2010. 312 с.

36. Рис. Б. 3.2.24. Шкрібляк Микола Юрійович (1858—1920). Декоративна тарілка, 1909 р. різьба, інкрустація дерево, бісер, метал.

Опублікована в кн.: Родина Шкрібляків. Альбом/автор-упорядник Захарчук-Чугай Р. В. К.: Мистецтво, 1979. 99 с.

37. Рис. Б. 3.2.25. Шкрібляк Федір Миколайович (10.01.1893 - 11.11.1960). 1.Тарілка з зображенням верхового гуцула, 1957 р. 2. Декоративна тарілка КНМНМ.

Опублікована в кн.: Родина Шкрібляків. Альбом/автор-упорядник Захарчук-Чугай Р. В. К.: Мистецтво, 1979. 99 с.

38. Рис. Б. 3.2.26. Шкрібляк Федір Юрійович (1859 - 1942). Декоративний таріль 1900 р. різьба, інкрустація / дерево.

Опублікована в кн.: Різьба по дереву. Роботи різьбярів Юри, Василя та Миколи Шкрібляків. Альбом/ уклад. А.Ф.Будзан. Київ, видавництво Академії наук Української РСР, 1960.

39. Рис. Б. 3.2. 27. Шкрібляк Федір Юрійович (1859 - 1942). Касета, таріль. 1920 рр. різьба, інкрустація / дерево МЕХП.

Опублікована в кн.: Родина Шкрібляків. Альбом/автор-упорядник Захарчук-Чугай Р. В. К.: Мистецтво, 1979. 99 с.

40. Рис. Б. 3.2.28. Шкрібляк Дмитро Федорович (20.11.1925 - 14.04.2008). 1. Декоративний таріль, 1985 р.

вибирає різьба / дерево, груша 2. Декоративний таріль, 1972 р. різьба, інкрустація бісер, метал, дерево НМДМУ.

Опублікована в кн.: Родина Шкрібляків. Альбом/автор-упорядник Захарчук-Чугай Р. В. К.: Мистецтво, 1979. 99 с.

41. Рис. Б. 3.2.29. Шкрібляк Дмитро Федорович (20.11.1925 - 14.04.2008). Цукорниця, свічник, рахва 1976 р. вибирає різьба дерево, груша.

42. Рис. Б. 3.3.1. Корпанюк Юрій Іванович (12.09.1892 - 19.04.1977). Ложкар. 1962 р. інкрустація, дерево, груша.

43. Рис. Б. 3.3.2. Шкрібляк Дмитро Федорович (20.11.1925 - 14.04.2008). Кубок. 1972 р. інкрустація дерево, груша.

44. Рис. Б. 3.3.3. Корпанюк Юрій Васильович (д.н. 06.05.1978). Декоративний таріль, 1989 р. поверхнева різьба, дерево, груша д. 22 см

З колекції музею родини Корпанюків. Світлина Ю.В. Корпанюка.

45. Рис. Б. 3.3.4. Шкрібляк Василь Юрійович (07.01.1856 - 21.11.1928). Декоративний таріль вибирає різьба дерево, груша д. 38 см

З колекції музею родини Корпанюків. Світлина Ю.В. Корпанюка.

46. Рис. Б. 3.3.5. Корпанюк Юрій Васильович (д.н. 06.05.1978). Декоративний таріль, 2005 р. поверхнева різьба дерево, груша д. 20 см. З колекції музею родини Корпанюків. Світлина Ю.В. Корпанюка.

47. Рис. Б. 3.3.6. Шкрібляк Василь Юрійович (07.01.1856 - 21.11.1928). Рахва інкрустація дерево, груша вис. 5 см, д. 10 см. З колекції музею родини Корпанюків. Світлина Ю.В. Корпанюка.

48. Рис. Б. 3.3.7. Шкрібляк Василь Юрійович (07.01.1856 - 21.11.1928) Рахва, 1917 р. інкрустація дерево, груша вис. 6 см, д. 10 см . З колекції музею родини Корпанюків. Світлина Ю.В. Корпанюка.

49. Рис. Б. 3.3.8. Корпанюк Юрій Іванович (12.09.1892 - 19.04.1977). Бабка вибирає різьба дерево, груша вис. 24 см, д. 6 см. З колекції музею родини Корпанюків. Світлина Ю.В. Корпанюка.

50. Рис. Б. 3.3.9. Корпанюк Юрій Іванович (12.09.1892 - 19.05.1977) Кушка, 1938 р. вибирає різьба дерево, груша вис. 15,5 см, д. 6 см. З колекції музею родини Корпанюків. Світлина Ю.В. Корпанюка.

51. Рис. Б. 3.3.10. Корпанюк Юрій Іванович (12.09.1892 - 19.05.1977) Кушка, 1938 р. вибирає різьба дерево, груша вис. 11 см, д. 4 см. З колекції музею родини Корпанюків. Світлина Ю.В. Корпанюка

52. Рис. Б. 3.3.11. Корпанюк Юрій Іванович (12.09.1892 - 19.05.1977) Кушка, 1938 р. вибрана різьба дерево, груша вис. 15,6 см, д. 7 см. З колекції музею родини Корпанюків. Світлина Ю.В. Корпанюка.
53. Рис. Б. 3.3.12. Корпанюк Юрій Іванович (12.09.1892 - 19.05.1977) Кушка, 1938 р. вибрана різьба дерево, груша вис. 15,6 см, д. 7 см. З колекції музею родини Корпанюків. Світлина Ю.В. Корпанюка.
54. Рис. Б. 3.3.13. Корпанюк Василь Семенович (18.05.1922 - 27.07.2004). Декоративний таріль, 1978 р., дерево, груша, інкрустація, д. 11,5 см
З колекції музею родини Корпанюків. Світлина Ю.В. Корпанюка.
55. Рис. Б. 3.3.14. Корпанюк Юрій Іванович (12.09.1892 - 19.05.1977). Свічник 1969 р. інкрустація дерево, груша. З колекції музею родини Корпанюків. Світлина Ю.В. Корпанюка.
56. Рис. Б. 3.3.15. Корпанюк Семен Іванович (14.09.1894 - 20.11.1970) Декоративний таріль, 1960 р. інкрустація дерево, груша д. 41 см З колекції музею родини Корпанюків. Світлина Ю.В. Корпанюка.
57. Рис. Б. 3.3.16. Корпанюк Семен Іванович (14.09.1894 - 20.11.1970). Декоративний таріль, 1936 р. вибрана різьба дерево, груша д. 28 см З колекції музею родини Корпанюків. Світлина Ю.В. Корпанюка.
58. Рис. Б. 3.3.17. Корпанюк Семен Іванович (14.09.1894 - 20.11.1970). Декоративний таріль, 1934 р. інкрустація дерево, груша д. 34 см. З колекції музею родини Корпанюків. Світлина Ю.В. Корпанюка.
59. Рис. Б. 3.3.18. Корпанюк Семен Іванович (14.09.1894 - 20.11.1970). Декоративний таріль, 1960 р. інкрустація дерево, груша д. 38 см З колекції музею родини Корпанюків. Світлина Ю.В. Корпанюка.
60. Рис. Б. 3.3.20. Корпанюк Семен Іванович (14.09.1894 - 20.11.1970). Декоративний таріль, 1968 р. інкрустація дерево, груша д. 31 см . З колекції музею родини Корпанюків. Світлина Ю.В. Корпанюка.
61. Рис. Б. 3.3.30. Корпанюк Семен Іванович (14.09.1894 - 20.11.1970). Декоративний таріль, 1967 р. вибрана різьба дерево, груша д. 32 см
З колекції музею родини Корпанюків. Світлина Ю.В. Корпанюка.
62. Рис. Б. 3.3.31. Корпанюк Семен Іванович (14.09.1894 - 20.11.1970). Декоративний кубок. Інкрустація дерево, груша вис. 13 см, д. 7 см
З колекції музею родини Корпанюків. Світлина Ю.В. Корпанюка.
63. Рис. Б. 3.3.32. Корпанюк Семен Іванович (14.09.1894 - 20.11.1970). Декоративний таріль, 1965 р. інкрустація дерево, груша д. 30 см
З колекції музею родини Корпанюків. Світлина Ю.В. Корпанюка.
64. Рис. Б. 3.3.33. Корпанюк Василь Семенович (18.05.1922 - 27.07.2004) Скринька, 1966 р. інкрустація дерево, груша
З колекції музею родини Корпанюків. Світлина Ю.В. Корпанюка.
65. Рис. Б. 3.3.34. Корпанюк Семен Іванович (14.09.1894 - 20.11.1970).Скринька, 1966 р. інкрустація дерево, груша вис. 5 см, шир. 8,5, довж. 14 см З колекції музею родини Корпанюків. Світлина Ю.В. Корпанюка.
66. Б. 3.3.35. Корпанюк Семен Іванович (14.09.1894 - 20.11.1970). Скринька, 1960 р. вибрана різьба дерево, груша вис. 7,5 см, шир. 12 см, довж. 18,5 см
З колекції музею родини Корпанюків. Світлина Ю.В. Корпанюка.
67. Б. 3.3.36. Корпанюк Василь Семенович (18.05.1922 - 27.07.2004). Скринька, 1995 р. інкрустація дерево, груша вис. 6 см, шир. 9,5 см, довж. 14,5 см З колекції музею родини Корпанюків. Світлина Ю.В. Корпанюка.
68. Б. 3.3.37. Корпанюк Василь Семенович (18.05.1922 - 27.07.2004). Скринька, 1968 р. інкрустація дерево, груша вис. 7,5 см, шир. 15,5 см, довж. 24,5 см
З колекції музею родини Корпанюків. Світлина Ю.В. Корпанюка.
69. Б. 3.3.38. Корпанюк Семен Іванович (14.09.1894 - 20.11.1970).Скринька, 1966 р. вибрана різьба дерево, груша вис. 7,5 см, шир. 14,5 см, вис. 23,5 см

З колекції музею родини Корпанюків. Світлина Ю.В. Корпанюка.

70. Б. 3.3.39. Корпанюк Василь Васильович (д.н 16.07.1949) Скринька, 1960 р. вибрана різьба дерево, груша вис. 7,5 см, шир. 12,5 см, довж. 21 см

З колекції музею родини Корпанюків. Світлина Ю.В. Корпанюка.

71. Б. 3.3.40. Корпанюк Семен Іванович (14.09.1894 - 20.11.1970).Скринька, 1995 р. інкрустація дерево, груша вис. 6,5 см, шир. 10 см, довж. 14,5 см

З колекції музею родини Корпанюків. Світлина Ю.В. Корпанюка.

72. Б. 3.3.41. Корпанюк Василь Семенович (18.05.1922 - 27.07.2004). Декоративний таріль, 1983 р. вибрана різьба дерево, груша д. 28 см

З колекції музею родини Корпанюків. Світлина Ю.В. Корпанюка.

73. Б. 3.3.42. Корпанюк Юрій Іванович (12.09.1892 - 19.05.1977). Кушка, 1938 р. вибрана різьба дерево, груша вис. 15,6 см, д. 7 см.

З колекції музею родини Корпанюків. Світлина Ю.В. Корпанюка.

74. Б. 3.3.43. Корпанюк Василь Семенович (18.05.1922 - 27.07.2004). Рахва, 1960-65 рр. інкрустація дерево, груша д. 17 см

З колекції музею родини Корпанюків. Світлина Ю.В. Корпанюка.

75. Б. 3.3.44. Корпанюк Василь Семенович (18.05.1922 - 27.07.2004). Декоративний таріль, 2003 р. поверхнева різьба дерево, груша д. 29 см

З колекції музею родини Корпанюків. Світлина Ю.В. Корпанюка.

76. Б. 3.3.45. Корпанюк Василь Семенович (18.05.1922 - 27.07.2004). Скринька, 1969 р. інкрустація дерево, груша вис. 9 см, шир. 11 см, довж. 11 см

З колекції музею родини Корпанюків. Світлина Ю.В. Корпанюка.

77. Б. 3.3.46. Корпанюк Василь Семенович (18.05.1922 - 27.07.2004). Бартка, 1987 р. інкрустація дерево, груша вис. 90 см, шир. 10 см

З колекції музею родини Корпанюків. Світлина Ю.В. Корпанюка.

78. Б. 3.3.47. Корпанюк Василь Васильович (д.н. 1949). Свічник "Трійця", вибрана різьба метал, дерево, груша вис. 42 см, шир. 27 см. З колекції музею родини Корпанюків. Світлина Ю.В. Корпанюка.

79. Б. 3.3.48. Корпанюк Василь Семенович (18.05.1922 - 27.07.2004) . Декоративний таріль, 1999-2000 р. вибрана різьба метал, дерево, груша д. 31 см. З колекції музею родини Корпанюків. Світлина Ю.В. Корпанюка.

80. Б. 3.3.49. Корпанюк Василь Васильович (д.н. 16.07.1949). Декоративний таріль, 2002 р. інкрустація дерево, груша д. 30 см

З колекції музею родини Корпанюків. Світлина Ю.В. Корпанюка.

81. Б. 3.3.50. Корпанюк Юрій Васильович (д.н. 06.05.1978). Декоративний таріль, 1992 р. вибрана різьба дерево, груша д. 18,4 см

З колекції музею родини Корпанюків. Світлина Ю.В. Корпанюка.

82. Б. 3.3.51. Корпанюк Василь Семенович (18.05.1922 - 27.07.2004). Декоративний таріль, 2001 р. поверхнева різьба дерево, груша д. 33 см

З колекції музею родини Корпанюків. Світлина Ю.В. Корпанюка.

83. Б. 3.3.52. Корпанюк Семен Іванович (14.09.1894 - 20.11.1970). Декоративний таріль, 1940 р. інкрустація дерево, груша д. 34 см

З колекції музею родини Корпанюків. Світлина Ю.В. Корпанюка.

84. Б. 3.3.53. Корпанюк Василь Семенович (18.05.1922 - 27.07.2004). Ніж, 1995 р. інкрустація дерево, груша довж. 12-15 см

З колекції музею родини Корпанюків. Світлина Ю.В. Корпанюка.

85. Б. 3.3.54. Корпанюк Василь Семенович (18.05.1922 - 27.07.2004).Табакерка інкрустація дерево, груша вис. 3 см, шир. 5 см, довж. 7 см. З колекції музею родини Корпанюків. Світлина Ю.В. Корпанюка.

86. Б. 3.3.55. Корпанюк Юрій Васильович (д.н. 06.05.1978). Декоративний таріль, 2004 р. поверхнева різьба дерево, груша д. 20 см

З колекції музею родини Корпанюків. Світлина Ю.В. Корпанюка.

87. Б. 3.3.56. Корпанюк Василь Семенович (18.05.1922 - 27.07.2004). Декоративна рамка, 1987 р. інкрустація дерево, груша шир. 17, вис. 20 см
З колекції музею родини Корпанюків. Світлина Ю.В. Корпанюка.
88. Б. 3.3.57. Корпанюк Семен Васильович (д.н 11.01.1986). 1. Декоративний таріль, 2000 р. поверхнева різьба / дерево, груша д. 16,5 см 2. Хрестик, 1997 р. 3. Хрестик, 1998 р.
З колекції музею родини Корпанюків. Світлина Ю.В. Корпанюка.
89. Б. 3.3.58. Корпанюк Василь Семенович (18.05.1922 - 27.07.2004). Скринька, 1995 р. інкрустація дерево, груша вис. 7 см, шир. 7,5 см, довж. 14,7 см. З колекції музею родини Корпанюків. Світлина Ю.В. Корпанюка.
90. Б. 3.3.59. Корпанюк Василь Семенович (18.05.1922 - 27.07.2004). Декоративний таріль, 2000 р. поверхнева різьба дерево, груша д. 34 см. З колекції музею родини Корпанюків. Світлина Ю.В. Корпанюка.
91. Б. 3.3.60. Корпанюк Василь Семенович (18.05.1922 - 27.07.2004). Декоративна рамка. 1979 р. Інкрустація, вибрана різьба дерево, груша вис. 23 см, шир. 19 см. З колекції музею родини Корпанюків. Світлина Ю.В. Корпанюка.
92. Б. 3.3.61. Корпанюк Василь Семенович (18.05.1922 - 27.07.2004). Скринька, 1981 р. вибрана різьба дерево, груша вис. 5 см, шир. 8 см, довж. 13,5 см. З колекції музею родини Корпанюків. Світлина Ю.В. Корпанюка.
93. Б. 3.3.62. Корпанюк Василь Семенович (18.05.1922 - 27.07.2004). Скринька, 1983 р. інкрустація дерево, груша вис. 11 см, д. 6,7 см
З колекції музею родини Корпанюків. Світлина Ю.В. Корпанюка.
94. Б. 3.3.63. Корпанюк Василь Семенович (18.05.1922 - 27.07.2004). Скринька, 1986 р. вибрана різьба дерево, груша
З колекції музею родини Корпанюків. Світлина Ю.В. Корпанюка.
95. Б. 3.3.64. Корпанюк Семен Іванович (14.09.1894 - 20.11.1970). Цукерниця, 1953 р. поверхнева різьба дерево, груша д. 16 см З колекції музею родини Корпанюків. Світлина Ю.В. Корпанюка.
96. Б. 3.3.65. Корпанюк Василь Семенович (18.05.1922 - 27.07.2004). Декоративний таріль, 1964 р. вибрана різьба дерево, груша д. 26 см
З колекції музею родини Корпанюків. Світлина Ю.В. Корпанюка.
97. Б. 3.3.66. Корпанюк Василь Семенович (18.05.1922 - 27.07.2004). Цукерниця, 1984 р. вибрана різьба, дерево, груша
З колекції музею родини Корпанюків. Світлина Ю.В. Корпанюка.
98. Б. 3.3.67. Корпанюк Василь Семенович (18.05.1922 - 27.07.2004). Скринька вибрана різьба дерево, груша вис. 7 см, шир. 8,5 см, довж. 8,5 см
З колекції музею родини Корпанюків. Світлина Ю.В. Корпанюка.
99. Б. 3.3.68. Корпанюк Юрій Васильович (д.н. 06.05.1978). Декоративна чаша, 2002 р. вибрана різьба дерево, груша д. 12,5 см. З колекції музею родини Корпанюків.
Опублікована в кн.: Тимків Б. Мистецтво України та діаспори: дереворізьба сакральна й ужиткова. Івано-Франківськ: Нова Зоря, 2010. 312 с.
100. Б. 3.3.69. Корпанюк Василь Семенович (18.05.1922 - 27.07.2004). Раківочка, 1982 р. інкрустація дерево, груша вис. 3 см, д. 7,5 см
З колекції музею родини Корпанюків. Світлина Ю.В. Корпанюка.
101. Б. 3.3.70. Корпанюк Юрій Васильович (д.н. 06.05.1978). Декоративний хрестик. 1989 р. вибрана різьба дерево, груша
З колекції музею родини Корпанюків. Світлина Ю.В. Корпанюка.
102. Б. 3.3.71. Корпанюк Юрій Васильович (д.н. 06.05.1978). Декоративний хрест, 2001 р. поверхнева різьба дерево, груша вис. 17 см, шир. 9,5 см
З колекції музею родини Корпанюків. Світлина Ю.В. Корпанюка.
103. Б. 3.3.72. Корпанюк Юрій Васильович (д.н. 06.05.1978). Декоративний хрест, 1991 р. вибрана різьба дерево, груша вис. 17 см, шир. 9,5 см
З колекції музею родини Корпанюків. Світлина Ю.В. Корпанюка.

104. Б. 3.3. 73. Корпанюк Юрій Васильович (д.н. 06.05.1978). Декоративний таріль, 1988 р. поверхнева різьба дерево, груша д. 23 см
З колекції музею родини Корпанюків. Світлина Ю.В. Корпанюка.
105. Б. 3.3.74. Корпанюк Юрій Васильович (д.н. 06.05.1978). Декоративний таріль, 1980 р. вибрана різьба, дерево, груша д. 18 см
З колекції музею родини Корпанюків. Світлина Ю.В. Корпанюка.
106. Б. 3.3.75. Шкрібляк Василь Юрійович (07.01.1856 - 21.11.1928). Скринька інкрустація, різьба дерево, груша вис. 18 см, д. 32 см
З колекції музею родини Корпанюків. Світлина Ю.В. Корпанюка.
107. Б. 3.3. 76. Корпанюк Юрій Васильович (д.н. 06.05.1978). Декоративна рамка, 1987 р. поверхнева різьба дерево, груша вис. 5 см, шир. 3 см
З колекції музею родини Корпанюків. Світлина Ю.В. Корпанюка.
108. Б. 3.3.77. Корпанюк Василь Васильович (д.н. 16.07.1949). Поличка і три тарілки “Робота трьох поколінь”, 1966 р. вибрана різьба / дерево, груша вис. 25 см. шир. 10 см. довж. 50 см НМДМУ м. Київ
109. Б. 3.3.78. Корпанюк Василь Васильович (д.н. 16.07.1949). Тарілка “Колос”, 1979 р. інкрустація дерево, груша д. 45 см
110. Б. 3.3. 79. Корпанюк Василь Васильович (д.н. 16.07.1949). Таріль “Сонце”, 1977 р. різьба дерево, груша д. 42 см Запорізький художній музей.
111. Б. 3.3.80. Корпанюк Василь Васильович (д.н. 16.07.1949). Декоративний таріль, 1973 р. різьба, інкрустація дерево, груша д. 23 см
112. Б. 3.3.81. Корпанюк Василь Васильович (д.н. 16.07.1949). Рахва, 1980 р. поверхнева різьба дерево, груша вис. 7 см, д. 18 см
113. Б. 3.3.82. Корпанюк Василь Васильович (д.н. 16.07.1949). Декоративна шкатулка, 1978 р. вибрана різьба дерево, груша вис. 7,5 см, шир. 13 см, довж. 21 см
114. Б. 3.3.83. Корпанюк Василь Васильович (д.н. 16.07.1949). Декоративний таріль, 1978. різьба, інкрустація дерево, груша
115. Б. 3.3.84. Корпанюк Василь Васильович (д.н. 16.07.1949). Таріль “Свято”, 1978 р. інкрустація, різьба дерево, груша д. 27 см
116. Б. 3.3. 85. Корпанюк Василь Васильович (д.н. 16.07.1949). Декоративний таріль, 1977 р. вибрана різьба дерево, груша д. 20 см
117. Б. 3.3. 86. Корпанюк Василь Васильович (д.н. 16.07.1949). Таріль “Карпати”, 1979 р. інкрустація дерево, груша д. 31 см
118. Рис. Б. 3.4.1. Корпанюк Марія Михайлівна (02.07.1953 -12.04.2025). Молитва, 2003 р. папір / постель вис. 50 см, шир. 50 см
З колекції музею родини Корпанюків. Світлина Ю.В. Корпанюка.
119. Рис. Б. 3.4.2. Корпанюк Марія Михайлівна (02.07.1953 -12.04.2025). Сім щаблів, 2002 р. папір / пасель вис. 50 см, шир. 50 см
З колекції музею родини Корпанюків. Світлина Ю.В. Корпанюка.
120. Рис. Б. 3.4.3. Корпанюк Марія Михайлівна (02.07.1953 -12.04.2025). Марія - 2, 2003 р. папір / постель вис. 40 см, шир. 40 см
З колекції музею родини Корпанюків. Світлина Ю.В. Корпанюка.
121. Рис. Б. 3.4.4. Корпанюк Марія Михайлівна (02.07.1953 -12.04.2025). Воля - 1 , 2003 р. папір / пасель вис. 50 см, шир. 50см
З колекції музею родини Корпанюків. Світлина Ю.В. Корпанюка.
122. Рис. Б. 3.4.5. Корпанюк Марія Михайлівна (02.07.1953 -12.04.2025). Молитва, 2005 р. дерево / глина вис. 40 см, шир. 40 см
З колекції музею родини Корпанюків. Світлина Ю.В. Корпанюка.
123. Рис. Б. 3.4.6. Корпанюк Марія Михайлівна (02.07.1953 -12.04.2025). Перетворення, 2002 р. червона глина вис. 25 см, шир. 25 см
З колекції музею родини Корпанюків. Світлина Ю.В. Корпанюка.

124. Рис. Б. 3.4.7. Корпанюк Марія Михайлівна (02.07.1953 -12.04.2025). Роздуми, 1989 р. шамотна маса / пігменти смальта дерево вис. 25 см, шир. 25 см
З колекції музею родини Корпанюків. Світлина Ю.В. Корпанюка.
125. Рис. Б. 3.4.8. Корпанюк Марія Михайлівна (02.07.1953 -12.04.2025). Вона, 2002 р. шамотна маса / пігменти червона глина вис. 25 см, шир. 25 см
З колекції музею родини Корпанюків. Світлина Ю.В. Корпанюка.
- 126 – 127. Рис. Б. 3.4.9-10. Корпанюк Наталія Романівна (д.н. 04.08.1978) Написання ікон. Корпанюк Юрій Васильович (д.н. 06.05.1978) проект, дерево різьблення. Храм Різдва Пресвятої Богородиці м.Новий Розділ. Світлина Ю.В. Корпанюка.
- 128-129. Рис. Б. 3.4.11-12. Корпанюк Наталія Романівна (д.н. 04.08.1978) Написання ікон. Корпанюк Юрій Васильович (д.н. 06.05.1978) проект, дерево різьблення. Храм Різдва Пресвятої Богородиці м.Новий Розділ. Світлина Ю.В. Корпанюка.
130. Рис. Б. 3.4.13. Корпанюк Наталія Романівна (д.н. 04.08.1978) Намісна ікона Святий Миколай, 2017 р. дошка, акрил, сусальне золото храм Різдва Пресвятої Богородиці м.Новий Розділ. Світлина Ю.В. Корпанюка.
131. Рис. Б. 3.4.14. Корпанюк Наталія Романівна (д.н. 04.08.1978). Намісна ікона Богородиця, 2017 р. дошка, акрил, сусальне золото. Храм Різдва Пресвятої Богородиці м.Новий Розділ. Світлина Ю.В. Корпанюка.
132. Рис. Б. 3.4.15. Корпанюк Наталія Романівна (д.н. 04.08.1978). Намісна ікона Різдва Пресвятої Богородиці, 2017 р. дошка, акрил, сусальне золото. Храм Різдва Пресвятої Богородиці м. Новий Розділ. Світлина Ю.В. Корпанюка.
133. Рис. Б. 3.4.16. Корпанюк Наталія Романівна (д.н. 04.08.1978). Намісна ікона Богородиця, 2017 р. дошка, акрил, сусальне золото храм Різдва Пресвятої Богородиці м. Новий Розділ. Світлина Ю.В. Корпанюка.
134. Рис. Б. 3.4.17. Корпанюк Наталія Романівна (д.н. 04.08.1978). Намісна ікона Богородиця, 2016 р. дошка, акрил, сусальне золото вис. 140 см, шир. 60 см Храм “Успіння Пресвятої Богородиці”, Дубляни Львівська обл. Світлина Ю.В. Корпанюка.
135. Рис. Б. 3.4.18. Корпанюк Наталія Романівна (д.н. 04.08.1978) Ікона Христос-Пантократор, 2016 р. дошка, акрил, сусальне золото вис. 150 см, шир. 70 см Храм “Успіння Пресвятої Богородиці”, Дубляни Львівська обл. Світлина Ю.В. Корпанюка.
136. Рис. Б. 3.4.19. Корпанюк Наталія Романівна (д.н. 04.08.1978). Намісна ікона Св. Миколай, 2016 р. дошка, акрил, сусальне золото вис. 140 см, шир. 60 см Храм “Успіння Пресвятої Богородиці”, Дубляни Львівська обл. Світлина Ю.В. Корпанюка.
137. Рис. Б. 3.4.20. Корпанюк Наталія Романівна (д.н. 04.08.1978). Намісна ікона Успіння Пресвятої Богородиці, 2016 р. дошка, акрил, сусальне золото вис. 140 см, шир. 60 см Храм “Успіння Пресвятої Богородиці”, Дубляни Львівська обл. Світлина Ю.В. Корпанюка.
138. Рис. Б. 3.4.21. Корпанюк Наталія Романівна (д.н. 04.08.1978). Ікона Різдва Ісуса Христа, 2016 р. дошка, акрил, сусальне золото вис. 55 см, шир. 45 см. з колекції музею родини Корпанюків. Світлина Ю.В. Корпанюка.
139. Рис. Б. 3.4.22. Корпанюк Наталія Романівна (д.н. 04.08.1978). Ікона Святий Миколай, 2016 р. дошка, акрил, сусальне золото вис. 55 см, шир. 45 см. З колекції музею родини Корпанюків. Світлина Ю.В. Корпанюка.
140. Рис. Б. 3.4.23. Корпанюк Анастасія Юріївна (д.н. 06.05.1941). Ліжник, 2002 р. овеча вовна вис. 160 см, шир. 200 см З колекції А. Ю. Корпанюк. Світлина Ю. В. Корпанюка.
141. Рис. Б. 3.4.24. Корпанюк Анастасія Юріївна (д.н. 06.05.1941). Ліжник, 2004 р. овеча вовна вис. 160 см, шир. 200 см З колекції А. Ю. Корпанюк. Світлина Ю. В. Корпанюка.
142. Рис. Б. 3.4.25. Корпанюк Анастасія Юріївна (д.н. 06.05.1941). Ліжник, 1998 р. овеча вовна вис. 160 см, шир. 200. З колекції А. Ю. Корпанюк. Світлина Ю. В. Корпанюка.
143. Рис. Б. 3.4.26. Корпанюк Анастасія Юріївна (д.н. 06.05.1941). Ліжник, 1997 р. овеча вовна вис. 160 см, шир. 200 см З колекції А. Ю. Корпанюк.

Ілюстрації

1. Рис. Б. 3.1.1. Шкрібляк Юрій Іванович (15.04.1823 - 22.04.1884). Барильце, кінець XIX ст. різьба / дерево. Довж. 22 см МЕХП
Опублікована в кн.: Різьба по дереву. Роботи різьбярів Юри, Василя та Миколи Шкрібляків. Альбом/ уклад. А.Ф.Будзан. Київ, видавництво Академії наук Української РСР, 1960.

2. Рис. Б. 3.1.2. Шкрібляк Юрій Іванович (15.04.1823 - 22.04.1884). Барильце, друга половина XIX ст. різьба / дерево. Довж. 14 см, д. 7,5 см МЕХП
Опублікована в кн.: Різьба по дереву. Роботи різьбярів Юри, Василя та Миколи Шкрібляків. Альбом/ уклад. А.Ф.Будзан. Київ, видавництво Академії наук Української РСР, 1960.

3. Рис. Б. 3.1.3. Шкрібляк Юрій Іванович (15.04.1823 - 22.04.1884). Баклага, друга пол. XIX ст. різьба / дерево. Вис. 19,5 см, д. 14 см МЕХП.

Опублікована в кн.: Різьба по дереву. Роботи різьбярів Юри, Василя та Миколи Шкрібляків. Альбом/ уклад. А.Ф.Будзан. Київ, видавництво Академії наук Української РСР, 1960.

4. Рис. Б. 3.1.4. Шкрібляк Юрій Іванович (15.04.1823 - 22.04.1884). Порохівниця, пістолет. Друга пол. XIX ст. інкрустація, різьба / дерево. Порохівниця - вис. 11,5 см, д. 7,5 см. Пістолет - довж. 38 см. МЕХП.

Опублікована в кн.: Різьба по дереву. Роботи різьбярів Юри, Василя та Миколи Шкрібляків. Альбом/ уклад. А.Ф.Будзан. Київ, видавництво Академії наук Української РСР, 1960.

5. Рис. Б. 3.1.5. Шкрібляк Юрій Іванович (15.04.1823 - 22.04.1884) Полонник, топірець 1880-ті рр. різьба / дерево МЕХП.

Опублікована в кн.: Родина Шкрібляків. Альбом/автор-упорядник Захарчук-Чугай Р. В. К.: Мистецтво, 1979. 99 с.

6. Рис. Б. 3.1.6. Шкрібляк Юрій Іванович (15.04.1823 - 22.04.1884). Пушка, 1880 р. різьба / дерево МЕХП.

Опублікована в кн.: Різьба по дереву. Роботи різьбярів Юри, Василя та Миколи Шкрібляків. Альбом/ уклад. А.Ф.Будзан. Київ, видавництво Академії наук Української РСР, 1960.

Опублікована також у кн.: Родина Шкрібляків. Альбом/автор-упорядник Захарчук-Чугай Р. В. К.: Мистецтво, 1979. 99 с.

7. Рис. Б. 3.1.7. Шкрібляк Юрій Іванович (15.04.1823 - 22.04.1884). Тарілка, кінець XIX ст. різьба / інкрустація МЕХП.

Опублікована в кн.: Будзан А. Різьба по дереву в західних областях України XIX-XX ст., К.: Друкарня видавництва АН УРСР, 1960. 107 с.

8. Рис. Б. 3.1.8. Шкрібляк Юрій Іванович (15.04.1823 - 22.04.1884). Тарниця (сідло), 1880 р. різьба / дерево вис. 27,5 см, довж. 47 см, шир. 31,5 см МЕХП

Опублікована в кн.: Родина Шкрібляків. Альбом/автор-упорядник Захарчук-Чугай Р. В. К.: Мистецтво, 1979. 99 с.

9

9. Рис. Б. 3.1.9. Шкрібляк Юрій Іванович (15.04.1823 - 22.04.1884). Цукорниця, 1880 р. інкрустація / дерево вис. 11 см, д. 10 см МЕХП

Опублікована в кн.: Родина Шкрібляків. Альбом/автор-упорядник Захарчук-Чугай Р. В. К.: Мистецтво, 1979. 99 с.

10

10. Рис. Б. 3.1.10. Шкрібляк Юрій Іванович (15.04.1823 - 22.04.1884). Бочівочка, друга пол. ХІХ ст. різьба / дерево вис. 15,5 см, довж. 25,5 см, д. 19 см МЕХП

Опублікована в кн.: Родина Шкрібляків. Альбом/автор-упорядник Захарчук-Чугай Р. В. К.: Мистецтво, 1979. 99 с.

11. Рис. Б. 3.1.11. Шкрібляк Юрій Іванович (15.04.1823 - 22.04.1884). Пляшка, 1870 р. різьба / дерево, явір вис. 16 см, д. 8 см НМЛШ

Опублікована в кн.: Родина Шкрібляків. Альбом/автор-упорядник Захарчук-Чугай Р. В. К.: Мистецтво, 1979. 99 с.

12. Рис. Б. 3.1.12. Шкрібляк Юрій Іванович (15.04.1823 - 22.04.1884). Перчениця, чарка, пляшка друга пол. ХІХ ст., різьба / дерево МЕХП

1. Перчениця - вис. 7 см, д. 5,3 см

2. Пляшка - вис. 20 см, д. 8 см

3. Чарка - вис. 8,5 см, д. 5,5 см

4. Пляшка - вис. 18 см, д. 7 см

Опубліковані в кн.: Різьба по дереву. Роботи різьбярів Юри, Василя та Миколи Шкрібляків. Альбом/ уклад. А.Ф.Будзан. Київ, видавництво Академії наук Української РСР, 1960.

13. Рис. Б. 3.2.1. Шкрібляк Василь Юрійович (07.01.1856 - 21.11.1928). Декоративний таріль, кінець XIX ст., різьба / дерево д. 28 см МЕХП
Опублікована в кн.: Різьба по дереву. Роботи різьбярів Юри, Василя та Миколи Шкрібляків. Альбом/ уклад. А.Ф.Будзан. Київ, видавництво Академії наук Української РСР, 1960.

14. Рис. Б. 3.2.2. Шкрібляк Василь Юрійович (07.01.1856 - 21.11.1928). Цукорниця, 1890 р. інкрустація, різьба / дерево вис. 22 см, д. 11,5 см МЕХП
Опублікована в кн.: Різьба по дереву. Роботи різьбярів Юри, Василя та Миколи Шкрібляків. Альбом/ уклад. А.Ф.Будзан. Київ, видавництво Академії наук Української РСР, 1960.

15. Рис. Б. 3.2.3. Шкрібляк Василь Юрійович (07.01.1856 - 21.11.1928). Чарка, бабка, келеф, поч. XX ст. різьба / дерево, груша МЕХП.

1. Бабка - вис. 26 см, д. 4 см
2. Келеф - довж. 130 см, шир. 6,9 см
3. Чарка - вис. 9,3 см, д. 5-4 см

Опублікована в кн.: Родина Шкрібляків. Альбом/автор-упорядник Захарчук-Чугай Р. В. К.: Мистецтво, 1979. 99 с.

16. Рис. Б. 3.2.4. Шкрібляк Василь Юрійович (07.01.1856 - 21.11.1928). Табакерка, кушки, кінець XIX ст. різьба / дерево МЕХП.

1. Кушка - вис. 17,5 см, д. 7 см
2. Кушка (випалювання) - вис. 17,5 см, д. 7 см
3. Табакерка - вис. 3,5 см, д. 9,3 см

Опублікована в кн.: Різьба по дереву. Роботи різьбярів Юри, Василя та Миколи Шкрібляків. Альбом/ уклад. А.Ф.Будзан. Київ, видавництво Академії наук Української РСР, 1960.

17

17. Рис. Б. 3.2.5. Шкрібляк Василь Юрійович (07.01.1856 - 21.11.1928). Скринька, 1888 р. різьба / дерево, явір, вис. 19 см, довж. 27,8 см, шир. 22 см . НМЛШ

Опублікована в кн.: Родина Шкрібляків. Альбом/автор-упорядник Захарчук-Чугай Р. В. К.: Мистецтво, 1979. 99 с.

18

18. Рис. Б. 3.2.6. Шкрібляк Василь Юрійович (07.01.1856 - 21.11.1928). Стіл, крісло, 1900 р. різьба / дерево 1. Стіл - вис. 81 см, шир. 54,5 см 2. Крісло - вис. 90,5 см, шир. 48 см НМЛШ

Опублікована в кн.: Родина Шкрібляків. Альбом/автор-упорядник Захарчук-Чугай Р. В. К.: Мистецтво, 1979. 99 с.

19

19. Рис. Б. 3.2.7. Шкрібляк Василь Юрійович (07.01.1856 - 21.11.1928). Цукерниця перша пол. XX ст. різьба, інкрустація / дерево ІФКМ

20

20. Рис. Б. 3.2.8. Шкрібляк Василь Юрійович (07.01.1856 - 21.11.1928). Рахва, 1924 р. інкрустація / різьба дерево НМЛШ.

21. Рис. Б. 3.2.9. Шкрібляк Василь Юрійович (07.01.1856 - 21.11.1928). Барильце, різьба, інкрустація дерево

Опублікована в кн.: Мій рідний край. Альбом-каталог листівок/ уклад. П.Корпанюк. К.: Видавничий дім «АДЕФ-Україна», 2007. 384с.

22

22. Рис. Б. 3.2.10. Шкрібляк Василь Юрійович (07.01.1856 - 21.11.1928). Декоративний таріль, різьба, інкрустація дерево, груша.

публікована в кн.: Мій рідний край. Альбом-каталог листівок/ уклад. П.Корпанюк. К.: Видавничий дім «АДЕФ-Україна», 2007. 384с.

23. Рис. Б. 3.2.11. Шкрібляк Дмитро Федорович (20.11.1925 - 14.04.2008). Скринька інкрустація, дерево. Із колекції О. Г. Соломченка.

Опублікована в кн.: Тимків Б. Мистецтво України та діаспори: дереворізьба сакральна й ужиткова. Івано-Франківськ: Нова Зоря, 2010. 312 с.

24. Рис. Б. 3.2.12. Шкрібляк Микола Юрійович (1858–1920) Декоративний таріль, поч. ХІХ ст. різьба / дерево д. 28,5 см МЕХП.

Опублікована в кн.: Різьба по дереву. Роботи різьбярів Юри, Василя та Миколи Шкрібляків. Альбом/ уклад. А.Ф.Будзан. Київ, видавництво Академії наук Української РСР, 1960.Лл. 25

25. Рис. Б. 3.2.13. Шкрібляк Василь Юрійович (07.01.1856 - 21.11.1928). Баклажка кінець XIX ст. різьба / дерево МЕХП.

Опублікована в кн.: Родина Шкрібляків. Альбом/автор-упорядник Захарчук-Чугай Р. В. К.: Мистецтво, 1979. 99 с.

26. Рис. Б. 3.2.14. Шкрібляк Микола Юрійович (1858 - 1920). Ложка початок XX ст. .різьба / дерево ІФКМ.

Опублікована в кн.: Тимків Б. Мистецтво України та діаспори: дереворізьба сакральна й ужиткова. Івано-Франківськ: Нова Зоря, 2010. 312 с.

27

27. Рис. Б. 3.2.15. Корпанюк Юрій Іванович (12.09.1892 - 19.04.1977). Ложкар 1918 р. інкрустація / дерево, груша КНМНМ.

Опублікована в кн.: Тимків Б. Мистецтво України та діаспори: дереворізьба сакральна й ужиткова. Івано-Франківськ: Нова Зоря, 2010. 312 с.

28

28. Рис. Б. 3.2.16. Шкрібляк Микола Юрійович (1858–1920). Декоративний таріль, поч. ХХ ст. різьба, інкрустація / дерево д. 36 см МЕХП.

Опублікована в кн.: Різьба по дереву. Роботи різьбярів Юри, Василя та Миколи Шкрібляків. Альбом/ уклад. А.Ф.Будзан. Київ, видавництво Академії наук Української РСР, 1960.

29. Рис. Б. 3.2.17. Шкрібляк Микола Юрійович (1858–1920). Декоративний таріль, поч. XX ст. вибирана різьба / дерево. д. 33 см МЕХП.

Опублікована в кн.: Різьба по дереву. Роботи різьбярів Юри, Василя та Миколи Шкрібляків. Альбом/ уклад. А.Ф.Будзан. Київ, видавництво Академії наук Української РСР, 1960.

30. Рис. Б. 3.2.18. Шкрібляк Микола Юрійович (1858–1920). Склянка, рахва, кінець XIX ст. інкрустація / дерево 1. Склянка - вис. 12 см, д. 8 см 2. Рахва - вис. 9 см, д. 17 см МЕХП.

Опублікована в кн.: Різьба по дереву. Роботи різьбярів Юри, Василя та Миколи Шкрібляків. Альбом/ уклад. А.Ф.Будзан. Київ, видавництво Академії наук Української РСР, 1960.

31

31. Рис. Б. 3.2.19. Шкрібляк Микола Юрійович (1858–1920) Цукорниця, кінець XIX ст. різьба / дерево вис. 23 см, д. 12 см МЕХП. Оpubлікована в кн.: Різьба по дереву. Роботи різьбярів Юри, Василя та Миколи Шкрібляків. Альбом/ уклад. А.Ф.Будзан. Київ, видавництво Академії наук Української РСР, 1960.

32

32. Рис. Б. 3.2.20. Шкрібляк Микола Юрійович (1858–1920). Цукорниця, кінець XIX ст. інкрустація / дерево вис. 26,5 см, д. 12,5 см МЕХП. Оpubлікована в кн.: Різьба по дереву. Роботи різьбярів Юри, Василя та Миколи Шкрібляків. Альбом/ уклад. А.Ф.Будзан. Київ, видавництво Академії наук Української РСР, 1960.

33. Рис. Б. 3.2.21. Шкрібляк Микола Юрійович (1858–1920). Чарка, пляшка, кінець XIX ст. вибирана різьба / дерево 1. Келих - вис. 9,5 см, д. 4,5 см 2. Пляшка - вис. 19 см, д. 10 см 3. Келих - вис. 9,5 см, д. 5,4 см МЕХП.

Опублікована в кн.: Різьба по дереву. Роботи різьбярів Юри, Василя та Миколи Шкрібляків. Альбом/ уклад. А.Ф.Будзан. Київ, видавництво Академії наук Української РСР, 1960.

34. Рис. Б. 3.2.22. Шкрібляк Микола Юрійович (1858 - 1920). Декоративний таріль початок XX ст. інкрустація / дерево ІФКМ.

Опублікована в кн.: Тимків Б. Мистецтво України та діаспори: дереворізьба сакральна й ужиткова. Івано-Франківськ: Нова Зоря, 2010. 312 с.

35

35. Рис. Б. 3.2.23. Шкрібляк Федір Миколайович (10.01.1893 - 11.11.1960). Декоративний таріль початок ХХ ст. інкрустація / дерево ІФКМ.

Опублікована в кн.: Тимків Б. Мистецтво України та діаспори: дереворізьба сакральна й ужиткова. Івано-Франківськ: Нова Зоря, 2010. 312 с.

36

36. Рис. Б. 3.2.24. Шкрібляк Микола Юрійович (1858—1920). Декоративна тарілка, 1909 р. різьба, інкрустація дерево, бісер, метал.

Опублікована в кн.: Родина Шкрібляків. Альбом/автор-упорядник Захарчук-Чугай Р. В. К.: Мистецтво, 1979. 99 с.

37. Рис. Б. 3.2.25. Шкрібляк Федір Миколайович (10.01.1893 - 11.11.1960). 1.Тарілка з зображенням верхового гуцула, 1957 р. 2. Декоративна тарілка КНМНМ.

Опублікована в кн.: Родина Шкрібляків. Альбом/автор-упорядник Захарчук-Чугай Р. В. К.: Мистецтво, 1979. 99 с.

38. Рис. Б. 3.2.26. Шкрібляк Федір Юрійович (1859 - 1942). Декоративний таріль 1900 р. різьба, інкрустація / дерево.

Опублікована в кн.: Різьба по дереву. Роботи різьбярів Юри, Василя та Миколи Шкрібляків. Альбом/ уклад. А.Ф.Будзан. Київ, видавництво Академії наук Української РСР, 1960.

39. Рис. Б. 3.2. 27. Шкрібляк Федір Юрійович (1859 - 1942). Касета, таріль. 1920 рр. різьба, інкрустація / дерево МХП.

Опублікована в кн.: Родина Шкрібляків. Альбом/автор-упорядник Захарчук-Чугай Р. В. К.: Мистецтво, 1979. 99 с.

40. Рис. Б. 3.2.28. Шкрібляк Дмитро Федорович (20.11.1925 - 14.04.2008). 1. Декоративний таріль, 1985 р. вибрана різьба / дерево, груша 2. Декоративний таріль, 1972 р. різьба, інкрустація бісер, метал, дерево НМДМУ.

Опублікована в кн.: Родина Шкрібляків. Альбом/автор-упорядник Захарчук-Чугай Р. В. К.: Мистецтво, 1979. 99 с.

41. Рис. Б. 3.2.29. Шкрібляк Дмитро Федорович (20.11.1925 - 14.04.2008). Цукорниця, свічник, рахва 1976 р. вибирана різьба дерево, груша.

42. Рис. Б. 3.3.1. Корпанюк Юрій Іванович (12.09.1892 - 19.04.1977). Ложкар. 1962 р. інкрустація, дерево, груша.

45

43. Рис. Б. 3.3.2. Шкрібляк Дмитро Федорович (20.11.1925 - 14.04.2008). Кубок. 1972 р. інкрустація дерево, груша.

44

44. Рис. Б. 3.3.3. Корпанюк Юрій Васильович (д.н. 06.05.1978). Декоративний таріль, 1989 р. поверхнева різьба, дерево, груша д. 22 см
З колекції музею родини Корпанюків. Світлина Ю.В. Корпанюка.

45. Рис. Б. 3.3.4. Шкрібляк Василь Юрійович (07.01.1856 - 21.11.1928). Декоративний таріль вибирана різьба дерево, груша д. 38 см
З колекції музею родини Корпанюків. Світлина Ю.В. Корпанюка.

46. Рис. Б. 3.3.5. Корпанюк Юрій Васильович (д.н. 06.05.1978). Декоративний таріль, 2005 р. поверхнева різьба дерево, груша д. 20 см. З колекції музею родини Корпанюків. Світлина Ю.В. Корпанюка.

47. Рис. Б. 3.3.6. Шкрібляк Василь Юрійович (07.01.1856 - 21.11.1928). Рахва інкрустація дерево, груша вис. 5 см, д. 10 см. З колекції музею родини Корпанюків. Світлина Ю.В. Корпанюка.

48. Рис. Б. 3.3.7. Шкрібляк Василь Юрійович (07.01.1856 - 21.11.1928) Рахва, 1917 р. інкрустація дерево, груша вис. 6 см, д. 10 см . З колекції музею родини Корпанюків. Світлина Ю.В. Корпанюка.

49. Рис. Б. 3.3.8. Корпанюк Юрій Іванович (12.09.1892 - 19.04.1977). Бабка вибирана різьба дерево, груша вис. 24 см, д. 6 см. З колекції музею родини Корпанюків. Світлина Ю.В. Корпанюка.

50

50. Рис. Б. 3.3.9. Корпанюк Юрій Іванович (12.09.1892 - 19.05.1977) Кушка, 1938 р. вибирана різьба дерево, груша вис. 15,5 см, д. 6 см. З колекції музею родини Корпанюків. Світлина Ю.В. Корпанюка.

51

51. Рис. Б. 3.3.10. Корпанюк Юрій Іванович (12.09.1892 - 19.05.1977) Кушка, 1938 р. вибирана різьба дерево, груша вис. 11 см, д. 4 см. З колекції музею родини Корпанюків. Світлина Ю.В. Корпанюка

52

52. Рис. Б. 3.3.11. Корпанюк Юрій Іванович (12.09.1892 - 19.05.1977) Кушка, 1938 р. вибирана різьба дерево, груша вис. 15,6 см, д. 7 см. З колекції музею родини Корпанюків. Світлина Ю.В. Корпанюка.

53

53. Рис. Б. 3.3.12. Корпанюк Юрій Іванович (12.09.1892 - 19.05.1977) Кушка, 1938 р. вибирана різьба дерево, груша вис. 15,6 см, д. 7 см. З колекції музею родини Корпанюків. Світлина Ю.В. Корпанюка.

54. Рис. Б. 3.3.13. Корпанюк Василь Семенович (18.05.1922 - 27.07.2004). Декоративний таріль, 1978 р., дерево, груша, інкрустація, д. 11,5 см
З колекції музею родини Корпанюків. Світлина Ю.В. Корпанюка.

55. Рис. Б. 3.3.14. Корпанюк Юрій Іванович (12.09.1892 - 19.05.1977). Свічник 1969 р. інкрустація дерево, груша. З колекції музею родини Корпанюків. Світлина Ю.В. Корпанюка.

56. Рис. Б. 3.3.15. Корпанюк Семен Іванович (14.09.1894 - 20.11.1970) Декоративний таріль, 1960 р. інкрустація дерево, груша д. 41 см З колекції музею родини Корпанюків. Світлина Ю.В. Корпанюка.

57. Рис. Б. 3.3.16. Корпанюк Семен Іванович (14.09.1894 - 20.11.1970). Декоративний таріль, 1936 р. вибирана різьба дерево, груша д. 28 см З колекції музею родини Корпанюків. Світлина Ю.В. Корпанюка.

58. Рис. Б. 3.3.17. Корпанюк Семен Іванович (14.09.1894 - 20.11.1970). Декоративний таріль, 1934 р. інкрустація дерево, груша д. 34 см. З колекції музею родини Корпанюків. Світлина Ю.В. Корпанюка.

59. Рис. Б. 3.3.18. Корпанюк Семен Іванович (14.09.1894 - 20.11.1970). Декоративний таріль, 1960 р. інкрустація дерево, груша д. 38 см. З колекції музею родини Корпанюків. Світлина Ю.В. Корпанюка.

60. Рис. Б. 3.3.20. Корпанюк Семен Іванович (14.09.1894 - 20.11.1970). Декоративний таріль, 1968 р. інкрустація дерево, груша д. 31 см . З колекції музею родини Корпанюків. Світлина Ю.В. Корпанюка.

61. Рис. Б. 3.3.30. Корпанюк Семен Іванович (14.09.1894 - 20.11.1970). Декоративний таріль, 1967 р. вибирана різьба дерево, груша д. 32 см
З колекції музею родини Корпанюків. Світлина Ю.В. Корпанюка.

62

62. Рис. Б. 3.3.31. Корпанюк Семен Іванович (14.09.1894 - 20.11.1970). Декоративний кубок. Інкрустація дерево, груша вис. 13 см, д. 7 см
З колекції музею родини Корпанюків. Світлина Ю.В. Корпанюка.

63

63. Рис. Б. 3.3.32. Корпанюк Семен Іванович (14.09.1894 - 20.11.1970). Декоративний таріль, 1965 р. інкрустація дерево, груша д. 30 см
З колекції музею родини Корпанюків. Світлина Ю.В. Корпанюка.

64. Рис. Б. 3.3.33. Корпанюк Василь Семенович (18.05.1922 - 27.07.2004) Скринька, 1966 р. інкрустація дерево, груша
З колекції музею родини Корпанюків. Світлина Ю.В. Корпанюка.

65. Рис. Б. 3.3.34. Корпанюк Семен Іванович (14.09.1894 - 20.11.1970).Скринька, 1966 р. інкрустація дерево, груша вис. 5 см, шир. 8,5, довж. 14 см З колекції музею родини Корпанюків. Світлина Ю.В. Корпанюка.

66. Б. 3.3.35. Корпанюк Семен Іванович (14.09.1894 - 20.11.1970). Скринька, 1960 р. вибирана різьба дерево, груша вис. 7,5 см, шир. 12 см, довж. 18,5 см
З колекції музею родини Корпанюків. Світлина Ю.В. Корпанюка.

67. Б. 3.3.36. Корпанюк Василь Семенович (18.05.1922 - 27.07.2004). Скринька, 1995 р. інкрустація дерево, груша вис. 6 см, шир. 9,5 см, довж. 14,5 см
З колекції музею родини Корпанюків. Світлина Ю.В. Корпанюка.

68. Б. 3.3.37. Корпанюк Василь Семенович (18.05.1922 - 27.07.2004). Скринька, 1968 р. інкрустація дерево, груша вис. 7,5 см, шир. 15,5 см, довж. 24,5 см
З колекції музею родини Корпанюків. Світлина Ю.В. Корпанюка.

69

69. Б. 3.3.38. Корпанюк Семен Іванович (14.09.1894 - 20.11.1970).Скринька, 1966 р. вибрана різьба дерево, груша вис. 7,5 см, шир. 14,5 см, вис. 23,5 см
З колекції музею родини Корпанюків. Світлина Ю.В. Корпанюка.

70

70. Б. 3.3.39. Корпанюк Василь Васильович (д.н 16.07.1949) Скринька, 1960 р. вибрана різьба дерево, груша вис. 7,5 см, шир. 12,5 см, довж. 21 см
З колекції музею родини Корпанюків. Світлина Ю.В. Корпанюка.

71

71. Б. 3.3.40. Корпанюк Семен Іванович (14.09.1894 - 20.11.1970).Скринька, 1995 р.
інкрустація дерево, груша вис. 6,5 см, шир. 10 см, довж. 14,5 см
З колекції музею родини Корпанюків. Світлина Ю.В. Корпанюка.

72

72. Б. 3.3.41. Корпанюк Василь Семенович (18.05.1922 - 27.07.2004). Декоравний таріль,
1983 р. вибирана різьба дерево, груша д. 28 см
З колекції музею родини Корпанюків. Світлина Ю.В. Корпанюка.

73

73. Б. 3.3.42. Корпанюк Юрій Іванович (12.09.1892 - 19.05.1977). Кушка, 1938 р. вибрана різьба дерево, груша вис. 15,6 см, д. 7 см.

З колекції музею родини Корпанюків. Світлина Ю.В. Корпанюка.

74

74. Б. 3.3.43. Корпанюк Василь Семенович (18.05.1922 - 27.07.2004). Рахва, 1960-65 рр. інкрустація дерево, груша д. 17 см

З колекції музею родини Корпанюків. Світлина Ю.В. Корпанюка.

75. Б. 3.3.44. Корпанюк Василь Семенович (18.05.1922 - 27.07.2004). Декоративний таріль, 2003 р. поверхнева різьба дерево, груша д. 29 см
З колекції музею родини Корпанюків. Світлина Ю.В. Корпанюка.

76. Б. 3.3.45. Корпанюк Василь Семенович (18.05.1922 - 27.07.2004). Скринька, 1969 р. інкрустація дерево, груша вис. 9 см, шир. 11 см, довж. 11 см
З колекції музею родини Корпанюків. Світлина Ю.В. Корпанюка.

77. Б. 3.3.46. Корпанюк Василь Семенович (18.05.1922 - 27.07.2004). Бартка, 1987 р.
інкрустація дерево, груша вис. 90 см, шир. 10 см
З колекції музею родини Корпанюків. Світлина Ю.В. Корпанюка.

78. Б. 3.3.47. Корпанюк Василь Васильович (д.н. 1949). Свічник "Трійця", вибрана різьба
метал, дерево, груша вис. 42 см, шир. 27 см. З колекції музею родини Корпанюків. Світлина Ю.В.
Корпанюка.

79. Б. 3.3.48. Корпанюк Василь Семенович (18.05.1922 - 27.07.2004) . Декоративний таріль, 1999-2000 р. вибирана різьба метал, дерево, груша д. 31 см. З колекції музею родини Корпанюків. Світлина Ю.В. Корпанюка.

80. Б. 3.3.49. Корпанюк Василь Васильович (д.н. 16.07.1949). Декоративний таріль, 2002 р. інкрустація дерево, груша д. 30 см
З колекції музею родини Корпанюків. Світлина Ю.В. Корпанюка.

81

81. Б. 3.3.50. Корпанюк Юрій Васильович (д.н. 06.05.1978). Декоративний таріль, 1992 р. вибирана різьба дерево, груша д. 18,4 см

З колекції музею родини Корпанюків. Світлина Ю.В. Корпанюка.

82

82. Б. 3.3.51. Корпанюк Василь Семенович (18.05.1922 - 27.07.2004). Декоративний таріль, 2001 р. поверхнева різьба дерево, груша д. 33 см

З колекції музею родини Корпанюків. Світлина Ю.В. Корпанюка.

83

83. Б. 3.3.52. Корпанюк Семен Іванович (14.09.1894 - 20.11.1970). Декоративний таріль, 1940 р. інкрустація дерево, груша д. 34 см
З колекції музею родини Корпанюків. Світлина Ю.В. Корпанюка.

84

84. Б. 3.3.53. Корпанюк Василь Семенович (18.05.1922 - 27.07.2004). Ніж, 1995 р. інкрустація дерево, груша довж. 12-15 см
З колекції музею родини Корпанюків. Світлина Ю.В. Корпанюка.

85

85. Б. 3.3.54. Корпанюк Василь Семенович (18.05.1922 - 27.07.2004). Табакерка інкрустація дерево, груша вис. 3 см, шир. 5 см, довж. 7 см. З колекції музею родини Корпанюків. Світлина Ю.В. Корпанюка.

86

86. Б. 3.3.55. Корпанюк Юрій Васильович (д.н. 06.05.1978). Декоративний таріль, 2004 р. поверхнева різьба дерево, груша д. 20 см
З колекції музею родини Корпанюків. Світлина Ю.В. Корпанюка.

87. Б. 3.3.56. Корпанюк Василь Семенович (18.05.1922 - 27.07.2004). Декоративна рамка, 1987 р. інкрустація дерево, груша шир. 17, вис. 20 см
З колекції музею родини Корпанюків. Світлина Ю.В. Корпанюка.

88. Б. 3.3.57. Корпанюк Семен Васильович (д.н 11.01.1986). 1. Декоративний таріль, 2000 р. поверхнева різьба / дерево, груша д. 16,5 см 2. Хрестик, 1997 р. 3. Хрестик, 1998 р.
З колекції музею родини Корпанюків. Світлина Ю.В. Корпанюка.

89

89. Б. 3.3.58. Корпанюк Василь Семенович (18.05.1922 - 27.07.2004). Скринька, 1995 р. інкрустація дерево, груша вис. 7 см, шир. 7,5 см, довж. 14,7 см. З колекції музею родини Корпанюків. Світлина Ю.В. Корпанюка.

90

90. Б. 3.3.59. Корпанюк Василь Семенович (18.05.1922 - 27.07.2004). Декоративний таріль, 2000 р. поверхнева різьба дерево, груша д. 34 см. З колекції музею родини Корпанюків. Світлина Ю.В. Корпанюка.

91. Б. 3.3.60. Корпанюк Василь Семенович (18.05.1922 - 27.07.2004). Декоративна рамка. 1979 р. Інкрустація, вибирана різьба дерево, груша вис. 23 см, щир. 19 см . З колекції музею родини Корпанюків. Світлина Ю.В. Корпанюка.

92. Б. 3.3.61. Корпанюк Василь Семенович (18.05.1922 - 27.07.2004).Скринька, 1981 р. вибирана різьба дерево, груша вис. 5 см, шир. 8 см, довж. 13,5 см. З колекції музею родини Корпанюків. Світлина Ю.В. Корпанюка.

93

93. Б. 3.3.62. Корпанюк Василь Семенович (18.05.1922 - 27.07.2004). Скринька, 1983 р.
інкрустація дерево, груша вис. 11 см, д. 6,7 см
З колекції музею родини Корпанюків. Світлина Ю.В. Корпанюка.

94

94. Б. 3.3.63. Корпанюк Василь Семенович (18.05.1922 - 27.07.2004). Скринька, 1986 р.
вибирана різьба дерево, груша
З колекції музею родини Корпанюків. Світлина Ю.В. Корпанюка.

95. Б. 3.3.64. Корпанюк Семен Іванович (14.09.1894 - 20.11.1970). Цукерниця, 1953 р. поверхнева різьба дерево, груша д. 16 см З колекції музею родини Корпанюків. Світлина Ю.В. Корпанюка.

96. Б. 3.3.65. Корпанюк Василь Семенович (18.05.1922 - 27.07.2004). Декоративний таріль, 1964 р. вибирана різьба дерево, груша д. 26 см
З колекції музею родини Корпанюків. Світлина Ю.В. Корпанюка.

97. Б. 3.3.66. Корпанюк Василь Семенович (18.05.1922 - 27.07.2004). Цукерниця, 1984 р.
 вибрана різьба, дерево, груша
 З колекції музею родини Корпанюків. Світлина Ю.В. Корпанюка.

98. Б. 3.3.67. Корпанюк Василь Семенович (18.05.1922 - 27.07.2004). Скринька вибрана
 різьба дерево, груша вис. 7 см, шир. 8,5 см, довж. 8,5 см
 З колекції музею родини Корпанюків. Світлина Ю.В. Корпанюка.

99. Б. 3.3.68. Корпанюк Юрій Васильович (д.н. 06.05.1978). Декоративна чаша, 2002 р. вибирана різьба дерево, груша д. 12,5 см. З колекції музею родини Корпанюків. Оpubлікована в кн.: Тимків Б. Мистецтво України та діаспори: дереворізьба сакральна й ужиткова. Івано-Франківськ: Нова Зоря, 2010. 312 с.

100. Б. 3.3.69. Корпанюк Василь Семенович (18.05.1922 - 27.07.2004). Раківочка, 1982 р. інкрустація дерево, груша вис. 3 см, д. 7,5 см
З колекції музею родини Корпанюків. Світлина Ю.В. Корпанюка.

101. Б. 3.3.70. Корпанюк Юрій Васильович (д.н. 06.05.1978). Декоративний хрестик. 1989 р. вибирана різьба дерево, груша
З колекції музею родини Корпанюків. Світлина Ю.В. Корпанюка.

102. Б. 3.3.71. Корпанюк Юрій Васильович (д.н. 06.05.1978). Декоративний хрест, 2001 р. поверхнева різьба дерево, груша вис. 17 см, шир. 9,5 см
З колекції музею родини Корпанюків. Світлина Ю.В. Корпанюка.

103. Б. 3.3.72. Корпанюк Юрій Васильович (д.н. 06.05.1978). Декоративний хрест, 1991 р.
вибирана різьба дерево, груша вис. 17 см, шир. 9,5 см
З колекції музею родини Корпанюків. Світлина Ю.В. Корпанюка.

104. Б. 3.3. 73. Корпанюк Юрій Васильович (д.н. 06.05.1978). Декоративний таріль, 1988 р.
поверхнева різьба дерево, груша д. 23 см
З колекції музею родини Корпанюків. Світлина Ю.В. Корпанюка.

105

105. Б. 3.3.74. Корпанюк Юрій Васильович (д.н. 06.05.1978). Декоративний таріль, 1980 р.
вибирана різьба, дерево, груша д. 18 см
З колекції музею родини Корпанюків. Світлина Ю.В. Корпанюка.

106

106. Б. 3.3.75. Шкрібляк Василь Юрійович (07.01.1856 - 21.11.1928). Скринька інкрустація,
різьба дерево, груша вис. 18 см, д. 32 см
З колекції музею родини Корпанюків. Світлина Ю.В. Корпанюка.

107

107. Б. 3.3. 76. Корпанюк Юрій Васильович (д.н. 06.05.1978). Декоративна рамка, 1987 р.
поверхнева різьба дерево, груша вис. 5 см, шир. 3 см
З колекції музею родини Корпанюків. Світлина Ю.В. Корпанюка.

108

108. Б. 3.3.77. Корпанюк Василь Васильович (д.н. 16.07.1949). Поличка і три тарілки “Робота трьох поколінь”, 1966 р. вибрана різьба / дерево, груша вис. 25 см. шир. 10 см. довж. 50 см НМДМУ м. Київ

109

109. Б. 3.3.78. Корпанюк Василь Васильович (д.н. 16.07.1949). Тарілка “Колос”, 1979 р. інкрустація дерево, груша д. 45 см

110. Б. 3.3. 79. Корпанюк Василь Васильович (д.н. 16.07.1949). Таріль “Сонце”, 1977 р. різьба дерево, груша д. 42 см Запорізький художній музей.

111. Б. 3.3.80. Корпанюк Василь Васильович (д.н. 16.07.1949). Декоративний таріль, 1973 р. різьба, інкрустація дерево, груша д. 23 см

112

112. Б. 3.3.81. Корпанюк Василь Васильович (д.н. 16.07.1949). Рахва, 1980 р. поверхнева різьба дерево, груша вис. 7 см, д. 18 см

113

113. Б. 3.3.82. Корпанюк Василь Васильович (д.н. 16.07.1949). Декоративна шкатулка, 1978 р. вибирана різьба дерево, груша вис. 7,5 см, шир. 13 см, довж. 21 см

114

114. Б. 3.3.83. Корпанюк Василь Васильович (д.н. 16.07.1949). Декоративний таріль, 1978. різьба, інкрустація дерево, груша

115

115. Б. 3.3.84. Корпанюк Василь Васильович (д.н. 16.07.1949). Таріль “Свято”, 1978 р. інкрустація, різьба дерево, груша д. 27 см

116

116. Б. 3.3. 85. Корпанюк Василь Васильович (д.н. 16.07.1949). Декоративний таріль, 1977 р. вибирана різьба дерево, груша д. 20 см

117

117. Б. 3.3. 86. Корпанюк Василь Васильович (д.н. 16.07.1949). Таріль “Карпати”, 1979 р. інкрустація дерево, груша д. 31 см

118. Рис. Б. 3.4.1. Корпанюк Марія Михайлівна (02.07.1953 -12.04.2025). Молитва, 2003 р.
папір / пастель вис. 50 см, шир. 50 см
З колекції музею родини Корпанюків. Світлина Ю.В. Корпанюка.

119. Рис. Б. 3.4.2. Корпанюк Марія Михайлівна (02.07.1953 -12.04.2025). Сім щаблів, 2002
р. папір / пасель вис. 50 см, шир. 50 см
З колекції музею родини Корпанюків. Світлина Ю.В. Корпанюка.

120. Рис. Б. 3.4.3. Корпанюк Марія Михайлівна (02.07.1953 -12.04.2025). Марія - 2, 2003 р.
папір / пастель вис. 40 см, шир. 40 см
З колекції музею родини Корпанюків. Світлина Ю.В. Корпанюка.

121. Рис. Б. 3.4.4. Корпанюк Марія Михайлівна (02.07.1953 -12.04.2025). Воля - 1 , 2003 р.
папір / пасель вис. 50 см, шир. 50см
З колекції музею родини Корпанюків. Світлина Ю.В. Корпанюка.

122

122. Рис. Б. 3.4.5. Корпанюк Марія Михайлівна (02.07.1953 -12.04.2025). Молитва, 2005 р.
дерево / глина вис. 40 см, шир. 40 см

З колекції музею родини Корпанюків. Світлина Ю.В. Корпанюка.

123

123. Рис. Б. 3.4.6. Корпанюк Марія Михайлівна (02.07.1953 -12.04.2025). Перетворення,
2002 р. червона глина вис. 25 см, шир. 25 см

З колекції музею родини Корпанюків. Світлина Ю.В. Корпанюка.

124. Рис. Б. 3.4.7. Корпанюк Марія Михайлівна (02.07.1953 -12.04.2025). Роздуми, 1989 р. шамотна маса / пігменти смальта дерево вис. 25 см, шир. 25 см
З колекції музею родини Корпанюків. Світлина Ю.В. Корпанюка.

125. Рис. Б. 3.4.8. Корпанюк Марія Михайлівна (02.07.1953 -12.04.2025). Вона, 2002 р. шамотна маса / пігменти червона глина вис. 25 см, шир. 25 см
З колекції музею родини Корпанюків. Світлина Ю.В. Корпанюка.

126

127

126 – 127. Рис. Б. 3.4.9-10. Корпанюк Наталія Романівна (д.н. 04.08.1978) Написання ікон. Корпанюк Юрій Васильович (д.н. 06.05.1978) проект, дерево різьблення. Храм Різдва Пресвятої Богородиці м.Новий Розділ. Світлина Ю.В. Корпанюка.

128

129

128-129. Рис. Б. 3.4.11-12. Корпанюк Наталія Романівна (д.н. 04.08.1978) Написання ікон. Корпанюк Юрій Васильович (д.н. 06.05.1978) проект, дерево різьблення. Храм Різдва Пресвятої Богородиці м.Новий Розділ. Світлина Ю.В. Корпанюка.

130. Рис. Б. 3.4.13. Корпанюк Наталія Романівна (д.н. 04.08.1978) Намісна ікона Святий Миколай, 2017 р. дошка, акрил, сусальне золото храм Різдва Пресвятої Богородиці м.Новий Розділ. Світлина Ю.В. Корпанюка.

131. Рис. Б. 3.4.14. Корпанюк Наталія Романівна (д.н. 04.08.1978). Намісна ікона Богородиця, 2017 р. дошка, акрил, сусальне золото. Храм Різдва Пресвятої Богородиці м.Новий Розділ. Світлина Ю.В. Корпанюка.

132. Рис. Б. 3.4.15. Корпанюк Наталія Романівна (д.н. 04.08.1978). Намісна ікона Різдво Пресвятої Богородиці, 2017 р. дошка, акрил, сусальне золото. Храм Різдва Пресвятої Богородиці м. Новий Розділ. Світлина Ю.В. Корпанюка.

133. Рис. Б. 3.4.16. Корпанюк Наталія Романівна (д.н. 04.08.1978). Намісна ікона Богородиця, 2017 р. дошка, акрил, сусальне золото храм Різдва Пресвятої Богородиці м. Новий Розділ. Світлина Ю.В. Корпанюка.

134. Рис. Б. 3.4.17. Корпанюк Наталія Романівна (д.н. 04.08.1978). Намісна ікона Богородиця, 2016 р. дошка, акрил, сусальне золото вис. 140 см, шир. 60 см Храм “Успіння Пресвятої Богородиці”, Дубляни Львівська обл. Світлина Ю.В. Корпанюка.

135. Рис. Б. 3.4.18. Корпанюк Наталія Романівна (д.н. 04.08.1978) Ікона Христос-Пантократор, 2016 р. дошка, акрил, сусальне золото вис. 150 см, шир. 70 см Храм “Успіння Пресвятої Богородиці”, Дубляни Львівська обл. Світлина Ю.В. Корпанюка.

136. Рис. Б. 3.4.19. Корпанюк Наталія Романівна (д.н. 04.08.1978). Намісна ікона Св. Миколай, 2016 р. дошка, акрил, сусальне золото вис. 140 см, шир. 60 см Храм “Успіння Пресвятої Богородиці”, Дубляни Львівська обл. Світлина Ю.В. Корпанюка.

137. Рис. Б. 3.4.20. Корпанюк Наталія Романівна (д.н. 04.08.1978). Намісна ікона Успіння Пресвятої Богородиці, 2016 р. дошка, акрил, сусальне золото вис. 140 см, шир. 60 см Храм “Успіння Пресвятої Богородиці”, Дубляни Львівська обл. Світлина Ю.В. Корпанюка.

138

138. Рис. Б. 3.4.21. Корпанюк Наталія Романівна (д.н. 04.08.1978). Ікона Різдво Ісуса Христа, 2016 р. дошка, акрил, сусальне золото вис. 55 см, шир. 45 см. з колекції музею родини Корпанюків. Світлина Ю.В. Корпанюка.

139

139. Рис. Б. 3.4.22. Корпанюк Наталія Романівна (д.н. 04.08.1978). Ікона Святий Миколай, 2016 р. дошка, акрил, сусальне золото вис. 55 см, шир. 45 см. З колекції музею родини Корпанюків. Світлина Ю.В. Корпанюка.

140. Рис. Б. 3.4.23. Корпанюк Анастасія Юрїївна (д.н. 06.05.1941). Ліжник, 2002 р. овеча вовна вис. 160 см, шир. 200 см з колекції А. Ю. Корпанюк. Світлина Ю. В. Корпанюка.

141. Рис. Б. 3.4.24. Корпанюк Анастасія Юрїївна (д.н. 06.05.1941). Ліжник, 2004 р. овеча вовна вис. 160 см, шир. 200 см з колекції А. Ю. Корпанюк. Світлина Ю. В. Корпанюка.

142

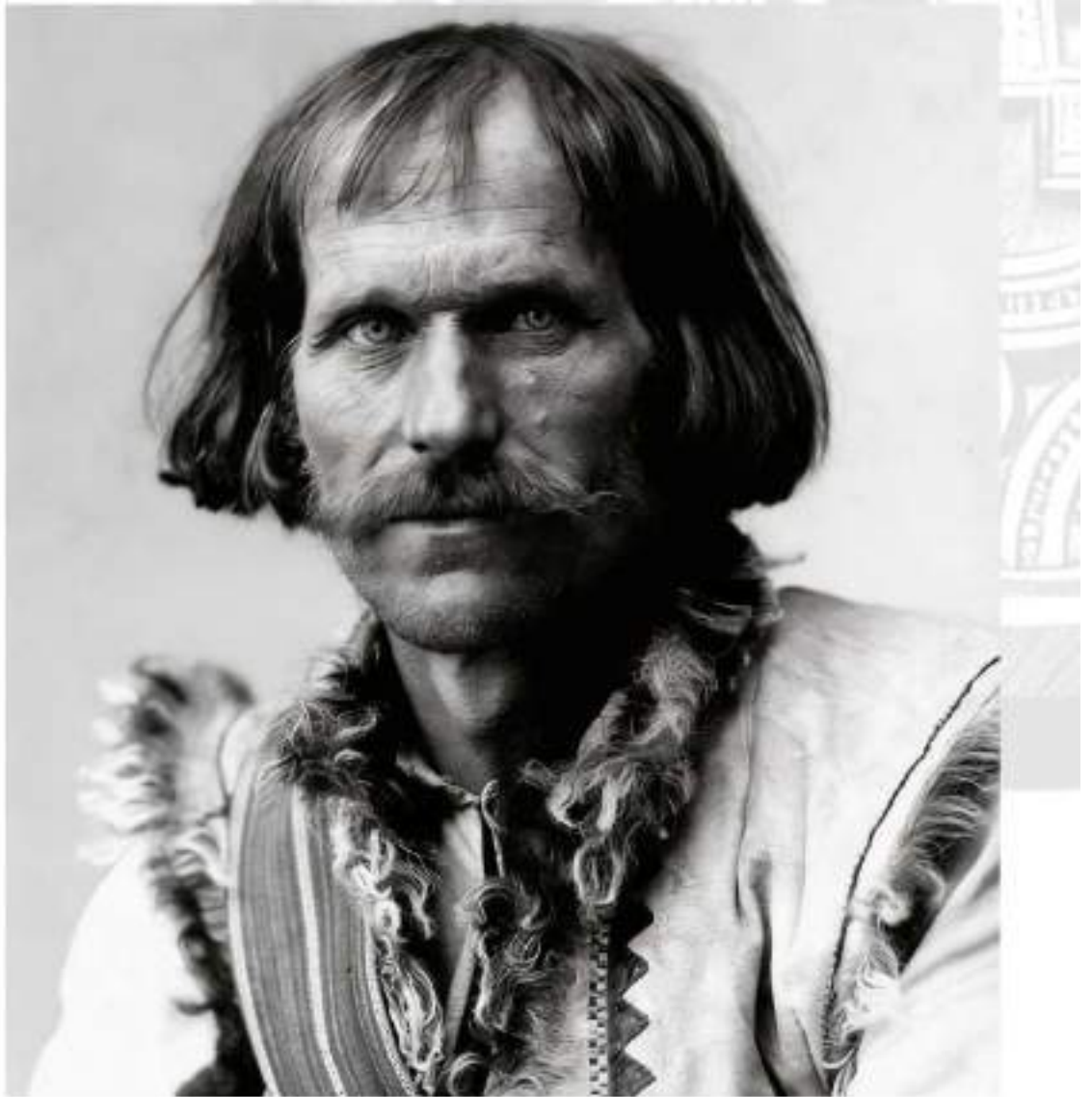
142. Рис. Б. 3.4.25. Корпанюк Анастасія Юрїївна (д.н. 06.05.1941). Ліжник, 1998 р. овеча вовна вис. 160 см, шир. 200. З колекції А. Ю. Корпанюк. Світлина Ю. В. Корпанюка.

143

143. Рис. Б. 3.4.26. Корпанюк Анастасія Юрїївна (д.н. 06.05.1941). Ліжник, 1997 р. овеча вовна вис. 160 см, шир. 200 см З колекції А. Ю. Корпанюк.

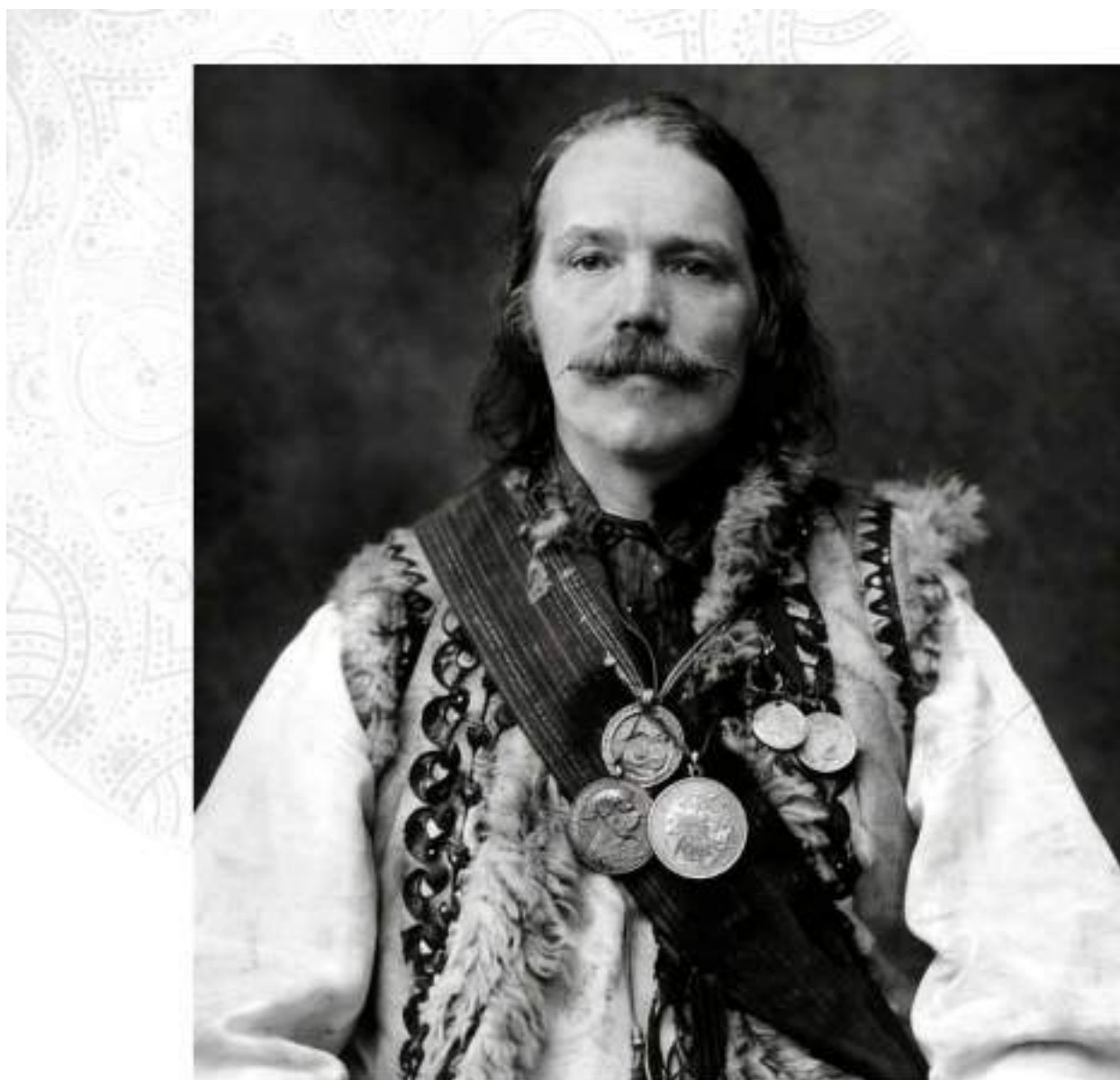
Ілюстрації

ШКРІБЛЯК Юрій Іванович

(15.04.1823 - 22.04.1884)

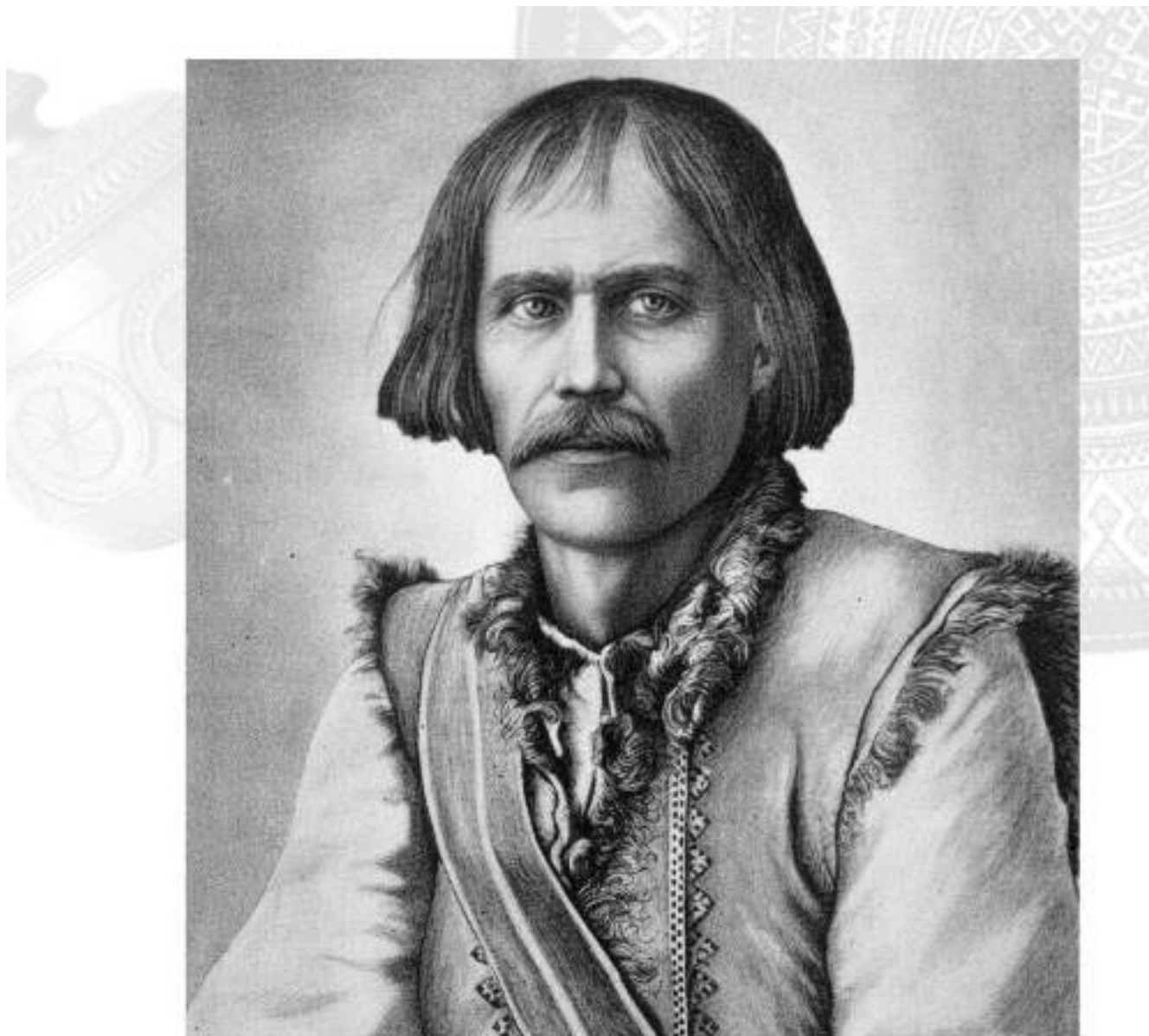

ШКРІБЛЯК Василь Юрійович

(07.01.1856. - 21.11.1928)

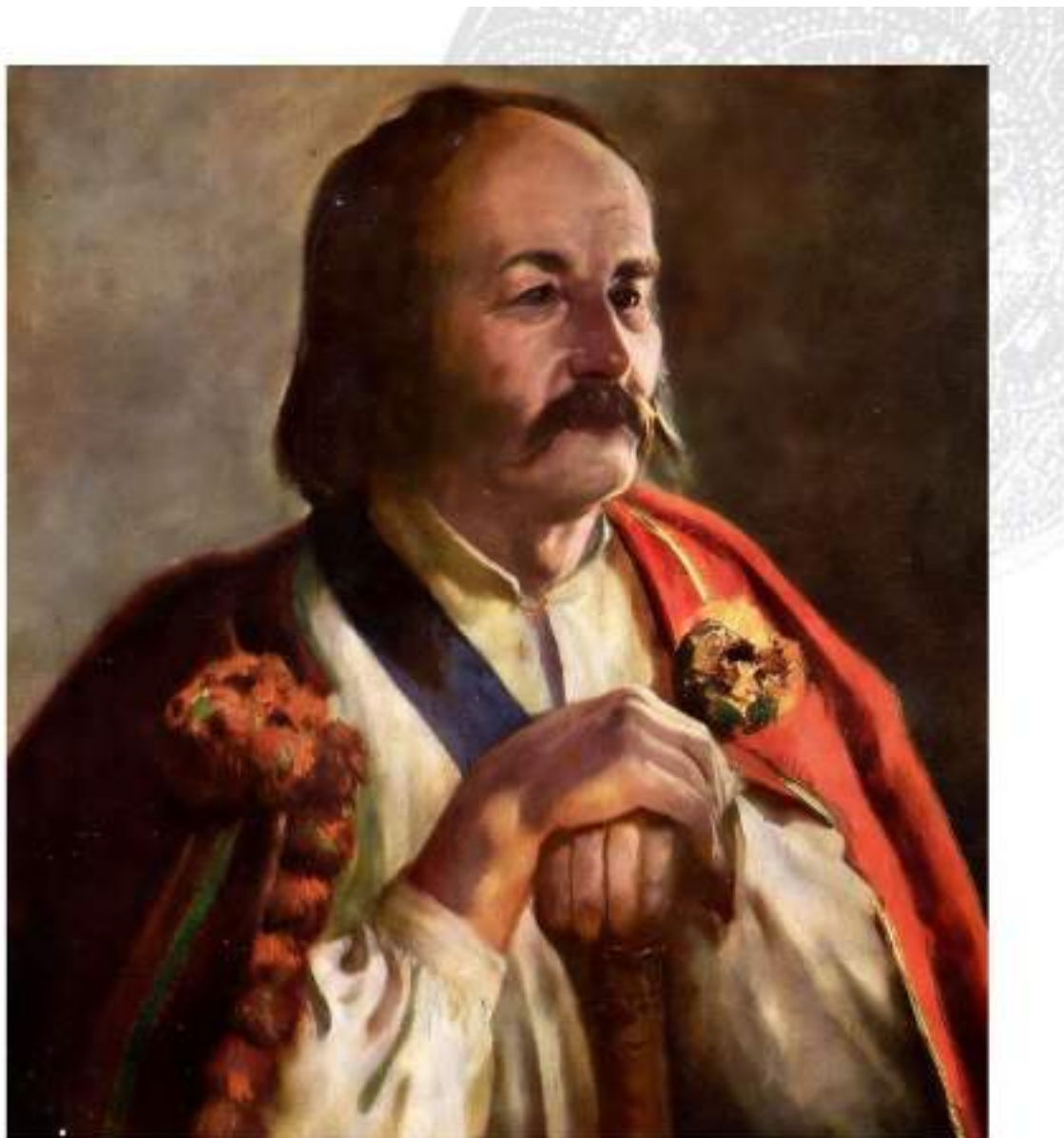

ШКРІБЛЯК Микола Юрійович

(1858 - 1920)

ШКРІБЛЯК Федір Юрійович

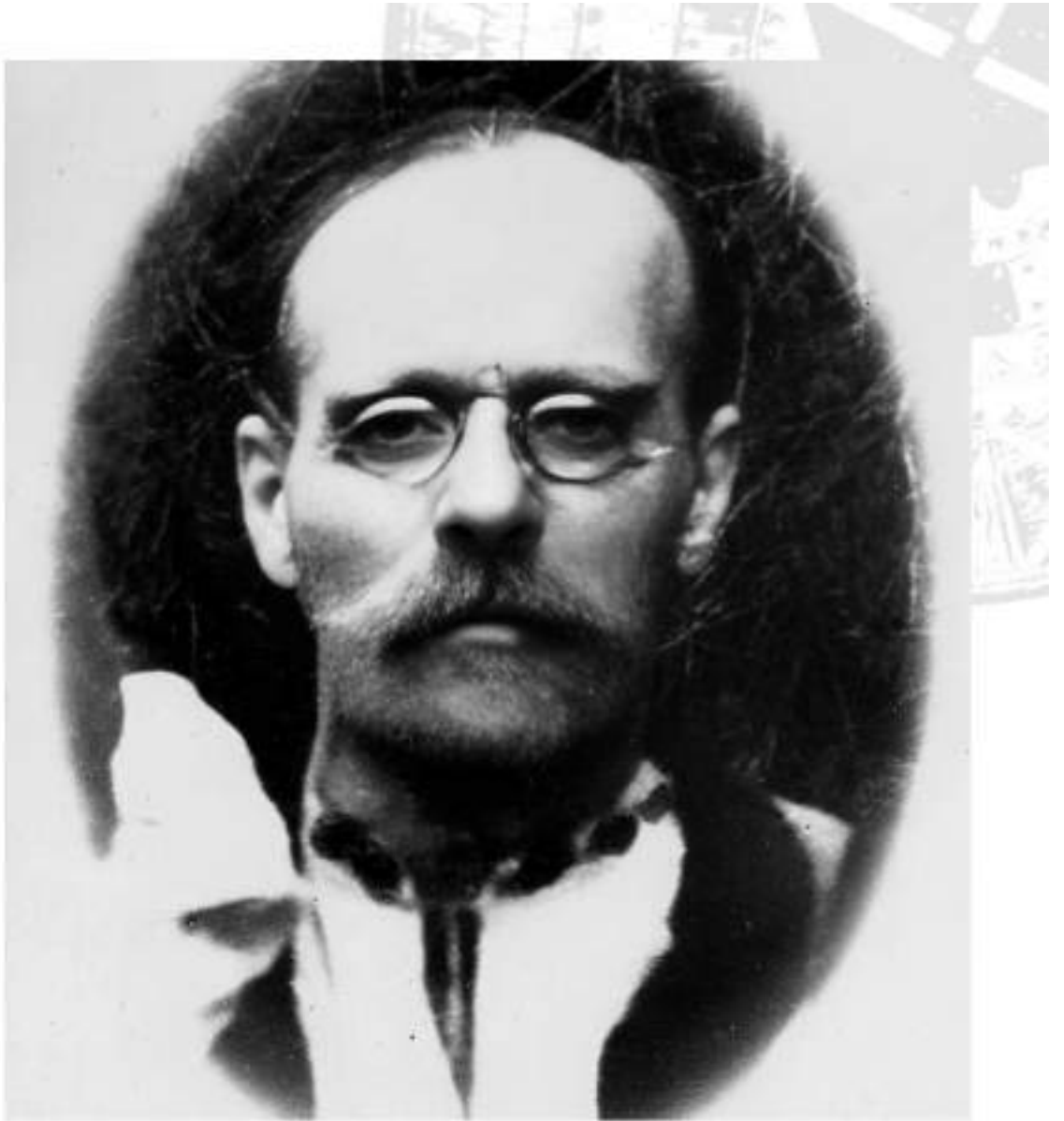
(1859 - 1942)

ШКРІБЛЯК Василь Миколайович

(15.03.1900 - 14.02.1976)

ШКРІБЛЯК Федір Миколайович

(10.01.1893 - 1960)

ШКРІБЛЯК Дмитро Федорович

(20.10.1925 - 14.04.2008)

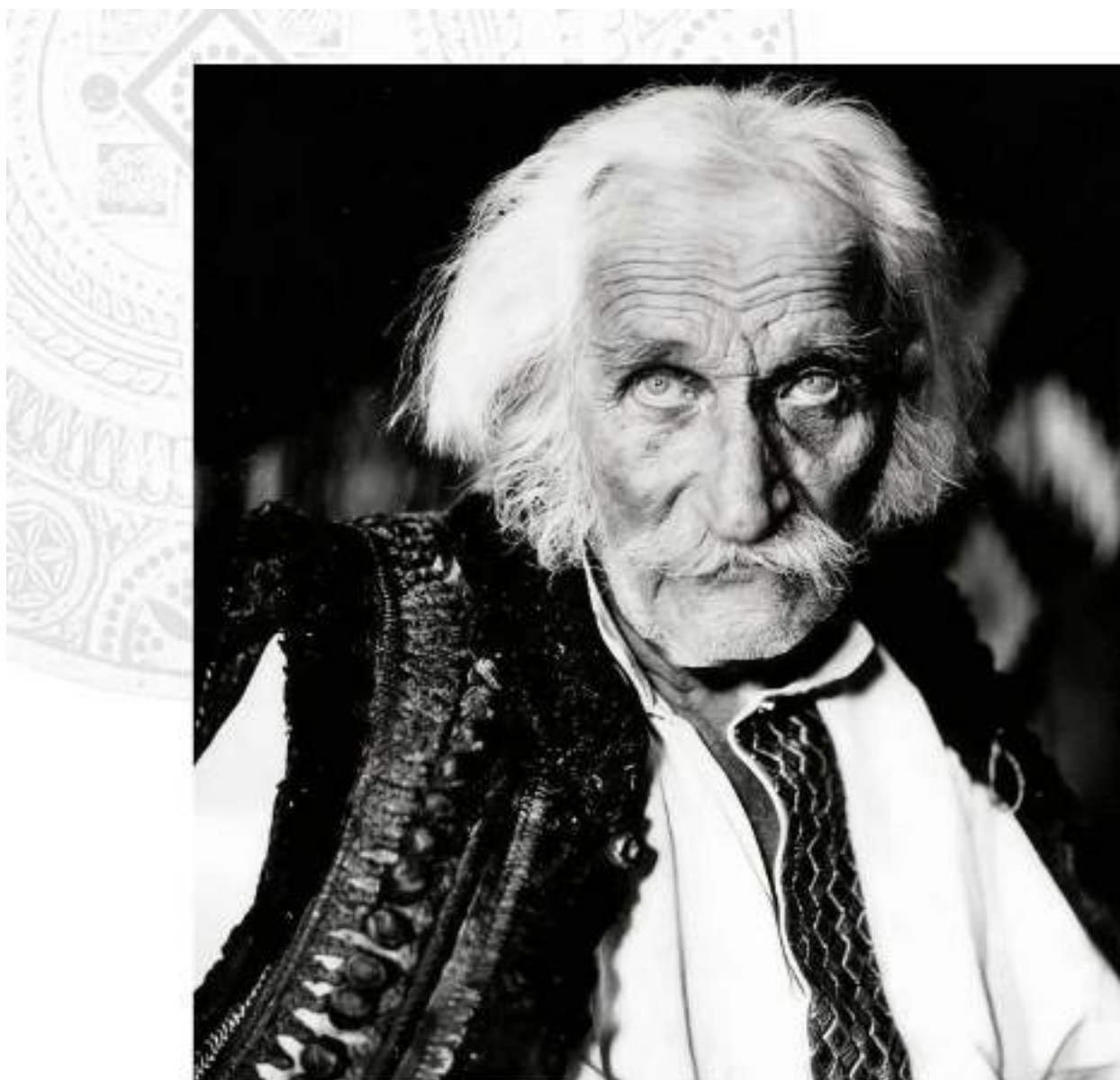

КОРПАНИЮК Катерина Юрїївна

(1866 - 1938)

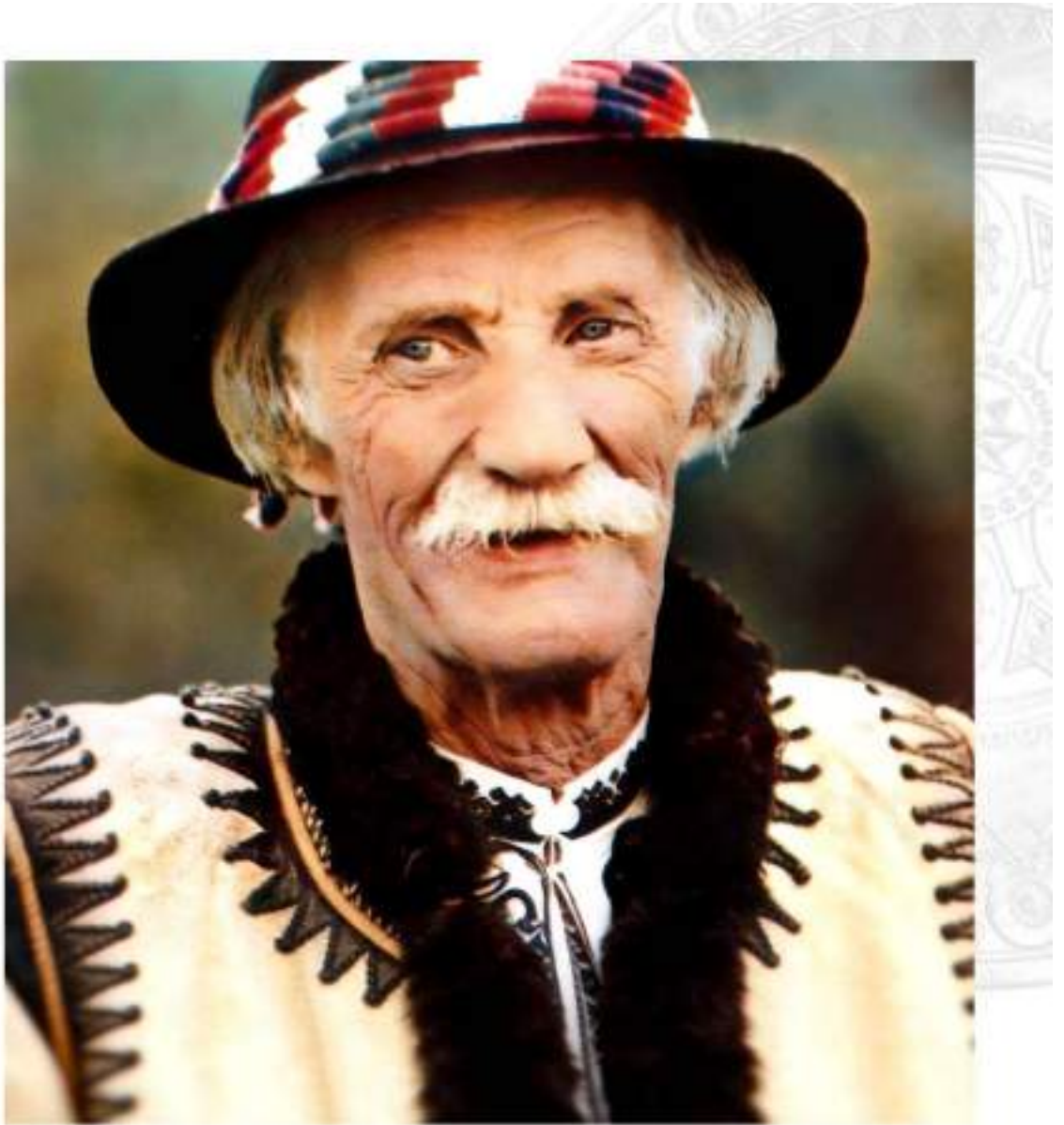

КОРПАНИЮК Юрій Іванович

(12.09.1892 - 19.04.1977)

КОРПАНИЮК Семен Іванович

(14.09.1894 - 20.11.1970)

КОРПАНИЮК Василь Семенович

(18.05.1922 - 27.07.2004)

Корпанюк Василь Васильович

(д.н. 16.07.1949)

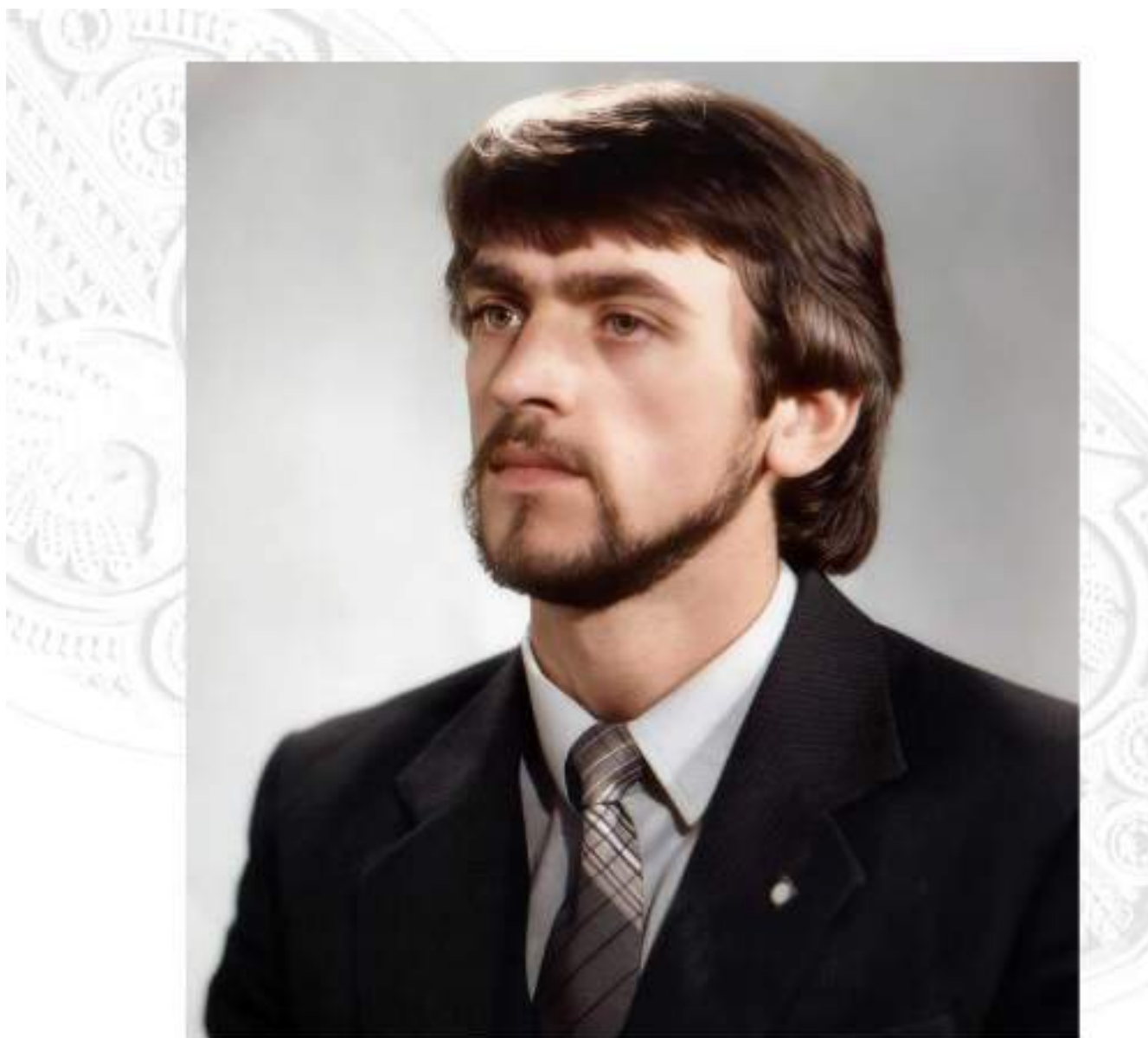

КОРПАНИЮК Петро Васильович

(д.н. 03.06.1958)

КОРПАНИЮК Іван Васильович

(19.10.1960 - 14.03.12)

КОРПАНИЮК Семен Васильович

(д.н 11.01.1986)

ШКРІБЛЯК Ганна Василівна

(1906 - 1986)

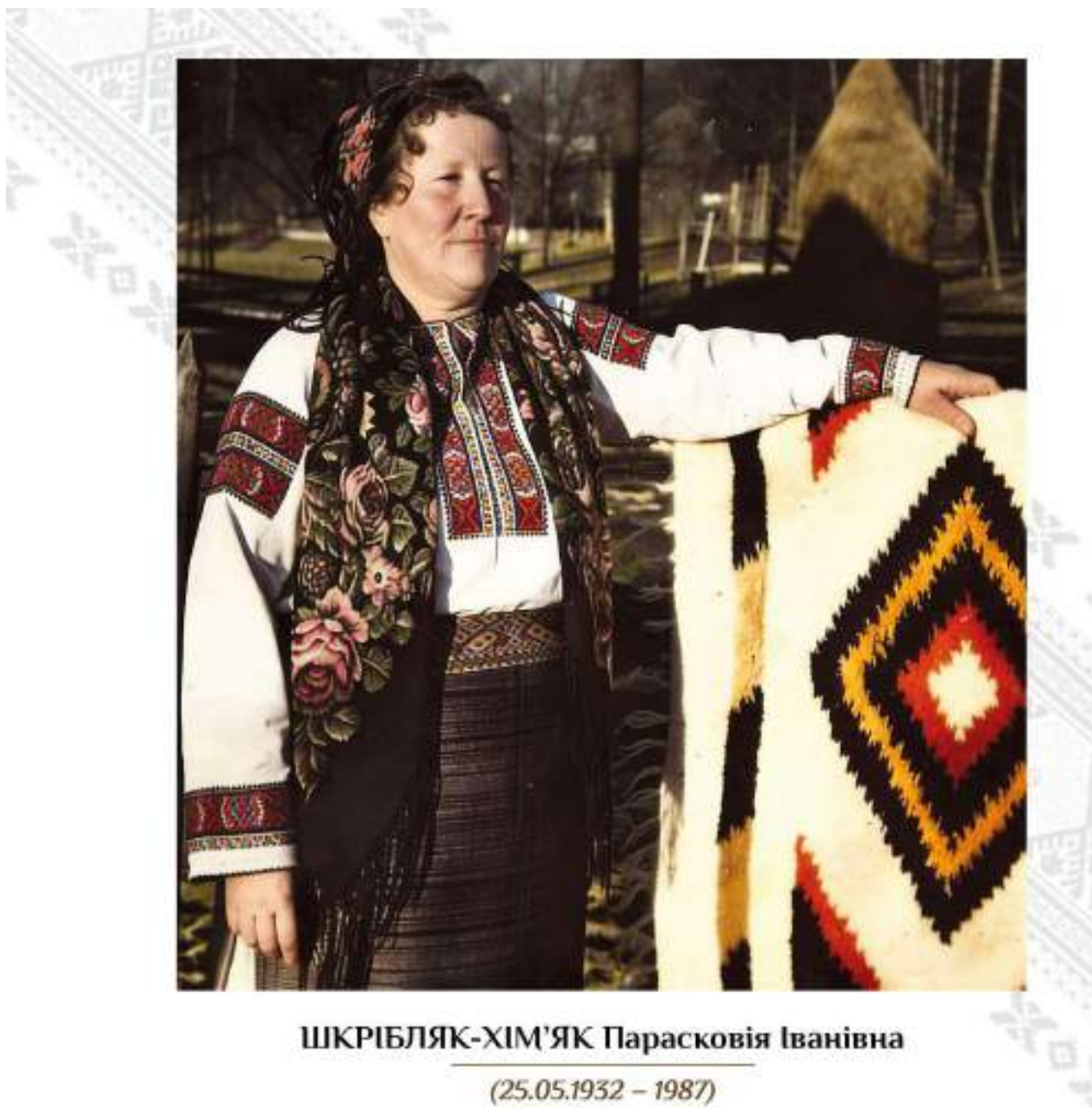

КАЛИНИЧ Василина Іванівна

(12.04.1931 - 11.07.2024)

ШКРІБЛЯК-ХІМ'ЯК Парасковія Іванівна

(25.05.1932 – 1987)

КОРΠΑНІЮК Анастасія Юрївна

(д.н. 06.05.1941)

Корпанюк (Чорномудряк) Параска Олексіївна

(1890 - 1975)

КОРПАНИЮК (Гасюк) Параска Миколаївна

(1926 - 2012)

КОРПАНИЮК Марія Михайлівна

(02.07.1953 - 12.04.2025)

КОРПАНИЮК Наталія Романівна

(д.н. 04.08.1978)

КОРПАНИЮК Петро Дмитрович

(д.н. 29.03.1968)

Постамент Шкрібляку Юрію у с.Яворів
встановлений 21 вересня 2012 р.

Надгробний пам'ятник, Шкрібляку Юрію Івановичу в с. Яворів.

Світлина зроблена Корпаноком Ю.В.

Катерина Шкрібляк (після заміжжя Корпанюк)
з батьком Юрієм Шкрібляком,
Світлина з родинної збірки Н. Корпанюк.
КМНМПГ

Катерина Шкрібляк (після заміжжя Корпанюк) з сном Семеном Корпанюком.
Світлина з родинної збірки Н. Корпанюк.
КМНПГ

Катерина Шкрібляк (після заміжжя Корпанюк) з сном Юрієм Корпанюком.
Світлина з родинної збірки Н. Корпанюк.
КМНПГ

Портрет Шкрібляка Юрія Івановича, 1822-1884. Автор рисунку Северин Обст.

Портрет Шкрібляка Юрія Івановича. Художник Глухівський Кароль, 1840-1913 р.

Портрет Шкрібляка Юрія Івановича, автор Процків Іван, 2022 р.
Зберігається в Яворівському ліцеї імені Петра Лосюка.

Світлина зроблена Корпанюком Ю.В.

Портрет Корпанюка Василя Семеновича, автор Іван Процків, 2022 р.
Зберігається в Яворівському ліцеї імені Петра Лосюка.

Світлина зроблена Корпанюком Ю.В.

Правнук Юрія Корпанюка Тарас демонструє власну творчу роботу, меморіальну дошку своєму прадіду. Меморіальна дошка на даний момент встановлена на будинку де жив і творив Корпанюк Юрій.

Портрет народного майстра Корпанюка Юрія. Художник Сахро Петро, 1967 р.
З колекції музею Херсонського обласного художнього музею ім. О.О. Шовкуненка.
На даний момент викрадений в період окупації представниками РФ.

Різьбяр Ю. Шкрібляк. Автор Одрехівський Василь Павлович, 1957 р.

Автор орнаменту зображеного на на купюрі Корпанюк Юрій Іванович (1892–1977).

Світлина зроблена Корпанюком Ю.В.

Юрій та Семен Корпанюки. Автор Сахро Петро Юрійович.
З колекції ІФКМ.

Пам'ятний хрест майстру різьби по дереву Шкрібляку Юрію.
Встановлений у 2012 р. на обійсті Шкрібляка Дмитра, правнука різьб'яра,
недалеко від хати, де він жив.

Меморіальна дошка Корпанюку Семену Івановичу
на родинному будинку Корпанюків.

Василь Семенович Корпанюк за роботою:

Корпанюк Василь Семенович, Корпанюк Параска Миколаївна,
Корпанюк Василь Васильович біля родинного обійстя в с. Яворів,
прісілок Широкий.

Корпанюк В. В. та Ющенко В. А.
на презентації альбому Корпанюка П. Д. "Мій рідний край".

Світлина зроблена Корпанюк. Ю.В.

МАНДРІВКА В КРАЇНУ ПОШТОВИХ ЛИСТІВОК

Від усієї душі вітаю видання цієї чудової колекції поштових листівок, творцем якої є нащадок веселитньо відомої родини — митців Шкрібанків і Корпанюків з Гуцульщини. З частинкою цієї збірки я мав можливість ознайомитися на виставці в Музеї українського народного декоративного мистецтва.

Колекціонування — одне з найблагородніших захоплень. Ним захоплюються особливі, одержимі люди, які люблять свій рідний край, свою історію. Заняття це цікаве, але нелегке. Колекціонери мають знати природу, мистецтво, побут і звичаї народу. Не лише, що рівень освіченості багатьох з них у тій ділянці, якою вони цікавляться, зазвичай думовилиши високою і досить різномібною підготовкою, хоч самі вони здебільшого працюють за цілком іншим фахом.

Справжні колекціонери завжди ставлять перед собою мету — не просто зібрати унікальні речі, мистецькі твори, а й систематизувати їх, ґрунтовно вивчити і проаналізувати. Саме таким колекціонером є Петро Корпанюк, який понад десять років невтомно збирає поштові листівки.

Перші ілюстровані листівки з краєвидами українських міст і сіл, а також з етнографічними сюжетами з різних регіонів України з'явилися друком наприкінці XIX століття. Стало традицією надсилати листівки до свят — Різдва, Нового року, Великодня, Дня ангела. Рівноманітні за тематикою та способом друку листівки випускали багато видавництв. Для їх виготовлення запрошували фотографів, художників.

Про Гуцульщину можна сказати просто: це край митців, бо місцеві селяни здавна мають потяг до художньої творчості. Тут усьому —

Передмова до альбому "Мій рідний край".
Автор альбому Корпанюк Петро Дмитрович.

Світлина зроблена Корпанюком Ю.В.

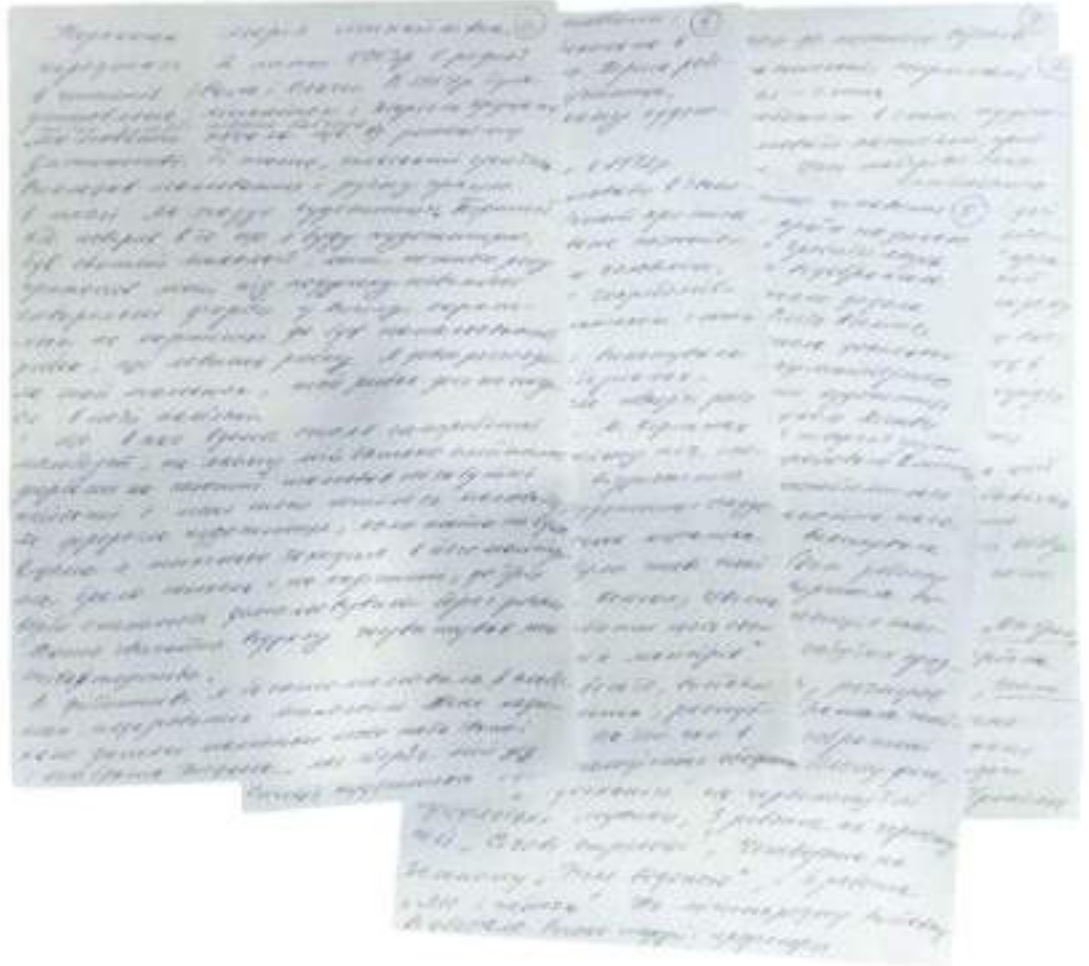

Подяка від президента України Юценка В. А.
м. Київ 23.10.2009 р.

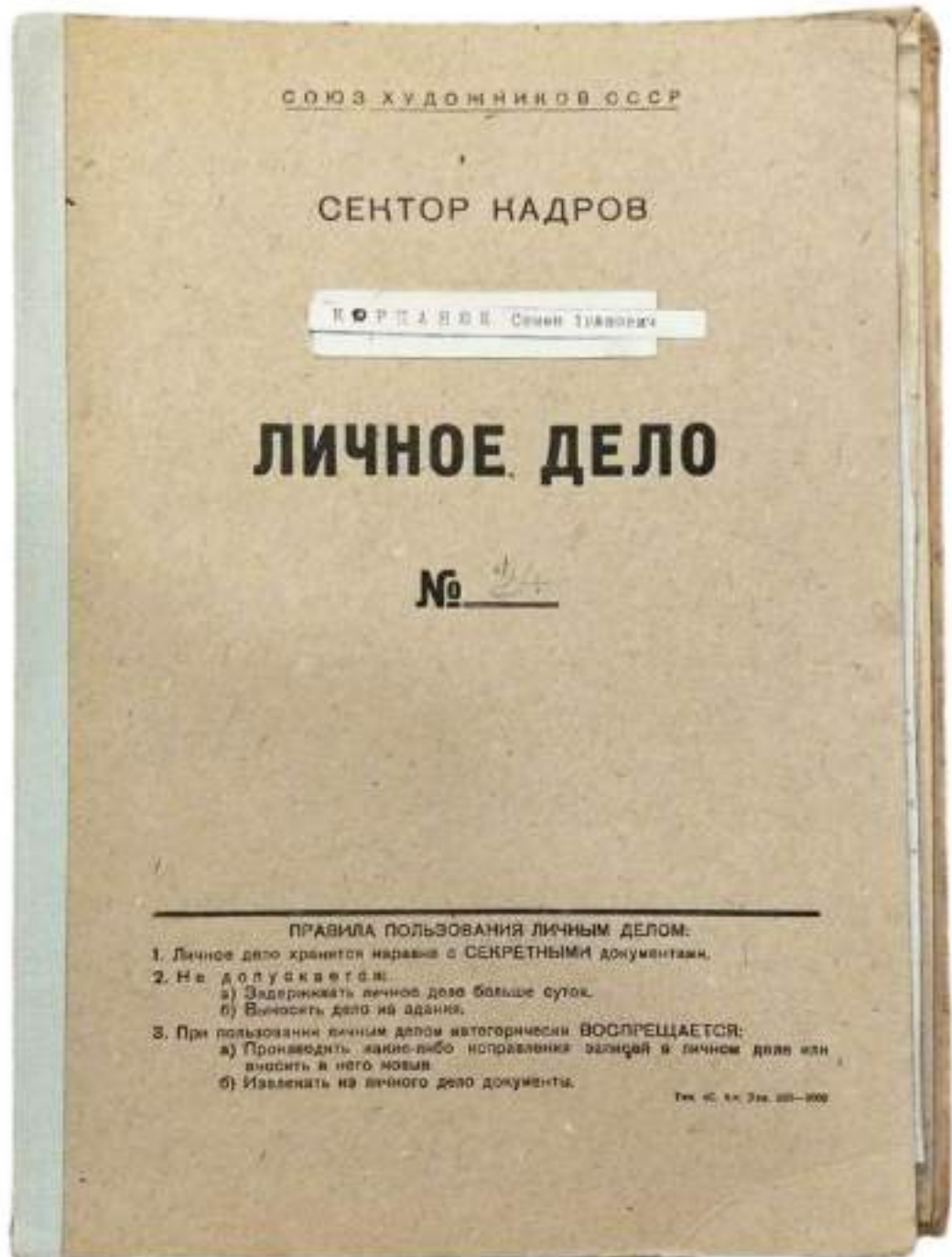
Світлина зроблена Корпанюк. Ю.В.

Корпанюк Марія Михайлівна. Рукописи.
Світлина зроблена Корпанюком Ю.В.

Корпанюк Семен Иванович. Документація для прийому в НСХУ.

Світлина зроблена Корпанюком Ю.В.

Вінницькому повіті

мод Семен Іванович народився
у році в селі Зборів, Кошарівського р-ну,
Вінницької, а нині Вінницької
області України. Проживав у селі
Зборів, Вінницького повіту
декоративному мистецтву.

у часі на Вінницькій державній
академії, Вінницького повіту.

Проживав у Вінницькому повіті у
Вінницькому декоративному мистецтві
у 1940 році у часі на об'єкті цієї

Вінницької академії народного мистецтва
Вінницького декоративного мистецтва і
мистецтва, за спеціалізацією промислу.

1942 році закінчив мистецтво народного
в селі Зборів, Кошарівського району.

1946 року у часі в селі Вінницького
Вінницького народного мистецтва і промислу
мистецтва Вінницького мистецтва і промислу.

1954 року у часі в селі Вінницького
Вінницького народного мистецтва і промислу
Вінницького декоративного мистецтва. 1957 року у часі
Вінницького мистецтва і промислу [Зборівського
Вінницького декоративного мистецтва].

1957 року у часі в селі народного мистецтва
м. Зборів (Зборівський) мистецтва і промислу.

1959 року мистецтва народного мистецтва
в м. Зборів, мистецтва декоративного мистецтва
художнього мистецтва і промислу не був.

в Зборів 30 березня 1960р. Бурмаковський

Корпанюк Семен Іванович. Документація для прийому в НСХУ.

Світлина зроблена Корпанюком Ю.В.

ВІСНИК І СПИСОК № 5.

Засідання Президія Соціалістичного відділення Союзу художників Української РСР від 20 червня 1960 рр. у.

СПИСОК: Івану Коржаню Семену Івановичу про участь у членстві Союзу художників СРСР, 1934 року народження, українська, декоративна, авторська творча група з 1912 році участима на міжнародно-художній виставці в Кохені, організованій товариством художників по дереву.

Резюме: член Союзу художників Тимієв Семен Іванович Івану Семену Івановичу та Кабан Івану Івановичу.

ПОСТАНОВИ: Прийнято у членів Союзу художників Української РСР без проходження додаткового кандидатського стажу, зважаючи на великі заслуги в мистецтві з розвитком та продовженням традиційної різьби по дереву та зважаючи на великі заслуги в роботі, декоративну мистецтвою 1912 року в Кохені на виставці.

1930 року участима на виставці мистецтва у Львові, 1940 року участима на виставці у Станіславі та Москві, експонує декоративну тарілку та мистецтво.

1940 року учасник республіканської виставки, виставляє декоративну тарілку. 1954 року експонує декоративну тарілку та мистецтво Коржаню Семену Івановичу учасник виставки промисловості 1-го з'їзду художників СРСР експонує декоративну мистецтво.

1958 року Коржаню Семену Івановичу учасник виставки народного мистецтва Союзу /Балгарія/ виставляє декоративну тарілку.

1959 року учасник виставки народного мистецтва Монголії, виставляє тарілку.

є оригінал відео

Корпанюк Семен Іванович. Документація для прийому в НСХУ.

Світлина зроблена Корпанюком Ю.В.

ВЕРИЖКА в ПРОТОКОЛУ № 20/27

Засідання правління Івано-Франківського відділення
Спілки художників Української РСР

від 3 березня 1964 року.

СЛУХАЛИ: Висунення і обговорення кандидатур на номінації
почесного звання "НАСЛУЖЕНІЙ МІСТЕР НАЦІОНАЛІ
ТВОРЧОСТІ УКРАЇНСЬКОЇ РСР".

ВОСТАНОВИЛИ: Подати пропозиції перед Президією Верховної
Ради Української РСР про присвоєння почесного
звання "Заслужений майстер народної творчості"
ГОРБАНИЙ СЕМЕН ІВАНОВИЧ члену Спілки художників
СРСР майстру художньої обробки дерева на великій
масштабі в галузі народного мистецтва.

В оформленні вірно :

Корпанюк Семен Іванович. Документація для прийому в НСХУ.

Світлина зроблена Корпанюком Ю.В.

СПИСОК РОБІТ

Корпачюк Семена Івановича

1.	декоративна сирнича вишня	1912	р.	виставл.	в Колоні
2.	" топірця і топонора	1923	р.	"	"
3.	" сирнича і таріла	1930	р.	"	Львів
4.	" жетунка і топонора	1940	р.	"	Москва
5.	" таріла і рахив	1940	р.	"	Київ
6.	" жетунка і рахив	1934	р.	"	Київ
7.	" жетунка	1937	р.	"	Москва 1-ша ЗМЗ
8.	" рахив	1938	р.	"	Болгарія.
9.	" топірця	1950	р.	"	Монголія.
10.	" - літрисва	1940	р.	"	Москва

В.В. Свистуніч.

Корпачюк Семен Іванович. Документація для прийому в НСХУ.

Світлина зроблена Корпачюком Ю.В.

Копія:

ПОЧЕТНА
ГРАМОТА

Вигорджується КОРПАНОК

Василь Васильович за участь у виставці
"ТВОРИ НАРОДНИХ МИСТЦІВ РОДИНИ ПЕРІБЛЯКІВ",
виставовні в Львівському музеї українського
мистецтва.

м. Львів, 22 лютого 1970 р.

НАЧАЛЬНИК ЛЬВІВСЬКОГО
ОБЛАСНОГО УПРАВЛІННЯ
КУЛЬТУРИ

Н. ВІТОВСЬКИЙ

*Копія в ірра:
Віднавідається через
і вва. згідно з...
Свідомо від...
В. С.*

1. Світлини в. д. 1

Корпанюк Василь Васильович. Документація для прийому в НСХУ.

Світлина зроблена Корпанюком Ю.В.

ДИПЛОМ № 079199 Копія

Цей диплом видано гр. КОРПАНОКУ ВАСИЛЮ ВАСИЛЬОВИЧУ
Настоящий диплом выдан

до _____

в тому що він [вона] в 19 66 році вступив[ла] в Львівського
в том, что он [она] в 19 _____ году поступил[а] в _____
державного інституту прикладного та декоративного
мистецтва
в 19 _____ році закінчив[ла] повний курс названого інституту
и в 19 _____ году окончил[а] полный курс _____

по спеціальності "Інтер'єр та обладнання"
по специальности _____

Рішенням Державної екзаменаційної [кваліфікаційної] комісії під
Решением Государственной экзаменаци. [квалификац.] комиссии от
червня 19 71 . гр. _____

присвоєна кваліфікація художника декоративно-прикладного
присвоена квалификация _____
мистецтва

Місто Львів _____ 30. червня 19 71 р.
Город _____

Регістраційний № 723
Регистрационный № _____

Голова Державної екзаменаційної (кваліфікаційної) комісії
Председатель Государственной экзаменационной
(квалификационной комиссии)

М. П. _____
Директор (ректор) _____ підпис
Секретарь _____
Секретарь _____

м. Івано-

Корпанюк Василь Васильович. Документація для прийому в НСХУ.

Світлина зроблена Корпанюком Ю.В.

Івано-Франківська організація Спілки художників
УРСР

СПИСОК ТВОРІВ

експонованих на виставці претендента
в члени Спілки художників СРСР
члена молодіжного об'єднання молодих
художників Івано-Франківської органі-
зації Спілки художників УРСР
тов. КОРПАНОКА В.В.

РІЗЬБА ПО ДЕРЕВУ

м. Івано-Франківськ

липень 1980 р.

Корпанюк Василь Васильович. Документація для прийому в НСХУ.

Світлина зроблена Корпанюком Ю.В.

№ 1 -

1. Декоративне панно для житлового інтер'єру
/15 предметів/ 1972 р.
46x92 см.
дерево, різьба, травлення на металі
2. Декоративні пласти для інтер'єру аптеки в м. Капулі.
1972 р.
50x50 см. 3 шт.
дерево, різьба.
3. Декоративна тарілка 1973 р.
Д - 23 см.
дерево, різьба.
4. Свічник 1973 р.
25x16x18 см.
дерево, різьба, метал.
5. Декоративна тарілка 1974 р.
Д - 25 см.
дерево, різьба.
6. Обкладинка 1975 р.
25x16 см.
дерево, різьба, інкрустація.
7. Книга-адрес 1975 р.
20x20,5 см.
дерево, різьба, інкрустація.
8. Тарілка 1977 р.
Д - 22 см.
дерево, різьба, інкрустація.
9. Тарілка 1977 р.
Д - 42
дерево, різьба, інкрустація.

Корпанюк Василь Васильович. Документація для прийому в НСХУ.

Світлина зроблена Корпанюком Ю.В.

- 2 -

10. Тарілка 1977 р.
Д - 25 см.
дерево, різьба.
11. Шахматка 1978 р.
21х13х75 см.
дерево, різьба.
12. Книга - адрес 1978 р.
28х20 см.
дерево, різьба.
13. Тарілка 1978 р.
Д - 32 см.
дерево, різьба, інкрустація.
14. Тарілка 1978 р.
Д - 41 см.
дерево, різьба, інкрустація.
15. Тарілка "Веспа" 1979 р.
Д - 28 см.
дерево, різьба, інкрустація.
16. Тарілка 1979 р.
Д - 27 см.
дерево, різьба, інкрустація.
17. Рахва. 1980 р.
Д-18 см. В-7 см.
дерево, різьба.

Корпанюк Василь Васильович. Документація для прийому в НСХУ.

Світлина зроблена Корпанюком Ю.В.

СПИСОК ПУБЛІКАЦІЙ ПРО ТВОРЧИСТЬ ХУДОЖНИКА
КОРΠΑНОКА ВАСИЛЯ ВАСИЛЬОВИЧА

1. О.Степанюк
Газ. "ЛІТЕРАТУРНА УКРАЇНА"
26.02.1965 р.
"Черці в Яворові", репортаж.
2. Газ. "Советская культура", 3.09.1966 р.
"Смершми в льоді"
Згадка про автора.
3. І.Чендей.
"СОЛЬКЕЛЬОРНІ ПЕРЛИНИ ЗАКАРПАТТЯ"
газ. "Літературна Україна", 23.12.1966р.
згадка про творчість художника.
4. Р.Захарчук-Чугай.
Ж. "Образотворче мистецтво", №4 1970 р.
стор. 17.
5. А.Дрогомерецький.
Газ. "Молодь України", 14.02.1971 р.
"Заспіваймо співачку"
Зарисовка про творчість автора, фото.
6. Літературно-мистецький альманах
"НОВОМІТТЯ" видавництва "Карпати" 1974р.
2 Ілюстрації стор. 141.
7. Ж. "Образотворче мистецтво" № 1 1975 р.
репродукція стор. 8.
8. Газ. "Прикарпатська правда" 9.02.1977 р.
Зарисовка про творчість художника,
фотографія.
9. В. Гребеняцький.
Ж. "Контень" № 8 1977 р.
"Марія і Василь Корпанюки"
галерея "Контень" репродукції стор. 16, 33, 156.
10. Газ. "Радянська Гуцульщина" 7.07.1978 р.
"Династія умільців" фотохроніка РІТАУ

Корпанюк Василь Васильович. Документація для прийому в НСХУ.

Світлина зроблена Корпанюком Ю.В.

2.

11. Р. Гзрек.

Ж. "Восток" № 7 1978 р.
Нарис "КОРПАНИМ" стор. 156-157.

12. М. Яновський.

Газ. "Комсомольський прапор" 12,14,16.
12,1978 р. "Родовід" нарис.

13. В. Качан

Ж. "Вітчизна" № 9.1979 р.
"Скворець душі", стор. 149-161.
нарис.

14. Д. Гоберман

"По Гундулячині. Ленінград,
видавництво "Искусство" 1979 р.
стор. 61, згадка про художника

15. В. Керян

"Радянське Прикарпаття" видавництво
"Карпати" 1980 р.
згадка про творчість художника.

16. Г. Підлісний

Газ. "Життя і слово" Торонто. 29.01.1980 р.
"Мистецькому року нема переводу"
стаття.

Корпанюк Василь Васильович. Документація для прийому в НСХУ.

Світлина зроблена Корпанюком Ю.В.

С П И С О К
ОСНОВНИХ ТВОРІВ ХУДОЖНЬКОГО КОМПАЇНКА ВАСИЛЯ ВАСИЛЬОВИЧА, ЧЛЕНА ОБ'ЄДНАННИХ
МОНТАЖНИХ ХУДОЖНИКІВ ІТАНО-ІСПАНІЙСЬКОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ СЕЛЕНА ХУДОЖНИКІВ
УКРАЇНСЬКОЇ РСР.

№ п/п	Назва твору	Матеріал розмір	Рік створення	Назва виставки	№ зазначеної роботи в репродукції
1.	Тарілка	дерезо, різьба 2-16см.	1972	Виставка народно-декоративного мистецтва УРСР, присвячена 50-річчю утворення СРСР Київ 1974р., Каталог 1974р., стор. 35.	Міністерство культури УРСР
2.	Декоративна тарілка	дерезо, різьба 4-23 см.	1973	Республіканська художня виставка "Молоді художники України" Київ 1973р., Каталог 1974р., стор. 60.	Міністерство культури УРСР
3.	Декоративна тарілка	дерезо різьба 3-24 см.	1974	Республіканська виставка, присвячена 50-річчю заснування України під назвою "Сучасні загороджівці, Київ 1974р., Каталог 1974р., стор. 38.	Міністерство культури УРСР, Республі- канське з'яв. "Сучасні за- городжівці" № 1975р.
4.	Ландшафт	дерезо, різьба інкруста- ція 20x20, 9см	1976	Всесоюзна виставка творів народних художників "Величність селян", Москва 1976р., Каталог 1976 г., стор. 81. Республіканська виставка "Молодість України" Київ 1976р., Справка Агресії художніх вистав- ок України від 13.02.1980р. № 2635.	Міністерство культури УРСР, Спирит- уалізація в з'яв. "Величність" № 1976р.
5.	Тарілка	дерезо, різьба інкрустація 1-21	1977	Республіканська художня виставка, присвячена 50-річчю Великої Вітчизняної війни "Величність ідеї перемоги", Київ 1977р., Каталог 1977р., стор. 30.	Міністерство культури УРСР
6.	Тарілка "Сонце"	дерезо, різьба, інкрустація 1-42	1977	Республіканська виставка творів народних художників України, Справка Агресії художніх виставок України від 31.01. 1980р. № 1431.	Міністерство культури УРСР
7.	Тарілка	дерезо, різьба 1-25	1977	Республіканська виставка "50 років радянським народом" присвячена 50-річчю радянської Азії, Київ-1977, Каталог 1980р., стор. 34.	Міністерство культури УРСР
8.	Тарілка	дерезо, різьба інкруста- ція 1-20	1977	Всесоюзна виставка "Народні ремісники" присвячена 50-річчю Великої Вітчизняної війни в Росії, Справка Агресії художніх вистав- ок України від 31.01.1980р. № 2635.	Міністерство культури УРСР
9.	Тарілка	дерезо, різьба, інкруста- ція 1-16	1978	Республіканська художня виставка "50 ро- ків ВРСР" Київ 1978р., Справка Агресії художніх виставок України від 13.02.1980 № 2635.	Міністерство культури УРСР
10.	Тарілка "Сонце"	дерезо, різьба, інкруста- ція 1-27	1978	Всесоюзна виставка "Великі промисли СРСР" Москва 1979-1980рр., Справка Агресії художніх виставок України від 31.01.1980р. № 1431. Республіканська виставка творів народних художників промислів, Київ 1978р.	Міністерство культури УРСР
11.	Декоративна тарілка "Паруси"	дерезо, різьба, інкруста- ція 1-31	1979	Республіканська виставка, присвячена 40- річчю народно-художньої майстерності України з okazji Радянської України, Київ 1979р., Справка Агресії художніх виставок України від 31.01.1980р. № 1431.	Міністерство культури УРСР
12.	Тарілка "Козак"	дерезо, різьба, інкруста- ція 1-45	1979	Всесоюзна виставка "Великі промисли СРСР" Москва 1979-1980рр., Справка Агресії художніх виставок України від 31.01.1980рр. № 1431.	Художня академія и.Лосева № 1431

Корпанюк Василь Васильович. Документація для прийому в НСХУ.

Світлина зроблена Корпанюком Ю.В.

Корпанюк Василь Васильович. Нагороди.
 Світлина зроблена Корпанюком Ю.В.

ІВАНО-ФРАНКІВСЬКА ОБЛАСНА ДЕРЖАВНА АДМІНІСТРАЦІЯ
ІВАНО-ФРАНКІВСЬКА ОБЛАСНА РАДА

НАГОРОДЖУЄТЬСЯ

КОРПАНЮК Василь Васильович

*заслужений художник України, доцент кафедри
декоративно-прикладного мистецтва Інституту
мистецтв Прикарпатського національного університету
імені Василя Стефаника*

*За сумлінну працю, вагомий особистий
внесок у розвиток національного мистецтва,
виховання студентської молоді, високий
професіоналізм та з нагоди 10-ої річниці з часу
заснування Інституту мистецтв Прикарпатського
національного університету імені Василя Стефаника*

Голова
обласної державної адміністрації

М. Винниванюк

Голова
обласної ради

О. Сітч

2011 рік

Корпанюк Василь Васильович. Нагороди.

Світлина зроблена Корпанюком Ю.В.

Корпанюк Василь Васильович. Нагороди.
Світлина зроблена Корпанюком Ю.В.

Корпанюк Василь Васильович. Нагороди.
Світлина зроблена Корпанюком Ю.В.

НАГОРОДЖУЄТЬСЯ

КОРΠΑНЮК
Василь
Васильович

за багаторічну сумлінну працю,
високу професійну майстерність,
вагомий особистий внесок у розвиток
культури на Прикарпатті та
з нагоди відзначення Всеукраїнського
дня працівників культури та
майстрів народного мистецтва

Голова
Івано-Франківської
обласної ради

Олександр СИЧ

листопад 2019 року

Корпанюк Василь Васильович. Нагороди.

Світлина зроблена Корпанюком Ю.В.

АВТОБІОГРАФІЯ

Корпанюк Марія Михайлівна

(дата народження)

Я, Корпанюк Марія Михайлівна,
народилася 2 липня 1953 року в м. Тольми
Житомирської області в родині вчителів
Бориса - Зруч Михайла Дмитровича
1953 року народження, прародителів
Іванна Франківського
Франківського, залізничного технічного
нагляду.

Мати - Зруч Марія Федорівна 1956 рік
народження, вчителька Житомирської
середньої школи № 16

В 1960 році пішла в перший клас, а в 1968
році закінчила в класі Житомирської
середньої школи № 13. В цей час редакто-
ром сільської газети, багато читала, при-
шлось працювати в школах зарубіжних країн.

В 1968 році навчалася в Київській технічній
шкільній фабриці промислів на факультеті
художньої роботи.

В 1970 році вступила в членів ВЛКСМ. Вступила
в партію ВЛКСМ по Києву.

В 1972 році в бізнесово закінчила Київський
технічний зарубіжних промислів і отримала
професію художниці-модельєр.

Нарізанню мистецтва працюю на роботі зобра-

СПИСОК ТВОРІВ

експонованих на виставці претендента
в членів Спілки художників ВРСР
члена молодіжного об'єднання молодих
художників Івано-Франківської
організації Спілки художників УРСР.
тов. Корпанюк М. М.

/ КЕРАМІКА/

м . Івано - Франківськ.

серпень 1982р.

Корпанюк Марія Михайлівна. Документація для прийому в НСХУ.

Світлина зроблена Корпанюком Ю.В.

С П Р О Б

СПИСОК ТВОРІХ ХИЖИНА КОЛЛЕКЦІЇ МАРІЇ КОРПАНЮК, ЩЕБІ ОПРИЄННІ ВООДИ
 СПИСОКІВ ІЛЮСТРАЦІЙНИХ ПРАЦЬ ТА ІНШИХ ВИДАВЧИХ ТВОРИВ ДИ ДР.

№ п/п	Назва твору	Матеріал роботи	Рік виконання	Назва виставки	На місцях збереження твору	
					а	б
1.	Декоративні скляні вазони "Скляні вазони"	Скло різноманітне	1970	Республіканський виставковий комплекс "Українська Республіка" у Львові, Львів 1974 р., № 88.	Львів-Спеціалізований художній музей.	
2.	Декоративні скляні вазони	Скло різноманітне	1970	"-	Львівський музей	
3.	Декоративні скляні вазони "Скляні вазони"	Скло різноманітне	1970	"-	Львівський музей	
4.	Декоративні скляні вазони різноманітні	Скло різноманітне	1970	"-	Львів-Спеціалізований художній музей.	
5.	Декоративні скляні вазони	Скло, різноманітне	1970	"-	Львівський музей	
6.	Скляні "Вазони різноманітні"	Скло, різноманітне	1970	Республіканський виставковий комплекс "Українська Республіка", Львів, 1970, Львів 1971 р., № 84.	Львівський спеціалізований художній музей	
7.	Декоративні скляні вазони різноманітні	Скло різноманітне	1977	Республіканський виставковий комплекс "Українська Республіка", Львів, 1977, Львівський спеціалізований художній музей.	Львівський музей	

2.

1	2	3	4	5	6
8.	Декоративні скляні вазони	Скло різноманітне 20 x 13	1979	Республіканський виставковий комплекс "Українська Республіка" у Львові, Львів 1979 р., Львівський спеціалізований художній музей.	Львів-Спеціалізований художній музей
9.	Декоративні скляні вазони	Скло різноманітне 20 x 13	1979	"-	Львів-Спеціалізований художній музей
9.	Декоративні скляні вазони	Скло різноманітне 20 x 15	1979	"-	Львів-Спеціалізований художній музей, Львів, "Композиторський музей" (Л.Л.88)
10.	Декоративні скляні вазони	Скло різноманітне 20 x 13	1979	"-	Львівський музей ім. "Композиторський музей" (Л.Л.88) р.
11.	Вазон "Ліана"	Скло різноманітне 20 x 20	1980	Республіканський виставковий комплекс "Українська Республіка" у Львові, Львів 1980 р., Львівський спеціалізований художній музей.	Львівський музей.
12.	Вазон "Ліана"	Скло різноманітне 17x13	1982	Республіканський виставковий комплекс "Українська Республіка" у Львові, Львів 1982 р., Львівський спеціалізований художній музей.	Львівський музей
13.	Вазон "Тундра"	Скло різноманітне 20 x 20	1982	"-	Львів-Спеціалізований художній музей
14.	Декоративні скляні вазони	Скло різноманітне 45 x 25	1982	"-	Львівський музей

Корпанюк Марія Михайлівна. Документація для прийому в НСХУ.

Світлина зроблена Корпанюком Ю.В.

- 1 -

1. ДЕКОРАТИВНА СКУЛЬПТУРА "ГУМУЛЬСЬКА МЕЛОДІЯ" 1972 р.
Теракота, полив, ліплення. 30x 40x 32
2. ДЕКОРАТИВНА МАСКА "ЧОРТ" 1972р.
Теракота, ліплення. 12x9x7.
3. ДЕКОРАТИВНА СКУЛЬПТУРА "КОРОВА" 1973р.
Теракота, ліплення. 23x14x 13.
4. ДЕКОРАТИВНИЙ ПЛАСТ "ЗАКОХАНІ" 1973р.
Теракота, ліплення. 21x15.
5. ДЕКОРАТИВНА СКУЛЬПТУРА "ОХ" 1973р.
Теракота, ліплення 28x18x12,5.
6. ПЛАСТ "ДІВЧИНКА". 1973р.
Теракота, полив, ліплення. 9x6.
7. ПЛАСТ "МІ І ТЕДІ" 1973р.
Теракота полив, ліплення. 10x 6.
8. ПЛАСТ "В БОМІ" 1973р.
Теракота, ліплення. 10x6.
9. Скульптура "ВІДПОВІДЬ" 1973р. / фото/.
Теракота, ліплення. 18x10x 9,5.
10. ПЛАСТ "СОВЬСЬКИ" 1973р. / фото/.
Теракота, ліплення 20x15.
11. Маска "СТАРІ" 1973р./фото/.
Теракота, ліплення. 10x5.
12. МАСКА "БАРАН" 1973р.
13. Теракота, ліплення. 10x15.
13. МАСКА "КОЗАК" 1973р./фото/.
ТЕРАКОТА, ліплення. 10x5.
14. МАСКА "ГРЕК" 10x5 /фото/.
Теракота, ліплення.
15. ДЕКОРАТИВНИЙ ПЛАСТ "ЧИТА ЛЕ СКОБОРОДУ" 1974р.
теракота, ліплення.

Корпанюк Марія Михайлівна. Документація для прийому в НСХУ.

Світлина зроблена Корпанюком Ю.В.

32. МАСКА " ЧОЛОВІК" 1960.
Теракота, ліплення 9x4.
33. ПЛАСТ " ЖИВА" 1960р.
Дерево, Теракота, ліплення. 25x17.
34. ДЕКОРАТИВНИЙ ПЛАСТ " ОПРИВОК" 1960р.
Дерево, теракота , ліплення 30x20.
35. Декоративний пласт "СЮЖЕТ" 1960р.
Теракота, ліплення 20x13.
36. ПЛАСТ " ДНОС" 1960р.
Теракота, ліплення. 10x13.
37. ПЛАСТ " ЖІНКА В КРИСІ" 1960р.
Теракота , ліплення 12x12.
38. ПЛАСТ " МРІЯ" 1960р. / фото/
Теракота, ліплення 15x11.
39. ПЛАСТ " ПІД РІШНИМ ДАХОМ" 1960р./фото/.
Теракота, ліплення.18x16.
40. ПЛАСТ " ГОУЧАР" 1961р.
Теракота, ліплення. 15x16.
41. ПЛАСТ " ПАСТУХИ" 1961р.
Теракота, ліплення. 15x16
42. ПЛАСТ " З МАМОЮ" 1961
Теракота , ліплення 15x20.
42. ПЛАСТ " ЛІСОМ ЛІСНЯ" 1961
Теракота, ліплення 11x8.
43. ПЛАСТ " ГУЦУЛ" 1961
Теракота, ліплення. 20x13.
44. ПЛАСТ " ЖІНКА" 1961
Теракота , ліплення 10x5.
45. ПЛАСТ " ДЕРЕВО" 1961
Теракота, ліплення. 10x6.
46. ПЛАСТ " ФАНТАЗІЯ" 1961.
Теракота, ліплення. 12x10.
47. ПЛАСТ " ВІТЕР" 1961.
Теракота, ліплення 8x8.
48. Пласт 4" З БАЗАРУ" 1962.
Теракота, ліплення. 22x22.
49. ПЛАСТ " НА ПРОГУЛКІ" 1962.
Теракота, ліплення.

Корпанюк Марія Михайлівна. Документація для прийому в НСХУ.

Світлина зроблена Корпанюком Ю.В.

II

18. ПЛАСТ " СОНЦЕШНИК" 1974.
Теракота , ліплення. 9x9.
19. МАСКА " ЧУГАЛТІР" 1974р. /фото/.
Теракота , ліплення. 10x5.
18. МАСКА " МІЛОЦІЯ" 1974/фото/.
Теракота , ліплення. 10x5.
19. МАСКА " ЦАН" 1974 /фото/.
Теракота, ліплення 9x5.
20. МАСКА " ЛІСОНИК" 1974р. /фото/.
Дерево, теракота, ліплення. 20x15.
21. ПЛАСТ " ОСІНЬ" 1974р.
Дерево, теракота, ліплення. 20x15.
22. ПЛАСТ " ДЕРЕВА І ПУАЛИ" 1974р.
Дерево, теракота, ліплення. 25x15.
23. ПЛАСТ " ЧЕКАНИ" 1975./ фото/.
Бамб. 13x5.
24. ПЛАСТ " МАТИ" 1975р./фото/.
Дерево, теракота, ліплення. 20x12.
25. СЕРІЯ МАСОК/9 штук/ 1975р. /фото/.
Теракота, ліплення 13x7.
26. Декоративний пласт "ЖІСТЬ" 1976.
Дерево, теракота, ліплення. 40x22.
27. ДЕКОРАТИВНИЙ ПЛАСТ" КІНКА З ЯБЛУКАМИ" 1976.
Дерево, теракота, ліплення.
28. СЕРІЯ РОБІТ " ПАСЛИНЕ ДИГІНСТВО" 1976.
Дерево,теракота, ліплення 60x30.
29. ПЛАСТ "ДУМА" 1976. /фото/.
Дерево, теракота, ліплення. 20x 10.
30. ПЛАСТ " КІНКА" 1977.
Дерево, теракота, ліплення. 45x25.
31. ДЕКОРАТИВНА КОМПОЗИЦІЯ " НІХТО НЕ ЗАБУТИ." 1977.
дерево ,теракота, 40x40

Корпанюк Марія Михайлівна. Документація для прийому в НСХУ.

Світлина зроблена Корпанюком Ю.В.

Представники родини Шкрібляків-Корпанюків

Юрій Іванович Шкрібляк (1822-1884) С.Яворів Родоначальник династії Шкрібляків. Твори експонувалися на виставках у Львові, Косові, Коломиї, Станіславі, Тернополі, а також у Кракові, Відні, та інших містах. Нині зберігаються у багатьох музеях України та світу.

Василь Юрійович Шкрібляк (1856-1928) С.Яворів. Син Юрія Шкрібляка. Навчався у батька, викладав різьбярство у спеціальній школі у м.Вижниці (1905-1918) Його ім'ям названий сучасний коледж декоративно-прикладного мистецтва у Вижниці

Микола Юрійович Шкрібляк (1858-1920) С.Яворів Син Юрія Шкрібляка. Навчався у батька. Започаткував новий прийом декорування – інкрустацію різнокольоровим бісером.

Федір Юрійович Шкрібляк (1859-1942) С.Яворів. Син Юрія Шкрібляка. Навчався у батька, мало займався різьбярством, проте кілька робіт, які збереглися, свідчать про його непересічний талант. Р.Захарчук-Чугай стверджує, що на сьогодні всього 5 робіт майстра.

Катерина Юрївна Шкрібляк (1860-1920) дочка Юрія Шкрібляка, С.Яворів. Одружилася з Іваном Корпанюком, від яких пішов рід майстрів Корпанюків. Вишивальниця.

Федір Миколайович Шкрібляк (1893-1960) є відомості – 1898-1960) син Миколи Шкрібляка онук Юрія Шкрібляка

Василь Миколайович Шкрібляк (1900 р.н) – син Миколи Шкрібляка онук Юрія Шкрібляка. Роботи зберігаються в Коломийському музеї.

Дмитро Федорович Шкрібляк. (1925-2008) С.Яворів жив у присілку Максимець. Постійний учасник республіканських та всесоюзних виставок.

Іван Васильович Корпанюк (1860-1931) чоловік Катерини Юрївни Шкрібляк. Батько Юрія, Семена та Петра Корпанюків. Бондар, робив гарчики, коновки, миски, цебрики.

Юрій Іванович Корпанюк (1892-1976) С.Яворів. Син Катерини Шкрібляк та Івана Корпанюка. Заслужений майстер народної творчості УРСР. Його твори експонувалися на багатьох республіканських та всесоюзних виставках. Розвинув традиції художнього деревообробництва діда Юрія Шкрібляка.

Діти Юрія : Іван, Петро, Василь, Василина, Ілько, Настя

Петро Юрійович Корпанюк (нар.1928 року)- син Юрія Корпанюка. Займався мосяжництвом. Творчо працював в художньо-виробничих майстернях у Косові.

Анастасія Юрївна Корпанюк (нар.1941) дочка Юрія Корпанюка, ліжникарка.

Василина Юрївна Корпанюк (нар.1933 р.) дочка Юрія Корпанюка – ліжникарка.

Василь Юрійович Корпанюк – син Юрія Івановича Корпанюка, батько Петра, Івана і Василя.

Петро Васильович Корпанюк (нар.1958) син Василя Юрійовича та Анни Корпанюків.

Іван Васильович Корпанюк (нар.1960) син Василя Юрійовича та Анни Корпанюків. Внук Юрія Корпанюка. Брат Петра Васильовича Корпанюка.

Василь Васильович Корпанюк – мало займався деревом.

Семен Іванович Корпанюк (1894-1970) с.Яворів. Син Катерини Шкрібляк та Івана Корпанюка, брат Юрія Корпанюка. Заслужений майстер народної творчості УРСР. Його твори експонувалися на багатьох республіканських та всесоюзних виставках.

Параска Корпанюк (Чорномудряк) (...) дружина Семена Корпанюка ткаля, ліжникарка, вишавальниця

Діти Семена Корпанюка Василь і Марія

Василь Семенович Корпанюк (1922-2004) син Семена Корпанюка. Заслужений майстер народної творчості.

Марія Семенівна Корпанюк сестра Василя Семеновича Корпанюка, ткаля, ліжникарка.

Василь Васильович Корпанюк (1949 р.н.) Син Василя Семеновича Корпанюка Внук Семена Корпанюка. Навчався у батька та дідуся, ЛІДПМ на відділі інтер'єр та обладнання, Заслужений художник, Голова ІФооНСХУ, Голова ІФооСМНМУ, викладач ННІМ КНУ.

Марія Василівна Корпанюк (1961р.н.) донька Василя Семеновича Корпанюка , сестра Василя Васильовича Корпанюка. За освітою архітектор, директорка народного дому. Займається різьбленням на рівні з братами.

Марія Михайлівна Корпанюк (1953-2025). м.Галич, дружина Василя Васильовича Корпанюка. Керамістка, графік, поетеса.

Юрій Васильович Корпанюк (1978 р.н.) Син Василя Васильовича Корпанюка

Семен Васильович Корпанюк (1986 р.н.) – Син Василя Васильовича Корпанюка, Освіта – ПНУ, кафедра ДПМ майстер різьби по дереву.

Петро Іванович Корпанюк (1899-1961) – молодший брат Юрія та Семена Корпанюків. Коваль. Виготовляв інструменти верстати і долота, займався мосяжництвом.

Діти Петра Івановича Корпанюка (брата Юрія та Семена) Петро, Василина, Василь, Марія, Дмитро, Микола, Параска, Ілько.

Петро Дмитрович Корпанюк – внук Петра Івановича, коваля. Брата Семена і Юрія. Колекціонер, займається книговидавництвом.

Ганна Василівна Шкрібляк (1906-1986). Дочка Василя Шкрібляка Вишивальниця, ліжникарка, ткаля, писанкарка, майстриня художньої шкіри.

Василина Іванівна Шкрібляк (нар.1900-?) Ліжникарка.

Микола Іванович Шкрібляк (нар. 1907-?) кушнір, вишивальник.

Василина Миколаївна Шкрібляк (нар.1932-?) Ліжникарка

Ганна Петрівна Шкрібляк (1909-1986) мама Василини Іванівни Калинич

Василина Іванівна Калинич (1931-2024) донька Ганни Петрівни Шкрібляк Ліжничарка, писанкарка

Ганна Іванівна Кошелюк (нар.1938) дочка Ганни Василівни Шкрібляк, внучка Василя Шкрібляка, сестра Параски Хім'як. в'язальниця, вишивальниця, ткаля.

Параска Іванівна Хім'як (1932-1987), дочка Ганни Василівни Шкрібляк, внучка Василя Шкрібляка вишивальниця, килимарка, ткаля.

Параска Миколаївна Корпанюк (1926 2012) ткаля, ліжничарка

Світлана Миколаївна Корпанюк (Грепиняк) (нар. 1966р) - дружина Петра Корпанюка. Майстриня художнього дерева

Нині творча праця родини Шкрібляків-Корпанюків має гідне продовження у діяльності молодого покоління митців: Тараса та Мар'яни Корпанюків (дітей Петра Корпанюка), Семена та Юрія Корпанюків (синів Василя Васильовича Корпанюка), Наталії Корпанюк (дружини Юрія Васильовича Корпанюка) та ін.

